

Criminaliteit en rechtshandhaving 2014

5

Justitie in Statistiek

Criminaliteit en rechtshandhaving 2014

Ontwikkelingen en samenhangen

Eindredactie:

S.N. Kalidien (WODC)

N.E. de Heer-de Lange (CBS)

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

Boomcriminologie

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Justitie in statistiek

Deze publicatie maakt deel uit van de reeks Justitie in statistiek die een gezamenlijke uitgave is van het WODC, het CBS en de Raad voor de rechtspraak.

Exemplaren van dit rapport kunnen worden besteld op www.budh.nl.

De integrale tekst en tabellen van de publicaties in deze reeks zijn gratis te downloaden op www.wodc.nl en cbs.nl.

© 2015 CBS, WODC, Raad voor de rechtspraak

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN 978-94-6236-589-6

ISBN 978-94-6274-439-4 (ebook)

NUR 824, 741

Voorwoord

Deze 13e editie van *Criminaliteit en rechtshandhaving* (C&R) brengt ontwikkelingen in en samenhangen tussen criminaliteit en rechtshandhaving in kaart. De publicatie verschaft informatie over langere tijd en richt zich met name op de periode 2007-2014.

Bijna één op de vijf Nederlanders van 15 jaar en ouder was in 2014 slachtoffer van veelvoorkomende criminaliteit zoals gewelds-, vermogens- of vandalismedelicten. Dit is iets minder dan in 2013. Over de periode 2005-2014 is het slachtofferschap met bijna een derde gedaald. Verder registreerde de politie in 2014 net iets meer dan 1 miljoen misdrijven, 7% minder dan in 2013. Het afgelopen decennium is de geregistreerde criminaliteit met een kwart afgenomen. Het totale aantal verdachten is sinds 2007 met ruim een derde gedaald.

Het Openbaar Ministerie handelde in 2014 bijna 222.000 zaken af, ruim een vijfde minder dan in 2007. De helft daarvan was een dagvaarding, ruim een vijfde was een strafbeschikking of transactie, en één op de vijf een onvoorwaardelijk sepot. De rechter verklaarde de verdachte in bijna 90% van de zaken schuldig, iets minder vaak dan in 2007. De vrijheidsstraf is nog steeds de meest opgelegde hoofdstraf, net als de afgelopen paar jaar.

In 2014 gaven overheid, bedrijven en particulieren 12,7 miljard euro uit aan veiligheidszorg.

Met het oog op verdergaande borging van de kwaliteit van de opgenomen data en op toenemende digitalisering in de presentatiewijze is de achterliggende structuur van C&R in het afgelopen jaar grondig gewijzigd.

De stuurgroep wordt gevormd door vertegenwoordigers op directeursniveau van het WODC, CBS en de Raad voor de rechtspraak, en sinds 2015 ook van het Parket-Generaal en de Nationale Politie.

Er zijn enkele werk- en projectgroepen in het leven geroepen, die zich richten op de verdere verbetering van de kwaliteit en de definities van de achterliggende gegevens, de inhoud en samenstelling van de publicatie, en op verdergaande digitalisering hiervan.

De verdergaande kwaliteitsborging en het vernieuwen van de presentatiewijze vragen om tijd en capaciteit. Om de continuïteit binnen de reeks voort te zetten is dit jaar gekozen voor een 'ingedikte' editie van C&R. Voor deze editie zijn al enkele belangrijke stappen gezet in de verdere verbetering van de kwaliteit van de gebruikte gegevens en de verduidelijking van daarbij toegepaste definities. Ontwikkelingen in criminaliteit en rechtshandhaving worden alleen op hoofdlijnen beschreven. Daarnaast zijn de gebruikelijke tabellen in Excel-formaat te raadplegen op de websites van [CBS](#) en [WODC](#).

De maatschappelijke en politieke aandacht voor criminaliteit en rechtshandhaving blijft groot. Met deze editie hopen we de lezer ook dit jaar een gedegen beeld te geven van ontwikkelingen op dit terrein.

Hoofddirecteur Sociaal-economische en Ruimtelijke Statistieken, CBS
Dr. H. van de Stadt

Directeur WODC
Prof. dr. F.L. Leeuw

Directeur Raad voor de rechtspraak
Dr. F. van Dijk

Inhoud

1	Inleiding	9
	<i>N.E. de Heer-de Lange en S.N. Kalidien</i>	
1.1	Het ontstaan van een statistisch naslagwerk	9
1.2	Kwaliteitsborging van de gegevens	9
1.3	C&R 2014: een overgangsfase	10
1.4	C&R en de toekomst	11
1.5	Opbouw voorliggende publicatie	11
2	Het Nederlandse strafrechtssysteem	13
3	Criminaliteit en slachtofferschap	15
	<i>M.M.P. Akkermans en R.J. Kessels</i>	
3.1	Ondervonden criminaliteit en kenmerken van slachtoffers	15
3.2	Melding en aangifte	19
3.3	De beleving van criminaliteit	19
4	Misdrijven en opsporing	21
	<i>R.J. Kessels en C.M.P. Verkleij</i>	
4.1	Geregistreerde criminaliteit	22
4.2	Geregistreerde verdachten van misdrijven	24
4.3	Minderjarige verdachten	25
5	Vervolg	29
	<i>M.M. van Rosmalen en R.F. Meijer</i>	
5.1	Misdrijfzaken tegen alle verdachten	30
5.2	Misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten	34
6	Berechting	37
	<i>C.M.P. Verkleij en R.F. Meijer</i>	
6.1	Berechting in eerste aanleg van alle verdachten	38
6.2	Berechting in eerste aanleg van minderjarige verdachten	42
7	Tenuitvoerlegging van sancties	45
	<i>S.N. Kalidien</i>	
7.1	Tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende sancties	46
7.2	Tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeperkende sancties	49
7.3	Financiële sancties	51
8	De strafrechtsketen in samenhang	55
	<i>F.P. van Tulder, R.F. Meijer, S.N. Kalidien en C.M.P. Verkleij</i>	
8.1	Overzicht van de totale strafrechtsketen	56
8.2	Overzicht van de strafrechtsketen bij minderjarigen	61

9	Overtredingen	65
	<i>FP van Tulder, D.E.G. Moolenaar en C.M.P. Verkleij</i>	
9.1	Overtredingen via de strafrechtelijke weg	66
9.2	Overtredingen via de WAHV	68
9.3	Overtredingen via de bestuursrechtelijke weg	70
10	Kosten van criminaliteit	71
	<i>D.E.G. Moolenaar, M. Vlemmings, FP van Tulder en J. de Winter</i>	
10.1	Uitgaven aan veiligheidszorg	72
10.2	Uitgaven per eenheid product	74
10.3	Uitgaven per delict	75
10.4	Ontvangsten uit veiligheidszorg	77
10.5	Maatschappelijke schade van criminaliteit	77
11	Nederland in internationaal perspectief	79
	<i>PR. Smit en H. Goudriaan</i>	
11.1	Slachtofferschap, onveiligheidsgevoelens en geregistreerde criminaliteit	80
11.2	Opsporing	80
11.3	Vervolging, berechting en tenuitvoerlegging	81
	Literatuur	85
	Bijlage 1 Medewerkers C&R 2014	87
	Bijlage 2 Classificaties en indelingen	89
	Bijlage 3 Bronnen en methoden	97
	Bijlage 4 Tabellen	143
	Bijlage 5 Afkortingen	151
	Bijlage 6 Stroomschema justitieketen	155
	Bijlage 7 Begrippen	159
	Bijlage 8 Trefwoordenregister	173

1 Inleiding

N.E. de Heer-de Lange en S.N. Kalidien¹

- C&R 2014: overgangsfase met extra inzet op kwaliteitsborging van opgenomen data.
- Breder draagvlak door gewijzigde structuur.
- Onderliggende gegevens blijven beschikbaar.
- Toekomst: doorlopende kwaliteitsbewaking, maar ook verdergaande digitalisering.

De bestrijding van criminaliteit en de rechtshandhaving zijn al lange tijd een belangrijke pijler van het Nederlands kabinetsbeleid. Daarom rijzen vragen als: hoe ontwikkelt de (on)veiligheid in ons land zich? Hoe gaat het met de rechtshandhaving op dit gebied? Voor de beantwoording van deze en andere gerelateerde vragen en een goede onderbouwing van hun beleid, opvattingen en berichtgeving is goede statistische informatie van belang voor beleidsmakers, politici, wetenschappers en pers.

1.1 Het ontstaan van een statistisch naslagwerk

Het grote belang van betrouwbare cijfers over criminaliteit en rechtshandhaving heeft ertoe geleid dat het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) in 1998 een samenwerkingsverband zijn aangegaan om een gezaghebbende publicatiereeks op te zetten met het karakter van een statistisch naslagwerk. Het resultaat van deze samenwerking is de jaarlijkse publicatie *Criminaliteit en rechtshandhaving* (C&R). Sinds 2011 is de samenwerking tussen CBS en WODC uitgebreid met de Raad voor de rechtspraak (Rvdv), waardoor het scala aan gegevens en expertise is verbreed. Deze publicatie beoogt ontwikkelingen in en de samenhang tussen criminaliteit en rechtshandhaving systematisch in kaart te brengen en is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in kwantitatieve informatie op dit gebied.

1.2 Kwaliteitsborging van de gegevens

Nu, ruim 15 jaar verder, staat goede betrouwbare statistische informatie nog steeds op de voorgrond. De voortdurend veranderende omvang en vorm van criminaliteit en rechtshandhaving zijn echter niet altijd eenvoudig en eenduidig te meten, en cijfers daarover zijn soms moeilijk te interpreteren. Voor de beschrijving van de criminaliteitsontwikkeling maakt het veel uit welke bron en definitie gebruikt worden. De afgelopen

¹ Met dank aan F.P. van Tulder voor zijn commentaar op eerdere versies van dit hoofdstuk.

jaren groeide de wens om gezamenlijk in te zetten op een beter gefundeerde toelichting op en onderbouwing van gekozen meetmethoden, analysebeslissingen en de kwaliteit van de bronnen.

Om de kwaliteit van C&R te blijven waarborgen en waar nodig te verbeteren, is de achterliggende structuur van C&R grondig gewijzigd. De overkoepelende stuurgroep wordt gevormd door vertegenwoordigers (op directeursniveau) van CBS, WODC en de Raad voor de rechtspraak, en met ingang van dit jaar ook van het Parket-Generaal en de Nationale Politie. Het draagvlak van *Criminaliteit en rechtshandhaving* is daarmee verbreed. Er zijn enkele werk- en projectgroepen ingesteld, met leden van de betrokken organisaties, die zich buigen over de inhoud en de data van de publicatie.² Tevens wordt gewerkt aan de publicatievorm, namelijk aan de digitale ontsluiting van deze rijke informatiebron over criminaliteit en rechtshandhaving in Nederland.

De stuurgroep wordt verder nog geadviseerd door een klankbordgroep³ over nieuwe ontwikkelingen in het justitieveld en verbeterpunten in C&R.

1.3 C&R 2014: een overgangsfase

Met het oog op de inspanningen ten behoeve van de kwaliteitsborging en verdergaande digitalisering is er dit jaar gekozen voor een sterk ingekorte editie van C&R. In deze 13^e editie vindt u geen update van het beschrijvende hoofdstuk 2 (Het Nederlands strafrechtssysteem). De andere hoofdstukken zijn sterk ingekort en bieden alleen op hoofdlijnen beschrijvingen van 2007 tot en met 2014 in de vorm van verkorte teksten en enkele figuren.⁴ Nieuwe bevindingen over de informatieverzameling en -verwerking alsook toelichtingen bij definities zijn met name terug te vinden in bijlage 3 (Bronnen en methoden) en bijlage 7 (Begrippen).

De onderliggende gegevens zijn zoveel mogelijk behouden. Deze zijn enkel online beschikbaar in Excel-formaat, mede als opstap naar verdergaande digitalisering van de gegevens. De tabellen zijn te raadplegen via de websites van [CBS](#) en [WODC](#).

- 2 Het gaat dan bijvoorbeeld om vragen als 'worden de juiste vragen beantwoord, zijn er gaten in de behandelde onderwerpen die kunnen worden opgevuld, wordt gebruikgemaakt van de beste bronnen, is er verbetering mogelijk in de verwerking van de verzamelde gegevens tot de uiteindelijke tabellen?'
- 3 De klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de bij de rechtshandhaving betrokken beleidsinstanties.
- 4 De gegevens zijn over het algemeen beschikbaar in Excel-formaat vanaf 1995. De ontwikkelingen in en de samenhang tussen criminaliteit en rechtshandhaving worden in deze publicatie doorgaans beschreven vanaf 2007 tot en met 2014. In enkele gevallen worden ontwikkelingen vanaf een later of eerder jaar beschreven, afhankelijk van de beschikbaarheid van cijfers of om zo een beter beeld van de ontwikkeling te kunnen weergeven. In sommige gevallen is gekozen om ontwikkelingen in indexcijfers vanaf 2005 te presenteren, met name om de aansluiting met andere publicaties op dit gebied eenduidig te houden. Dit geldt bijvoorbeeld voor hoofdstuk 3, waarin gegevens worden gebruikt uit de Veiligheidsmonitor. In hoofdstuk 10 wordt rekening gehouden met de publicatie van cijfers over de Veiligheidszorgrekeningen door CBS, waarbij de prijzen zijn geïndexeerd op 2005.

1.4 C&R en de toekomst

Ook in de toekomst wordt vastgehouden aan het oorspronkelijke doel van C&R: het samenbrengen van statistische informatie op het gebied van criminaliteit en rechtshandhaving, met toelichtingen daarop. De kwaliteitsborging is hierbij een doorlopende noodzaak gegeven de snel veranderende wereld en de daarmee samenhangende diverse informatie-behoefte. Maar ook de wijze van presenteren vraagt om vernieuwing. In een aparte projectgroep wordt gewerkt aan een nieuwe wijze van presenteren van de gegevens. Naar verwachting komen hiervan in 2016 de eerste resultaten beschikbaar.

1.5 Opbouw voorliggende publicatie

Hoofdstuk 2 (Het Nederlandse strafrechtssysteem) is in deze publicatie niet opgenomen. Voor de meest recente update van dit hoofdstuk zie *Criminaliteit en rechtshandhaving 2013* (De Heer-de Lange & Kalidien, 2014).

Hoofdstuk 3 (Criminaliteit en slachtofferschap) laat zien hoe vaak burgers slachtoffer worden van verschillende soorten criminaliteit. Verder wordt aandacht besteed aan kenmerken van de burgers die slachtoffer worden, aan de materiële en immateriële gevolgen van slachtofferschap, aan onveiligheidsgevoelens en aan preventiemaatregelen ter voorkoming of als gevolg van criminaliteit.

Hoofdstuk 4 (Misdrijven en opsporing) beschrijft de aard en omvang van de door de politie geregistreerde misdrijven: hoeveel processen-verbaal zijn door de politie opgemaakt, om wat voor misdrijven gaat het, hoeveel zaken zijn opgehelderd? Daarnaast komen het aantal geregistreerde verdachten en de kenmerken van verdachten in beeld. Een aparte paragraaf belicht de minderjarige verdachten.

Hoofdstuk 5 (Vervolging) gaat een stap verder in de strafrechtsketen en geeft een beschrijving van de instroom en afdoening van misdrijfzaken in eerste aanleg door het OM. Daarnaast komt de aard van de behandelde misdrijven aan bod. Ook hier komen de minderjarigen apart aan de orde.

Hoofdstuk 6 (Berechting) beschrijft de wijze van afdoening door de rechter en de daarbij opgelegde straffen en maatregelen, zowel voor alle misdrijfzaken als specifiek de zaken met minderjarige verdachten.

Hoofdstuk 7 (Tenuitvoerlegging van sancties) beschrijft de tenuitvoerlegging van verschillende soorten strafrechtelijke sancties tegen meerderjarigen en minderjarigen in Nederland. Sancties die ten uitvoer worden gelegd door onder andere de verschillende sectoren van DJI, Reclassering Nederland, de Raad voor de Kinderbescherming en het CJIB worden hier belicht.

Hoofdstuk 8 (De strafrechtsketen in samenhang) brengt de stromen en ontwikkelingen in de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen bij elkaar en beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen en de samenhang daartussen. Ook dit hoofdstuk besteedt apart aandacht aan de minderjarigen.

Hoofdstuk 9 (Overtredingen) beschrijft de behandeling van overtredingen. Hierbij is vooral informatie bekend over verkeersovertredingen en (andere) overtredingen die door politie en bijzondere opsporingsdiensten strafrechtelijk of anderszins worden afgehandeld.

Hoofdstuk 10 (Kosten van criminaliteit) beschrijft de uitgaven aan criminaliteit en veiligheidszorg door overheid, bedrijven en particuliere instellingen. Daarbij gaat het om het voorkomen of bestraffen van criminaliteit (misdrijven en overtredingen), verloedering en overlast en om het wegnemen van onveiligheidsgevoelens. Ook de ontwikkeling van de kostprijzen van de behandeling van misdrijven en overtredingen in de strafrechtelijke keten komt aan de orde.

Hoofdstuk 11 (Nederland in internationaal perspectief) plaatst de Nederlandse gegevens in internationaal perspectief: hoe verhoudt de omvang en ontwikkeling van de criminaliteit en de strafrechtelijke reactie daarop in Nederland zich tot die in andere Europese landen en enkele landen daarbuiten?

Bijlage 1 (Medewerkers) bevat een lijst met namen van personen die hebben meegewerkt aan deze editie van C&R.

Bijlage 2 (Classificaties en indelingen) biedt een overzicht van de gehanteerde classificaties van delicten. Daarnaast is hierin de regio-indeling van de politie opgenomen.

Bijlage 3 (Bronnen en methoden) geeft inzicht in de gebruikte statistische bronnen en methoden.

Bijlage 4 (Tabellen) biedt een overzicht van alle tabeltitels die in Excel-formaat op de websites van [WODC](#) en [CBS](#) beschikbaar zijn.

Bijlage 5 geeft een overzicht van de gehanteerde afkortingen.

Bijlage 6 (Stroomschema strafrecht) laat een stroomschema zien van de justitiële keten van misdrijven en overtredingen.

Bijlage 7 (Begrippenlijst) biedt een lijst van begrippen en definities, waar nodig aangevuld met de telwijze en het telmoment.

Deze publicatie sluit af met *bijlage 8* (Trefwoorden).

In C&R wordt voortgebouwd op voorgaande edities. Hierbij wordt dankbaar gebruikgemaakt van bijdragen van eerdere auteurs.

2 Het Nederlandse strafrechtssysteem

Voor de meest recente update van dit hoofdstuk wordt u verwezen naar het hoofdstuk van J.B.J. van der Leij in *Criminaliteit en rechtshandhaving 2013*. Dit is te vinden op de websites van WODC, CBS en Raad voor de rechtspraak.

3 Criminaliteit en slachtofferschap

M.M.P. Akkermans en R.J. Kessels

- Bijna één op de vijf Nederlanders van 15 jaar en ouder was in 2014 slachtoffer van veelvoorkomende criminaliteit zoals gewelds-, vermogens- of vandalismedelicten. Dit is iets minder dan in 2013. Over de periode 2005-2014 is het slachtofferschap met bijna een derde gedaald.
- In 2014 werden bijna vier op de tien delicten bij de politie gemeld en van bijna drie op de tien werd aangifte gedaan. Dit is vergelijkbaar met 2013. Op de langere termijn, tussen 2005 en 2014 vertoont de meldings- en aangiftebereidheid een licht dalende trend.
- In 2014 voelde ruim één op de drie Nederlanders van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig. Dit is iets minder dan in 2013. Over de periode 2005-2014 zijn deze onveiligheidsgevoelens met ruim een kwart gedaald.

	2005	2013	2014
Slachtofferschap criminaliteit (% slachtoffers)	28	20	19
Melding bij politie (in % ondervonden delicten)	43	38	38
Aangifte bij politie (in % ondervonden delicten)	35	28	29
Onveiligheidsgevoelens (% voelt zich wel eens onveilig)	48	37	36

Alle tabellen bij dit hoofdstuk zijn, anders dan in vorige edities van deze publicatie, enkel terug te vinden in Excel-formaat op de websites van [WODC](#) en [CBS](#). Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in dit hoofdstuk zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). In bijlage 4 (Tabellen) is een aparte opsomming van alle tabeltitels opgenomen. Bijlage 3 biedt achtergrondinformatie over de gebruikte bronnen en methoden; bijlage 7 geeft een overzicht van de belangrijkste gehanteerde begrippen.

3.1 Ondervonden criminaliteit¹ en kenmerken van slachtoffers

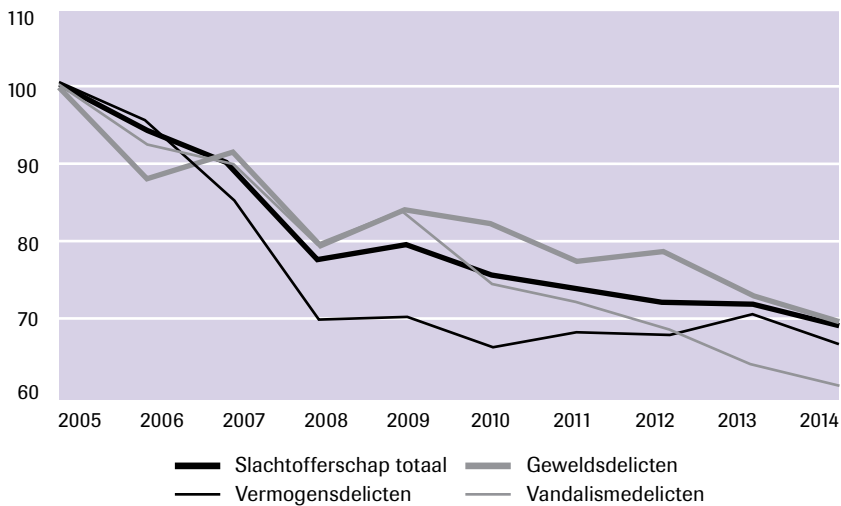
Het aandeel Nederlandse burgers van 15 jaar en ouder dat slachtoffer werd van één of meer delicten zoals geweld, vermogensdelicten en vandalisme vertoont een dalende trend (zie figuur 3.1).² Sinds 2005 is het

1 Het betreft uitsluitend door burgers ondervonden criminaliteit. Cijfers over door bedrijven ondervonden criminaliteit zijn sinds 2010 niet meer geactualiseerd. Voor meer informatie zie C&R 2012 en de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2010.

2 Het betreft delicten die door hun aard en omvang veel overlast veroorzaken voor een groot deel van de bevolking. Bij geweldsdelicten gaat het om mishandeling, bedreiging en geweld met seksuele bedoelingen. Bij vermogensdelicten gaat het om (poging tot) inbraak, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit of vanaf de auto, diefstal van andere voertuigen, (poging tot) zakkenrollerij en overige diefstal. Vandalisme omvat vernielingen aan voertuigen en overige vernielingen aan persoonlijke bezittingen zoals huis of tuin.

slachtofferschap van deze delicten in totaliteit met 31% afgenomen (indexcijfer 2014=69).³ De daling was het sterkst in de periode 2005-2008. Het sterkst afgenomen over de hele periode 2005-2014 is het slachtofferschap van vandalisme. Dit is met ruim een derde deel gedaald (indexcijfer 2014=61), gevolgd door vermogensdelicten (indexcijfer 2014=67) en geweldsmisdrijven (indexcijfer 2014=70).

Figuur 3.1 Slachtoffers van delicten onder burgers van 15 jaar en ouder, index 2005=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.6.

Bron: VMR, IVM, VM

Behalve in termen van slachtofferschap (welk deel van de bevolking wordt met één of meer delicten geconfronteerd, ongeacht het aantal keren) kan ondervonden criminaliteit ook worden uitgedrukt in aantallen ondervonden delicten (hoeveel delicten hebben burgers in totaal en van welke soort meegemaakt; zie ook tabel 3.5).

³ Waar elders in de publicatie doorgaans cijfers vanaf 2007 worden weergegeven, worden trends in dit hoofdstuk vanaf 2005 beschreven om zo te kunnen aansluiten bij de rapportages van de slachtofferenquêtes.

Het aantal door burgers in Nederland ondervonden delicten zoals geweld, vermogensdelicten en vandalisme is in de periode 2005-2014 fors afgenomen. In vergelijking met 2005 is het aantal delicten in totaliteit met 39% gedaald. Deze daling was het sterkst in de periode 2005-2008. Het sterkst afgenomen over de hele periode 2005-2014 is het aantal vandalismedelicten (-43%), gevolgd door vermogensdelicten (-41%) en geweldsmisdrijven (-33%) (zie tabel 3.10).

In 2014 werd 19% van de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder slachtoffer van één of meer delicten. Dat is iets lager dan in 2013 (20%). Van geweldsdelicten werd 2% in 2014 slachtoffer; 13% van de bevolking werd in dat jaar slachtoffer van één of meer vermogensdelicten. Bijna 7% werd in 2014 slachtoffer van één of meer vandalismedelicten (zie tabel 3.5).

Jongeren worden vaker slachtoffer van veelvoorkomende criminaliteit. Het aandeel 15-24-jarigen dat slachtoffer werd, was in 2014 met 25% ruim twee keer zo groot als het aandeel 65-plussers dat slachtoffer werd (12%) (zie tabel 3.11).

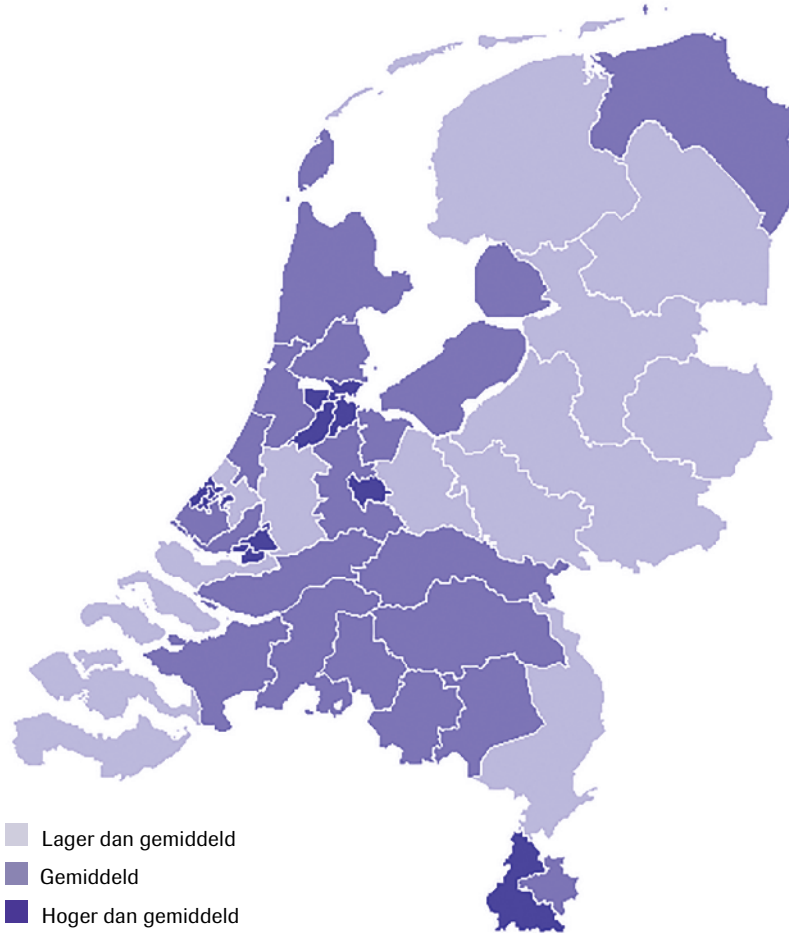
De verschillen naar geslacht zijn relatief klein (zie tabel 3.12). Mannen werden in 2014 iets meer slachtoffer van geweld en vandalisme. Bij vermogensdelicten bestaat geen wezenlijk verschil naar geslacht.

Inwoners van zeer sterk stedelijke gemeenten zijn vaker slachtoffer dan inwoners van niet-stedelijke gemeenten⁴ (zie tabel 3.14). Deze samenhang met stedelijkheid komt ook naar voren in regionale verschillen in slachtofferschap (zie figuur 3.2). In meer verstedelijkte politiedistricten die liggen in/rond Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht en ook in Maastricht is het slachtofferschap duidelijk hoger dan in minder verstedelijkte districten in het noordoosten, zuidoosten en zuidwesten van Nederland. In de politiedistricten Amsterdam Noord en Amsterdam West bijvoorbeeld was het aandeel inwoners dat slachtoffer werd van criminaliteit in 2014 met 32% meer dan twee keer zo groot als in de districten Noord en Oost Gelderland en Noord en Midden Limburg (beide 14%).

4 De indeling naar stedelijkheid is gebaseerd op de omgevingsadressendichtheid van de gemeente. Voor ieder adres binnen een gemeente is de adressendichtheid vastgesteld van een gebied met een straal van 1 km rondom dat adres. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is de gemiddelde waarde hiervan voor alle adressen binnen die gemeente. De volgende vijf stedelijkheidsklassen worden onderscheiden:

- zeer sterk stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 2.500 of meer);
- sterk stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 1.500 tot 2.500);
- matig stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 1.000 tot 1.500);
- weinig stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1.000);
- niet-stedelijk (omgevingsadressendichtheid van minder dan 500).

Figuur 3.2 Percentage slachtoffers van delicten onder burgers naar politiedistrict, 2014

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.15.

Voor overzicht politiedistricten zie bijlage 2.

Bron: VM

3.2 Melding en aangifte

Van alle door burgers in Nederland ondervonden delicten werd 38% in 2014 door of namens de slachtoffers bij de politie *gemeld*.⁵ Dit is vergelijkbaar met 2013 (zie tabel 3.20). Het merendeel van de veelvoorkomende criminaliteit tegen burgers wordt dus niet bij de politie gemeld en blijft daarmee ‘verborgen’ voor opsporingsinstanties.

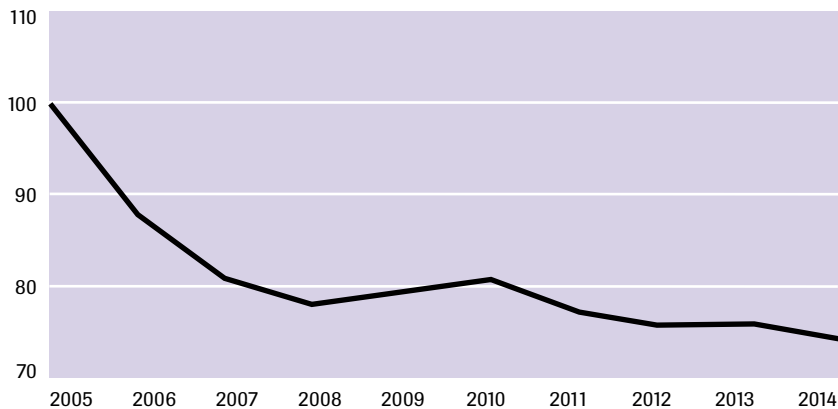
Van 29% van alle ondervonden delicten werd in 2014 daadwerkelijk *aangifte* gedaan. Ook dit is vergelijkbaar met 2013 (zie tabel 3.20). Vermogensdelicten krijgen relatief meer dan geweldsdelicten en vandalismedelicten een vervolg in de vorm van een aangifte. Van alle ondervonden vermogensdelicten werd 36% in 2014 bij de politie aangegeven. Voor geweldsdelicten en vandalismedelicten bedragen deze aandelen 23% en 15%. Op de middellange termijn, tussen 2005 en 2014, laat de meldings- en aangiftebereidheid een dalende trend zien. In vergelijking met 2005 is de meldingsbereidheid voor alle ondervonden delicten in totaliteit met 12% gedaald en is de aangiftebereidheid met 17% afgenomen (zie tabel 3.21).

3.3 De beleving van criminaliteit

In deze paragraaf staat de perceptie van criminaliteit, en met name onveiligheidsgevoelens centraal. Tussen 2005 en 2014 is het aandeel Nederlanders dat zich wel eens onveilig voelt met ruim een kwart gedaald (zie figuur 3.3). De onveiligheidsgevoelens zijn vooral tussen 2005 en 2008 fors afgenomen. In deze periode daalde het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt met 22%. In deze periode was ook sprake van een sterke daling van het slachtofferschap van criminaliteit (zie figuur 3.1). Na 2008 zijn de onveiligheidsgevoelens veel minder gedaald.

5 De kans dat slachtoffers de hun overkomen delicten ook daadwerkelijk bij de politie melden, wordt, behalve door de gepercipieerde ernst van het delict, ook – zij het in mindere mate – bepaald door de context waarin het voorval plaatsvindt (privé – publieke ruimte) en door de sociale kaders van het slachtoffer (Goudriaan, 2006).

Figuur 3.3 Burgers die zich wel eens onveilig voelen, index 2005=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.33.

Bron: VMR, IVM, VM

In 2014 voelde 36% van de Nederlanders van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig (zie tabel 3.32). Dit is iets minder dan in 2013 (37%). Vooral jonge vrouwen voelen zich relatief onveilig: bijna zes op de tien vrouwen van 15-24 jaar voelden zich in 2014 wel eens onveilig. Dit is bijna het dubbele van het aandeel jonge mannen met onveiligheidsgevoelens. Het aandeel jonge vrouwen dat zich wel eens onveilig voelt is bijna twee keer zo groot als het aandeel oudere vrouwen met onveiligheidsgevoelens.

4 Misdrijven en opsporing

R.J. Kessels en C.M.P. Verkleij

- In 2014 registreerde de politie 1,0 miljoen misdrijven, 7% minder dan in 2013. Het afgelopen decennium is de geregistreerde criminaliteit met een kwart afgenomen.

Het ging daarbij voor bijna twee derde om vermogensmisdrijven.

Vernielingen, verkeers- en geweldsmisdrijven vormen elk ongeveer een tiende van de criminaliteit.

De daling in geregistreerde criminaliteit betrof alle soorten misdrijven, zij het niet altijd in dezelfde mate.

Het ophelderingspercentage¹ schommelt in de periode 2007-2013 rond 25%. In 2014 ligt het voorlopige cijfer op 24,6%. Het definitieve ophelderingspercentage zal ongeveer 2 à 3 procentpunt² hoger uitvallen dan het voorlopige cijfer.

- In 2014 registreerde de politie in totaal 220.000 personen voor het plegen van misdrijven. Doordat sommigen van meer dan één delict verdacht werden, bedroeg het totale aantal registraties aan verdachten 310.000. Zowel het totale aantal registraties als het onderliggende aantal unieke personen nam sinds 2007 met (ruim) een derde af. Iets meer dan de helft van de unieke verdachten in 2014 was autochtoon. Gemiddeld registreerde de politie 1,4 misdrijven per verdachte.
- Het aantal minderjarigen dat door de politie werd verdacht van een misdrijf nam tussen 2007 en 2014 af met meer dan de helft, tot 23.000 (unieke personen). Het aantal volwassen verdachten daalde in dezelfde periode met bijna een derde.

	2007	2013 ^a	2014 ^a
Geregistreerde misdrijven	1.300.000	1.100.000	1.000.000
Opgehelderde misdrijven	330.000	280.000	250.000
Registraties van verdachten	500.000	340.000	310.000
Aantal (unieke) verdachte personen	320.000	240.000	220.000
Registraties van minderjarige verdachten	98.000	42.000	38.000
Aantal (unieke) minderjarige verdachte personen	53.000	26.000	23.000

^a Voorlopige cijfers.

1 Zie bijlage 7.

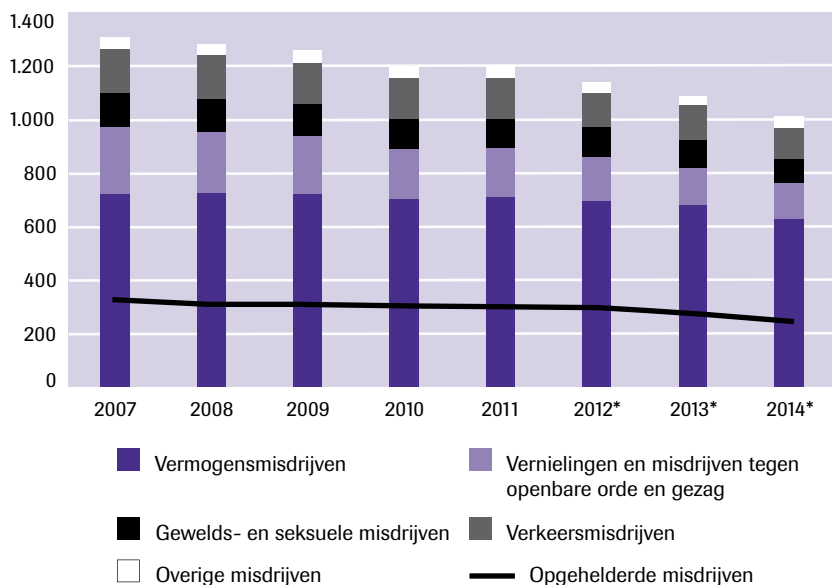
2 Gebaseerd op voorlopige en definitieve ophelderingspercentages van 2012.

Alle tabellen bij dit hoofdstuk zijn, anders dan in vorige edities van deze publicatie, enkel terug te vinden in Excel-formaat op de websites van WODC en CBS. Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in dit hoofdstuk zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). In bijlage 4 (Tabellen) is een aparte opsomming van alle tabeltitels opgenomen. Bijlage 3 biedt achtergrondinformatie over de gebruikte bronnen en methoden; bijlage 7 geeft een overzicht van de belangrijkste gehanteerde begrippen.

4.1 Geregisteerde criminaliteit

In 2007 registreerde de politie 1,30 miljoen misdrijven. Tot 2010 daalde het aantal geregisteerde misdrijven geleidelijk tot ruim 1,19 miljoen. In 2011 bleef de geregisteerde criminaliteit gelijk. Daarna zette opnieuw een daling in. In 2014 registreerde de politie 1,01 miljoen misdrijven, 7% minder dan in 2013. Daarmee nam de geregisteerde criminaliteit in de periode 2007-2014 af met 23% (zie figuur 4.1).

Figuur 4.1 Geregisteerde en opgehelderde misdrijven naar delictgroep, x 1.000

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1.

Bron: CBS

De dalende trend geldt voor vrijwel alle onderscheiden hoofdgroepen van misdrifven. Het totale aantal geregistreerde vermogensmisdrifven is de afgelopen jaren met 14% gedaald, van 726.000 in 2007 naar 624.000 in 2014. Deze dalende trend komt vooral door bijna 100.000 minder diefstallen. Diefstallen vormen 94% van alle geregistreerde vermogensmisdrifven. Het aantal vernielingen en misdrifven tegen openbare orde en gezag daalde het sterkst. In 2014 registreerde de politie 45% minder van deze misdrifven dan in 2007: 134.000 in 2014 tegen 243.000 in 2007. Het totale aantal geregistreerde gewelds- en seksuele misdrifven is met 23% gedaald: van 125.000 in 2007 naar 97.000 in 2014. In totaal registreerde de politie 32% minder verkeersmisdrifven dan in 2007. Ruim twee derde van de geregistreerde verkeersmisdrifven heeft te maken met doorrijden na een ongeval (verlaten plaats ongeval). In 2014 registreerde de politie hiervan 79.000 gevallen, een daling van 22% ten opzichte van 2007. Ook het aantal drugsmisdrifven (-19%) en (vuur)wapenmisdrifven (-2%) daalde ten opzichte van 2007 (zie tabel 4.2).

Het deel van de geregistreerde misdrifven dat de politie als opgehelderd beschouwt (het ophelderingspercentage), schommelt in de periode 2007-2013 rond 25%. Het voorlopige ophelderingspercentage in 2014 komt uit op 24,6% (zie tabel 4.1), maar zal naar verwachting nog 2 à 3 procentpunt³ stijgen als het cijfer definitief is geworden. Van alle geregistreerde misdrifven in 2014 werden er tot en met eind 2014 248.000 opgehelderd. In 2014 werden ook nog 34.000 misdrifven uit 2013 opgehelderd en 16.000 misdrifven uit 2012.

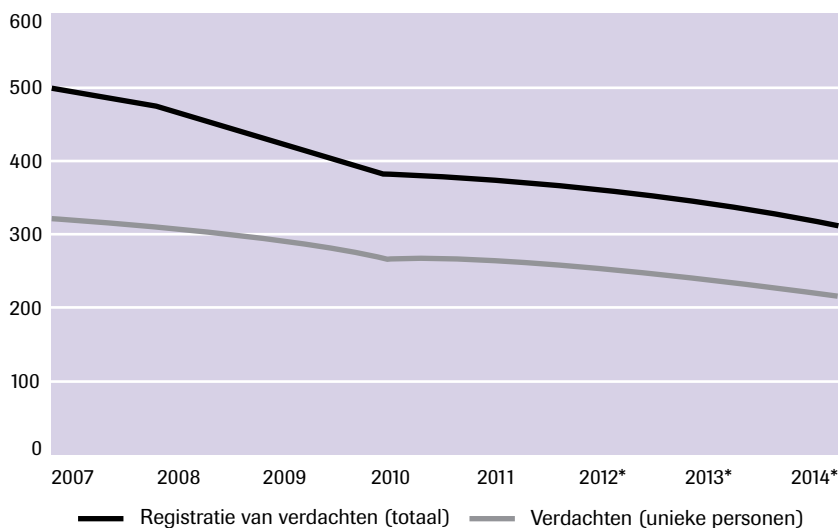
Het ophelderingspercentage varieert aanzienlijk voor de verschillende delictgroepen. Misdrifven die voornamelijk door eigen opsporingsactiviteiten worden geconstateerd, zoals (vuur)wapenmisdrifven en drugsmisdrifven, kennen een relatief hoog ophelderingspercentage, dat ruim boven de 80% uitkomt. Ook gewelds- en seksuele misdrifven worden relatief vaak opgehelderd, doorgaans rond de 65%. Van de twee meest voorkomende delictgroepen ligt het ophelderingspercentage een stuk lager: van vernielingen wordt doorgaans circa een vijfde deel opgehelderd, van vermogensmisdrifven een zevende deel. Voor wat betreft drugsmisdrifven en (vuur)wapenmisdrifven is het ophelderingspercentage sinds 2007 iets gestegen. Voor vermogensmisdrifven, vernielingen en gewelds- en seksuele misdrifven is het ophelderingspercentage nagenoeg gelijk gebleven. De sterkste verandering is te zien bij de verkeersmisdrifven. Hier daalde het ophelderingspercentage van 47% in 2007 naar 38% in 2013. Het voorlopige ophelderingspercentage in 2014 komt uit op 37%. De daling houdt voornamelijk verband met de relatief grotere daling van rijden onder invloed ten opzichte van doorrijden na ongeval.

3 Gebaseerd op voorlopige en definitieve ophelderingspercentages van 2012.

4.2 Geregistreerde verdachten van misdrijven

Bijna een kwart van de 1,01 miljoen geregistreerde misdrijven werd in 2014 door de politie opgehelderd. Daarbij werden 215.000 unieke personen door de politie 312.000 keer geregistreerd als verdachte van een misdrijf (zie figuur 4.2). Het totale aantal registraties van verdachten nam in de periode 2007-2014 met ruim een derde af: van 497.000 in 2007 naar 312.000 in 2014. Deze relatief sterke daling houdt verband met de eveneens relatief sterke afname van de geregistreerde criminaliteit. Vergeleken met 2007 registreerde de politie in 2014 circa 50.000 verdachten van vernielingen minder. De afname van het aantal verdachten voor vermogensmisdrijven is 35.000, voor gewelds- en seksuele misdrijven 46.000, voor verkeersmisdrijven 40.000 en voor drugsmisdrijven 10.000 (zie tabel 4.6).

Figuur 4.2 Registratie van verdachten en aantal unieke verdachten, x 1.000

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.5.

Bron: CBS

In 2014 werd 38% van alle verdachten geregistreerd voor vermogensmisdrijven, 23% voor gewelds- en seksuele misdrijven, 12% voor vernielingen, 14% voor verkeersmisdrijven en 7% voor drugsmisdrijven (zie tabel 4.6).

Het aantal unieke personen dat de politie registreerde als verdachte van een misdrijf is in de periode 2007-2014 met een derde afgenomen: van 323.500 in 2007 naar 215.000 in 2014 (zie tabel 4.5). Het aantal unieke

verdachte vrouwen daalde sinds 2007 met 26% tot 41.180 in 2014. Deze vrouwen werden in totaal 52.000 keer geregistreerd als verdachte, gemiddeld 1,2 keer per vrouw. Verdachte mannen werden in 2014 gemiddeld 1,5 keer geregistreerd als verdachte (zie tabel 4.5).

Van de verdachte mannen in 2014 was 51% autochtoon. In 2007 was dit nog 60%. Mannen van Marokkaanse herkomst vormen de grootste groep allochtone verdachten. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de betreffende herkomstgroep,⁴ blijken mannen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst de grootste groep verdachten. In 2014 zijn 88 van elke 1.000 mannen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst op enig moment als verdachte geregistreerd (zie tabel 4.9).

Na Amsterdam kende Maastricht van de 25 grootste gemeenten in 2014 de meeste criminaliteit per 1.000 inwoners (zie tabel 4.4). Dat veel van deze criminaliteit van buiten de stad kwam, blijkt uit het feit dat in Maastricht in 2014 het laagste aantal (10) verdachten woonde per 1.000 inwoners. Voor heel Nederland gaat het om 12 verdachten per 1.000 inwoners van 12 jaar en ouder. In Den Haag, Rotterdam en Amsterdam woonde naar verhouding het hoogste aantal verdachten: respectievelijk 26, 22 en 20 per 1.000 inwoners. Zowel het aandeel mannelijke als vrouwelijke verdachten is in Den Haag meer dan twee keer zo hoog als het landelijk gemiddelde (zie tabel 4.10).

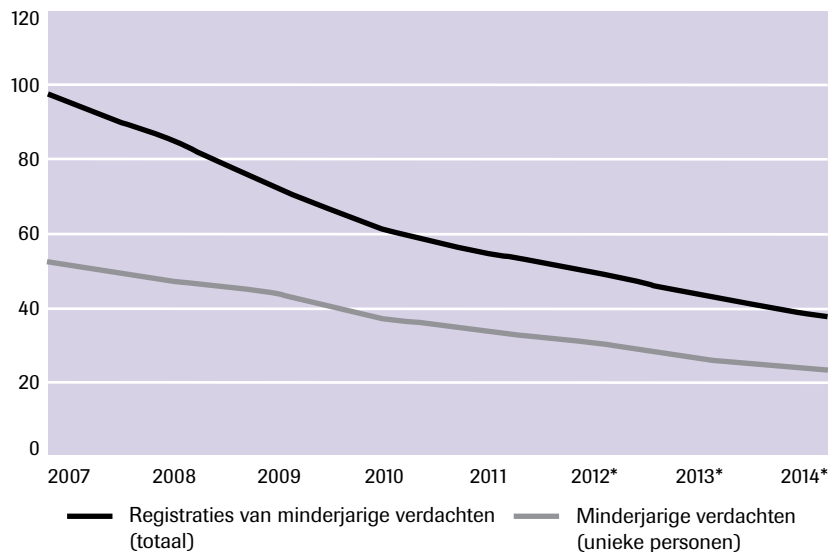
4.3 Minderjarige verdachten

De geregistreerde jeugdcriminaliteit daalde harder dan de criminaliteit door volwassenen (zie figuur 4.3). Van de geregistreerde verdachten is 12% minderjarig. In 2007 was dit nog bij 20% (zie tabel 4.5 en 4.12).

Het aantal minderjarige verdachten daalde in de periode 2007-2014 van 53.000 naar 23.000. Dit is een daling van 56%. In totaal werden deze minderjarigen 38.000 keer geregistreerd als verdachte. Waar verdachte minderjarigen in 2007 gemiddeld 1,9 keer verdacht werden, was dit in 2014 nog maar 1,6 keer. Jongens werden 30.900 keer geregistreerd en meisjes 7.200 keer (zie tabel 4.12).

⁴ Bij het berekenen van relatieve cijfers wordt alleen gerekend met verdachten die in 2013 ingeschreven stonden in de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA).

Figuur 4.3 Registratie van minderjarige verdachten en aantal unieke minderjarige verdachten, x 1.000

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.12.

Bron: CBS

In 2014 werd de helft van de minderjarige verdachten geregistreerd voor vermogensmisdriften, 21% voor vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag en 19% voor gewelds- en seksuele misdrijven. Vergeleken met 2007 is het aandeel minderjarigen dat werd verdacht van vernielingen afgenomen (35% in 2007), van gewelds- en seksuele misdrijven gelijk gebleven en van vermogensmisdriften toegenomen (40% in 2007) (zie tabel 4.13).

Van alle verdachte jongens in 2014 was 52,4% autochtoon. Dit aandeel is vergelijkbaar met de totale verdachtenpopulatie onder mannen (51,0%). Jongens met een Marokkaanse herkomst vormden in absolute zin de grootste groep onder de minderjarige allochtone verdachten. Ook wanneer het aantal verdachten wordt gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de betreffende herkomstgroep van 12-17 jaar, blijken jongens met een Marokkaanse herkomst het sterkst vertegenwoordigd te zijn. In 2014 is 10,6% van alle jongens met een Marokkaanse herkomst als verdachte geregistreerd. In 2007 was dit nog 19,9%.

Van alle Antilliaanse/Arubaanse meisjes in Nederland werd 3,5% als verdachte geregistreerd, waarmee zij onder de meisjes het hoogste aandeel verdachten hebben. Ze werden naar verhouding drie keer vaker

als verdachte geregistreerd dan Turkse meisjes, en bijna zes keer vaker dan autochtone meisjes. Voor alle naar leeftijd en geslacht onderscheiden herkomstgroepen geldt dat het aandeel verdachten in de periode 2007-2013 is gedaald (zie tabel 4.15).

In 2014 woonden in de gemeente Zwolle 14 minderjarige verdachten per 1.000 inwoners van 12-17 jaar, het laagste aantal van de 25 grootste gemeenten. Voor heel Nederland gaat het om 19 minderjarige verdachten per 1.000 inwoners van 12-17 jaar. Amsterdam telde met 40 jongeren per 1.000 het hoogste aantal. Het aantal verdachte jongens lag in Amsterdam (62), Rotterdam (57) en Den Haag (56) twee keer zo hoog als het landelijk gemiddelde van 28 jongens. In Groningen woonden naar verhouding de meeste verdachte meisjes. Per 1.000 Groningse meisjes werden er 20 als verdachte van een misdrijf geregistreerd. Dit is ruim twee keer zoveel als het landelijk gemiddelde van 8 per 1.000 inwoners van 12-17 jaar (zie tabel 4.16).

Van alle minderjarige verdachten in 2012 had 43% vmbo als hoogst gevolgde opleidingsniveau. Naar verhouding waren het echter de jongens en meisjes met voortgezet speciaal onderwijs als hoogste opleidingsniveau die in 2012 het vaakst geregistreerd werden als verdachte van een misdrijf. Minderjarigen met een hoog opleidingsniveau worden relatief het minst geregistreerd als verdachte (zie tabel 4.18).

5 Vervolging

M.M. van Rosmalen en R.F. Meijer¹

- In 2014 werden 210.000 misdrijfzaken bij het Openbaar Ministerie (OM) ingeschreven, ruim een vijfde minder dan in 2007. Het aantal zaken waarover het OM in 2014 een beslissing nam bedroeg 220.000, eveneens ruim een vijfde minder dan in 2007. Daarvan was de helft een dagvaarding, één op de vijf een onvoorwaardelijk sepot, 16% een strafbeschikking en 6% een transactie. Het aantal dagvaardingen nam in deze periode met bijna een derde af, terwijl het aantal voorwaardelijke beleidssepots bijna verdubbelde en het aantal technische en onvoorwaardelijke beleidssepots met twee derde steeg.
- In 2014 werden er 17.000 misdrijfzaken ingeschreven tegen minderjarige verdachten (56% minder dan in 2007) en werden er eveneens 17.000 beslissingen genomen door het OM (59% minder dan in 2007). Daarvan was bijna de helft een dagvaarding, een kwart een technisch of onvoorwaardelijk beleidssepot, 7% een voorwaardelijk beleidssepot, 2% een strafbeschikking en één op de acht een transactie.

	2007	2013 ²	2014
Ingeschreven misdrijfzaken bij OM	270.000	210.000	210.000
Beslissingen door OM	280.000	220.000	220.000
dagvaarding	160.000	110.000	110.000
strafbeschikking		35.000	35.000
transactie	74.000	18.000	14.000
voorwaardelijk beleidssepot	5.600	9.700	11.000
technisch en onvoorwaardelijk beleidssepot	25.000	40.000	41.000
Ingeschreven zaken tegen minderjarigen	39.000	19.000	17.000
Beslissingen OM in zaken tegen minderjarigen	42.000	20.000	17.000
dagvaarding	17.000	8.500	7.900
strafbeschikking		350	320
transactie	15.000	4.000	2.000
voorwaardelijk beleidssepot	1.300	1.300	1.200
technisch en onvoorwaardelijk beleidssepot	3.800	4.000	4.300

¹ Met dank aan C.M.P. Verkleij voor haar bijdragen aan eerdere versies van dit hoofdstuk.

² In 2015 is het CBS voor de gegevens uit GPS overgegaan op het datawarehousesysteem Phoenix en zijn er enkele verbeteringen doorgevoerd in de interface. Omdat de aanpassing van de interface gevolgen heeft voor de te publiceren cijfers over instroom en beslissingen OM, zijn de gegevens volgens de nieuwe interface geleverd vanaf 2008, de start van GPS. Daardoor is er geen trendbreuk ontstaan tussen de jaren, maar is er wel een verschil met de cijfers zoals gepubliceerd in C&R 2013.

Alle tabellen bij dit hoofdstuk zijn, anders dan in vorige edities van deze publicatie, enkel terug te vinden in Excel-formaat op de websites van WODC en CBS. Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in dit hoofdstuk zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). In bijlage 4 (Tabellen) is een aparte opsomming van alle tabeltitels opgenomen. Bijlage 3 biedt achtergrondinformatie over de gebruikte bronnen en methoden; bijlage 7 geeft een overzicht van de belangrijkste gehanteerde begrippen.

De tabellen over doorlooptijden zijn wegens kwaliteitsproblemen dit jaar (tijdelijk) niet opgenomen. De gegevens uit voorgaande edities zijn evenmin betrouwbaar gebleken. In de nabije toekomst wordt onderzocht wat de oorzaak hiervan is; zo mogelijk komen deze gegevens weer beschikbaar.

5.1 Misdrijfzaken tegen alle verdachten

Ingeschreven zaken

In de periode 2007-2014 is het aantal bij het OM ingeschreven misdrijfzaken³ gedaald van 272.700 naar 212.300, een daling van 22%. In 2014 steeg het aantal ingeschreven zaken weer licht ten opzichte van 2013. Van alle in 2014 ingeschreven verdachten is 90% meerderjarig, 8% minderjarig en 2% een rechtspersoon. Het aandeel minderjarige verdachten, zowel jongens als meisjes, neemt af (zie tabel 5.1).

Bijna 34% van de in 2014 ingeschreven misdrijfzaken betreft een vermogensmisdrijf (27% in 2007). Het aandeel ingeschreven misdrijfzaken in 2014 wegens vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag is 11% (was 15%), wegens gewelds- en seksuele misdrijven 21% (was 19%) en dat van de verkeersmisdrijven 14% (was 19%) (zie tabel 5.2).

Beslissingen door het OM

In 2014 bedroeg het aantal beslissingen⁴ door het OM 221.700. Dit is een afname met 21% ten opzichte van 2007.⁵

Van alle door het OM genomen beslissingen in 2014 ging het in 82% om een mannelijke verdachte, in 16% om een vrouwelijke verdachte en in 2% om een rechtspersoon (zie tabel 5.1).

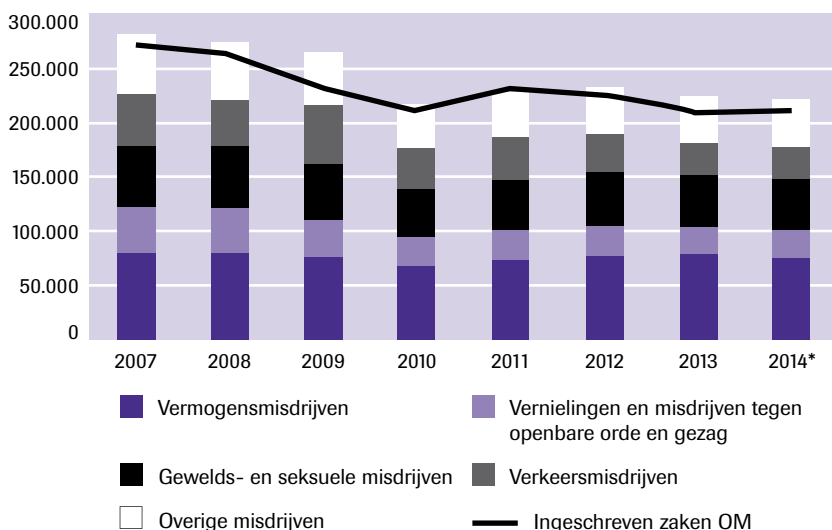
3 In dit hoofdstuk staan zaken van de strafrechter centraal. We noemen dit misdrijfzaken, maar die term is niet geheel correct. Een heel specifiek deel van de misdrijven (stroperij en enkele milieu- en drugsdelicten) wordt door de sector kanton behandeld (in aantallen een zeldzaamheid). Daarnaast worden sommige overtredingen (landloperij, bedelarij, in de economische sfeer of in combinatie met misdrijven) door de sector straf behandeld (in 2014 1,2% van de rechtbankstrafzaken).

4 Anders dan in C&R 2013, zijn in deze editie de dagvaardingen meegenomen in het totaal van de beslissingen van het OM.

5 De daling in het aantal beslissingen van het OM wordt, evenals bij de instroom, deels verklaard door de invoering van de wet OM-afdoening doordat het CJIB steeds meer strafbeschikkingen namens het OM afhandelt. Zie ook bijlage 3.

Het aandeel vermogensmisdrijven in het totaal van de beslissingen OM nam toe van 28% in 2007 naar 35% in 2014. Ook het aandeel gewelds- en seksuele misdrijven nam toe (van 20 naar 21%), evenals het aandeel drugs- misdrijven (van 6 naar 8%). De aandelen van vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (van 15 naar 11%), economische delicten (van 8 naar 5%) en verkeersmisdrijven (van 18 naar 13%) daalden (zie figuur 5.1 en tabel 5.3).

Figuur 5.1 Bij het OM ingeschreven misdrijfzaken en beslissingen door het OM naar delict⁶

* Voorlopige cijfers.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.2 en 5.3.

Bron: CBS

In 2014 bracht het OM 110.800 dagvaardingen uit, 30% minder dan in 2007. Het percentage dagvaardingen van alle door het OM behandelde misdrijfzaken is in 2014 50%. Met andere woorden, het OM doet de helft van alle misdrijfzaken zelf af en brengt de andere helft voor de rechter.

6 In 2008-2009 is het OM gestart met het verleggen van de zaakstroom van misdrijfzaken vanuit het oude bedrijfsprocessensysteem COMPAS naar GPS. Zowel de nieuwe aanpak van GPS-zaken als de implementatie van en het leren werken met een nieuw systeem hadden invloed op de aantallen zaken en hun behandelduur. De effecten waren in 2010 het grootst, omdat in dat jaar het grootste aantal zaken over is gegaan naar het nieuwe registratiesysteem. In 2011 waren deze effecten uitgewerkt en steeg het aantal ingeschreven zaken en het aantal beslissingen OM weer. Zie ook bijlage 3.

In 2014 waren er 2.200 oproepingen ter terechtzitting naar aanleiding van verzet op een strafbeschikking die door het CJIB namens het OM is opgelegd⁷ (zie tabel 5.4).

Het aantal opgelegde strafbeschikkingen is, sinds de invoering van de wet OM-afdoening in 2008, fors gestegen tot 34.500 in 2014 (2% lager dan in 2013). De strafbeschikking bestaat in 2014 in het merendeel van de gevallen uit een geldboete (32.700) of een taakstraf (1.700)⁸ en wordt het vaakst opgelegd voor een verkeersmisdrijf (28%) of een vermogensmisdrijf (23%) (zie tabel 5.4 en 5.8).

In de periode 2007-2014 daalde het aantal transacties⁹ met 81% van 74.200 tot 14.300. De voorwaarde 'betaling geldsom' komt in 2014 het meest voor (7.100), gevolgd door een taakstraf (6.000) (zie tabel 5.4).¹⁰ Transacties werden in 2014 het vaakst aangeboden voor vermogensmisdrijven (42%) (zie tabel 5.5).

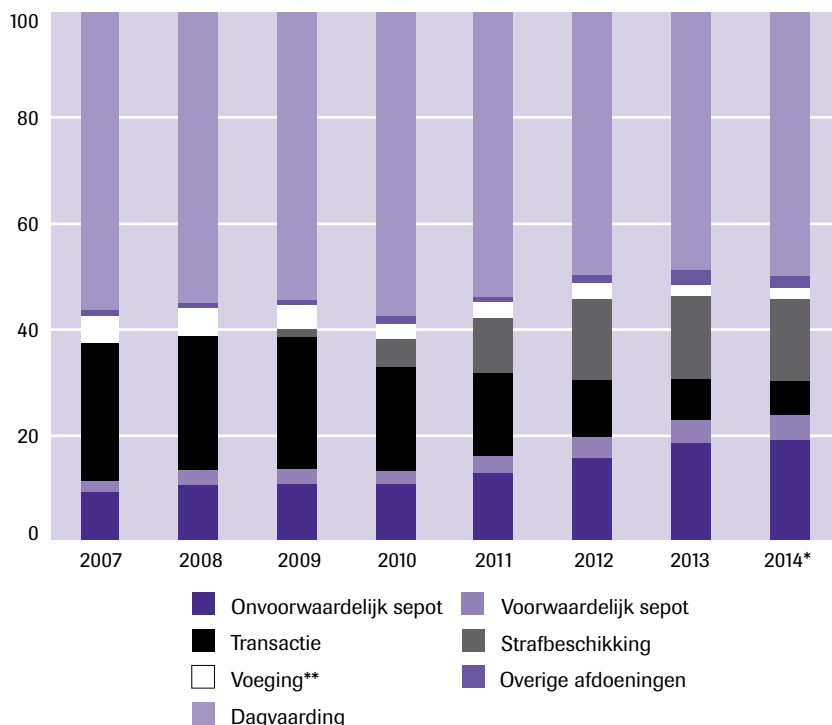
Het aantal onvoorwaardelijke sepots (technisch en beleidssepot) steeg van 24.800 in 2007 naar 41.400 in 2014, een stijging met 67%.¹¹ Daarvan was 51% een technisch sepot en 49% een beleidssepot. Het aantal technische sepots is in de periode 2007-2013 gestegen met 60% tot 23.400, maar nam in 2014 weer af tot 21.200.¹² Het aantal beleidssepots verdubbelde bijna tot 20.200.

Een beleidssepot kan bestaan uit een sepot met waarschuwing of een kaal sepot. Een kaal sepot is een sepot zonder waarschuwing en zonder voorwaarden. Het aantal beleidssepots met waarschuwing is met 84% gedaald tot 1.000, terwijl het aantal kale beleidssepots bijna is vervijfvoudigd tot 19.100 in 2014. De daling van het aantal beleidssepots met waarschuwing houdt verband met het feit dat de beleidssepots met waarschuwing de afgelopen jaren geleidelijk grotendeels vervangen zijn door

- 7 Het CJIB kan namens het OM direct strafbeschikkingen opleggen. Als de verdachte daartegen in verzet gaat, wordt de zaak door het OM beoordeeld. Het OM kan dan beslissen om de verdachte op te roepen ter terechtzitting. Zie ook bijlage 3.
- 8 Het aantal sancties bij strafbeschikkingen kan hoger uitkomen dan het totale aantal opgelegde strafbeschikkingen, omdat de strafbeschikking kan bestaan uit een combinatie van sancties (bijvoorbeeld geldboete met een taakstraf). Alle sancties worden geteld.
- 9 Transacties worden in COMPAS, anders dan in GPS, niet geselecteerd op datum afgehandeld, maar op datum genomen. Hierdoor ontstaat voor de jaren 2008 t/m 2014 een inconsistentie in de cijfers. Voor de toekomst wordt onderzocht of deze selectiemomenten gelijkgetrokken kunnen worden.
- 10 Het aantal voorwaarden bij transacties kan hoger uitkomen dan het totale aantal transacties, omdat de transactie kan bestaan uit een combinatie van voorwaarden (bijvoorbeeld geldsom in combinatie met een taakstraf). Alle voorwaarden worden geteld.
- 11 Deze stijging houdt deels verband met de wijziging in het sepotbeleid die begin 2013 is ingevoerd. Besloten is dat politiesepts worden afgeschaft; alle zaken waarin de politie een verdachte heeft geïdentificeerd, moeten worden voorgelegd aan het OM.
- 12 In 2013 is BOSZ (Betere Opsporing door Sturing op Zaken) ingevoerd. Dit is een landelijk zaakvolgsysteem voor politie(misdrijf)dossiers. Technische sepots hoeven in beginsel alleen nog in BOSZ te worden vastgelegd. Deze zaken krijgen dan geen parketnummer en worden niet geteld bij de instroom en beslissingen OM. In de praktijk wordt een belangrijk deel van de technische sepots toch nog in de OM-systemen geregistreerd. Dit verklaart waardoor de technische sepots relatief minder hard zijn gestegen dan de onvoorwaardelijke beleidssepots.

voorwaardelijke septs.¹³ Het aantal voorwaardelijke beleidssepts is in de periode 2007-2014 verdubbeld tot 11.100 in 2014 (zie figuur 5.2).

Figuur 5.2 Percentage OM-beslissingen bij misdrijfzaken naar soort beslissing

* Voorlopige cijfers.

** Ter berechting en ad informandum.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.4.

Bron: CBS

De aantallen voegingen ad informandum (1.700) en ter berechting (2.300)¹⁴ en het aantal overdrachten (400), alleen nog in gebruik bij de complexe zaken, daalden.

13 De beleidssepts met waarschuwing zijn de afgelopen jaren geleidelijk grotendeels vervangen door voorwaardelijke septs. In juridisch opzicht is deze afdoeningsvorm minder vrijblijvend, omdat het niet voldoen aan de voorwaarde(n) kan leiden tot vervolging en strafoplegging. De opgelegde voorwaarden worden door het OM veelal bepaald in samenspraak met gemeenten en andere ketenpartners. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de strafrechtelijke aspecten, maar ook naar de maatschappelijke context waarin het delict is gepleegd, teneinde te komen tot een betekenisvolle interventie.

14 De cijfers over voegingen verschillen tussen het CBS en het Parket-Generaal van het Openbaar Ministerie. Het is momenteel onduidelijk wat de oorzaak van deze verschillen is. Onderzoek naar deze verschillen is gaande.

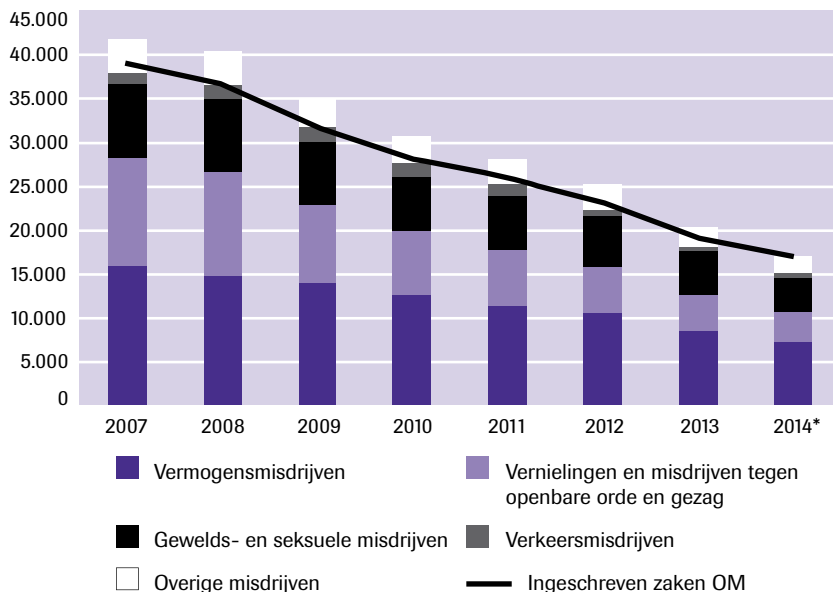
In GPS werden in 2014 bovendien 2.100 zaken overgeheveld naar COMPAS¹⁵ en 900 zaken administratief afgehandeld (zie tabel 5.4).

5.2 Misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten

Ingeschreven zaken tegen minderjarigen

Het aantal bij het OM ingeschreven misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten bedroeg in 2007 38.900. Daarna daalde dit aantal met 56% tot 17.000 in 2014 (zie figuur 5.3).

Figuur 5.3 Bij het OM ingeschreven misdrijfzaken en beslissingen door het OM naar delict bij misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten

* Voorlopig cijfer.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.10 en 5.11.

Bron: CBS

De verhouding tussen het aantal mannen (84%) en vrouwen (16%) verandert bij de minderjarigen in de periode 2007-2014 nauwelijks (zie tabel 5.1).

15 Indien zaken te complex blijken voor een behandeling met ondersteuning van GPS (z.g. maatwerkzaken), dan kunnen deze worden overgeheveld naar COMPAS. Feitelijk ontstaat hier een dubbel telling, omdat de zaken in COMPAS vervolgens ook een beslissing krijgen. Het aantal overhevelingen (1% in 2014) wordt getoond bij de beslissingen OM omdat in de instroom OM niet gecorrigeerd kan worden voor deze dubbel telling en deze zaken in de instroom dus ook tweemaal voorkomen.

Binnen de ingeschreven misdrijfzaken tegen minderjarigen nam het aandeel vermogensmisdrijven toe van 37% in 2007 tot 43% in 2014. Het aandeel vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag is afgenomen van 30% tot 19% en het aandeel gewelds- en seksuele misdrijven nam toe van 20% tot 23% (zie tabel 5.10).

Beslissingen door het OM tegen minderjarigen

In 2014 was het aantal beslissingen door het OM tegen minderjarigen 17.000.¹⁶ Dit is een afname van 59% ten opzichte van 2007 (zie tabel 5.11).¹⁷

Het aantal uitgebrachte dagvaardingen tegen minderjarigen in 2014 was 7.900. Dit is 53% minder dan het aantal dagvaardingen in 2007. Het aandeel van de dagvaardingen ten opzichte van het totaal is juist gestegen, van 41% in 2007 naar 46% in 2014.

In de cijfers komt de strafbeschikking bij de minderjarigen voor het eerst in 2009 voor. In 2014 legde het OM ruim 300 strafbeschikkingen op, iets minder dan in 2013. Alle strafbeschikkingen bestonden uit een geldboete.¹⁸ Het aantal transacties nam in de periode 2007-2014 met 86% af: van 14.700 tot 2.000. De voorwaarde taakstraf komt in 2014 bij minderjarigen het meest voor (1.600). De transactie met als aanbod het betalen van een geldsom wordt bij minderjarigen veel minder vaak toegepast (200 keer in 2014) (zie tabel 5.12). In 2014 werd de transactie het vaakst aangeboden voor een vermogensmisdrijf (41%) (zie tabel 5.13).

Van alle in 2014 genomen OM-beslissingen tegen minderjarigen werd 26% met een onvoorwaardelijk sepot afgedaan, waarvan 53% met een technisch sepot en 47% met een onvoorwaardelijk beleidssepot. Het aantal onvoorwaardelijke sepots schommelt, maar is de laatste jaren licht gestegen tot 4.300 in 2014. Zowel het aantal technische (+19%) als het aantal beleidssepots (+9%) is gestegen ten opzichte van 2007. Het aantal beleidssepots met waarschuwing is afgenomen met 84%, terwijl het aantal kale beleidssepots bijna is verdrievoudigd sinds 2007. De daling van het aantal beleidssepots met waarschuwing houdt verband met het feit dat de beleidssepots met waarschuwing de afgelopen jaren geleidelijk grotendeels vervangen zijn door voorwaardelijke sepots.¹⁹ Het aantal voorwaardelijke beleidssepots neemt toe van 1.300 in 2007 tot 1.700 in 2011. Vanaf 2012 daalt dit aantal weer, tot onder het niveau van 2007 (1.200 in 2014) (zie figuur 5.4).

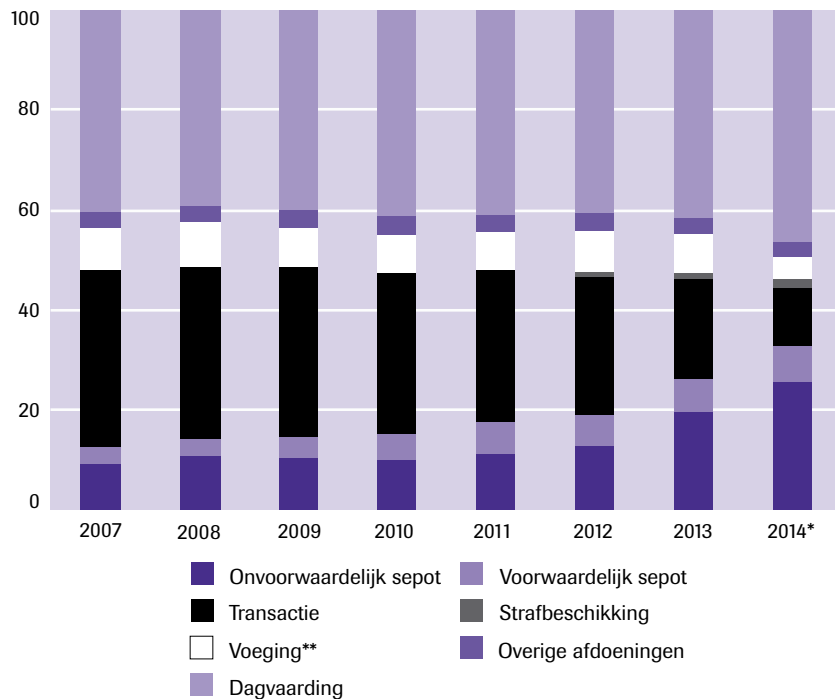
¹⁶ Zie noot 5.

¹⁷ Zie noot 6.

¹⁸ Op dit moment kan bij minderjarigen slechts een geldboete-strafbeschikking met een maximale geldboete van € 115 worden uitgevaardigd. Hogere geldboetes en andere sancties zoals een taakstraf zijn nog niet mogelijk.

¹⁹ Zie noot 13.

Figuur 5.4 Percentage OM-beslissingen bij misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten naar soort beslissing

* Voorlopig cijfer.

** Ter berechting en ad informandum.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.12.

Bron: CBS

6 Berechting

C.M.P. Verkleij en R.F. Meijer¹

- In 2014 deed de rechter 98.000 misdrijfzaken af, bijna een kwart minder dan in 2007. Vermogensmisdrijven en gewelds- en seksuele misdrijven vormden samen meer dan de helft van de zaken.
- In negen van de tien zaken sprak de rechter een schuldigverklaring uit, iets minder dan in 2007. Het percentage vrijspraken nam toe. In 2014 was de vrijheidsstraf de meest opgelegde straf. Het aantal taakstraffen nam af, tot 26.000 in 2014.
- Het aantal afgedane misdrijfzaken tegen minderjarigen daalde tot 6.200, minder dan de helft van het aantal zaken in 2007. Vermogensmisdrijven vormden meer dan de helft van de zaken. Het aandeel vrijspraken verdubbelde bijna in de periode 2007-2014, tot 13%. Het totale aantal jeugddetenties is in 2014 met bijna drie kwart afgenomen. In 2014 was de taakstraf de meest opgelegde straf.

	2007	2013	2014
Afdoeningen door de rechter totaal	130.000	100.000	98.000
w.o. eerder afgedaan door OM/rechter ²		8.500	8.100
schuldigverklaringen	120.000	89.000	86.000
vrijspraken	8.400	9.500	10.000
vrijheidsstraffen ³	41.000	35.000	35.000
taakstraffen	37.000	28.000	26.000
Afdoeningen in zaken tegen minderjarigen	13.000	7.000	6.200
schuldigverklaringen	12.000	6.000	5.200
vrijspraken	910	840	790
jeugd detenties	3.800	1.300	1.100
taakstraffen	9.200	4.600	4.000

¹ Met dank aan M.M. van Rosmalen voor haar bijdragen aan eerdere versies van dit hoofdstuk.

² Het gaat om zaken die een andere afdoening van het OM hebben dan dagvaarden of oproepen ter terechtzitting naar aanleiding van verzet of om zaken die een eerste beoordeling van het OM hebben die gelijk is aan een strafbeschikking OM. Daarnaast zijn ook de zaken met als reden van behandeling een tenuitvoerlegging of een ontnemingsmaatregel opgenomen in de al eerder door het OM/rechter afgedane zaken. Deze zaken zijn namelijk al eens door de rechter beoordeeld en komen nogmaals voor de rechter. De gegevens zijn pas vanaf 2008 beschikbaar. Zie bijlage 3 voor meer informatie.

³ Het gaat hier om gevangenisstraffen, hechtenissen, militaire detenties en jeugd detenties.

Alle tabellen bij dit hoofdstuk zijn, anders dan in vorige edities van deze publicatie, enkel terug te vinden in Excel-formaat op de websites van WODC en CBS. Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in dit hoofdstuk zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). In bijlage 4 (Tabellen) is een aparte opsomming van alle tabeltitels opgenomen. Bijlage 3 biedt achtergrondinformatie over de gebruikte bronnen en methoden; bijlage 7 geeft een overzicht van de belangrijkste gehanteerde begrippen.

De tabellen over doorlooptijden zijn wegens kwaliteitsproblemen dit jaar (tijdelijk) niet opgenomen. De gegevens uit voorgaande edities zijn evenmin betrouwbaar gebleken. In de nabije toekomst wordt onderzocht wat de oorzaak hiervan is; zo mogelijk komen deze gegevens weer beschikbaar.

6.1 Berechting in eerste aanleg van alle verdachten

In 2014 lag het aantal misdrijfzaken⁴ dat de rechter afdeed op 98.000. Dit is een afname met 23% ten opzichte van 2007. In 2010 was de grootste daling: er zijn in dat jaar 13% minder zaken afgedaan dan in het voorgaande jaar. Deze daling hangt samen met de effecten van de invoering van het GPS-systeem (zie bijlage 3).

Het aantal door de kinderrechter afgedane misdrijfzaken laat de grootste daling zien (-56%), terwijl de meervoudige kamer 9% meer zaken afhandelde dan in 2007. In 2014 handelde de politierechter 82% van de misdrijfzaken af, evenveel als in 2007. De meervoudige kamer nam 13% in behandeling (tegen 9% in 2007) en de kinderrechter 5% (tegen 9% in 2007).

Van alle berechte personen in 2014 was 86% man, 13% vrouw en 1% rechtspersoon. Ten opzichte van 2007 daalt het aandeel minderjarigen relatief sterk (van 10 naar 6%). Het aantal berechte rechtspersonen daalde met 43% ten opzichte van 2007.

Sinds de invoering van de Wet OM-afdoening op 1 februari 2008, is het voor het Openbaar Ministerie (OM) mogelijk om strafbeschikkingen OM op te leggen. Een verzet tegen of een mislukte executie van een strafbeschikking OM kan leiden tot het voor de rechter brengen van de zaak

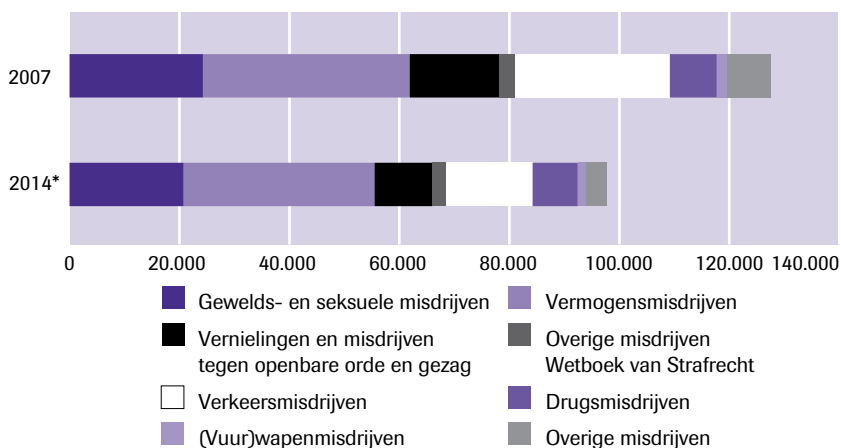
⁴ In dit hoofdstuk staan zaken van de strafrechter centraal. We noemen dit misdrijfzaken, maar die term is niet geheel correct. Een heel specifiek deel van de misdrijven (stroperij en enkele milieu- en drugsdelicten) wordt door de sector kanton behandeld (in aantallen een zeldzaamheid). Daarnaast worden sommige overtredingen (landloperij, bedelarij, in de economische sfeer of in combinatie met misdrijven) door de sector straf behandeld (in 2014 1,2% van de rechtbankstrafzaken).

(zie bijlage 3). In 2009 heeft de rechter voor het eerst dergelijke zaken afgehandeld. Dit aantal is gestegen tot 8.100⁵ in 2014 (zie tabel 6.1).

Afgedane zaken naar misdrijftype

De meeste misdrijfzaken die de rechter in eerste aanleg in 2014 afhandelde, waren zaken met vermogensmisdrijven (bijna 35.000) en gewelds- en seksuele misdrijven (bijna 21.000) (zie figuur 6.1). Vergeleken met 2007 nam het aandeel van de vermogensmisdrijven (van 29 naar 36%) en de gewelds- en seksuele misdrijven (van 19 naar 21%) toe. Het aandeel verkeersmisdrijven nam af van 22% naar 16%. Het gaat hier vooral om rijden onder invloed; dit aandeel nam af van 17% naar 12% van het totale aantal afgedane misdrijfzaken (zie tabel 6.2). Rijden onder invloed is het eerste misdrijf dat al in 2008 voor afhandeling met een strafbeschikking in aanmerking kwam.

Figuur 6.1 Afdoeingen door de rechter tegen alle verdachten naar soort misdrijf, 2007 en 2014

* Voorlopige cijfers.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.2.

Bron: CBS

Soort uitspraak en sancties

In 2014 verklaarde de rechter in 88% van de afgedane zaken de verdachte schuldig, bijna 5 procentpunt minder dan in 2007. Het aantal schuldigverklaringen zonder strafoplegging (2% van het totaal afgehandelde zaken in 2014) is in de periode 2007-2014 meer dan verdubbeld. Ruim 10% van

5 Naast strafbeschikkingen OM die wegens verzet of mislukte executie voor de rechter komen, bestaan deze 8.100 zaken uit een klein aantal zaken die al eerder bij de rechter zijn geweest (de reden van behandeling is dan tenuitvoerlegging of ontnemingsmaatregel).

de verdachten werd vrijgesproken en minder dan 1% werd ontslagen van rechtsvervolging (zie tabel 6.1).

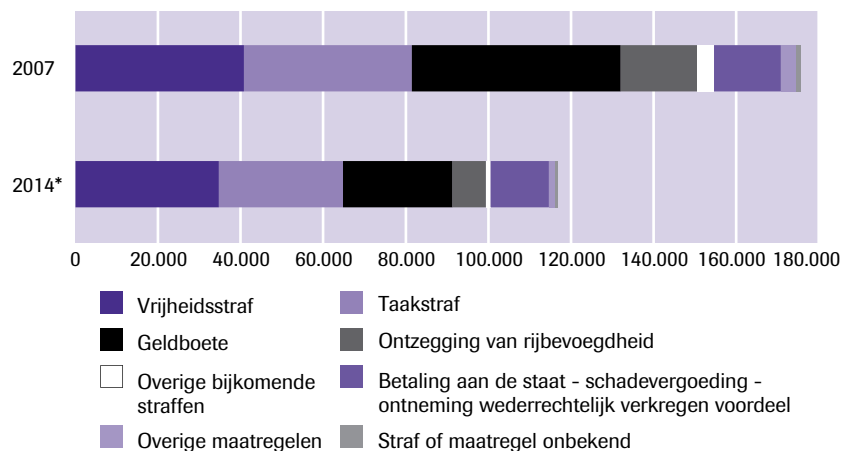
Doorgaans volgen op een schuldigverklaring ook één of meer sancties. In 2014 was het aantal opgelegde sancties 1,4 keer hoger dan het aantal schuldigverklaringen. Het totale aantal opgelegde sancties daalde in de periode 2007-2014 met 33% tot 117.000 (zie tabel 6.3 en 6.5).

Het hoogste percentage schuldigverklaringen in 2014 hadden zaken met verkeersmisdrijven (93%, waaronder rijden onder invloed met 96%) en (vuur)wapenmisdrijven (92%) (zie tabel 6.2 en 6.3).

In 2014 werd bij 85% van de schuldigverklaringen met strafoplegging een enkelvoudige hoofdstraf (vrijheidsstraf, geldboete of taakstraf) opgelegd. Bij 12% werd een combinatie van hoofdstraffen opgelegd. In de meeste gevallen was dit een combinatie van een voorwaardelijke vrijheidsstraf en een taakstraf (zie tabel 6.5).

In 2014 werden bijna 35.000 vrijheidsstraffen opgelegd (zie figuur 6.2).

Figuur 6.2 Afdoeningen door de rechter tegen alle verdachten naar soort sanctie, 2007 en 2014

* Voorlopige cijfers.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.5.

Bron: CBS

Het aandeel gevangenisstraffen en hechtenissen in het totaal van opgelegde sancties is in de periode 2007-2014 gestegen van 21 naar 29%. Bijna de helft was in 2014 geheel onvoorwaardelijk en een derde geheel voorwaardelijk. Ruim een vijfde bestond uit een onvoorwaardelijk en een voorwaardelijk deel. Het aantal (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen is ruim 22.000 in 2014 (zie tabel 6.5).

Meer dan de helft van deze straffen werd in 2014 opgelegd voor vermogensmisdrijven, 16% voor gewelds- en seksuele misdrijven en 12% voor drugsmisdrijven (zie tabel 6.6).

Ruim 45% van alle in 2014 door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen had een duur van minder dan 1 maand. In 2007 was dit nog 28%. Ruim een vijfde had een duur tussen 1 en 3 maanden en bijna een kwart had een duur tussen 3 maanden en 1 jaar. Het aandeel langdurige gevangenisstraffen (3 jaar en langer) lag op 3% (zie tabel 6.9). Het aantal opgelegde detentiejaren bedroeg 7.800 in 2014, 18% minder dan in 2007 (zie tabel 6.10). De gemiddelde detentieduur was 126 dagen in 2014, 14% minder dan in 2007 (zie tabel 6.11).

Van de bijna 27.000 in 2014 opgelegde geldboetes was 83% (deels) onvoorwaardelijk en 17% geheel voorwaardelijk. In de periode 2007-2014 nam het aandeel geldboetes in het totale aantal opgelegde sancties af van 29 naar 23% (zie tabel 6.5). Van alle (deels) onvoorwaardelijke geldboetes werd in 2014 42% opgelegd voor verkeersmisdrijven. Dat is minder dan in 2007, toen dit op 49% lag (zie tabel 6.7).

In 2014 werden 30.000 taakstraffen opgelegd, ruim een kwart minder dan in 2007. Van deze taakstraffen werd 70% geheel onvoorwaardelijk en 13% geheel voorwaardelijk opgelegd; 17% bestond uit een onvoorwaardelijk en een voorwaardelijk deel. In 2007 lag dit op respectievelijk 77%, 9% en 14% (zie tabel 6.5).

Ruim een derde van alle (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen werd opgelegd voor een vermogensmisdrijf en een kwart voor gewelds- en seksuele misdrijven. Het aandeel van softdrugsmisdrijven is gegroeid van 4% in 2007 naar 8% in 2014 (zie tabel 6.8).

Ruim de helft van alle in 2014 door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen had een duur van minder dan 41 uur, 20% duurde langer dan 80 uur (zie tabel 6.9).

De ontzegging van de rijbevoegdheid werd in 2014 8.000 keer opgelegd en was daarmee de meest opgelegde bijkomende straf. Dat is wel bijna 60% minder dan in 2007⁶ (zie figuur 6.2).

De maatregelen die de rechter het vaakst oplegt zijn betaling aan de staat, schadevergoeding en ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel: samen 14.000 keer in 2014. Tbs werd ruim 170 keer opgelegd (zie tabel 6.5).

6 Naast de verminderde instroom aan misdrijfzaken, speelt de invoering van de strafbeschikking hier een rol. De gefaseerde invoering van de strafbeschikking startte met de strafbeschikking voor rijden onder invloed (betaling geldsom en/of ontzegging van de rijbevoegdheid).

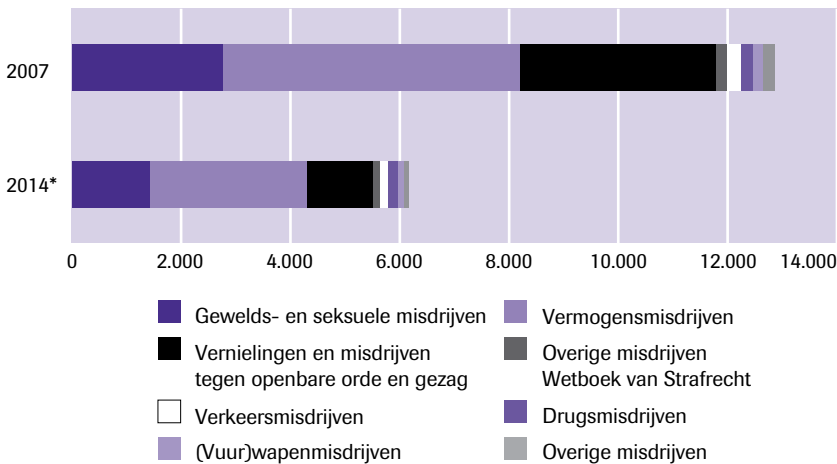
6.2 Berechting in eerste aanleg van minderjarige verdachten

In de periode 2007-2014 halveerde het aantal door de rechter afgedane misdrijfzaken tegen minderjarigen tot bijna 6.200 in 2014 (zie tabel 6.12). Het aandeel meisjes daalde van 15% in 2007 naar 13% in 2014 (zie tabel 6.1).

Afgedane zaken bij minderjarigen naar misdrijftype

De misdrijfzaken die de rechter in 2014 in eerste aanleg afhandelde, hadden hoofdzakelijk betrekking op vermogensmisdrijven (47%) en gewelds- en seksuele misdrijven (23%) (zie figuur 6.3). Vergelijken met 2007 nam het aandeel vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag flink af; van 28% in 2007 tot 20% in 2014. Daarentegen nam het aandeel vermogensmisdrijven toe.

Figuur 6.3 Afdoeningen door de rechter tegen minderjarigen naar soort misdrijf, 2007 en 2014

* Voorlopige cijfers.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.12.

Bron: CBS

Soort uitspraak en sancties

Het percentage schuldigverklaringen is afgenomen tot 85% in 2014. In 13% van alle afgedane misdrijfzaken kwam de rechter tot vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging. Dat is bijna een verdubbeling van het aantal vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging in 2007, toen dit nog 7% was (zie tabel 6.13).

Het totale aantal straffen en maatregelen dat door de rechter is opgelegd in 2014 was 1,3 keer hoger dan het aantal uitgesproken schuldigver-

klaringen. Het totale aantal opgelegde sancties daalde in de periode 2007-2014 met 59% tot bijna 7.000 (zie tabel 6.14 en 6.16).

Het percentage schuldigverklaringen zonder strafoplegging is gestegen van 2% in 2007 tot 4% in 2014. Toch worden er bij de meeste schuldigverklaringen wel één of meerdere sancties opgelegd. In 2014 werd bij 86% van de schuldigverklaringen met strafoplegging een enkelvoudige hoofdstraf (vrijheidsstraf, geldboete of taakstraf) opgelegd. Bij 10% werd een combinatie van hoofdstraffen opgelegd. In de meeste gevallen ging het hierbij om een combinatie van een voorwaardelijke vrijheidsstraf en een taakstraf (zie tabel 6.16).

Het aantal jeugddetenties nam met 72% af naar bijna 1.100 in 2014. In dat jaar legde de rechter ruim 4.000 taakstraffen op. Daarmee was bijna drie vijfde van alle sancties (dat is drie kwart van de hoofdstraffen) tegen minderjarigen een taakstraf en 16% een vrijheidsstraf. Geldboetes worden weinig opgelegd: in 2014 in totaal 170 keer. Dit was 2,5% van alle opgelegde sancties aan minderjarigen (zie figuur 6.4).

Van de opgelegde jeugddetenties waren in 2014 bijna twee van de vijf geheel voorwaardelijk (36%) en was bijna twee derde (deels) onvoorwaardelijk (64%). Het aantal (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties is afgenomen tot bijna 700 (zie tabel 6.16 en 6.17).

In 2014 werd 73% van alle (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties opgelegd voor vermogensmisdrijven en 17% voor gewelds- en seksuele misdrijven. In de periode 2007-2014 nam het aandeel (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties voor vermogensmisdrijven toe van 64% naar 73%, waaronder voor diefstal of inbraak met geweld van 28% naar 39% (zie tabel 6.17).

Ruim de helft van de opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties had in 2014 een strafduur van minder dan twee maanden (58%); 12% duurde zes maanden of langer (zie tabel 6.18). De gemiddelde detentieduur lag op 77 dagen en het totale aantal detentiejaren lag op 144 in 2014 (zie tabellen 6.21 en 6.22).

De meeste van de (deels) onvoorwaardelijke geldboetes werden in 2014 opgelegd voor verkeers- (33%) en vermogensmisdrijven (27%) (zie tabel 6.20).

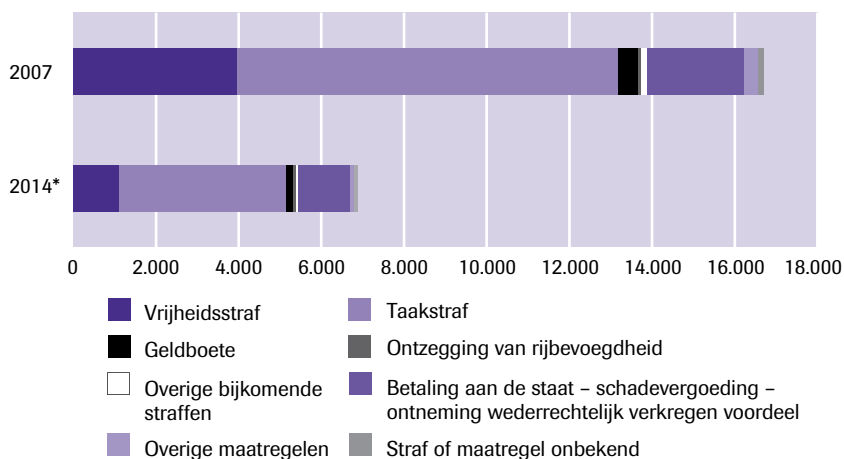
De boetebedragen in misdrijfzaken tegen minderjarigen liggen beduidend lager dan in misdrijfzaken tegen alle verdachten. In 2014 lag 57% van de boetebedragen lager dan € 200, terwijl dit in 2007 nog op 64% lag (zie tabel 6.18).

De taakstraf was in 2014 de meest opgelegde sanctie (59% van alle sancties). In 2007 lag dit iets lager (55%). In 2014 werd de helft van alle (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen opgelegd voor een vermogensmisdrijf (zie tabel 6.19).

In 2014 had zeven van de tien door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen had een duur korter dan 41 uur. Het aandeel langdurige taakstraffen (langer dan 120 uur) lag op 2% (zie tabel 6.18). Het aantal opgelegde bijkomende straffen aan minderjarigen is in 2014 bijna 120 (zie tabel 6.16).

Maatregelen werden veel minder vaak opgelegd: bijna 1.400 keer in 2014. Dit is bijna een halvering van het aantal opgelegde maatregelen in 2007 (bijna 2.700). In de meeste gevallen ging het hierbij om de maatregel 'betaling aan de staat'. De maatregel 'plaatsing in een inrichting voor jeugdigen' (de PIJ-maatregel) wordt sinds 2007 steeds minder vaak toegepast, in 2014 was dit 70 keer (zie tabel 6.16).

Figuur 6.4 Afdoeningen door de rechter tegen minderjarigen naar soort sanctie, 2007 en 2014

* Voorlopige cijfers.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.16.

Bron: CBS

7 Tenuitvoerlegging van sancties

S.N. Kalidien¹

- De strafrechtelijke instroom van de ten uitvoer te leggen *vrijheidsbenemende* sancties in het gevangeniswezen daalde overwegend van 2007 tot en met 2012, maar steeg weer licht de afgelopen twee jaar tot 41.000 in 2014. Het aantal opgelegde tbs-maatregelen daalde eveneens overwegend, maar steeg ten opzichte van 2013 licht in 2014 tot 94 maatregelen. De instroom van de vrijheidsbenemende sancties in de JJI's halveerde, tot 1.400 in 2014.
- Het beeld bij de *vrijheidsbeperkende* sancties varieert: het aantal afgesloten taakstraffen door de 3RO daalde aanvankelijk, maar steeg daarna tot 33.000 in 2014. De voltooide toezichten stegen vrijwel over de hele linie, van 7.200 in 2007 tot 12.000 in 2014. Het aantal afgesloten taakstraffen door de RvdK en het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen daalden daarentegen over vrijwel de hele periode tot respectievelijk 9.200 en 4.300 in 2014. Het aantal afgeronde Halt-straffen schommelde de afgelopen paar jaar tussen de 17.000 en 18.000.
- De tenuitvoerlegging van de *financiële sancties* door het CJIB varieert eveneens: de geldsomtransacties geldboetes en ontnemingsmaatregelen daalden alle tot respectievelijk, 10.000, 24.000 en 1.200 in 2014. De schadevergoedingsmaatregelen en strafbeschikkingen stegen daarentegen tot respectievelijk 13.000 en 390.000 in 2014.

	2007	2013	2014
<i>Vrijheidsbenemende sancties</i>			
Instroom gevangeniswezen	44.000	40.000	41.000
Instroom opleggingen tbs met bevel tot verpleging	190	88	94
Instroom JJI ^a	2.800	1.500	1.400
<i>Vrijheidsbeperkende sancties</i>			
Afgesloten taakstraffen 3RO	39.000	33.000	33.000
Voltooide toezichten 3RO	7.200	11.000	12.000
Afgesloten taakstraffen RvdK	24.000	12.000	9.200
Afgeronde Halt-straffen ^b	24.000	17.000	17.000
Jeugdreclasseringsmaatregel ^c	8.800	4.800	4.300
<i>Financiële sancties CJIB</i>			
Binnengekomen geldsomtransacties ^b	622.000	66.000	10.000
Binnengekomen strafbeschikkingen ^{b, c}	2.600	350.000	390.000
Binnengekomen geldboetes	46.000	24.000	24.000
Binnengekomen schadevergoedingsmaatregelen	12.000	12.000	13.000
Binnengekomen ontnemingsmaatregelen	1.700	1.200	1.200

^a Tot en met 2010 verbleven er ook civielrechtelijken in een JJI.

^b Misdrijven en overtredingen.

^c 2008 i.p.v 2007.

Alle tabellen bij dit hoofdstuk zijn, anders dan in vorige edities van deze publicatie, enkel terug te vinden in Excel-formaat op de websites van WODC en CBS. Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in dit hoofdstuk zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). In bijlage 4 (Tabellen) is een aparte opsomming van alle tabeltitels opgenomen. Bijlage 3 biedt achtergrondinformatie over de gebruikte bronnen en methoden; bijlage 7 geeft een overzicht van de belangrijkste gehanteerde begrippen.

7.1 Tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende sancties

Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties in het gevangeniswezen

De totale instroom² in het gevangeniswezen vertoont een overwegend dalende trend tussen 2007 en 2012 (van 43.800 tot 38.700), maar stijgt de laatste twee jaar weer relatief licht tot 41.400 in 2014. Deze stijging is het gevolg van een forse toename van het aantal arrestanten (25.400 in 2014 ten opzichte van 20.570 in 2012).

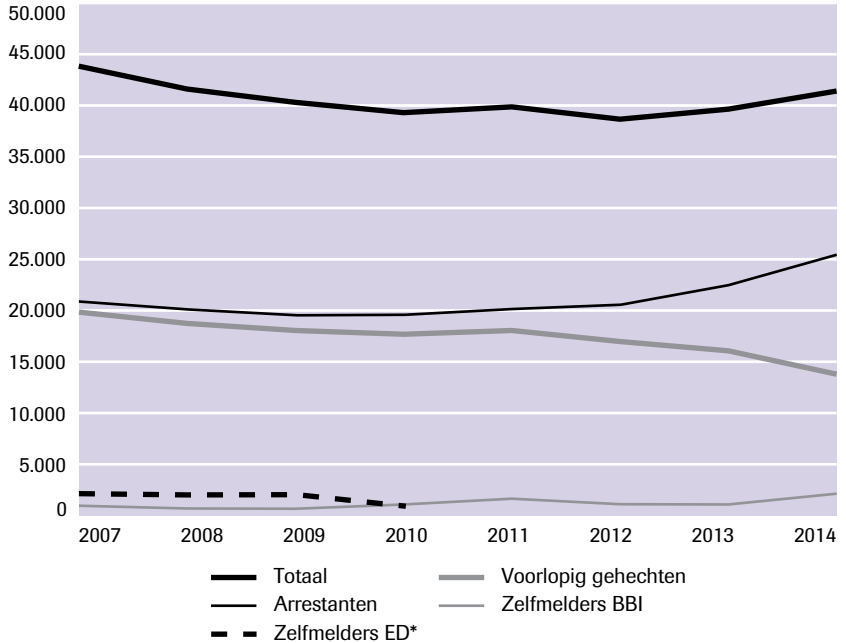
Het aantal ingestroomde voorlopig gehechten³ daalde tussen 2007 en 2014, van 19.800 tot 13.800, waarbij met name de laatste twee jaar een sterke daling optreedt. Ook daalde het totale aantal zelfmelders, namelijk van 3.100 in 2007 tot 1.100 in 2013, maar in 2014 steeg dit aantal tot 2.200 (zie figuur 7.1). Deze stijging houdt verband met een wijziging in de zelfmeldprocedure (zie DJI, 2015b).

De stijging binnen de groep arrestanten in de laatste twee jaar wordt voornamelijk veroorzaakt door de groep die instroomt wegens een financiële sanctie. In 2012 ging het in totaal om 9.400 sancties en in 2014 om 14.000 sancties (zie voor een duiding van deze stijging DJI, 2015b). Het aantal arrestanten dat instroomde in een PI als gevolg van een (deels) mislukte taakstraf daalde tot 3.500 arrestanten in 2014, ten opzichte van 4.900 in 2007. Het aantal arrestanten dat instroomde vanwege een gevangenisstraf of hechtenis vertoont sinds 2009 een overwegend stijgende trend van 5.500 tot 6.400 in 2014 (zie tabel 7.1).

² Iemand kan meerdere keren in een jaar instromen.

³ Voorlopige hechtenissen zijn strikt genomen geen sanctie, maar vallen wel onder de verantwoordelijkheid van het gevangeniswezen van DJI. Personen die op het politiebureau zijn ingesloten (inverzekeringstelling) vallen niet onder de categorie voorlopig gehechten. Voorlopig gehechten die instromen in het gevangeniswezen kunnen al vóór de zitting ontslagen worden uit voorlopige hechtenis. Ook kunnen zij veroordeeld worden tot een straf gelijk aan of korter dan het voorarrest, of uiteindelijk door de rechter niet schuldig worden verklaard. Bovendien is het mogelijk dat de rechter uiteindelijk een andere straf oplegt dan een gevangenisstraf. Dit deel van de voorlopig gehechten krijgt niet de status van veroordeelde bij DJI. Mede daarom zijn tenuitvoerleggingscijfers niet zonder meer te relateren aan straftoemetingcijfers.

Figuur 7.1 Gevangeniswezen: strafrechtelijke instroom naar categorie

* De elektronische detentie is per medio 2010 gestopt.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.1.

Bron: DJI

De *populatie* gedetineerden (peildatum 30 september) daalde vrijwel continu tussen 2007 en 2014. In 2014 telde het gevangeniswezen nog 9.900 gedetineerden, ongeveer een vijfde minder dan in 2007. Ook het aandeel vrouwen daalde overwegend. In 2014 was het aandeel 5,7% ten opzichte van 6,4% in 2007. Bijna twee derde van de gedetineerden was in 2014 tussen de 20 en 39 jaar oud, en 13% was 50 jaar of ouder. Dit laatste percentage bedroeg nog 8,7% in 2007.

Het aantal voorlopig gehechten⁴ is vooral de laatste jaren gedaald, van 5.500 in 2012 tot 4.300 in 2014. Het aantal personen met een gevangenisstraf vertoont een overwegend dalende trend: van 4.700 in 2007 tot 4.000 in 2014. Het aantal gedetineerden met een vervangende hechtenis wegens een geldboete of taakstraf daalde eveneens vrijwel gedurende de hele periode 2007-2014. Het aantal tbs-passanten steeg na een voornamelijk

⁴ Inclusief verdachten in voorlopige hechtenis die al wel door de rechtbank in eerste aanleg zijn veroordeeld, maar van wie het vonnis nog niet onherroepelijk is. In 2014 ging het om 311 verdachten van wie het vonnis nog niet onherroepelijk was zonder dat er op dat moment al sprake was van inschrijving van de zaak bij het Gerechtshof en 1.233 verdachten van wie het hoger beroep al wel liep (DJI, 2015b).

dalende trend tussen 2007 en 2013 (van 157 tot 11), weer relatief licht tot 37 in 2014.

Twee op de vijf gedetineerden zaten vast vanwege een vermogensmisdrijf al dan niet met geweld, een op de vijf zat vast vanwege een geweldsmisdrijf. Deze percentages zijn niet wezenlijk veranderd de afgelopen jaren. Ongeveer 16% van de gedetineerden zat vast vanwege een drugsmisdrijf, ten opzichte van 21% in 2007 (zie tabel 7.2).⁵

Tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel

Het aantal opleggingen van tbs met bevel tot verpleging daalde tussen 2007 en 2013 van 185 tot 88. In 2014 is sprake van een relatief lichte stijging tot 94 opleggingen.

Het aantal opleggingen van tbs met bevel tot verpleging met een gevangenisstraf tot zes maanden vertoont een min of meer dalende trend tussen 2007 en 2013 (van 29 tot 11), in 2014 steeg dit aantal weer iets tot 20. Het aantal tbs-opleggingen in combinatie met een langere gevangenisstraf daalde vrijwel voortdurend tussen 2007 en 2014, van 135 tot 59 (zie tabel 7.4).

De *bezetting* in de FPC's (ultimo december) nam van 2007 tot 2009 toe van 1.840 tot 2.010 tbs-gestelden; daarna daalde dit weer tot 1.540 tbs'ers in 2014 (zie tabel 7.4). De gemiddelde leeftijd nam licht toe van 40 jaar in 2008 tot 43 jaar in 2014. Het aandeel vrouwen blijft op de 6 à 7 procent staan (zie tabel 7.5).

Het aantal tbs-passanten daalde van 133 in 2007 tot 9 in 2014. Ook de gemiddelde wachttijd daalde, van 297 dagen in 2007 tot 62 dagen in 2014. Deze daling houdt verband met de beschikbare capaciteit in de FPC's (zie tabel 7.4) (zie ook DJI, 2015a).

Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties in de justitiële jeugdinrichtingen

Tussen 2007 en 2014 daalde de totale strafrechtelijke instroom⁶ in een JJI van 2.800 tot 1.400. De daling zit vooral bij het aantal ingestroomde voorlopig gehechten:⁷ van 2.300 tot 1.200 in 2014. De instroom van het aantal minderjarigen met een jeugddetentie⁸ daalde eveneens tussen 2007 en 2014, van 420 tot 170. Het aantal minderjarigen dat instroomde met een PIJ-maatregel⁹ wisselt, maar daalde de afgelopen drie jaar van iets meer dan 50 in 2012 tot bijna 40 in 2014 (zie tabel 7.6). Het aantal lopen-

5 De percentages bij de misdrijfgroepen zijn berekend zonder de groep onbekend.

6 Een persoon kan meerdere keren instromen.

7 Voorlopige hechtenis is strikt genomen geen sanctie (zie ook noot 3).

8 De instroom 'jeugddetentie' betreft vooral zelfmelders voor een omgezette straf en arrestanten.

De 'reguliere' jeugddetenties worden ten uitvoer gelegd in aansluiting op de voorlopige hechtenis binnen de JJI. Ook de 'reguliere' PIJ-maatregel wordt in de regel na een voorlopige hechtenis opgelegd.

9 De instroom van PIJ'ers komt deels door de TUL van een voorwaardelijke PIJ. De rest komt binnen na bijvoorbeeld onderbreking in verband met een straf in het gevangeniswezen. De instroom van PIJ-maatregelen bevat dus niet alleen beginnende PIJ-maatregelen.

de PIJ-maatregelen in 2014 bedroeg 260, ten opzichte van 630 in 2007 (zie tabel 7.8).

Op 30 september 2014 telden de JJI's 460 strafrechtelijk gedetineerden.¹⁰ In 2007 ging het nog om 970 gedetineerden. In 2014 zat meer dan de helft (63%) van de gedetineerden in een JJI op basis van een lang verblijf.¹¹ Het aandeel meisjes in een JJI nam af van 4,4% in 2007 tot 2,0% in 2014. Het aantal gedetineerden in een JJI van 18 jaar en ouder steeg opmerkelijk: van 51% in 2007 tot 74% in 2014.¹² Het aandeel minderjarigen dat in een JJI zat als gevolg van een PIJ-maatregel ligt de afgelopen drie jaar op 51%.¹³ Het aandeel minderjarigen met een jeugddetentie schommelt tussen 7 en 10%, terwijl het aandeel jeugdigen in voorlopige hechtenis steeg van 34% in 2007 tot 42% in 2010, waarna dit aandeel afvlakte tot 39% in 2014 (zie tabel 7.7).

Zie voor een (verdere) duiding van de ontwikkelingen in de JJI's de publicatie DJI, 2015c.

7.2 Tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeperkende sancties

Tenuitvoerlegging van de taakstraf door de reclassering (3RO)

Het totale aantal afgesloten taakstraffen¹⁴ door de reclassering daalde van 2007 tot 2011, maar steeg daarna weer tot 33.400 in 2014. Zowel het aantal afgesloten werkstraffen als leerstraffen nam af vanaf 2007, maar de daling in het aantal leerstraffen is veel sterker (zie tabel 7.10).¹⁵ Van de afgesloten werkstraffen was 87% geslaagd in 2014, ten opzichte van 85% in 2007 (zie figuur 7.2).

Het merendeel van de taakgestraften was man (83% in 2014). In 2007 was dit aandeel met 86% iets hoger. Een derde van de taakgestraften is ouder dan 40 jaar en bijna 30% is tussen de 18 en 25 jaar. Deze aandelen zijn nauwelijks veranderd de afgelopen jaren (zie tabel 7.11).

- 10 Met ingang van 1 januari 2010 verblijven jeugdigen met een civielrechtelijke titel niet meer in een JJI (zie DJI, 2015c).
- 11 Met de invoering van de Beginselenwet Justitiële Jeuginrichtingen (BJJ) per 1 juli 2011, is het onderscheid tussen opvang- en behandelinrichtingen vervallen. Hiervoor in de plaats is een scheiding aangebracht op grond van kort en lang verblijf (zie DJI, 2015c).
- 12 Deze toename houdt deels verband met de invoering van het adolescentenstrafrecht in april 2014. Daarnaast is er door de dalende instroom van de relatief jonge jeugdigen, het versterkend effect dat de 18-minners de balans nog verder doen omslaan in de richting van een veroudering van de populatie in de JJI's (zie DJI, 2015c).
- 13 Vanaf de inwerkingtreding van de BJJ kan de PIJ worden opgelegd voor de duur van drie jaar. Met de inwerkingtreding van het adolescentenstrafrecht op 1 april 2014 kan de PIJ-maatregel alleen nog worden opgelegd als er sprake is van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestesvermogens. Daarnaast is het mogelijk geworden om de PIJ-maatregel na zes jaar om te zetten in een tbs-maatregel indien de jeugdige nog steeds een gevaar is voor de samenleving (DJI, 2015c).
- 14 Een klein deel van de taakstraffen dat ten uitvoer is gelegd, is naar aanleiding van een overtreding (circa 5% in 2014; bron WODC/SKM).
- 15 Deze daling is het gevolg van de inwerkingtreding van de Wet voorwaardelijke sancties op 1 april 2012. Met de invoering van deze wet is de leerstraf opgeheven als zelfstandige taakstraf. In de plaats daarvan gaat de leerstraf op in de voorwaardelijke straf als bijzondere voorwaarde.

Tenuitvoerlegging toezichten en gedragsinterventies door de 3RO

Het aantal voltooide toezichten door de reclassering is tussen 2007 en 2014 toegenomen van 7.200 tot 11.800. Het merendeel van de toezichten (57% in 2014) werd uitgevoerd naar aanleiding van een voorwaardelijke veroordeling, een kwart naar aanleiding van een schorsing en één op de tien naar aanleiding van een penitentiair programma (PP) met of zonder elektronisch toezicht (ET) of een voorwaardelijke invrijheidstelling (zie tabel 7.12).

In 2010 ontving de reclassering 3.400 opdrachten om een gedragsinterventie¹⁶ uit te voeren. In 2012 is het aantal opdrachten opgelopen tot 3.600, maar daarna is er sprake van een daling tot 1.400 opdrachten in 2014. In 2014 werd ruim 60% van de opdrachten gegeven door het OM dan wel de rechter, bij bijna 40% was DJI de opdrachtgever (zie tabel 7.12).

Tenuitvoerlegging van de taakstraf door Raad voor de Kinderbescherming

Het totale aantal afgesloten taakstraffen door de Raad voor de Kinderbescherming daalde tussen 2007 en 2014 van 23.600 tot 9.200. Zowel de werkstraffen als het aantal leer- en combinatiestrafen daalde in deze periode. Net als bij de meerderjarigen is de daling van de leerstraffen veel sterker, namelijk van 3.200 in 2007 tot 800 in 2014. Iets minder dan de helft van de jongeren is bij het afsluiten van de taakstraf 16 of 17 jaar. Het aandeel jongeren in de leeftijdsgroep 18-21 jaar bedroeg 25% in 2014, ten opzichte van 10% in 2007 (zie tabel 7.14).

Van het totale aantal afgesloten taakstraffen was 83% succesvol uitgevoerd in 2014, net zo veel als in 2013 (zie figuur 7.2).

Tenuitvoerlegging van de Halt-straf¹⁷

Het totale aantal ingeschreven Halt-verwijzingen bedroeg 16.800 in 2014 ten opzichte van 24.100 in 2007. Globaal gezien betreft de helft hiervan misdrijven. Het totale aantal afgeronde Halt-straffen schommelt de afgelopen jaren tussen de 17.000 en 18.000. Er waren in 2014 7.600 afgeronde Halt-straffen naar aanleiding van een misdrijf. Hiervan was 91% geslaagd. Het slagingspercentage is niet wezenlijk veranderd met de jaren (zie tabel 7.15).

Tenuitvoerlegging van de jeugdreclasseringsmaatregel

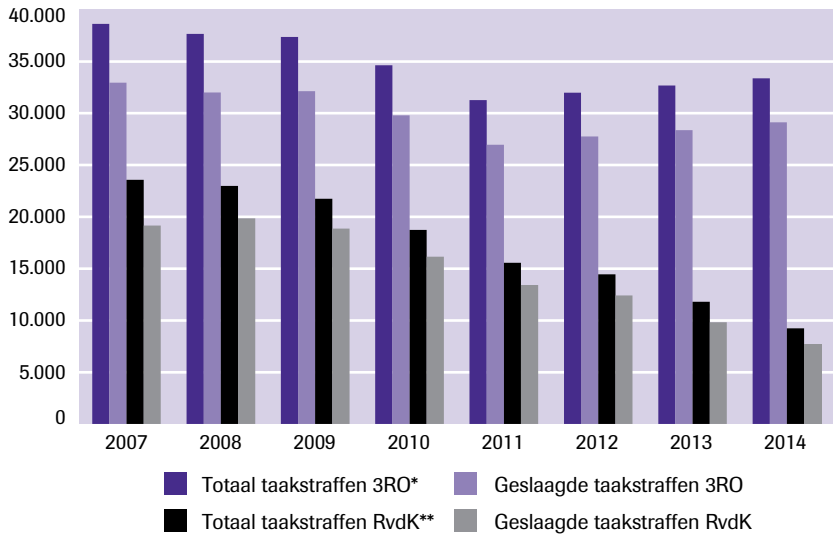
Het aantal jongeren dat instroomde bij Bureau Jeugdzorg met een reguliere jeugdreclasseringsmaatregel is tussen 2008 en 2014 meer dan gehalveerd tot 4.300. Het aantal jongeren met een gedragsbeïnvloedende maatregel daalde eveneens: in 2009 bedroeg dit aantal bijna 90, in 2014 is dit aantal gedaald tot ruim 20 met een piek van 110 in 2010. Ook het aantal ITB Harde Kern jongeren dat instroomde bij Bureau Jeugdzorg vertoon-

¹⁶ Bij een reclasseringstoezicht kan sinds 2010 als bijzondere voorwaarde ook een erkende gedragsinterventie worden opgelegd.

¹⁷ In hoofdstuk 9 wordt apart aandacht besteed aan het aantal Halt-overtredingen.

de een overwegend dalende trend, zij het van 280 in 2008 tot bijna 220 in 2014. Het aantal ITB Criem-jongeren daalde in deze zelfde periode van bijna 700 tot bijna 200 in 2014 (zie tabel 7.16).

Figuur 7.2 Totaal en succesvol afgesloten taakstraffen door de 3RO en de Raad voor de Kinderbescherming*

* Totaal van werkstraffen en leerstraffen. Met de invoering van de Wet Voorwaardelijke Sancties is de leerstraf per april 2012 komen te vervallen.

** Totaal van werkstraffen, leerstraffen en gecombineerde werk- en leerstraffen.

Voor de corresponderende gegevens zie tabel 7.10 en 7.14.

Bron: Reclassering Nederland en Raad voor de Kinderbescherming

7.3 Financiële sancties¹⁸

Tenuitvoerlegging van de geldsomtransactie¹⁹

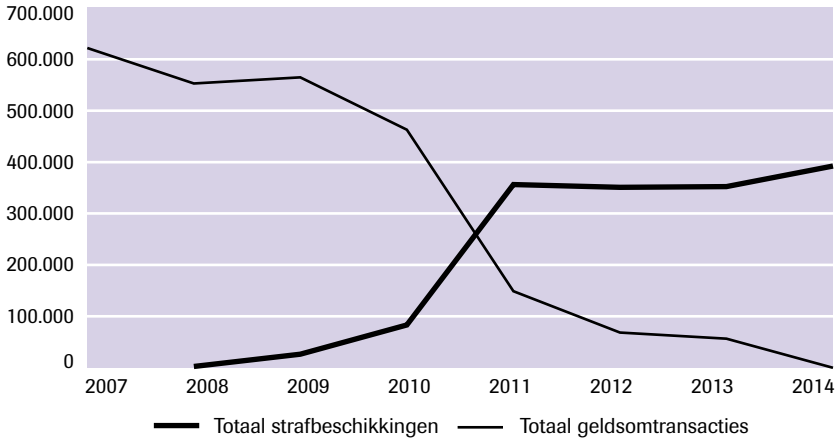
Het totale aantal binnengekomen transacties bij het CJIB daalde fors tussen 2007 en 2014, van 622.000 tot 10.300 (zie figuur 7.3). Deze daling houdt sterk verband met de invoering van de Wet OM-afdoening (zie verderop in deze paragraaf). In 2014 werden bijna alle transacties aangeleverd door het OM. Iets meer dan 57.000 transacties werden in 2014 afgedaan door het CJIB. Hiervan werd 20% afgedaan door betaling, nog geen 10% werd geseponeerd. Bijna drie kwart werd op een andere manier afgedaan.²⁰ Het CJIB incasseerde in totaal 12 miljoen euro in 2014 (zie tabel 7.17).

¹⁸ De aantallen betreffen meerder- en minderjarigen samen.

¹⁹ De cijfers over geldsomtransacties betreffen zowel misdrijven als overtredingen. In hoofdstuk 9 wordt apart aandacht besteed aan overtredingen.

²⁰ Het gaat hier voornamelijk om zaken die door het OM zijn voorgelegd aan de rechter en waarin de rechter tot een uitspraak is gekomen.

Figuur 7.3 Binnengekomen geldsomtransacties en strafbeschikkingen bij het CJIB*

* De cijfers betreffen misdrijven en overtredingen.

Voor de corresponderende gegevens zie tabel 7.17 en 7.18.

Bron: CJIB

Tenuitvoerlegging van de strafbeschikking^{21,22}

Terwijl het aantal geldsomtransacties fors daalde, steeg het aantal strafbeschikkingen, sinds de invoering in 2008, aanzienlijk tot 392.300 in 2014. Het merendeel van de strafbeschikkingen die het CJIB binnenkrijgt is afkomstig van de politie (63% in 2014), 12% werd aangeleverd via de parketten, 11% via gemeenten en 15% via overige instanties. In totaal zijn in 2014 347.800 strafbeschikkingen afgedaan door het CJIB, waarvan 66% door een betaling (zie tabel 7.18).

Tenuitvoerlegging van de geldboete

Ook het aantal geldboetes dat instroomde bij het CJIB daalde, van 45.900 in 2007 tot 24.100 in 2014. Het CJIB handelde 23.000 geldboetes af in 2014. Hiervan werd 73% geïnd, 11% werd afgedaan met een vervangende hechtenis. Het gemiddeld te innen boetebedrag steeg sinds 2010, tot € 980 in 2014. Het totaal gevorderde bedrag aan geldboetes bedroeg ruim 17 miljoen euro in 2014 (zie tabel 7.19).

21 Sinds de invoering van de Wet OM-afdoening in februari 2008 kan het OM een strafzaak afdoen in de vorm van een strafbeschikking. Inmiddels hebben ook buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's) van gemeenten en andere bestuurlijke instanties en politieagenten de bevoegdheid gekregen tot het opleggen van een strafbeschikking, in de vorm van respectievelijk bestuurlijke strafbeschikkingen en politiestrafbeschikkingen (zie ook hoofdstuk 9).

22 De cijfers over strafbeschikkingen betreffen vanaf 2009 zowel misdrijven als overtredingen. In 2008 en 2009 betrof het aantal strafbeschikkingen aangeleverd door de politie alleen misdrijven (rijden onder invloed). Vanaf 2011 zijn ook overtredingen inbegrepen bij de door de politie aangeleverde strafbeschikkingen. De strafbeschikkingen aangeleverd door de parketten betreffen zowel overtredingen als misdrijven. De strafbeschikkingen aangeleverd door gemeenten en overige instanties betreffen alleen overtredingen. In hoofdstuk 9 wordt apart aandacht besteed aan overtredingen.

Tenuitvoerlegging van de schadevergoedingsmaatregel

Het aantal aan het CJIB ter executie aangeboden schadevergoedingsmaatregelen schommelt sinds 2012 tussen de 12.400 en 13.400. Er werden bijna 12.700 maatregelen afgedaan in 2014, waarvan 81% middels betaling en circa 16% middels vervangende hechtenis. Het gemiddelde initiële vorderingsbedrag varieerde in de periode 2007-2014 tussen de € 1.400 en € 2.600 (zie tabel 7.20).

Tenuitvoerlegging van de ontnemingsmaatregel

Het aantal ter executie aangeboden ontnemingsmaatregelen (Pluk-ze) bij het CJIB daalde verder, tot 1.200 maatregelen in 2014. In 2014 handelde het CJIB bijna 1.000 maatregelen af, waarvan 84% middels betaling. Het gemiddelde initieel te vorderen bedrag varieerde tussen 2007 en 2014. In 2014 ging het om ruim € 16.000, ten opzichte van bijna € 14.000 in 2007 (zie tabel 7.21).

Gratie

Het aantal gratieverzoeken daalde van 2.900 in 2007 tot 1.400 in 2014. Hiermee daalde het totale aantal beslissingen eveneens, namelijk van 1.900 tot bijna 800 in 2014. Het merendeel van de verzoeken (64 %) in 2014 is afgewezen, bijna drie op de tien was een beslissing tot onvoorwaardelijke gratieverlening en minder dan één op de tien betrof een voorwaardelijke beslissing tot gratieverlening (zie tabel 7.22).

8 De strafrechtsketen in samenhang

F.P. van Tulder, R.F. Meijer, S.N. Kalidien en

C.M.P. Verkleij¹

- Het geschatte aantal door burgers ondervonden delicten daalde tussen 2007 en 2014 met circa 30%. De geregistreeerde criminaliteit en de instroom bij het OM daalden iets minder hard, met ruim 20%. Het totale aantal sancties, opgelegd door politie, OM en rechter tezamen, daalde met 31%.
- Ook bij de minderjarigen traden tussen 2007 en 2014 sterke dalingen op. Zo daalde het aantal geregistreeerde minderjarige verdachten met 61% en het aantal bij het OM ingestroomde zaken met 56%. Het aantal sancties opgelegd door politie, OM en rechter tezamen daalde ook hier iets sterker (-62%).

	2007	2013	2014
<i>Totaal</i>			
Door burgers ondervonden delicten ^a	86	65	61
Geregistreeerde misdrijven	1.300.00	1.100.000	1.000.000
Sancties politie ^b	47.000	32.000	30.000
Instroom OM	270.000	210.000	210.000
Sancties OM ^c	74.000	53.000	49.000
Sancties rechter ^d	120.000	89.000	86.000
Sancties politie+OM+rechter	240.000	170.000	170.000
<i>Minderjarigen</i>			
Geregistreeerde verdachten politie	98.000	42.000	38.000
Sancties politie ^b	14.000	7.400	7.600
Instroom OM	39.000	19.000	17.000
Sancties OM ^c	15.000	4.400	2.300
Sancties rechter ^d	12.000	6.000	5.300
Sancties politie+OM+rechter	40.000	18.000	15.000

^a Index 2005=100.

^b Betreft transacties, opgelegde strafbeschikkingen en Halt-verwijzingen door de politie. Bij minderjarigen alleen politietransacties en Halt-verwijzingen. Van de politiestrafbeschikking bij minderjarigen waren geen cijfers beschikbaar ten tijde van schrijven.

^c Betreft transacties en opgelegde strafbeschikkingen door het OM.

^d Betreft schuldigverklaringen door de rechter. Het aantal door de rechter opgelegde sancties (van diverse typen) is groter.

1 Met dank aan M.M. van Rosmalen voor haar bijdrage aan eerdere versies van dit hoofdstuk.

Alle tabellen bij dit hoofdstuk zijn, anders dan in vorige edities van deze publicatie, alleen terug te vinden in Excel-formaat op de websites van WODC en CBS. Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in dit hoofdstuk zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). In bijlage 4 (Tabellen) is een aparte opsomming van alle tabeltitels opgenomen. Bijlage 3 biedt achtergrondinformatie over de gebruikte bronnen en methoden; bijlage 7 geeft een overzicht van de belangrijkste gehanteerde begrippen.

8.1 Overzicht van de totale strafrechtsketen

In elke fase van de keten vindt een selectieproces plaats. Een deel van de behandelde misdrijfzaken² eindigt in de oplegging van een sanctie. Dat kan gebeuren door de politie via een transactie, strafbeschikking of Halt-verwijzing, door het OM via een transactie of strafbeschikking of door de rechter via een schuldigverklaring³ (zie figuur 8.1). Daarmee wordt de term 'sanctie' in dit hoofdstuk niet in strikt juridische, maar in algemeen maatschappelijke betekenis gebruikt. Het gaat daarbij in principe om alle uitkomsten van de strafrechtshandhaving, waarbij een (vermoedelijke) dader van een misdrijf bindende strafrechtelijke consequenties daarvan ondervindt. Omdat ook transacties en Halt-verwijzingen door de verdachte als 'sancties' zullen worden beschouwd, tellen ook deze hierin mee. De hier in beeld gebrachte opgelegde 'sancties' worden overigens niet noodzakelijk allemaal succesvol geëxecuteerd.⁴

- 2 In dit hoofdstuk staan zaken van de strafrechter centraal. We noemen dit misdrijfzaken, maar die term is niet geheel correct. Een heel specifiek deel van de misdrijven (stroperij en enkele milieu- en drugsdelicten) wordt door de sector kanton behandeld (in aantallen een zeldzaamheid). Daarnaast worden sommige overtredingen (landloperij, bedelarij, in de economische sfeer of in combinatie met misdrijven) door de sector straf behandeld (in 2014 1,2% van de rechtbankstrafzaken).
- 3 De schuldigverklaringen door de rechter zijn inclusief schuldigverklaringen zonder oplegging van straf (in 2014 circa 3% van de schuldigverklaringen).
- 4 Er is ook een aantal 'technische' redenen waarom op basis van de gepresenteerde cijfers niet zoiets als een 'sanctiekan' kan worden berekend. De gegevens van de verschillende onderdelen zijn afkomstig uit verschillende informatiebronnen en betreffen niet steeds dezelfde teleenheden of zaken. Zo kan een misdrijf meerdere verdachten opleveren en tot meer dan één zaak leiden. Daarnaast kunnen meerdere misdrijven in één zaak worden behandeld door het OM of de rechter. Ook kan het voorkomen dat een verdachte van een misdrijf in het ene jaar door de politie wordt opgespoord, maar de zaak tegen die verdachte pas in een later jaar door OM of rechter wordt behandeld. Dezelfde zaak verschijnt dan bij verschillende onderdelen van de strafrechtsketen in verschillende jaren in de statistiek. Met name bij sterke stijgingen of dalingen van het aantal in de strafrechtelijke keten verwerkte zaken kan dat laatste tot het 'achterblijven' van de aantallen in latere schakels leiden. Mislukte strafbeschikkingen of verzet tegen strafbeschikkingen (zowel bij de politie als bij het OM) leiden mogelijk tot de oplegging van sancties verderop in de keten. In het laatste geval ontstaat er een dubbelstelling van opgelegde sancties, doordat er bij één zaak op verschillende plekken in de keten een opgelegde sanctie wordt geteld. Voorbeeld: een opgelegde OM-strafbeschikking wordt niet betaald, waarna de verdachte wordt gedagvaard en bij de rechter een geldboete opgelegd krijgt. Zowel de OM-strafbeschikking als de schuldigverklaring met geldboete wordt meegeteld in dit overzicht. Dit zijn aandachtspunten bij de vergelijking tussen de schakels in de strafrechtsketen, want dit betekent dat de gegevens niet volledig op elkaar aansluiten. Vergelijking van de ketenschakels kent dus haar beperkingen en kan enige vertekeningen geven. Zie ook bijlage 3.

Om verschillende redenen is het mogelijk dat daders van misdrijven geen sanctie in de hier beschreven betekenis krijgen opgelegd. Dat kan zijn omdat ze niet worden gepakt, omdat ze vanwege onvoldoende bewijs vrijuit gaan of omdat vervolgende instanties een andere oplossing kiezen dan het 'ultimum remedium' van het strafrecht en de strafzaak bijvoorbeeld seponeren. Met name bij deze laatste uitkomst is discussie over de invulling van het begrip 'sanctie' mogelijk. Zo gaat het OM de laatste jaren steeds vaker over tot zogenoemde 'voorwaardelijke beleidssepots'. Hierbij kan de verdachte, indien deze zich niet aan bepaalde voorwaarden houdt, alsnog door het OM worden vervolgd. Hoewel de verdachte dit wellicht als sanctie zal voelen, tellen we dit niet als zodanig mee in de cijfers. In de tekst zal worden aangegeven, wat het gevolg is als sepots van deze vorm wel worden meegeteld bij de 'sancties'.

Het geschatte aantal door burgers ondervonden delicten daalde tussen 2007 en 2014 met bijna 30%. De geregistreerde criminaliteit en de instroom bij het OM daalden ook, maar minder hard: ruim 20%. Het aantal door de politie opgelegde sancties is tussen 2007 en 2014 met 35% afgenomen. Het aantal door het OM opgelegde sancties daalde met 34%. De laatste jaren is het OM vaker een voorwaardelijk beleidssepot toe gaan passen. Als deze wijze van afhandeling ook als 'sanctie' wordt meegeteld, dan daalt het aantal sancties van het OM met 25% (i.p.v. 34%). De daling van het aantal door de rechter uitgesproken schuldigverklaringen ligt in dezelfde orde van grootte (-27%).⁵ Het totale aantal sancties, door politie, OM en rechter tezamen opgelegd, daalde met 31%. Wanneer hier ook de voorwaardelijke beleidssepots worden meegeteld, is de daling van het totale aantal sancties 28%. In beide gevallen is de daling sterker dan de daling van het aantal geregistreerde misdrijven (-23%) (zie figuur 8.2).

Ook wanneer deze cijfers worden onderscheiden naar soort misdrijf, treden bijna overal dalingen op. Het aantal geregistreerde misdrijven daalde het sterkst bij vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (-45%) en het minst bij drugsmisdrijven (-19%). Deze verschillen zijn nog sterker te vinden bij het aantal door OM en rechter samen opgelegde sancties: -52% bij vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag tegenover -3% bij drugsmisdrijven. Uitzondering op de algemene dalingen vormen de instroom bij het OM van drugsdelicten (+8%) en de door het OM voor deze delicten opgelegde sancties (eveneens +8%).⁶

5 Zie voor de achterliggende cijfers tabel 5.4 en tabel 8.1.

6 Ten tijde van het schrijven van dit hoofdstuk waren er geen politieszakken uitgesplitst naar delicttype beschikbaar. De geschetste ontwikkelingen per delicttype betreffen dus alleen de sancties OM en rechter. Zie voor de achterliggende cijfers tabel 4.2, 5.2, 5.5, 5.8 en 6.3 van deze publicatie.

Figuur 8.1 De gang van misdrijven door de strafrechtsketen, 2014^a

Slachtoffers		
4.600.000	door burgers ondervonden delicten (schatting) ^b	
Opsporing		
1.006.800	geregistreerde misdrijven ^c	
312.000	geregistreerde verdachten	
0	politietransacties misdrijven ^d	
22.800	politiestrafbeschikkingen ^e	
7.600	Halt-verwijzingen ^f	
Vervolg en berechting		
212.300	instroom OM	
221.700	beslissingen OM ^g	100%
	34.500 strafbeschikkingen	16%
	14.300 transacties	6%
	11.100 vw. beleidssepots	5%
	21.200 technische sepots	10%
	20.200 onvw. beleidssepots	9%
	9.600 overige afdoeningen ^h	4%
	110.800 dagvaardingen	50%
.	instroom rechter	
97.700	eindbeslissingen rechter	100%
	85.900 schuldigverklaringen	88%
	10.700 vrijspraken en ontslagen rechtsvervolgung	11%
	1.200 overige afdoeningen	1%
94.800	door de rechter opgelegde (deels) onvw. sancties ⁱ	100%
	22.000 geldboetes	23%
	23.800 vrijheidsbenemende sancties	25%
	26.100 taakstraffen	27%
	14.200 betaling aan staat, voord.ontn., sch.verg.	15%
	6.100 ontzeggingen rijbevoegdheid	6%
	2.600 overige sancties	3%

^a Voorlopige cijfers. Afgeronde aantallen. Zie ook noot 4 en bijlage 3.

^b Bron: CBS; voorlopige schatting. Het aantal kan maximaal 100.000 hoger of lager liggen. Een schatting van het aantal delicten tegen bedrijven voor recente jaren is niet beschikbaar. Voor het meest recente gegeven zie de MCB 2010 (MCB, 2011). Ook ontbreken cijfers over misdrijven zonder direct slachtoffer (zoals drugssmokkel en heling), misdrijven tegen overheidsinstellingen en misdrijven tegen 15-minners.

^c Bron: CBS Politiestatistiek: inclusief misdrijven tegen bedrijven en instellingen, en inclusief geregistreerde 'slachtofferloze' misdrijven. De cijfers 2014 betreffen voorlopige cijfers. Zie ook tabel 4.2 en tabel 4.6.

^d Bron: CJIB. Zie ook tabel 7.17.

^e Bron: CJIB. Zie ook tabel 7.18.

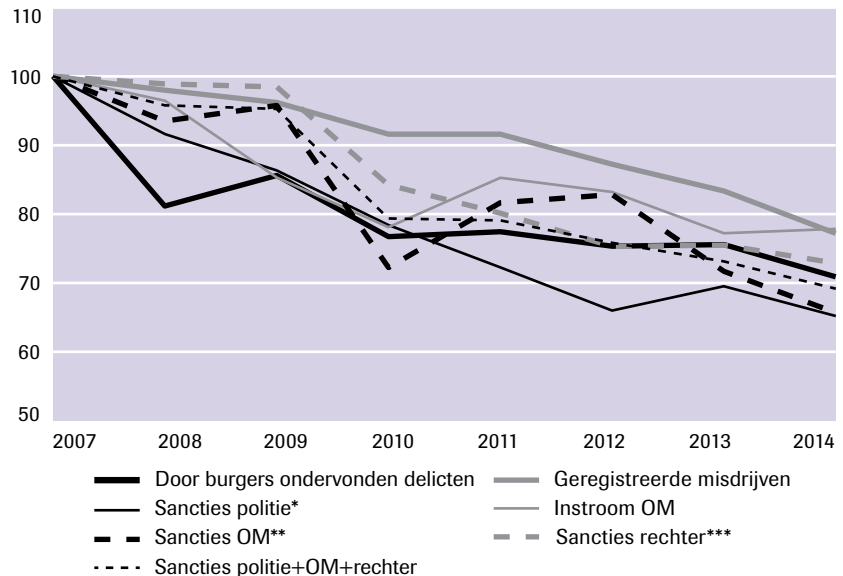
^f Bron: Halt Nederland. Zie ook tabel 7.15. In het aantal is een onbekend deel begrepen van andere verwijzers dan de politie.

^g Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek. De beslissingen OM zijn inclusief overdrachten naar een ander parket en onbekende afdoeningsgrond. Bij de transactie gaat het om de afgeronde transacties.⁷ Bij de strafbeschikking zijn de opgelegde strafbeschikkingen geteld (zie tabel 5.4 en bijlage 3).

^h Dit is inclusief oproepingen ter terechtzitting, ongeveer 1% van het totale aantal beslissingen.

ⁱ Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek. De voorwaardelijke sancties zijn buiten beschouwing gelaten. Bij combinaties van sancties zijn alle sancties afzonderlijk geteld. Daardoor is het aantal (deels) onvoorwaardelijke sancties hoger dan het aantal schuldigverklaringen.

Figuur 8.2 Van ondervonden delicten naar sancties, index 2007=100

* Transacties, strafbeschikkingen en Halt-verwijzingen van de politie.

** Transacties OM en strafbeschikking OM.

*** Schuldigverklaringen door de rechter (inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging).

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.1.

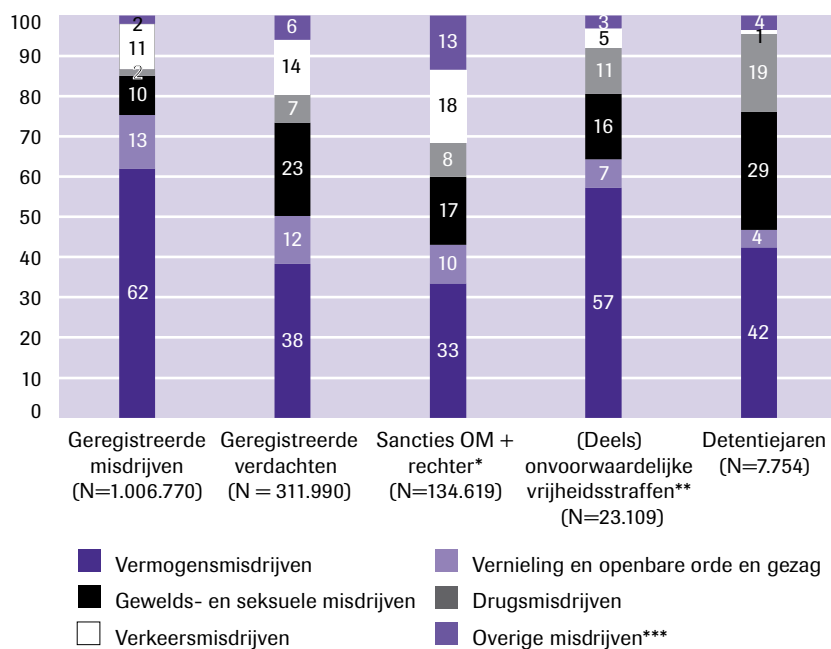
Bron: CBS

Uit verschuivingen in het aandeel van verschillende soorten misdrijven zijn de selectie-effecten in de keten duidelijk zichtbaar. De in verhouding lage ophelderingspercentages bij vermogensmisdrijven zorgen voor een lager aandeel daarvan in het midden van de keten, bij de geregistreeerde verdachten en de sancties. Omdat voor deze misdrijven wel vaker een vrijheidsstraf wordt opgelegd dan bij de rest van de misdrijven, is het aandeel bij de vrijheidsstraffen en de detentiejaren weer hoger. Gewelds- en

⁷ Transacties worden in COMPAS, anders dan in GPS, niet geselecteerd op datum afgehandeld, maar op datum genomen. Hierdoor ontstaat voor de jaren 2008 t/m 2014 een inconsistentie in de cijfers. Voor de toekomst wordt onderzocht of deze selectiemomenten gelijkgetrokken kunnen worden. Zie ook hoofdstuk 5 en bijlage 3.

seksuele delicten kennen, vergeleken met de rest van de misdrijven, zowel hoge ophelderingspercentages als zware sancties. Daarom heeft dit type misdrijven een groter aandeel in alle fasen die volgen op de registratie bij de politie. Dit laatste geldt nog sterker voor de drugsmisdrijven: in elke volgende fase van de keten neemt het aandeel hiervan toe. Het omgekeerde is het geval met misdrijven op het gebied van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en gezag: het aandeel van dit type misdrijven loopt later in de keten terug. Bij verkeersmisdrijven volgt in verhouding vaak een sanctie, maar dit is dan weer niet zo vaak een vrijheidsstraf (zie figuur 8.3).

Figuur 8.3 Aandeel van verschillende soorten misdrijven in de strafrechtshketen, 2014

* Anders dan in figuur 8.1 en 8.2 betreffen de sancties hier de transacties OM, strafbeschikkingen OM en schuldigverklaringen door de rechter. De politie-sancties (politietransacties, politiestrafbeschikkingen en Halt-verwijzingen) worden niet meegenomen, omdat hiervan (nog) geen cijfers uitgesplitst naar delict beschikbaar waren.

** Dit zijn (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen, hechtenissen, militaire detenties en jeugd-detenties (alleen van minderjarigen). De jeugd-detenties van meerderjarigen (in totaal 133) zijn hierbij niet meegenomen.

***Deze categorie omvat (vuur)wapenmisdrijven, overige misdrijven Wetboek van Strafrecht en overige wetten (inclusief onbekende wetten).

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2, 4.6, 5.7, 5.8, 6.3, 6.6 en 6.10.

Bron: CBS

8.2 Overzicht van de strafrechtsketen bij minderjarigen

Het selectie-effect in elke fase van de keten is, vergelijkbaar met de in figuur 8.1 beschreven gang door de keten, ook van toepassing bij de minderjarigen (zie figuur 8.4, noot 4 en bijlage 3).

Figuur 8.4 De strafrechtsketen bij minderjarigen, 2014^a

Opsporing			
38.100	.	geregistreerde misdrijven ^b	
	.	geregistreerde verdachten	
	0	politietransacties misdrijven ^c	
	.	politiestrafbeschikkingen ^d	
	7.600	Halt-verwijzingen ^e	
Vervolg en berechting			
17.000	.	instroom OM	
	17.000	beslissingen OM ^f	100%
		300 strafbeschikkingen	2%
		2.000 transacties	12%
		1.200 vw. beleidssepots	7%
		2.300 technische sepots	13%
		2.100 onvw. beleidssepots	12%
		1.300 overige afdoeningen ^g	8%
		7.900 dagvaardingen	46%
	.	instroom rechter	
	6.200	eindbeslissingen rechter	100%
		5.300 schuldigverklaringen	85%
		800 vrijspraken en ontslagen rechtsvervolg	13%
		100 overige afdoeningen	1%
	5.400	door de rechter opgelegde (deels) onvw. sancties ^h	100%
		100 geldboetes	2%
		800 vrijheidsbenemende sancties	15%
		3.000 taakstraffen	56%
		1.200 betaling aan staat, voord.ontn., sch.verg.	23%
		50 ontzeggingen rijbevoegdheid	1%
		200 overige sancties	3%

^a Voorlopige cijfers. Afgeronde aantallen. Zie ook noot 4 en bijlage 3.

^b Bron: CBS Politiestatistiek. Het aantal geregistreerde misdrijven, gepleegd door minderjarigen, ontbreekt hier. Immers, bij aangifte en registratie is vaak nog geen dader bekend en daarmee ook niet diens leeftijd. Bovendien kan een misdrijf door meerdere verdachten zijn gepleegd. Wel kunnen geregistreerde verdachten worden onderscheiden naar leeftijd. Omdat de thans beschikbare slachtofferenquêtes geen apart onderscheid naar minderjarigen maken, komt de ontwikkeling van het aantal door burgers (of bedrijven) ondervonden delicten hier evenmin aan bod. Zie ook tabel 4.13.

- ^c Op basis van de cijfers is geen onderscheid naar meer- en minderjarigen te maken. Het totaal is afgerond 0, dus bij de minderjarigen ook (zie tabel 7.17).
- ^d Cijfers ten tijde van beschrijving niet beschikbaar.
- ^e Bron: Halt Nederland. Zie ook tabel 7.15. In het aantal is een onbekend deel begrepen van andere verwijzers dan de politie. Daarnaast worden er ook meerderjarigen meegeteld in dit aantal, omdat er in de cijfers geen onderscheid naar meer- en minderjarigen te maken is.
- ^f Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek. De beslissingen OM zijn inclusief overdrachten naar een ander parket en onbekende afdoeningsgrond. Bij de transactie gaat het om de afgeronde transacties.⁸ Bij de strafbeschikking zijn de opgelegde strafbeschikkingen geteld (zie tabel 5.12).
- ^g Dit is inclusief oproepingen ter terechtzitting, ongeveer 0,2% van het totale aantal beslissingen.
- ^h Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek. De voorwaardelijke sancties zijn buiten beschouwing gelaten. Bij combinaties van sancties zijn alle sancties afzonderlijk geteld. Daardoor is het aantal (deels) onvoorwaardelijke sancties hoger dan het aantal schuldigverklaringen.

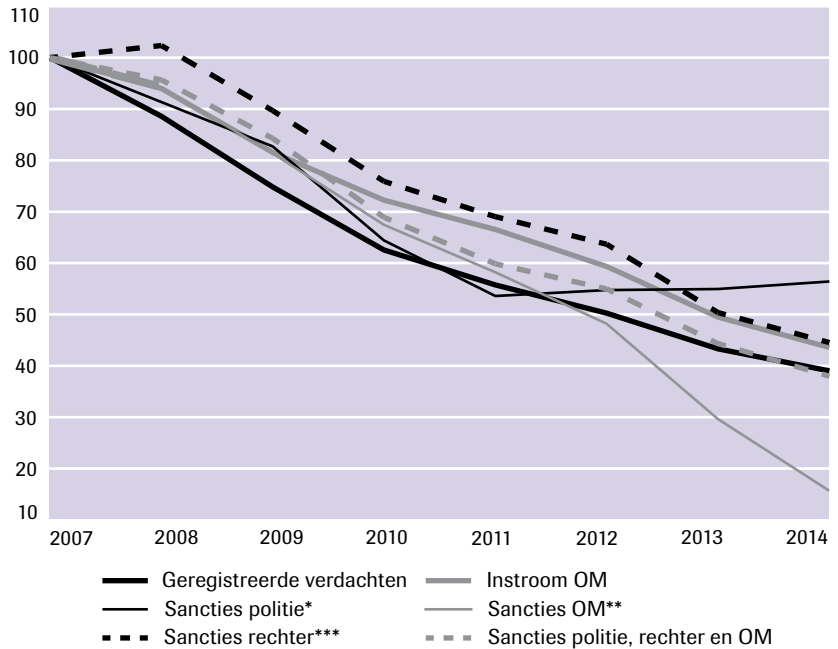
Het aantal geregistreerde minderjarige verdachten daalde in de periode 2007-2014 met meer dan de helft (-61%). Deze daling is sterker dan die van het totale aantal verdachten (-37%). Het aandeel minderjarige verdachten binnen het totale aantal geregistreerde verdachten nam daarmee af van 20% in 2007 naar 12% in 2014. De instroom bij het OM daalde met 56% en loopt tussen 2008 en 2014 parallel met het aantal geregistreerde minderjarige verdachten. Het aantal sancties van politie, OM en rechter tezamen daalde over de totale periode 2007-2014 met 62%, iets sterker dan de instroom bij het OM. Het aantal door het OM opgelegde sancties daalde sterker dan het aantal door de schuldigverklaringen door de rechter, namelijk met 84% tegen 55% (zie figuur 8.5). De laatste jaren is het OM vaker een 'voorwaardelijk beleidssepot' toe gaan passen. Als deze wijze van afhandeling ook als 'sanctie' wordt meegeteld, daalt het aantal sancties van het OM met 78% (i.p.v. 84%) en het totale aantal sancties met 60% (i.p.v. 62%).

Het aantal zaken dat het OM via een transactie afdoet is sterk gedaald (zie tabel 8.2). De strafbeschikking die het OM oplegt, mag bij minderjarigen echter slechts in een beperkt aantal gevallen worden opgelegd.⁹ De strafbeschikking bij minderjarigen heeft dus, anders dan bij het totale aantal verdachten, nog nauwelijks de transactie vervangen (zie ook hoofdstuk 5). Het aantal politie-sancties laat vanaf 2011, anders dan de sancties van OM en rechter, een opgaande lijn zien.

⁸ Zie noot 7.

⁹ Bij minderjarigen kan op dit moment slechts een geldboete-strafbeschikking met een maximale geldboete van € 115,- worden uitgevaardigd. Hogere geldboetes en andere sancties zoals een taakstraf zijn nog niet mogelijk.

Figuur 8.5 Minderjarigen: van verdachten naar sancties, index 2007=100

* Transacties en Halt-verwijzingen van de politie. Exclusief politiestrafbeschikking, daar deze ten tijde van schrijven nog niet beschikbaar waren.

** Transacties OM en strafbeschikking OM.

*** Schuldigverklaringen door de rechter inclusief schuldigverklaringen zonder strafoplegging.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.2.

Bron: CBS

Het beeld per delictgroep tussen 2007 en 2014 komt in grote lijnen overeen met dat voor alle misdrijven samen.¹⁰ Bij de vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag zijn de dalingen sterker dan bij het totaal misdrijven, zowel bij het aantal geregistreerde verdachten (-77%) als bij de sancties van OM en rechter (-83%).¹¹

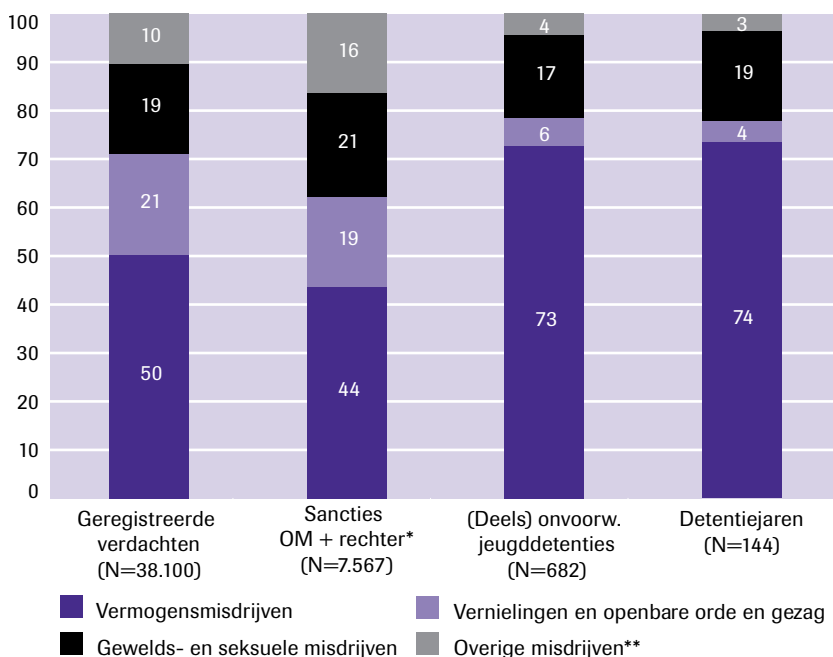
In 2014 betrof de verdenking bij de helft van de geregistreerde minderjarige verdachten een vermogensmisdrijf. Bij de sancties van OM (38%) en rechter (47%) ligt dit aandeel lager: blijkbaar leidt de verdenking uiteindelijk relatief minder vaak tot een sanctie van het OM dan bij

¹⁰ Er kan geen beeld van het totale aantal sancties van politie, OM en rechter worden gegeven per delictgroep omdat het aantal sancties van de politie (Halt-verwijzingen, transacties, strafbeschikkingen) momenteel niet per delictgroep bekend is.

¹¹ Zie tabel 4.13, 5.13, 5.16 en 6.14.

verdachten van andere misdrijven. Omdat voor vermogensmisdrijven in verhouding vaak een jeugddetentie wordt opgelegd, is het aandeel van vermogensmisdrijven in de latere delen van de keten aanzienlijk hoger: 73% van de jeugddetenties en 74% van het aantal detentiejaren. Het aandeel bij vernielingen en openbare orde en gezag misdrijven ligt daarentegen aan het eind van de keten juist lager dan in het begin (4% van de detentiejaren tegen 21% van de geregistreerde verdachten (zie figuur 8.6).

Figuur 8.6 Aandeel misdrijfcategorieën in de strafrechtsketen bij minderjarigen, 2014

* Anders dan in figuur 8.5 betreffen de sancties hier de transacties en strafbeschikkingen OM en schuldigverklaringen door de rechter. Dus exclusief politie-sancties (politietransacties, politiestrafbeschikkingen en Halt-verwijzingen), omdat hiervan (nog) geen cijfers per type delict beschikbaar zijn.

** Deze categorie omvat (vuur)wapenmisdrijven, overige misdrijven Wetboek van Strafrecht en overige wetten (inclusief onbekende wetten).

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13, 5.13, 5.16, 6.14, 6.17 en 6.21.

Bron: CBS

9 Overtredingen

F.P. van Tulder, D.E.G. Moolenaar en C.M.P. Verkleij

- Het aantal door opsporingsinstanties zelf afgehandelde overtredingen (feiten) nam de afgelopen jaren af met 35% tot ruim 400.000. Het aantal opgelegde strafbeschikkingen door de politie steeg tot ruim 224.000 in 2014. Er werden in dat jaar 109.000 overtredingen rechtstreeks bij het OM ingeschreven. Het aantal door de kantonrechter strafrechtelijk behandelde overtredingszaken daalde tussen 2007 en 2014 met bijna twee derde, tot 61.000 zaken.
- In 2014 werden 8,3 miljoen verkeersovertredingen via een WAHV-beschikking afgedaan, een derde minder dan in 2007. Meer dan vier vijfde van de beschikkingen betreft snelheidsovertredingen.
- Het aantal ingestelde beroepen bij de OvJ in het kader van de WAHV is in 2014 4% hoger dan in 2007. In 2014 werd in 5% van alle WAHV-beschikkingen beroep ingesteld bij de OvJ.
- Het aantal ingestelde beroepen bij de kantonrechter tegen WAHV-beslissingen van het OM ligt 8% lager dan in 2007. In 2014 werd in 12% van alle door de OvJ afgehandelde zaken beroep ingesteld bij de kantonrechter.
- Het aantal door CJIB te behandelen bestuurlijke boetes en dwangsommen verdrievoudigde bijna van 2007-2014 tot 43.000, terwijl het aantal door de Belastingdienst en uitvoeringsorganen sociale zekerheid behandelde overtredingen van 2007 tot 2013 daalde met 8% tot 140.000.

	2007	2013	2014
Afgehandelde overtredingen (feiten) door politie, BOA's (excl. gemeente) en RDW	620.000	370.000	400.000
Afgehandelde overtredingszaken bij de kantonrechter	170.000	65.000	61.000
Instroom Wet Administratiefrechtelijke Handhaving Verkeersvoorschriften (WAHV) bij CJIB	13.000.000	10.000.000	8.300.000
Instroom beroepen WAHV bij de OvJ	370.000	460.000	380.000
Instroom beroepen WAHV bij kantonrechter	46.000	63.000	49.000
Bestuurlijke boetes/dwangsommen: instroom bij CJIB	15.000	44.000	43.000
Door Belastingdienst en uitvoeringsorganen sociale behandelde overtredingen	150.000	140.000	.

Alle tabellen bij dit hoofdstuk zijn, anders dan in vorige edities van deze publicatie, enkel terug te vinden in Excel-formaat op de websites van WODC en CBS. Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in dit hoofdstuk zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). In bijlage 4 (Tabellen) is een aparte opsomming van alle tabellen opgenomen. Bijlage 3 biedt achtergrondinformatie over de gebruikte bronnen en methoden; bijlage 7 geeft een overzicht van de belangrijkste gehanteerde begrippen.

Omdat in voorgaande edities met name in de vervolgingsgegevens kwaliteitsproblemen zijn geconstateerd en omdat als gevolg van de invoering van de strafbeschikking de processen en daarmee de registratie sterk zijn gewijzigd, zijn de gegevens over vervolging dit jaar (tijdelijk) niet opgenomen. Zodra een oplossing voor deze problematiek is gevonden, komen deze gegevens weer beschikbaar. Mede hierdoor en vanwege herstructurering van het hoofdstuk, wijkt de tabelnummering af van de voorgaande editie.

9.1 Overtredingen via de strafrechtelijke weg

In totaal zijn in 2014 circa 401.000 overtredingen¹ door diverse opsporingsinstanties behandeld: de politie, bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's, maar excl. gemeentelijke BOA's) en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW). Sinds 2007 daalt dit aantal gestaag, maar in 2014 is er weer een lichte stijging te zien.

Al lange tijd konden politie en BOA's overtredingen via (geldsom)transacties afhandelen. Sinds 2010 komt de strafbeschikking hiervoor geleidelijk in de plaats. Het aantal transacties via politie en BOA's daalde van 342.000 in 2010 naar ruim 200 in 2014. Het aantal zaken waarin de politie een strafbeschikking heeft opgelegd, is daarentegen gestegen van 40.000 in 2010 naar 224.000 in 2014. BOA's legden bijna 59.000 strafbeschikkingen op in 2014 (zie tabel 9.1 en 9.2).²

Circa 109.000 geconstateerde overtredingen (feiten) werden in 2014 rechtstreeks bij het OM ingeschreven.³ Het gaat om overtredingen die de politie, KMar en overige opsporingsinstanties rechtstreeks hebben ingezonden naar het OM (zie tabel 9.3).

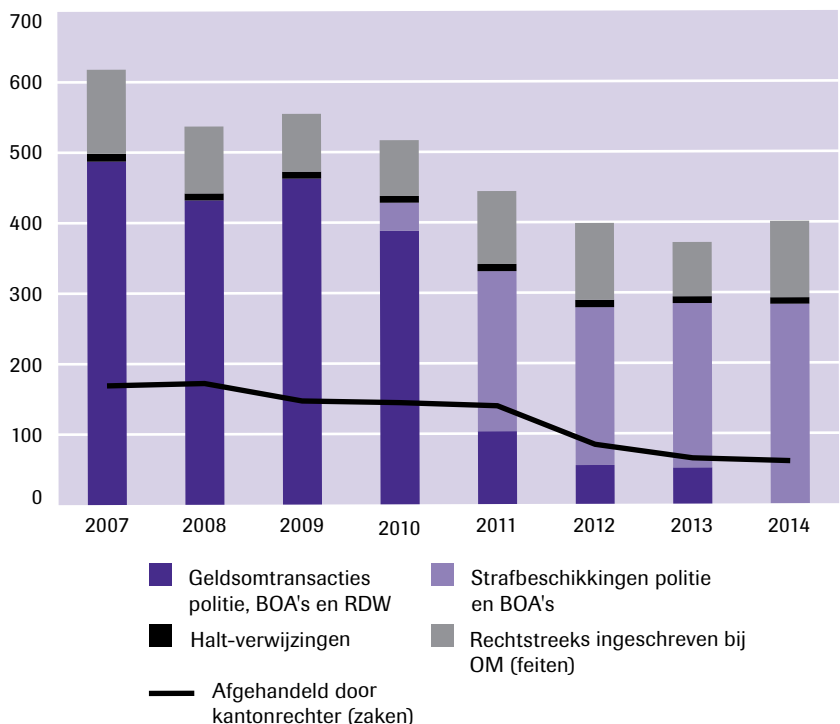
- 1 Anders dan bij veel misdrijven, is bij overtredingen meestal geen sprake van een direct aanwijsbaar slachtoffer dat aangifte zal doen. Ook kan de opsporingsinstantie bij constatering of opsporing van overtredingen ervoor kiezen om niet (sepot) of alleen via een waarschuwing (reprimande) op te treden. In die gevallen zal registratie dan ook veelal uitblijven. De in dit hoofdstuk vermelde aantallen behandelde overtredingen zijn daarom slechts een deel van het werkelijke aantal begane overtredingen.
- 2 Pas vanaf 1 april 2010 kunnen politie en BOA's in verband met een overtreding een strafbeschikking opleggen). NB: Het gaat hier om het aantal opgelegde strafbeschikkingen. Strafbeschikkingen die later niet succesvol blijken te worden geëxecuteerd, tellen dus ook mee.
- 3 Hieronder vallen ook de door het CJIB afgewezen zaken, aangezien deze niet bij het CJIB worden geregistreerd. De verzetten en mislukte executies van strafbeschikkingen vallen hier niet onder. Mislukte Halt-afdoeningen kunnen niet worden onderscheiden in de data en worden daarom ook als rechtstreekse instroom bij het OM gezien, terwijl ze dit in werkelijkheid niet zijn.

Het aantal afgedane overtredingen door het OM in 2014 is op het moment van schrijven niet beschikbaar.

Als het OM besluit een overtredingszaak te dagvaarden of op te roepen na verzet, komt deze voor de kantonrechter. Het aantal door de kantonrechter behandelde overtredingszaken⁴ daalde gestaag van 169.000 in 2007 naar 61.000 in 2014, ofwel met 64% (zie figuur 9.1).

In het leeuwendeel van de gevallen spreekt de kantonrechter in dergelijke zaken een straf uit. Dit is in 2014 in 83% van de zaken het geval, minder dan in 2011 (86%). Het percentage vrijspraken (6%) steeg ten opzichte van 2011 (3%) (zie tabel 9.4).

Figuur 9.1 Afgehandelde overtredingen door opsporingsinstanties* en afgehandelde overtredingszaken bij de kantonrechter, x 1.000

* Het aantal afgehandelde overtredingszaken bij het OM is op het moment van schrijven niet bekend. Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.1 en 9.4.

Bron: CJIB, OM-Data en Raad voor de rechtspraak

4 Inclusief de verzetten en mislukte executies van strafbeschikkingen.

Een straf houdt veelal een boete in. Het CJIB verwerkte 51.000 boetevonnissen in dit soort zaken (zie tabel 9.5). Tegen een strafrechtelijke uitspraak in eerste aanleg met een boetebedrag hoger dan € 500 is hoger beroep mogelijk bij het gerechtshof. Bij boetebedragen onder de € 500 is sinds 2007 een beoordeling vooraf door het hof vereist over de mogelijkheid tot hoger beroep.⁵

Het aantal uitspraken (officieel 'eindarresten' geheten) in deze hoger beroepen daalde tussen 2007 en 2014 van 7.300 tot 2.500, ofwel met 65% (zie tabel 9.4).

9.2 Overtredingen via de WAHV

In 2014 kwamen 8,3 miljoen WAHV-beschikkingen binnen bij het CJIB. Dat is bijna 20% minder dan in 2013 (zie figuur 9.2). De daling komt onder meer doordat op diverse locaties trajectcontrolesystemen en flitspalen niet in bedrijf waren wegens onderhouds- en vervangingswerkzaamheden en door de grootschalige vervanging van mobiele radarapparatuur bij de politie.⁶ In 2007 piekte het aantal WAHV-beschikkingen op 12,6 miljoen. Van deze beschikkingen betrof in 2014 81% snelheidsovertredingen, 7% fout parkeren en stilstaan en 2% het negeren van verkeerslichten (zie tabel 9.6).

Het aantal bij de OvJ ingestelde beroepen in het kader van de WAHV daalde van 368.000 (3% van het totale aantal ingestroomde WAHV-beschikkingen) in 2007 naar 306.000 (3%) in 2011, maar is sindsdien weer sterk gestegen tot 383.000 (5%) in 2014 met een piek in 2013 van 461.000 zaken (4%) (zie figuur 9.2). De stijging in de laatste jaren hangt mede samen met de overheveling van de behandeling van overtredingen tegen de Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen (WAM) naar de WAHV in 2011. Het OM heeft in 2014 361.000 beroepen afgedaan. Het aandeel van vernietigingen en wijzigingen is aanzienlijk, namelijk 40% (zie tabel 9.7).

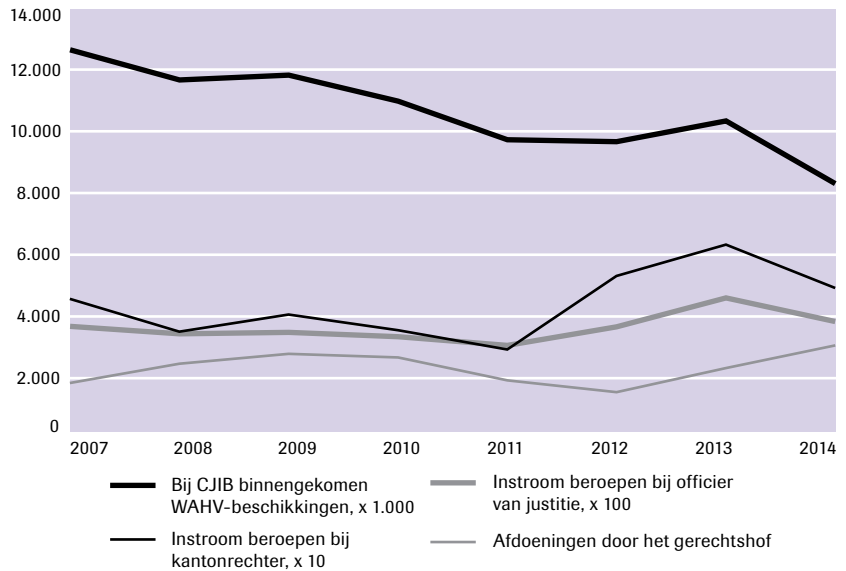
Als de betrokkene het na het beroep bij de OvJ nog steeds niet eens is met de WAHV-beschikking, kan hij/zij beroep aantekenen bij de kantonrechter. Het aantal bij de kantonrechter ingestelde beroepen tegen WAHV-beslissingen is tussen 2007 en 2014 gestegen van 46.000 (12% van het aantal door de OvJ afgehandelde beroepen) naar 49.000 (14%) (zie tabel 9.7). Dit is een stijging van 8%, met tussentijds sterke schommelingen: een dal in 2011 van 29.000 zaken en een piek in 2013 van 63.000 zaken. De door de kantonrechter afgedane beroepen lopen enigszins achter bij de instroom. De piek in de instroom in 2013 wordt pas in

5 Het betreft het via de Wet stroomlijnen hoger beroep ingevoerde artikel 410a Sv.

6 Zie www.rijksoverheid.nl/nieuws/2015/02/03/ruim-8-miljoen-verkeersovertredingen-in-2014.html, geraadpleegd op 8 juli 2015.

2014 in de uitstroom zichtbaar, namelijk ruim 51.000 zaken. Dit is een stijging van 25% ten opzichte van 2007 en een stijging van 35% ten opzichte van 2013. Ongeveer 37% is (alsnog) vernietigd of gewijzigd (zie tabel 9.7).

Figuur 9.2 WAHV-beschikkingen

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.1, 9.6, en 9.7.

Bron: CJIB

Het aantal door het hof behandelde hoger beroepen in WAHV-zaken steeg van ruim 1.800 in 2007 (25% van de door de kantonrechter afgehandelde beroepen) naar ruim 3.000 (60%) in 2014 (zie figuur 9.2). Dit is een toename van 66% ten opzichte van 2007 en 31% ten opzichte van 2013. Het aandeel van uitspraken waarin het hoger beroep wordt toegewezen (dus een gehele of gedeeltelijke vernietiging van eerdere beslissingen) is tussen 2007 en 2012 gestegen van 10% naar 22% (zie tabel 9.7).

Het CJIB heeft twee jaar de tijd om de WAHV-beschikking ten uitvoer te leggen. In 2014 heeft het CJIB 8,6 miljoen WAHV-beschikkingen afgehandeld. Dit is een daling van 33% ten opzichte van 2007, in lijn met de daling in het aantal binnengekomen beschikkingen. In verreweg het grootste deel van de gevallen (95%) wordt volledig betaald (zie tabel 9.8).

9.3 Overtredingen via de bestuursrechtelijke weg

Er is geen compleet beeld te geven van de door diverse bestuursorganen bestuursrechtelijk behandelde overtredingen. Wel kan op basis van diverse bronnen, met name de jaarverslagen van de betrokken instanties, een beeld van een aantal belangrijke spelers op dit gebied worden verkregen.

De grootste 'onbekende' op dit gebied is waarschijnlijk het aantal door gemeenten bestuursrechtelijk geconstateerde en afgehandelde overtredingen, met uitzondering van die op het gebied van de sociale zekerheid. Ook over de parkeerovertrredingen die via een naheffing van parkeerbelasting door gemeentelijke diensten zijn afgedaan, zijn geen landelijke gegevens beschikbaar.

De vanaf 2009 bestaande mogelijkheid voor gemeenten om overtredingen via een strafbeschikking af te doen is in 2014 41.000 keer gebruikt (zie tabel 9.9).

Langs bestuursrechtelijke weg behandelde de Belastingdienst in 2013 76.000 overtredingen. De uitvoeringsorganen sociale zekerheid (SVB, UWV, gemeenten) behandelde in dat jaar circa 64.000 overtredingen. Met uitzondering van het UWV daalt het aantal behandelde overtredingen in het algemeen vanaf 2007. Bij het UWV is ook in 2014 van een sterke stijging sprake. De Inspectie SZW legde in 2014 circa 2.600 keer een bestuurlijke boete of een last onder dwangsom op. Dit aantal is sinds 2007 gedaald. Het in totaal door de Belastingdienst en de uitvoeringsorganen sociale zekerheid behandelde overtredingen daalde van 153.000 in 2007 tot 140.000 in 2013 (-8%). Na een piek in 2009 is het aantal door Financieel-economische toezichthouders geconstateerde overtredingen gestaag gedaald tot onder het niveau van 2007 (zie tabel 9.9).

Een aantal andere bestuursorganen, zoals de Inspectie SZW, de Dienst Uitvoering Onderwijs en de ACM, vraagt aan het CJIB om de inning van een bestuurlijke boete of dwangsom te verzorgen. In 2014 ging het in totaal om circa 43.000 zaken. Sinds 2011 is het College voor Zorgverzekeringen daarbij de belangrijkste leverancier. Het aantal door andere bestuursorganen bij het CJIB aangebrachte bestuurlijke boetes en gevallen van last onder dwangsom 'piekte' in 2009, op circa 12.000, daalde vervolgens tot minder dan 8.000 in 2011, om vervolgens weer te stijgen tot circa 11.000 in de laatste jaren (zie tabel 9.9).

10 Kosten van criminaliteit

D.E.G. Moolenaar, M. Vlemmings, F.P. van Tulder en
J. de Winter

- In 2014 is 12,7 miljard euro uitgegeven aan veiligheidszorg. Dit is een stijging van 11% ten opzichte van 2005, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen. Vanaf 2012 is er een licht dalende trend waarneembaar.
- Als gevolg van de daling in de productie zijn de uitgaven per eenheid product voor alle activiteiten gestegen in de periode 2005 tot en met 2014. De uitgaven aan ondersteuning van slachtoffers hebben per eenheid product de grootste stijging doorgemaakt, terwijl de uitgaven per eenheid product aan vervolging het minst hard zijn gestegen.
- In 2014 werd van de totale uitgaven naar schatting 15% uitgegeven aan gewelds- en seksuele misdrijven, 49% aan vermogensmisdrijven en 16% aan vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag. Ten opzichte van 2005 zijn de uitgaven aan gewelds- en seksuele misdrijven, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, met 13% gestegen, terwijl de uitgaven aan vermogensmisdrijven met 24% zijn gestegen. De uitgaven aan vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag zijn met 14% gedaald.
- Het ministerie van Veiligheid en Justitie ontving in 2014 ruim 1,1 miljard euro uit veiligheidszorg, via boetes, ontnemingsmaatregelen e.d.
- De maatschappelijke schade van criminaliteit bedraagt in 2014 naar schatting 19,1 miljard euro (uitgedrukt in prijzen van 2005).

	2005 ^a	2013 ^a (prijzen 2005)	2014 ^a (prijzen 2005)	2014 ^a (nominaal)
Uitgaven aan veiligheidszorg totaal	€ 9,8 mld	€ 11,1 mld	€ 10,9 mld	€ 12,7 mld
vermogensmisdrijven ^b				49%
gewelds- en seksuele misdrijven ^b				15%
misdrijven tegen openbare orde en gezag				16%
Ontvangsten uit veiligheidszorg	€ 0,7 mld	€ 0,9 mld	€ 0,9 mld	€ 1,1 mld
Maatschappelijke schade van criminaliteit			€ 19,1 mld	

^a In dit hoofdstuk wordt alleen voor het meest recente jaar weergegeven wat de werkelijke (nominale) uitgaven waren. De ontwikkeling van de uitgaven wordt uitgedrukt in percentage of indices, na correctie voor loon- en prijsstijgingen (zie bijlage 3). De online Excel-tabellen bevatten zowel de werkelijke (nominale) bedragen als de bedragen gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen uitgedrukt in het prijsniveau van 2005.

^b Percentages over eerdere jaren zijn op aanvraag verkrijgbaar bij het WODC.

Alle tabellen bij dit hoofdstuk zijn, anders dan in vorige edities van deze publicatie, enkel terug te vinden in Excel-formaat op de websites van WODC en CBS. Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in dit hoofdstuk zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). In bijlage 4 (Tabellen) is een aparte opsomming van alle tabeltitels opgenomen. Bijlage 3 biedt achtergrondinformatie over de gebruikte bronnen en methoden; bijlage 7 geeft een overzicht van de belangrijkste gehanteerde begrippen.

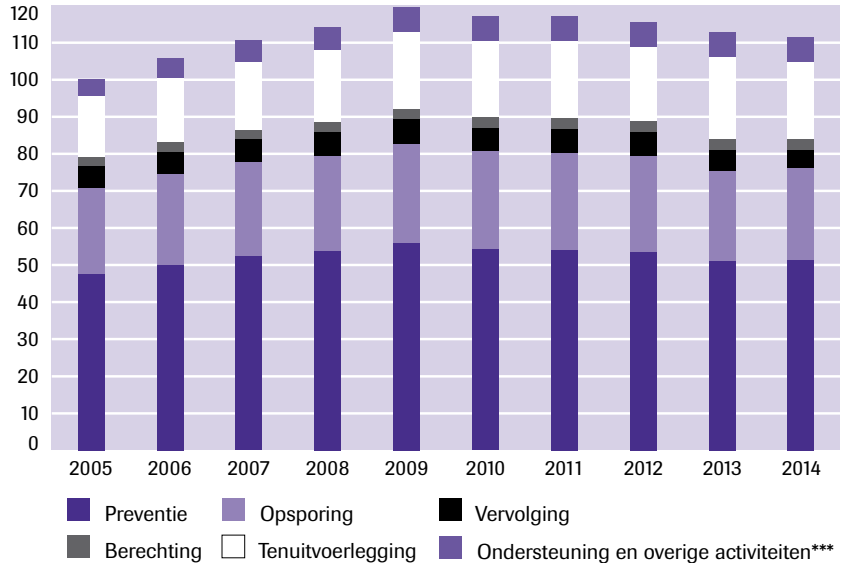
10.1 Uitgaven aan veiligheidszorg

De uitgaven aan veiligheidszorg bestaan uit alle activiteiten die tot doel hebben criminaliteit, verloedering en overlast te voorkomen of te bestraffen en onveiligheidsgevoelens weg te nemen. De totale uitgaven aan veiligheidszorg bedroegen 12,7 miljard euro in 2014 (zie tabel 10.1). Dit was, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 11% ten opzichte van 2005 (zie figuur 10.1). Sinds 2012 zijn de uitgaven aan een licht dalende trend onderhevig. De meeste uitgaven in 2014 gingen naar preventie (5,9 miljard euro), opsporing (2,8 miljard euro) en tenuitvoerlegging (2,4 miljard euro). Met 60,5 miljoen euro werd het minst uitgegeven aan ondersteuning van slachtoffers. De stijging betrof zowel personele als materiële uitgaven. In 2014 werd in de veiligheidszorg 8,1 miljard euro aan personeel en 4,6 miljard euro aan materieel uitgegeven. Deze verhouding is door de jaren heen nauwelijks gewijzigd (zie tabel 10.1).

In 2014 werd 5,9 miljard euro aan preventie uitgegeven. Ten opzichte van 2005 is dit bedrag, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, met 8,2% gestegen. Meer dan de helft van deze uitgaven (3,2 miljard euro) kwam voor rekening van de overheid. Het andere deel van de uitgaven (2,7 miljard) kwam ten laste van de particuliere sector. Deze bestaat uit de omzet van beveiligings- en opsporingsbedrijven en de uitgaven door bedrijven en particulieren aan beveiligingsmaterialen. De meeste uitgaven aan preventie kwamen voor rekening van de politie en de particuliere beveiligings- en opsporingsbedrijven. Beide gaven rond 1,9 miljard euro in 2014 uit aan surveilleren, netwerken, interveniëren en adviseren. Bedrijven en particulieren hebben samen 779 miljoen euro uitgegeven aan beveiligingsmaterialen. Door provincies en gemeenten werd samen 578 miljoen euro gestoken in preventiemaatregelen. Verder besteedde de douane in 2014 329 miljoen euro hieraan (zie tabel 10.3).¹

¹ De douane voorkomt dat grensoverschrijdende strafbare feiten in Nederland worden gepleegd en wordt daarom bij de activiteit preventie gerekend. Voor een klein deel spoort de douane ook belastingfraude op, maar omdat dit lastig te onderscheiden is en deze taak binnen het totaal niet zo groot is, wordt dit ook bij preventie meegenomen.

Figuur 10.1 Uitgaven aan veiligheidszorg naar activiteit, index 2005=100**

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

** Voorlopige cijfers.

*** Ondersteuning van verdachten en daders, slachtoffers en overige activiteiten zijn hier bij elkaar opgeteld. Onder overige activiteiten vallen de Directie Wetgeving van het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.1.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen, CBS

In totaal kwamen de uitgaven aan opsporing uit op ruim 2,8 miljard euro in 2014, een stijging van 7% ten opzichte van 2005, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen. Verreweg de grootste aanbieder op het terrein van opsporing is de politie, met ruim 87% van de totale uitgaven aan opsporing (zie tabel 10.4).

In 2014 bedroegen de totale uitgaven aan vervolging van misdrijven 563 miljoen euro. Dit is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 8% ten opzichte van 2005. Het Openbaar Ministerie is de belangrijkste aanbieder op het gebied van vervolging met 86% van de totale uitgaven voor deze activiteit. Van de in totaal 483 miljoen euro die het OM in 2014 heeft uitgegeven aan vervolging, is 29 miljoen euro uitgegeven aan schadevergoeding voor ex-verdachten. Dit is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 88% ten opzichte van 2005 (zie tabel 10.5).

Voor de berechting van misdrijven werd 351 miljoen euro uitgegeven in 2014. Dat is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 23% ten opzichte van 2005. De uitgaven voor misdrijfzaken bij de rechtbanken en gerechtshoven zijn veruit het hoogst en kwamen in 2014 uit op 324 miljoen euro (zie tabel 10.6).

De tenuitvoerlegging van diverse straffen en maatregelen is verspreid over een groot aantal uitvoeringsorganisaties. De totale uitgaven aan tenuitvoerlegging bedroegen in 2014 bijna 2,4 miljard euro. Dit is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, een stijging van 27% ten opzichte van 2005. De drie onderdelen van de Dienst Justitiële Inrichtingen² zijn verantwoordelijk voor het grootste deel van de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen. De uitgaven van deze onderdelen betroffen bijna 2,2 miljard euro (93% van de totale uitgaven aan tenuitvoerlegging) (zie tabel 10.7).

In 2014 werd 710 miljoen euro uitgegeven aan ondersteuning van (ex-) verdachten. De stijging ten opzichte van 2005 bedroeg 50%, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen. De uitgaven aan rechtskundige diensten kwamen uit op 473 miljoen euro in 2014. De groei in de periode 2005 tot en met 2014 bedroeg, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, 44% (zie tabel 10.8). In totaal werd 61 miljoen euro uitgegeven aan ondersteuning van slachtoffers in 2014. Dit is, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, 53% meer dan in 2005 (zie tabel 10.9).

10.2 Uitgaven per eenheid product

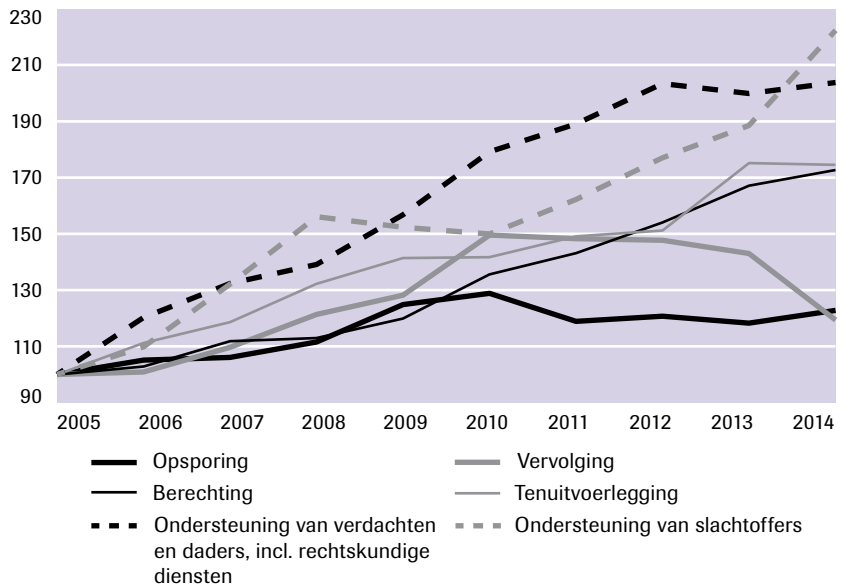
De in paragraaf 10.1 geconstateerde groei in de totale, voor loon- en prijsstijgingen gecorrigeerde uitgaven aan veiligheidszorg kan het gevolg zijn van toegenomen uitgaven of kosten per eenheid product en/of van een toegenomen aanbod ofwel productie aan veiligheidszorg. Per activiteit (opsporing, vervolging, enzovoort) zijn één of meerdere indicatoren voor de productie gehanteerd en gewogen. Voor preventie was geen indicator voor de productie beschikbaar. De productie is bij alle verder onderscheiden activiteiten tussen 2005 en 2014 gedaald. Dit is het gevolg van in het algemeen afnemende criminaliteit, daling van het aantal geregistreerde misdrijven, afnemende aantallen strafzaken en een sterke daling van het aantal gedetineerden.

Daarnaast treedt een stijging op van de uitgaven voor alle activiteiten, met uitzondering van een sterke daling van de uitgaven voor vervolging vanaf 2011 (zie paragraaf 10.1). In combinatie met de daling van de productie betekent dit een stijging van de uitgaven per eenheid product over de hele

² Dit zijn het gevangeniswezen, justitiële jeugdinstellingen en de forensisch psychiatrische centra (FPC's, inclusief Pieter Baan Centrum en forensische zorg in het gevangeniswezen).

linie. Er zijn onderling wel verschillen (zie figuur 10.2). De uitgaven per eenheid product zijn, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, tussen 2005 en 2014 het sterkst gestegen bij de ondersteuning van slachtoffers en de ondersteuning van verdachten en daders (inclusief rechtskundige diensten), met 122 respectievelijk 104%. De geringste stijgingen traden op bij vervolging en opsporing (19 respectievelijk 23%) (zie tabel 10.12). Stijgende uitgaven per eenheid product kunnen het gevolg zijn van een dalende productiviteit, maar ook van een intensievere of kwalitatief betere behandeling per eenheid product.

Figuur 10.2 Uitgaven per eenheid product naar activiteit, index 2005=100**

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

** Voorlopige cijfers.

Bron: tabellen m.b.t. de hoofdstukken 3, 4, 5, 6, 7, 9 en paragraaf 10.1.

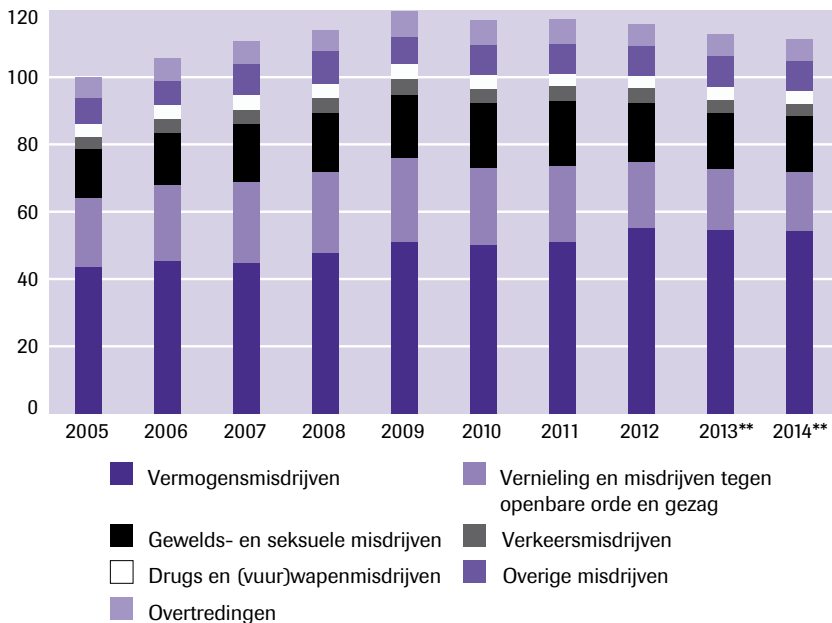
10.3 Uitgaven per delict

Op basis van de productie en bijbehorende wegingsfactoren kunnen de totale uitgaven aan veiligheidszorg worden uitgesplitst naar type delict (zie bijlage 3 voor de gehanteerde methodiek). In 2014 werd van de totale uitgaven naar schatting 1,9 miljard euro (15%) uitgegeven aan gewelds- en seksuele misdrijven, 6,2 miljard euro (49%) aan vermogensmisdrijven en 2,0 miljard euro (16%) aan vernielingen en misdrijven tegen de openbare

orde en gezag (zie figuur 10.3). Ten opzichte van 2005 zijn de uitgaven aan gewelds- en seksuele misdrijven, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, met 13% gestegen, terwijl de uitgaven aan vermogensmisdrijven met 24% zijn gestegen. De uitgaven aan vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag zijn met 14% gedaald.

Per activiteit zijn er grote verschillen. De uitgaven aan preventie en opsporing zijn doorgaans sterk gericht op de voor burgers zichtbare criminaliteit, zoals gewelds- en seksuele misdrijven, vermogensmisdrijven en vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag. De uitgaven voor vervolging en berechting worden uiteraard voor een groot deel bepaald door wat er op het terrein van opsporing gebeurt, terwijl het aandeel overtredingen steeds kleiner wordt naarmate men verder in de justitieketen komt. Bij de uitgaven aan tenuitvoerlegging speelt overlast een minder grote rol, maar bij de uitgaven aan drugs- en vuurwapenmisdrijven is die rol groter, terwijl bij de uitgaven aan slachtofferzorg de verkeersmisdrijven een relatief groot aandeel hebben (zie tabel 10.13).

Figuur 10.3 Uitgaven aan veiligheidszorg naar delictcategorie, index 2005=100*

* Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.14.

Bron: Veiligheidszorgrekeningen CBS, bewerking WODC

10.4 Ontvangsten uit veiligheidszorg

Tegenover de uitgaven staan de ontvangsten uit de veiligheidszorg. Het ministerie van Veiligheid en Justitie incasseerde in 2014 ruim 1,1 miljard euro die direct betrekking heeft op de veiligheidszorg. Het gaat daarbij om boetes, transacties, strafbeschikkingen, ontnemingsmaatregelen en overige ontvangsten, zoals aan de burger doorberekende kosten voor aanvragen bij JUSTIS, buitenlandse boetes en bestuurlijke boetes. Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen is dit een stijging van 41% ten opzichte van 2005. De ontvangsten uit boetes, transacties, strafbeschikkingen en WAHV-beschikkingen zijn met 27% gestegen. In 2014 is voor bijna 117 miljoen euro geïnd via ontnemingsmaatregelen en verbeurdverklaringen. Dat is een stijging van 916% ten opzichte van 2005 (zie tabel 10.15). Naast VenJ ontvangen ook andere ministeries en lokale overheden geld uit (bestuurlijke) boetes en terugvorderingen bij schending van de regelgeving.

10.5 Maatschappelijke schade van criminaliteit

Over de schade als gevolg van misdrijven, overtredingen en overlast geleden door bedrijfsleven, huishoudens en overheid zijn slechts sporadisch gegevens beschikbaar. Daarom is per schadepost het gemiddelde over tien jaar berekend voor zover beschikbaar. Vervolgens zijn deze gemiddelden, na correctie voor loon- en prijsstijgingen, opgeteld om tot een totaal bedrag voor de maatschappelijke schade te komen (zie ook tabel 10.18 en bijlage 3). In totaal bedraagt de schade door criminaliteit in 2014 naar schatting minstens 19,1 miljard euro³ (uitgedrukt in prijzen van 2005), waarvan het meeste ten laste komt van de huishoudens (zie tabel 10.16). Dit bedrag correspondeert met circa 3,2% van het bruto binnenlands product. Dit bedrag is een ondergrens, aangezien veel schadeposten niet goed ingeschat kunnen worden.

Bedrijven en instellingen lijden naar schatting jaarlijks 4,4 miljard euro schade als gevolg van criminaliteit.

De totale schade op jaarbasis voor huishoudens wordt geraamd op 11,9 miljard euro. Diefstal, vandalisme en overige misdrijven leveren de grootste schadeposten op. Bij vernielingen zijn met name auto's het mikpunt. Met 9 miljard euro overtreft de immateriële schade verreweg de materiële schade van 2,8 miljard euro.

3 De maatschappelijke schade is ten opzichte van de vorige versie van C&R naar beneden bijgesteld, omdat het RIVM (2014) de waarde van een gezond levensjaar heeft bijgesteld van € 80.000 naar € 60.000.

De totale schade voor de overheid wordt geraamd op 662 miljoen euro op jaarbasis. Het gaat daarbij onder andere om fiscaal nadeel of wederrechtelijk verkregen voordeel door fraude, meestal opgespoord door de bijzondere opsporingsdiensten. Met middelzware en lichte fraudegevallen is naar schatting een bedrag van ongeveer 130 miljoen euro op jaarbasis gemoeid. Gemiddeld wordt er 34 miljoen euro aan zware socialeverzekeringsfraude opgespoord. De jaarlijkse schade aan gemeente-eigendommen wordt geschat op 30 miljoen euro.

Sommige vormen van criminaliteit betreffen niet uitsluitend één categorie slachtoffers, maar kunnen slachtoffers maken onder burgers, bedrijven en overheid. De totale schade van deze criminaliteit is op jaarbasis ruim 2,2 miljard euro (zie tabel 10.16).

Soms wordt (een deel van) de geleden schade van slachtoffers van criminaliteit vergoed. Uit de Politiemonitor Bevolking van 2002 blijkt dat aan huishoudens bij benadering ongeveer 43% van de materiële schade door de verzekering wordt vergoed. Het is niet bekend in hoeverre de medische kosten als gevolg van opgelopen letsels worden gedekt door ziektekostenverzekeringen en zo ja, of de zorgverzekeraars de schade op de dader proberen te verhalen. Bij fraude met betaalmiddelen wordt het grootste gedeelte van de schade voor huishoudens vergoed door de banken. Daarnaast kan enige compensatie plaatsvinden door het SGM (bijna 14 miljoen euro in 2014) en/of door de dader zelf in de vorm van een door de rechter opgelegde schadevergoedingsmaatregel (27 miljoen euro). Bij verkeersmisdrijven kan het Waarborgfonds Motorverkeer een vergoeding geven (50 miljoen euro) (zie tabel 10.17).

11 Nederland in internationaal perspectief¹

P.R. Smit en H. Goudriaan

- Nederland doet mee met de dalende trend in de geregistreerde criminaliteit in Noord- en West-Europese landen in de periode 2002-2011. Vergeleken met veel Europese landen is het aandeel minderjarige verdachten hoger.
- Door het veelvuldig gebruik van transacties en strafbeschikkingen door de politie en het Openbaar Ministerie kent Nederland relatief weinig verdachten die een veroordeling door de rechter krijgen. De kans op een gevangenisstraf bij een veroordeling is relatief hoog vergeleken met andere landen.
- De daling van het aantal gevangenen in Nederland in de periode vanaf 2005 (van 134 naar 61) doet zich in andere landen niet – of in mindere mate – voor.

		2007	2011	2014
Geregistreerde criminaliteit ^a	Nederland	8.000	7.200	.
	Europa totaal	4.400	4.100	.
Minderjarige verdachten ^b	Nederland	19,6%	15,9%	.
	Europa totaal	12,5%	11,1%	.
Veroordeelden ^c	Nederland	720	550	.
	Europa totaal	940	900	.
Gevangenisstraffen ^d	Nederland	0,132	0,153	.
	N/W Europa	0,074	0,082	.
Gevangenen ^a	Nederland	110	70	61
	Duitsland	95	87	78
	Engeland & Wales	150	150	.

^a Per 100.000 inwoners.

^b Percentage van totale aantal verdachten.

^c Door de rechter; per 100.000 inwoners.

^d Aantal gevangenen per veroordeelde.

Alle tabellen bij dit hoofdstuk zijn, anders dan in vorige edities van deze publicatie, enkel terug te vinden in Excel-formaat op de websites van [WODC](#) en [CBS](#). Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in dit hoofdstuk zijn beschreven (zie ook hoofdstuk 1). In bijlage 4 (Tabellen) is een aparte opsomming van alle tabeltitels opgenomen. Bijlage 3 biedt achtergrondinformatie over de gebruikte bronnen en methoden; bijlage 7 geeft een overzicht van de belangrijkste gehanteerde begrippen.

1 Omdat er geen jaarlijkse update is van internationale bronnen, kan de periode waarover wordt gerapporteerd afwijken van de periode 2007-2014 (zie ook hoofdstuk 1). Welke landen precies in een tabel of figuur in dit hoofdstuk voorkomen, hangt af van welke informatie beschikbaar is en kan dus per tabel of figuur verschillen.

11.1 Slachtofferschap, onveiligheidsgevoelens en geregistreerde criminaliteit

Aangezien er ten tijde van het schrijven van dit hoofdstuk geen internationaal vergelijkbare data beschikbaar zijn over de periode 2011-2014, wordt voor informatie over slachtofferschap, onveiligheidsgevoelens en geregistreerde criminaliteit verwezen naar tabel 11.1 en naar de vorige editie van *Criminaliteit en Rechtshandhaving* (De Heer-de Lange & Kalidien, 2014). Ook voor een discussie over de problemen inherent aan internationale vergelijkingen wordt verwezen naar paragraaf 11.1 in de vorige editie.

11.2 Opsporing²

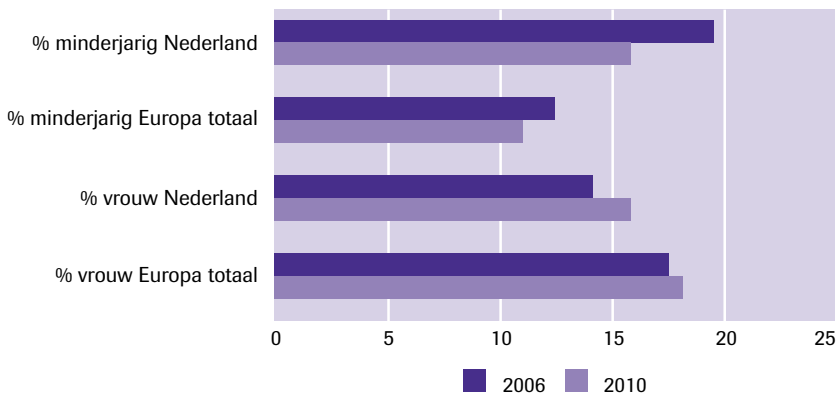
Het aandeel minderjarige verdachten op de totale verdachtenpopulatie is in Nederland met 16% in 2010 vergelijkbaar met andere landen in N/W-Europa, maar wel een stuk hoger dan in andere Europese regio's en daarmee ook met Europa in totaal (figuur 11.1).³ Het aandeel minderjarigen is in Nederland in de periode 2006-2010 met bijna 4 procentpunt afgenomen. Ook elders in Europa is dit iets gedaald.

Bij vrouwelijke verdachten is het beeld divers en afhankelijk van de delictsoort. Het aandeel vrouwelijke verdachten in Nederland is met 16% (2010) net iets lager dan gemiddeld in Europa. Dit aandeel lijkt in Nederland en andere Europese landen iets toe te nemen.

2 Voor de Nederlandse cijfers in deze paragraaf geldt dat de cijfers vanaf 2007 duidelijk hoger zijn dan in de periode daarvoor. Dit heeft vooral een technische oorzaak, namelijk door nieuwe reeksen van het CBS voor geregistreerde misdrijven en voor verdachten.

3 Zoals in bijlage 3 wordt toegelicht, zijn de hier gepresenteerde cijfers niet noodzakelijk gelijk aan die van Nederland in de andere hoofdstukken. Voor internationale vergelijkingen worden vaak andere definities gehanteerd en/of andere bronnen gebruikt.

Figuur 11.1 Percentage minderjarige en vrouwelijke verdachten van het totaal

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.4 en 11.5.

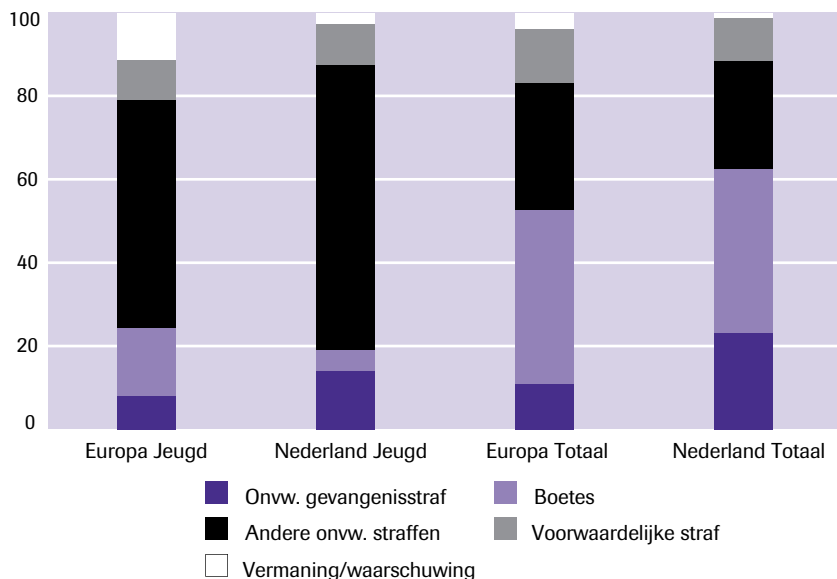
Bron: European Sourcebook

11.3 Vervolg, berechting en tenuitvoerlegging

Landen verschillen zeer in de manier waarop het vervolgingstraject is ingericht, waardoor vergelijking van cijfers lastig is. Enig houvast biedt, naast een vergelijking van bij de politie bekende verdachten (als maat voor 'vervolgingsrijpe' zaken), een vergelijking van personen die ofwel door het OM, ofwel door de rechter een sanctie opgelegd hebben gekregen (als maat voor succesvol vervolgte zaken). In Nederland krijgt ruim 40% van de bij de politie geregistreerde verdachten een transactie of strafbeschikking aangeboden of opgelegd door het OM of een straf van de rechter.

Vergeleken met Europa als totaal, maar met name met andere Noord-/West-Europese landen, kent Nederland in 2010 met 23% van het totale aantal opgelegde straffen een hoog percentage onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen en een laag percentage boetes (39%) (zie figuur 11.2). Het in verhouding hoge aandeel vrijheidsstraffen en lage aandeel boetes is ook bij de jeugd opvallend (zie ook tabel 11.7).

Figuur 11.2 Verdeling naar strafsoort, uitgesplitst naar totaal en jeugd, in procenten, 2010

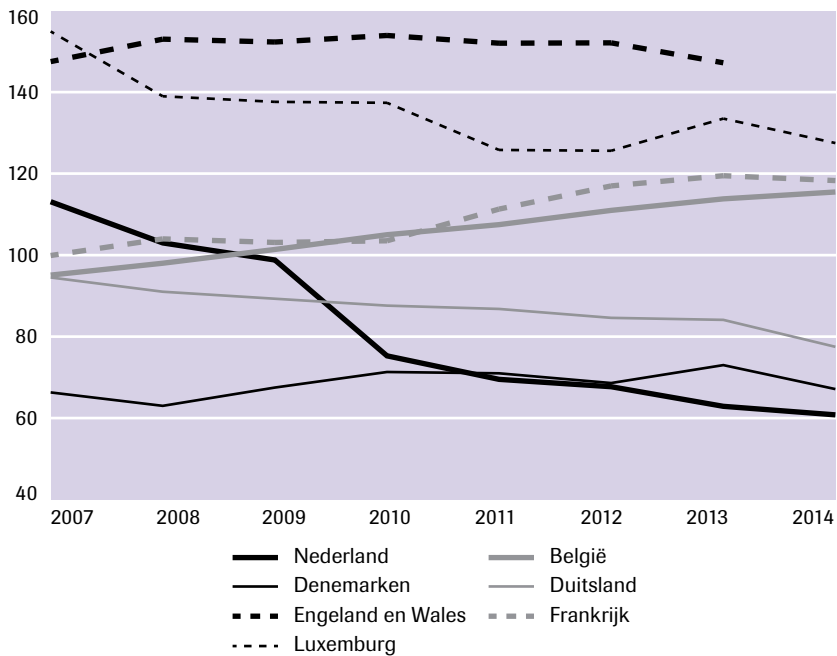

Voor de corresponderende cijfers (niet geïndexeerd) zie tabel 11.7.

Bron: European Sourcebook

Opvallend is dat er na een jarenlange toename van het relatieve aantal gedetineerden in Nederland, vanaf 2005 sprake is van een sterke daling. Het aantal gedetineerden is in ons land in de periode 2005-2014 meer dan gehalveerd (van 134 per 100.000 personen in 2005 tot 61 in 2014). In geen enkel ander Europees land is dit aantal zo sterk afgenomen in deze periode; in veel landen is het zelfs toegenomen. Inmiddels is hiermee ook sprake van een daling tot onder het niveau van onze buurlanden (figuur 11.3). Binnen Europa is het aantal gedetineerden per 100.000 inwoners in 2014 alleen lager in Finland en Zweden (zie tabel 11.8).

Figuur 11.3 Aantal gevangenen per 100.000 inwoners

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 11.8.

Bron: WODC, Home Office, Space/Council of Europe, World Prison Brief

Literatuur

- AEF (2006). *Budgetverdeling Nederlandse Politie*. Den Haag: AEF/Ministerie van BZK.
- Algemene Rekenkamer (2011). *ICT politie 2010*. Den Haag: Algemene Rekenkamer.
- Boer, D., & Lalta, V. (2011). *Faillissementen: oorzaken en schulden 2010*. Den Haag: CBS.
- Boerman, F., Grapendaal, M., Nieuwenhuis, F., & Stoffers, E. (2012). *Nationaal dreigingsbeeld 2012: Georganiseerde criminaliteit*. Zoetermeer: KLPD-IPOL.
- CJIB (Centraal Justitieel Incassobureau) (2009-2015). *Jaarberichten 2008 t/m 2014*. Leeuwarden: CJIB.
- CJIB (Centraal Justitieel Incassobureau) (2015). *Statistisch jaarboek 2014*. Leeuwarden: CJIB.
- Dijk, J.J.M. van, Manchin, R., Kesteren, J. van, & Hideg, G. (2007). *The burden of crime in the EU: A comparative analysis of the European Survey of Crime and Safety* (EU ICS 2005). Brussel: Gallup Europe.
- Dijk, J.J.M. van, & Steinmetz, C.H.D. (1979). *De WODC-slachtofferenquêtes 1974-1979: Verslag van een jaarlijks onderzoek naar de omvang en aard van de kleine criminaliteit in Nederland, de bereidheid van de bevolking om delicten bij de politie aan te geven en het verbaliseringsbeleid van de politie*. Den Haag: Staatsuitgeverij. Onderzoek en beleid 13.
- DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) (2015a). *Forensische Zorg in getal 2010-2014*. Den Haag: DJI.
- DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) (2015b). *Gevangeniswezen in getal 2010-2014*. Den Haag: DJI.
- DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) (2015c). *JJI in getal 2010-2014*. Den Haag: DJI.
- Fiselier, J.P.S. (1978). *Slachtoffers van delicten: een onderzoek naar verborgen criminaliteit*. Utrecht: Ars Aequi Libri.
- Heer-de Lange, N.E. de, & Kalidien, S.N. (2014). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2013: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers. Justitie in statistiek 4.
- Goudriaan, H. (2006). *Reporting crime: Effects of social context on the decision of victims to notify the police*. Leiden: NSCR.
- Groot, I., Hoop, T. de, Houkes, A., & Sikkel, D. (2007). *De kosten van criminaliteit*. Amsterdam: SEO-rapport nr. 971.
- Integrale Veiligheidsmonitor (2012). *Integrale Veiligheidsmonitor 2011: Landelijke rapportage; Tabellenrapport*. Den Haag: CBS/Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Kalidien, S.N., & Heer-de Lange, N.E. de (2013). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2012: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Justitie in statistiek 2.
- Kamerstuk (2011). *Belastingdienst*. Vergaderjaar 2011, 31 066, nr. 113.

- Kerkdijk, H., Knobbe, J.W., & Helmus, A.J. (2006). *Telecommunicatiefraude in Nederland: Aard, omvang en vooruitzichten*. Groningen: TNO/WODC.
- KLPD (Korps Landelijke Politiediensten) (2008). *Nationaal dreigingsbeeld 2008: Georganiseerde criminaliteit*. Zoetermeer: dienst IPOL.
- Meerding, J. (2005). De maatschappelijke kosten van kindermishandeling. In H. Baartman, R. Bullens & J. Willems (red.), *Kindermishandeling, de politiek een zorg*. Amsterdam: SWP.
- Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (2011). *Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2010: Feiten en trends inzake aard en omvang van criminaliteit in het bedrijfsleven*. Amsterdam: TNS NIPO.
- Moolenaar, D.E.G. (2009). Modelling criminal justice system costs by offence: Lessons from the Netherlands. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 15(4), 309-326.
- PWC (2013). *Omvang van identiteitsfraude & maatschappelijke schade in Nederland*. Amsterdam: PricewaterhouseCoopers.
- Raad voor de rechtspraak (2005-2013). *Jaarverslagen 2004 t/m 2012*. Den Haag: Raad voor de rechtspraak.
- RVZ (2006). *Zinnige en duurzame zorg*. Zoetermeer: Raad voor Volksgezondheid en Zorg.
- Smit, P.R., & Nieuwbeerta, P. (2007). *Moord en doodslag in Nederland, 1998 en 2002-2004*. Den Haag: WODC/NSCR. Cahier 2007-15.
- Teijl, R., & Berghuis, A.C. (2006). Griep, aids en criminaliteit. In: *Goed beschouwd 2005*. Den Haag: Openbaar Ministerie.
- Veiligheidsmonitor (2013). *Veiligheidsmonitor 2012*. Den Haag: CBS/Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Veiligheidsmonitor (2014). *Veiligheidsmonitor 2013*. Den Haag: CBS/Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Veiligheidsmonitor (2015). *Veiligheidsmonitor 2014*. Den Haag: CBS/Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- www.rijksoverheid.nl/nieuws/2015/02/03/ruim-8-miljoen-verkeersovertredingen-in-2014.html. *Geraadpleegd op 8 juli 2015*.

Bijlage 1

Medewerkers C&R 2014

Auteurs (a), eindredactie (e)

Drs. M.M.P. Akkermans (CBS): a
Mw. dr. H. Goudriaan (CBS): a
Mw. mr. drs. N.E. de Heer-de Lange (CBS): a, e
Mw. drs. ing. S.N. Kalidien (WODC): a, e
Drs. R.J. Kessels (CBS): a
Drs. R.F. Meijer (WODC): a
Mw. dr. D.E.G. Moolenaar (WODC): a
Bc. M. Vlemmings (CBS): a
Mw. M.M. van Rosmalen, MSc (CBS): a
Drs. P.R. Smit (WODC): a
Dr. F.P. van Tulder (Raad voor de rechtspraak): a
Mw. C.M.P. Verkleij, MSc (CBS): a
Ing. J. de Winter (CBS): a

Dataleverantie/dataverwerking

CBS	mw. Th.F.W. Kerkvliet-Barentsen, mw. J.M. Korpel, W. Vissers, mw. M. van Zee
CJIB	mw. J. de Boer, T. Zuidema
DJI	P.J. Linckens, drs. A.A. van Gemmert, drs. J.A.W. Valstar
DVOM	H.J. Nijman
Halt Nederland	P. Poen
Reclassering Nederland	mw. drs. M. Wiekeraad
RvdK	ir. P.W. van den Boom
Rvdr	drs. B.J. Diephuis
Nationale Politie	M. Plomp
WODC	drs. ing. M.E. Vink, mw. M. Brouwers

Bijdrage opmaak/ondersteuning

WODC	mw. drs. M.J. Kok, C.J. van Netburg, H.J.J. Simons
------	--

Bijlage 2

Classificaties en indelingen

Tot begin jaren negentig van de vorige eeuw gebruikte het CBS verschillende classificaties van misdrijven bij het publiceren van uitkomsten voor de Politiestatistiek en de Statistieken van strafrechtspleging en -toepassing. Doordat de gehanteerde classificaties niet goed op elkaar aansloten, was de samenhang tussen de uitkomsten van de verschillende statistieken op het terrein van criminaliteit en rechtshandhaving ook niet duidelijk aan te geven. Dit probleem heeft het CBS in 1993 opgelost met de invoering van de 'Standaardclassificatie misdrijven' (SCM). Hierin zijn de misdrijven grotendeels geclassificeerd conform de indeling van het Wetboek van Strafrecht en de overige strafwetten en deels op basis van een maatschappelijke indeling. In 2000 en 2005 is de SCM op details aangepast. In 2010 heeft het CBS de SCM opnieuw aangepast, maar dit keer grondiger.¹ De directe aanleiding hiervoor was dat door aanpassing van de aanlevering van brongegevens het mogelijk werd om de bestaande indeling van misdrijven aanzienlijk uit te breiden. Het CBS heeft de indeling van misdrijven daarbij nu volledig in overeenstemming gebracht met de juridische indeling van misdrijven volgens het Wetboek van Strafrecht en de overige strafwetten. De nieuwe indeling is daarmee niet langer een combinatie van een juridische en maatschappelijke indeling van delicten, die vragen kunnen oproepen over de keuzes van de indeling van sommige delicten, maar louter gebaseerd op het objectieve juridische criterium. Bovendien zijn door de nieuwe indeling de uitkomsten uit de slachtoffer-enquêtes en uit de Politiestatistiek onderling beter vergelijkbaar. Naast de delictindeling van de SCM is in deze bijlage ook de delictindeling opgenomen die de Veiligheidsmonitor hanteert. Tot slot is er een regio-indeling opgenomen van de politiedistricten in de Veiligheidsmonitor.

Standaardclassificatie misdrijven

Vermogensmisdrijven

Diefstal/verduistering en inbraak (art. 310-312, 321-325 Sr)

Diefstal en inbraak met geweld (art. 312 Sr)

Diefstal van fiets

Diefstal van bromfiets/snorfiets

Diefstal van motor/scooter

Diefstal van personenauto

Diefstal van overig vervoermiddel

Diefstal van vaartuig

Diefstal uit/vanaf personenauto

Diefstal uit/vanaf overig vervoermiddel

¹ Voor de statistieken van de rechtbankstrafzaken is het onderscheid tussen *eenvoudige diefstal*, *gekwalficeerde diefstal* en *verduistering* (nog) wel te maken. Daarentegen kan *openlijke geweldpleging* alleen in de Politiestatistiek onderscheiden worden naar geweldpleging tegen goederen en tegen personen. Zie voor de oude standaardclassificatie misdrijven de editie *Criminaliteit en rechtshandhaving 2010*.

Diefstal uit/vanaf vaartuig
Straatroof
Diefstal/inbraak uit woning
Diefstal/inbraak uit box/garage/schuur/tuinhuis
Winkeldiefstal
Diefstal/inbraak uit winkel/bedrijf/kantoor
Diefstal/inbraak uit hotel/pension
Diefstal/inbraak uit school
Diefstal/inbraak uit sportcomplex
Diefstal/inbraak uit overig gebouw
(Gewapende) overval
Overige diefstal en inbraak

Diefstal en inbraak zonder geweld (art. 310, 311, 321-325 Sr)

Diefstal van fiets
Diefstal van bromfiets/snorfiets
Diefstal van motor/scooter
Diefstal van personenauto
Diefstal van overig vervoermiddel
Diefstal van vaartuig
Diefstal uit/vanaf personenauto
Diefstal uit/vanaf overig vervoermiddel
Diefstal uit/vanaf vaartuig
Diefstal uit/vanaf openbaar vervoer
Diefstal uit/vanaf luchtvaartuig
Diefstal van een dier
Zakkenrollerij
Diefstal/inbraak uit woning
Diefstal/inbraak uit box/garage/schuur/tuinhuis
Winkeldiefstal
Diefstal/inbraak uit winkel/bedrijf/kantoor
Diefstal/inbraak uit hotel/pension
Diefstal/inbraak uit school
Diefstal/inbraak uit sportcomplex
Diefstal/inbraak uit defensiecomplex
Diefstal/inbraak uit overig gebouw
Overige diefstal en inbraak

Bedrog (art. 326-338 Sr)

Oplichting (art. 326 Sr)
Flessentrekkerij (art. 326a Sr)
Overig bedrog (art. 326b-338 Sr)

Valsheidsmisdrijven (art. 208-214, 216-223, 225-234 Sr)

Muntmisdrijf (art. 208-214 Sr)
Valsheid in zegels en merken (art. 216-223 Sr)
Valsheid in geschriften (art. 225-234 Sr)

Heling (art. 416-417bis Sr)
 Afpersing en afdreiging (art. 317-318 Sr)
 Bankbreuk (art. 340-343 Sr)
 Witwassen (art. 420bis-420quater Sr)
 Overige vermogensmisdrijven (art. 314-315, 344-348 Sr)

Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

Vernieling en beschadiging (art. 350-352 Sr)

- Vernieling aan auto
- Vernieling aan openbare gebouwen
- Vernieling aan middelen openbaar vervoer
- Dierenmishandeling
- Overige vernieling en beschadiging

 Tegen de openbare orde (art. 131-151c Sr)

- Openlijke geweldpleging (art. 141 Sr)
 - Openlijke geweldpleging tegen personen (art. 141 Sr)
 - Openlijke geweldpleging tegen goederen (art. 141 Sr)
- Huisvredebreuk (art. 138 Sr)
- Lokaalvredebreuk (art. 139 Sr)
- Computervredebreuk (art. 138ab-138b Sr)
- Discriminatie (art. 137c-137g Sr)
- Overige misdrijven tegen de openbare orde (art. 131-137, 138a², 139a-140, 142-151c Sr)

 (Schuld aan) brandstichting/ontploffing (art. 157-158 Sr)

- Tegen het openbaar gezag (art. 177-182, 184-206 Sr)
 - Niet opvolgen van ambtelijk bevel (art. 184 Sr)
 - Wederspanningheid (art. 180-182 Sr)
 - Valse aangifte (art. 188 Sr)
 - Mensensmokkel (art. 197a Sr)
 - Verblijf van ongewenste vreemdeling (art. 197 Sr)
 - Overige misdrijven tegen het openbaar gezag (art. 177-179, 185-187, 189-196, 197b-206 Sr)

Gewelds- en seksuele misdrijven

Mishandeling (art. 300-306 Sr)

- Bedreiging en stalking (art. 284a-285b Sr)
 - Bedreiging (art. 284a-285a Sr)
 - Stalking (art. 285b Sr)

 Seksuele misdrijven (art. 239-250 Sr)

- Aanranding (art. 246 Sr)
- Verkrachting (art. 242 Sr)
- Schennis der eerbaarheid (art. 239 Sr)
- Ontucht met minderjarige (art. 248a-248e Sr)

2 Tot oktober 2010 viel artikel 138a onder computervredebreuk.

(Kinder)pornografie (art. 240-240b Sr)
Ontucht met misbruik van gezag (art. 249 Sr)
Overige seksuele misdrijven (art. 243-245, 247-248, 250 Sr)
Misdrijven tegen het leven (art. 287-296 Sr)
Vrijheidsbeneming/gijzeling (art. 282-282a Sr)
Mensenhandel (art. 273f Sr)
Overige geweldsmisdrijven (art. 274-281, 307-308 Sr)

Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht

Verkeersmisdrijven

Verlaten plaats ongeval (art. 7 WVV)
Rijden onder invloed (art. 8 WVV)
Rijden tijdens ontzegging/onbevoegd besturen (art. 9 WVV)
Rijden tijdens rijverbod (art. 162 WVV)
Voeren vals kenteken (art. 41 WVV)
Joyriding (art. 11 WVV)
Weigeren blaastest/bloedonderzoek en dergelijke (art. 163 WVV)
Overige verkeersmisdrijven (art. 6, 51, 61, 74, 114, 138 WVV)

Drugsmisdrijven

Harddrugs (art. 2 OW)
Softdrugs (art. 3 OW)

(Vuur)wapenmisdrijven

Verboden wapenbezit (art. 55 WWM)
Verboden wapenhandel (art. 55 WWM)

Misdrijven overige wetten

Misdrijven Wet op de economische delicten
Milieumisdrijven (art. 1a WED)
Overige misdrijven Wet op de economische delicten
Militaire misdrijven (art. 96-166 WvMS)
Overige misdrijven

Delictindeling slachtofferenquêtes³

Geweldsdelicten

Mishandeling
Bedreiging
Geweld met seksuele bedoelingen

3 Indeling volgens de Veiligheidsmonitor (zie ook hoofdstuk 3).

Vermogensdelicten

(Poging tot) inbraak
Poging tot inbraak
Inbraak
Fietsdiefstal
Autodiefstal (18+)
Diefstal uit of vanaf auto (18+)
Diefstal andere voertuigen (18+)
(Poging tot) zakkenrollerij, beroving
Poging tot zakkenrollerij
Zakkenrollerij
Poging tot beroving
Beroving
Overige diefstal

Vandalismedelicten

Vernielingen aan voertuigen
Overige vernielingen

Regio-indeling Politiedistricten Veiligheidsmonitor**Noord-Nederland**

Fryslân
Groningen
Drenthe

Oost-Nederland

IJsselland
Twente
Noord en Oost Gelderland
Gelderland Midden
Gelderland Zuid

Midden-Nederland

Gooi en Vechtstreek
Flevoland
Oost Utrecht
Utrecht Stad
West Utrecht

Noord-Holland

Noord Holland Noord
Zaanstreek Waterland
Kennemerland

Amsterdam

Amsterdam Noord
Amsterdam Oost
Amsterdam Zuid
Amsterdam West

Den Haag

Den Haag Centrum
Den Haag West
Den Haag Zuid
Zoetermeer - Leidschendam / Voorburg
Westland - Delft
Leiden - Bollenstreek
Alphen aan de Rijn - Gouda

Rotterdam

Rijnmond Noord
Rotterdam Stad
Rijnmond Oost
Rotterdam Zuid
Rijnmond Zuid-West
Zuid-Holland-Zuid

Zeeland - West-Brabant

Zeeland
De Markiezaten
De Baronie
Hart van Brabant

Oost-Brabant

's-Hertogenbosch
Eindhoven
Helmond

Limburg

Noord en Midden Limburg
Parkstad-Limburg
Zuid-West-Limburg

Bijlage 3

Bronnen en methoden

In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van de informatiebronnen die voor deze publicatie zijn gebruikt. Hierbij komen kenmerken en beperkingen, het informatiegebied, periodiciteit en het eigendom en beheer van de informatiebronnen aan bod. Daarnaast wordt een nadere toelichting gegeven op de wijze van tellen en gehanteerde berekeningswijzen.

De gebruikte informatiebronnen betreffen steeds een gedeelte van de strafrechtsketen: slachtofferenquêtes onder de bevolking, de CBS Politie-statistiek (geregistreerde misdrijven en verdachten en opgehelderde misdrijven), de CBS Rechtbankstatistiek (COMPAS en GPS (de zaken die uiteindelijk naar het OM gaan en daar ingeschreven worden), en de systemen die de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen registreren. Deze informatiebronnen kunnen niet zonder meer met elkaar worden vergeleken. Onderstaand volgt een aantal redenen waarom dit niet volledig het geval is.

- 1 De gehanteerde definities en de eenheden waarin de aantallen zijn uitgedrukt, kunnen verschillen. Zo komen de definities van misdrijftypen die in de Politie-statistiek en in de slachtofferenquêtes gebruikt worden, niet geheel overeen. Verder registreert de politie misdrijven (processen-verbaal van aangifte), terwijl de rechtbankstatistiek uitgaat van zaken. Een misdrijf kan door meer dan één persoon zijn gepleegd, terwijl een zaak één persoon betreft, maar daarentegen verschillende misdrijven kan omvatten. Bij de verdere afhandeling kunnen verschillende zaken via zogenoemde 'voegingen' in elkaar worden geschoven. In de tabellen 6.2 en 6.5¹ is te zien dat het aantal door de rechter opgelegde onvoorwaardelijke sancties groter is dan het aantal door de rechter afgedane zaken. Dit is het logische gevolg van het feit dat meerdere sancties per zaak kunnen worden opgelegd.
- 2 De criteria voor het indelen naar delicttype kunnen verschillen. Een slachtoffer kan een delict anders rubriceren dan de politie, en de politie anders dan het OM. Zo kan de politie een tasjesroof als geweldsdelict bestempelen, terwijl het OM besluit het als vermogensmisdrijf in te schrijven. Omdat een zaak verschillende misdrijven kan omvatten, waarbij het zwaarste misdrijf het indelingscriterium vormt, kunnen minder zware misdrijven in de rechtbankstatistiek buiten beeld raken. Zo zal een inbraak niet in de cijfers terug te vinden zijn wanneer deze gepaard gaat met moord.
- 3 Er verstrijkt tijd tussen de behandeling van een misdrijf of zaak in de verschillende onderdelen van de keten. Dit betekent bijvoorbeeld dat een in 2009 aangegeven en geregistreerd misdrijf mogelijk pas in 2010 bij het OM wordt ingeschreven en in 2011 wordt afgehandeld. Dit 'over de jaargrens heen vallen' zal de verhouding tussen cijfers beïnvloeden, vooral daar waar sterke en abrupte stijgingen of dalingen optreden.

1 Zie voor de tabellen de websites van [CBS](#) en [WODC](#).

- 4 Gebreken in registraties kunnen eveneens een rol spelen. Zo is onduidelijk in welke mate de vervanging van de oude bedrijfsprocessen-systemen BPS en Xpol door de Basisvoorziening Handhaving (BVH) bij de politie de registratie van misdrijven heeft beïnvloed.² Veranderingen in beleid (bijvoorbeeld het feit dat de politie de lichtere artikel 8 WVV-zaken sinds een aantal jaren naar het CJIB brengt in plaats van naar de OM-parketten) kunnen eveneens hun invloed hebben op de statistische informatie. De kwaliteit van de statistieken en de onderlinge consistentie is lang niet altijd optimaal.
- 5 Er zijn verschillen in de reikwijdte van informatiesystemen. De CBS-slachtofferenquêtes gaan over misdrijven met *individuele personen of huishoudens* als slachtoffer. Hiermee wordt dus niet het slachtoffer-schap gemeten onder rechtspersonen. Ook de zogenoemde slachtoffer-loze delicten (bijvoorbeeld drugshandel) blijven bij deze meting buiten beeld.
- 6 In tegenstelling tot de eerder genoemde enquête bevat de registratie van de politie wel de zogenoemde slachtofferloze misdrijven en delicten tegen rechtspersonen. Anderzijds blijven veel misdrijven buiten de politieregistratie, meestal doordat ze niet worden aangegeven of worden opgespoord. Daarnaast is het zo dat niet alle opgespoorde delicten door de *politie* zijn opgespoord. Er zijn vier zogenoemde 'bijzondere opsporingsdiensten', elk met een eigen specifieke opsporingstaak: de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controle-dienst, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, de Algemene Inspectiedienst en de VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst.

Bij het bekijken van de samenhang tussen de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen dient rekening te worden gehouden met bovengenoemde vertekeningen en beperkingen.

In de navolgende tekst wordt ingegaan op de gebruikte gegevensbronnen, zoals kenmerken van de bron, informatiegebied, de periodiciteit van de dataverzameling, de relaties met andere informatiesystemen, privacy-aspecten, beperkingen, eigendom en beheer van de databron.

1 De slachtofferenquêtes

Er worden veel delicten gepleegd die niet in de officiële registraties worden opgenomen: het slachtoffer heeft besloten om geen aangifte te doen, de politie kan alleen maar een waarschuwing hebben gegeven, of het incident komt nooit aan het licht. Om een beter beeld te krijgen van alle

² De Algemene Rekenkamer schrijft hierover dat er aanwijzingen zijn dat agenten BVH mijden of incidenten 'lichter' classificeren, zodat ze met een boete afgedaan kunnen worden en derhalve niet geregistreerd hoeven te worden (zie Algemene Rekenkamer, ICT politie 2010, 's-Gravenhage 15 juni 2011, p. 16).

delicten, dus ook van het hierboven bedoelde dark number, kan aan een steekproef uit de bevolking of uit het bedrijfsleven worden gevraagd naar slachtofferschap van criminaliteit. Ook onveiligheidsgevoelens en andere aspecten in verband met criminaliteit kunnen via enquêtes in kaart worden gebracht.

De eerste slachtofferenquête onder de bevolking in Nederland werd in 1973 gehouden (Fiselier, 1978). In de periode 1973-1979 werd deze jaarlijks door het WODC uitgevoerd (Van Dijk & Steinmetz, 1979). Sinds 1980 heeft CBS – tot 1985 in overleg met het WODC – dergelijke enquêtes regelmatig gehouden: in de periode 1981-1985 gebeurde dit jaarlijks, na 1985 telkens in de oneven jaren, via de Enquête Slachtoffers Misdrijven (ESM). Met ingang van 1992 is de Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (ERV) de opvolger van de ESM. Deze continue enquête is in 1997 als module Recht opgenomen in het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS), een continu CBS-onderzoek naar verschillende aspecten van de leefsituatie van de Nederlandse bevolking. Vanaf 2005 is deze module Recht binnen POLS vervallen. De belangrijkste onderwerpen zijn vanaf 2005 geïntegreerd in de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR), die sinds eind 2008 is overgegaan in de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM, 2012; zie hieronder), en die vervolgens in 2012 is opgevolgd door de Veiligheidsmonitor (VM, 2013, 2014, 2015; zie ook hieronder).

Sinds 1993 is in opdracht van de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de Politiemonitor Bevolking (PMB) uitgevoerd. Tot en met 2001 was de PMB een tweejaarlijks onderzoek. Van 2002 tot en met 2005 is de PMB jaarlijks uitgevoerd. Ook de PMB is vanaf 2005 geïntegreerd in de VMR.

Vanaf 2005 zijn de belangrijkste onderwerpen uit de POLS-module Recht en uit de PMB, samen met elementen uit de Enquête Leefbaarheid en Veiligheid (ELV; een periodiek onderzoek naar de omstandigheden van leefbaarheid en veiligheid in de G31-gemeenten), geïntegreerd in één grote jaarlijkse enquête, de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR). Deze VMR werd vanaf 2005 op landelijke en vanaf 2006 tot en met 2008 ook op regionale schaal uitgevoerd. De opvolger hiervan, de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM, 2012), levert naast landelijke en regionale informatie ook inzicht op subregionaal niveau. Met ingang van het kalenderjaar 2012 zijn aanpassingen in de vraagstellingen en wijzigingen in de onderzoeksopzet doorgevoerd. Deze doorontwikkeling van de IVM is gemarkeerd met een naamswijziging: de Veiligheidsmonitor (VM).

Voor internationale vergelijking wordt sinds 1989 om de 3 à 4 jaar een slachtofferenquête uitgevoerd in diverse landen in en buiten Europa, de International Crime Victims Survey (ICVS) (zie paragraaf 9 van deze bijlage).

Kenmerken van slachtofferenquêtes

Slachtofferenquêtes vormen een eigen en onafhankelijke bron van gegevens over veelvoorkomende criminaliteit. De slachtofferenquêtes zijn opgezet met als doel inzicht te krijgen in de totale omvang van de criminaliteit, vooral in die criminaliteit die niet in de officiële registraties wordt opgenomen, via een waarnemingsmethode die onafhankelijk is van de politieregistratie. De gegevens uit de slachtofferenquêtes hebben betrekking op het begin van de strafrechtsketen. Elk delict waarvan iemand slachtoffer wordt, kan in principe worden aangegeven bij de politie, en kan daarmee in theorie bijdragen aan opsporing en aanhouding van mogelijke verdachten.

Als men de landelijke slachtofferenquêtes onder de bevolking als een opeenvolgend geheel in de tijd ziet, zijn er zes momenten aan te wijzen waarop sprake kan zijn van een duidelijke trendbreuk. De eerste trendbreuk ligt in 1980, bij de overgang van de WODC-slachtofferenquête naar de ESM; de tweede ligt in 1993, toen de ESM overging in de ERV. Het derde breukmoment valt in 1997, toen de ERV opgenomen werd in het POLS. Het vierde moment ligt in 2005-2006 bij de overgang van de POLS-module Recht (en de daarnaast afzonderlijk bestaande gegevensreeks van de PMB) naar de VMR. De vijfde trendbreuk betreft de overgang van de VMR naar de IVM in 2008. De herziening van de opzet en de vraagstelling van de IVM in 2012 vormt het zesde breukmoment (maar valt buiten de reikwijdte van deze publicatie). Deze overgangen zijn gepaard gegaan met grotere of minder grote wijzigingen in onderzoeksdesign, vraagstelling, frequentie en/of periodiciteit. Om inzicht te krijgen in de effecten van dergelijke wijzigingen zijn bij enkele overgangen zowel de 'oude' als de nieuwe enquêtes tegelijk ('parallel') uitgevoerd. Dit is onder meer het geval bij de overgang van de ESM naar de ERV, van de VMR naar de IVM, en van de IVM naar de VM.

Beperkingen van slachtofferenquêtes

In de slachtofferenquêtes zijn de definities van een 'delict' niet gelijk aan de strafrechtelijke definities, zoals die in de Politie-statistiek en de justitiële statistieken worden gehanteerd. De betrouwbaarheid van de bevindingen is afhankelijk van (onder andere) het aantal respondenten en het aantal aangetroffen delicten in de steekproef. Ook het (beperkte) geheugen van de geënquêteerden kan de resultaten beïnvloeden, doordat respondenten zich bepaalde gebeurtenissen niet meer juist herinneren of verkeerd in de tijd plaatsen ('telescoping'). Verder wordt alleen over delicten met aanwijsbare slachtoffers gerapporteerd. Gegevens over slachtofferloze delicten (zoals heling en drugshandel) komen niet voor. Zeer zware vormen van geweld, zoals moord, komen per definitie evenmin voor. Verschillende slachtofferenquêtes laten vaak verschillende resultaten in hoogte en ontwikkeling van slachtofferpercentages en andere cijfers zien. Deze verschillen vloeien vooral voort uit verschillen in vraagstelling,

in steekproefkader en in verslagperiode. Ook de wijze van enquêteren kan een rol spelen, zelfs binnen eenzelfde survey.

Zo zijn de meeste delicten in de CBS-enquêtes vanaf 1992 in de VMR en in de IVM in het algemeen strikter gedefinieerd dan in de PMB en de eerdere CBS- en WODC-enquêtes. Slachtofferschap heeft in de ESM betrekking op twaalf maanden in het voorgaande kalenderjaar, in de CBS-enquêtes vanaf 1992 (POLS en ERV) is dit twaalf maanden voor de interviewdatum (dus 'gemiddeld' zes maanden in het huidige en zes maanden in het voorgaande kalenderjaar). Ook de referentieperiode in de PMB en in de VMR is twaalf maanden vóór de interviewdatum, maar dit komt bij benadering overeen met het voorgaande kalenderjaar. In de IVM, die jaarlijks in het vierde kwartaal wordt uitgevoerd, en de VM, die in de periode augustus-november wordt uitgevoerd, valt deze referentieperiode voor het grootste deel samen met het lopende kalenderjaar.

Slachtofferschappen worden in deze rapportage toegeedeeld aan het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt. Voor de ERV en POLS wordt voor de verslagperiode het betreffende onderzoeksjaar aangehouden, evenals voor de IVM. Gegevens voor ontbrekende jaren zijn in een aantal gevallen geïnterpoleerd.

De respondenten voor de ESM tot en met 1984 werden getrokken uit gemeentelijke personenregisters (voor enkele gemeenten werd uit een adressenregister getrokken), voor de ERV vormde een postafgiftepuntenbestand het steekproefkader en voor POLS werden steekproeven getrokken uit persoonsregisters (GBA: Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens). Voor de PMB werd getrokken uit een telefoonregister, terwijl voor de ICVS willekeurige telefoonnummers worden gegenereerd (met een regionale stratificatie). De steekproeven voor de VMR, IVM en VM werden en worden getrokken uit een personenregister (de GBA), waarbij zo nodig uit telefoonregisters bijbehorende telefoonnummers worden gezocht.

De interviews voor de ESM, de ERV en POLS werden persoonlijk bij de respondenten thuis gehouden, terwijl de PMB-respondenten telefonisch werden geïnterviewd. De VMR-interviews werden voor zover mogelijk telefonisch afgenomen, maar indien dit niet mogelijk was, volgde een persoonlijk interview. In de IVM zijn vier verschillende interviewmodes gehanteerd: internet, telefonisch, persoonlijk of schriftelijk. In de VM wordt gebruikgemaakt van twee interviewmodes: internet en schriftelijk (zie paragraaf 1.4).

1.1 CBS-slachtofferenquêtes (1980-2004)

Informatiegebied

De bevolking van Nederland van vijftien jaar en ouder in particuliere huishoudens vormt de doelpopulatie van de slachtofferenquête. In alle CBS-slachtofferenquêtes wordt van verschillende soorten delicten en

delictgroepen vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in het voorgaande kalenderjaar (ESM) of in de twaalf voorgaande maanden (ERV, POLS), hoeveel van deze voorvallen bij de politie zijn gemeld en bij hoeveel een document (pv) is ondertekend. Bij de ERV en het POLS wordt verder nog geschat hoeveel delicten in Nederland hebben plaatsgevonden. Verder worden vragen gesteld over gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit en over preventiemaatregelen tegen criminaliteit. De ESM onderscheidt handtastelijkheden binnen en buiten, exhibitionisme, bedreigingen binnen en buiten, inbraak, (brom)fiets-/autodiefstal, diefstal uit of vanaf auto, zakkenrollerij, overige diefstal (niet eerder genoemd), beschadiging van auto, overige vernielingen (niet eerder genoemd) en doorrijden na aanrijding.

ERV en POLS onderscheiden geweldsdelicten, zoals seksuele delicten (in de ERV alleen aan vrouwen gevraagd), mishandeling, bedreiging; vermogensdelicten, zoals inbraak, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij en overige diefstal; vandalisme, zoals diefstal vanaf/ beschadiging aan auto, overige vernielingen; doorrijden na ongeval; kwaadwillige telefoontjes (wordt niet als delict geteld); overige delicten (worden niet verder geanalyseerd).

Kenmerken van respondenten en/of het huishouden zijn in alle CBS-enquêtes: leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, opleidingsniveau, inkomen, tijdsbesteding en dergelijke. Het belangrijkste geografische kenmerk is de urbanisatiegraad of de stedelijkheid van de woongemeente.

De CBS-slachtofferenquêtes zijn gebaseerd op een steekproef. De in de jaren 1981 en 1982 uitgevoerde ESM bestond hoofdzakelijk uit een personensteekproef, die voor enkele gemeenten werd aangevuld met een adressensteekproef. Vanaf 1983 is voor de ESM, en voor de ERV, het steekproefkader gebaseerd op het postafgiftepuntenbestand van de PTT. Per huishouden werd in de ESM slechts één persoon ondervraagd. Anders dan in de ESM werden in de ERV per huishouden, indien aanwezig, twee personen van 15 jaar en ouder geïnterviewd. De POLS-steekproeven ten slotte zijn personensteekproeven die werden getrokken uit de GBA. In de ESM zijn steeds 5.000 à 10.000 personen ondervraagd. De ERV bevatte jaarlijks 5.000 respondenten uit circa 3.000 adressen. In het POLS werden jaarlijks circa 50.000 personen voor het gehele onderzoek ondervraagd, van wie 10.000 voor de module Recht (waaronder Slachtofferschap).

Vragen over onveiligheidsgevoelens werden aan circa 5.000 respondenten gesteld. Er werd per soort enquête herwogen naar achtergrondvariabelen als leeftijd, geslacht en mate van verstedelijking. Alle enquêtes werden mondeling (face-to-face) afgenomen bij persoonlijk bezoek door een enquêteur.

Periodiciteit van de dataverzameling

De ESM is uitgevoerd in elk van de jaren 1981-1985, en sindsdien tot en met 1993 alleen in de oneven jaren. De ERV is uitgevoerd in elk van de jaren 1992-1996; het POLS werd eveneens jaarlijks uitgevoerd van 1997-2004.

Beperkingen

Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten van de CBS-enquêtes niet zonder meer vergelijkbaar met andere slachtofferenquêtes, zoals de PMB en de ICVS. Ook de onderlinge vergelijkbaarheid tussen ESM en ERV is beperkt. De vergelijkbaarheid tussen de ERV en het POLS is beter, omdat de vraagstelling nauwelijks is gewijzigd.

Eigendom en beheer

De slachtofferenquêtes worden zelfstandig uitgevoerd door CBS. Bestanden voor gebruik door derden worden beheerd door DANS (Data Archiving and Networked Services; voorheen Wetenschappelijk Statistisch Agentschap (WSA)) en zijn (tegen betaling) voor derden beschikbaar. De bestanden zijn niet herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

Politiemonitor Bevolking (1993-2005)

De PMB is een landelijk bevolkingsonderzoek naar criminaliteit, onveiligheid, preventiegedrag van burgers en de ervaringen van burgers met de politie. In 2004 zijn vragen over verschillende aspecten van veiligheid en het functioneren van de politie aan bijna 50.000 Nederlanders voorgelegd. Deze informatie dient deels als aanvulling op geregistreerde gegevens over criminaliteit, vooral ten behoeve van het beleid op regionaal (politie-regio's) en landelijk niveau, en daarnaast ten behoeve van andere lokale relevante beleidseenheden. Net als de andere slachtofferenquêtes gaan de verzamelde gegevens over criminaliteit aan het begin van de strafrechtscykelen. De doelpopulatie van de PMB is de bevolking van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens van Nederland, van de afzonderlijke politie-regio's en van eventuele andere onderscheiden administratieve eenheden.

Informatiegebied

Ook de PMB heeft betrekking op aantallen slachtoffers, het wel of geen (ondertekende) aangifte doen, de reden van eventuele aangifte, en eventuele geleden schade; voorts op het oordeel over het optreden van de politie, redenen van eventuele ontevredenheid, en preventieadviezen en informatie over slachtofferhulp. Daarnaast worden vragen gesteld over problemen in de buurt met betrekking tot diverse vermogensdelicten, verkeersoverlast, dreiging en verloedering, gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit, preventiemaatregelen tegen inbraak, andere

contacten van burgers met de politie en de tevredenheid hierover, en beschikbaarheid, zichtbaarheid, functioneren en optreden van de politie in de eigen buurt.

De zogenoemde objectgebonden delicten zijn die delicten die de woning of een voertuig als object hebben: (poging tot) inbraak (woning als object), fietsdiefstal, autodelicten, diefstal uit/vanaf de auto en vernieling aan de auto. Persoonsgebonden delicten zijn: verkeersdelicten (aanrijding met doorrijden); geweldsdelicten, zoals bedreiging, mishandeling, portemonneediefstal met geweld; en overige delicten, zoals portemonneediefstal zonder geweld, overige diefstal, overige vernieling en andere delicten. De achtergrondkenmerken zijn beperkt; standaard worden alleen landelijke en regionale gegevens gepresenteerd.

Periodiciteit van de dataverzameling

In elk van de 25 politieregio's werden ten minste 1.000 personen telefonisch ondervraagd. Het onderzoek is na een beperkt onderzoek in 1990 (in 25 Nederlandse gemeenten) tussen 1993 en 2001 tweejaarlijks en daarna tot en met 2005 jaarlijks uitgevoerd. De politieregio's hadden de mogelijkheid om extra respondenten te laten ondervragen via de zogenoemde 'opstapmethode'. Gevraagd werd naar de ervaringen van de respondenten in de twaalf maanden voorafgaand aan de interviewdatum. De (telefonische) interviews zijn geconcentreerd in de maanden januari t/m maart.

Beperkingen

De vergelijkbaarheid met andere slachtofferenquêtes wordt beperkt door verschillen in (onder andere) het steekproefkader (telefoonregister versus personen- versus adressensteekproef), de herweging, de methode van dataverzameling (telefonisch versus persoonlijk), de vraagstelling en -volgorde van (onder andere) delicten, en de presentatie van resultaten (percenteringsbasis, (sub)totaalcijfers voor groepen van delicten).

Eigendom en beheer

Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de toenmalige ministeries van BZK en Justitie en een groot aantal politiekorpsen en was primair gericht op de afzonderlijke politieregio's. De politieregio's hadden de mogelijkheid om extra respondenten te laten ondervragen via de zogenoemde 'opstapmethode'. De belangrijkste resultaten van de PMB werden gepresenteerd in twee rapporten: een landelijk rapport met de belangrijkste resultaten, en een tabellenrapport.

1.2 De Veiligheidsmonitor Rijk (2005-2008)

Informatiegebied

De bevolking van Nederland van vijftien jaar en ouder in particuliere huishoudens vormde de doelpopulatie van de Veiligheidsmonitor Rijk.

Van verschillende soorten delicten en delictgroepen werd vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in de twaalf voorgaande maanden, in hoeverre deze voorvallen bij de politie werden gemeld, en of daarbij een document (zoals een proces-verbaal) is ondertekend. Er werd een schatting gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners in Nederland hebben ondervonden. Verder werden vragen gesteld over gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit, over preventiemaatregelen tegen criminaliteit, over buurtproblemen, over algemene contacten tussen burgers en politie, en over het oordeel over de politie in de woonbuurt.

In de VMR werden de volgende delicten onderscheiden: geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging); vermogensdelicten, zoals inbraak of een poging daartoe, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij met of zonder geweld en overige diefstal; vandalisme (beschadiging/diefstal vanaf auto en overige vernielingen); doorrijden na ongeval en overige delicten.

Kenmerken van respondenten of hun huishouden (zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, inkomen) werden zo veel mogelijk verkregen via koppeling met (geanonimiseerde) registerdata die bij CBS via het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) beschikbaar zijn. Ook geografische achtergrondkenmerken (zoals stedelijkheid van de woonomgeving en van de woongemeente) werden via een dergelijke koppeling verkregen. Hierdoor kon de (beperkte) beschikbare interviewtijd maximaal worden benut voor relevante onderwerpgerichte vragen, en ontstonden uitgebreide mogelijkheden tot nadere analyse. De VMR is gebaseerd op een personensteekproef, die werd getrokken uit de GBA. Jaarlijks werden voor het hoofdonderzoek in het eerste kwartaal per politieregio netto ten minste 750 respondenten ondervraagd, wat resulteert in ten minste 18.750 respondenten.³ De enquêtes werden in principe telefonisch afgenomen, maar wanneer op het woonadres van de respondent geen telefoonaansluiting beschikbaar was, volgde een mondelinge (face-to-face) interview met een bezoek door een enquêteur.

Periodiciteit van de dataverzameling

De VMR is in de jaren 2005-2008 jaarlijks uitgevoerd. Met het oog op de vergelijkbaarheid is de VMR in de jaren 2008-2010 ook op beperkte schaal (alleen landelijk niveau) in het vierde kwartaal uitgevoerd, tegelijk met de IVM.

³ Dit geldt voor de standaard-VMR. Het additionele onderzoek, waarbij in de volgende kwartalen ten minste circa 1.000 respondenten per kwartaal worden ondervraagd, blijft hier verder buiten beschouwing. In 2005 is de VMR alleen op (beperkte) landelijke schaal uitgevoerd, met in totaal ruim 5.000 respondenten.

Beperkingen

Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere en andere slachtofferenquêtes (PMB, POLS, ELV) en met de ICVS. Daarnaast kan er sprake zijn van steekproeffouten, meetfouten en non-respons-fouten.

Eigendom en beheer

Opdrachtgevers voor de VMR waren de toenmalige ministeries van Justitie en BZK en CBS, die daartoe een samenwerkingsovereenkomst zijn aangegaan. Het onderzoek werd uitgevoerd door CBS. Bestanden zijn in principe voor gebruik door de opdrachtgevers; gebruik door derden is na enige tijd mogelijk via DANS (voorheen WSA). Ook via het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) van CBS kunnen externe onderzoekers (onder strikte voorwaarden) onderzoek verrichten op microdata van CBS. Daarnaast kunnen op aanvraag data beschikbaar worden gesteld (maatwerk). De bestanden zijn niet herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

1.3 De Integrale Veiligheidsmonitor (2008-2011)

Informatiegebied

De doelpopulatie van de Integrale Veiligheidsmonitor bestaat uit de bevolking van vijftien jaar en ouder in particuliere huishoudens in Nederland als geheel, in afzonderlijke regio's of in afzonderlijke gemeenten of delen, of combinaties daarvan. De IVM bestaat uit een landelijke/regionale steekproef en lokale steekproeven, die tegelijkertijd worden uitgevoerd. De landelijke/regionale uitvoering is gericht op betrouwbare gegevens voor Nederland als geheel en voor de 25 afzonderlijke politieregio's; de lokale onderzoeken zijn daarnaast gericht op het verkrijgen van (extra) informatie voor afzonderlijke politieregio's of gemeenten, of onderdelen of combinaties daarvan.

De vragenlijst van de IVM is modulair opgebouwd, met verplichte en facultatieve vragenblokken. In het landelijke/regionale deel worden alle vragen opgenomen; op lokaal niveau kunnen facultatieve blokken desgewenst worden weggelaten. Ook kan lokaal een 'vrij blok' worden meegenomen.

Verplichte blokken in de IVM zijn: de leefbaarheid van de woonomgeving, buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens in verband met criminaliteit, slachtofferschap van criminaliteit, en – indien nodig – achtergrondkenmerken. Vragen over aangifte bij de politie van het meest recente voorval zijn facultatief, evenals vragen over algemene contacten tussen burgers en politie, over het functioneren van de politie in de woonbuurt, over preventiemaatregelen tegen criminaliteit, en over respectloos gedrag en de inzet van de gemeente voor de leefbaarheid en veiligheid.

Van verschillende soorten delicten en delictgroepen wordt vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in de twaalf voorgaande maanden. Ook kan een schatting worden gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners in Nederland hebben ondervonden. De volgende delicten worden onderscheiden: geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging); vermogensdelicten, zoals inbraak of een poging daartoe, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij met of zonder geweld en overige diefstal; vandalisme (beschadiging aan/diefstal vanaf auto en overige vernielingen); overige delicten.

Kenmerken van respondenten of hun huishouden (zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, inkomen) worden voor het landelijke/regionale deel zo veel mogelijk verkregen via koppeling met (geanonimiseerde) registerdata die bij CBS via het SSB beschikbaar zijn. Ook geografische achtergrondkenmerken (zoals stedelijkheid van de woonomgeving en van de woongemeente) worden via een dergelijke koppeling verkregen. Hierdoor ontstaan niet alleen uitgebreide mogelijkheden tot nadere analyse, maar kan de beperkte beschikbare interviewtijd maximaal worden benut voor relevante onderwerpgerichte vragen. Achtergrondgegevens voor lokale enquêtes worden verkregen via additionele vragen en worden – indien nodig – aangevuld met gegevens uit het SSB.

De IVM is gebaseerd op personensteekproeven, die zowel voor het landelijke/regionale deel als voor de lokale enquêtes door CBS worden getrokken uit de GBA. Jaarlijks worden voor het landelijke/regionale deel in het vierde kwartaal per politieregio netto ten minste 750 respondenten ondervraagd, wat resulteert in ten minste 18.750 respondenten.⁴ Het aantal respondenten voor de lokale onderzoeken varieert per jaar.⁵

In de IVM worden vier verschillende interviewmodes gehanteerd.

De benaderde persoon wordt allereerst verzocht om de vragenlijst via internet te beantwoorden (CAWI). De steekproefpersonen kunnen ook een schriftelijke vragenlijst opvragen en invullen (PAPI). Steekproefpersonen die niet reageren, worden telefonisch herbenaderd (CATI) als het telefoonnummer bij CBS (of bij de lokale uitvoerenden) bekend is. Als dat niet bekend is of als telefonische benadering niet lukt, worden die personen alsnog persoonlijk benaderd (CAPI). In het landelijke/regionale deel worden alle interviewmodes gebruikt; in de lokale onderzoeken zijn de (relatief dure) mondelinge interviews met een bezoek door een enquêteur

4 In het vierde kwartaal van 2008 bedroeg dit aantal netto 670 respondenten per politieregio. In totaal telde deze landelijke/regionale uitvoering bijna 17.000 respondenten.

5 In de IVM 2008 participeerden zeven politieregio's en (grotendeels in combinatie daarmee) rond tachtig gemeenten in de lokale uitvoering, met in totaal bijna 46.000 respondenten. In de IVM-2009 lagen deze aantallen met in totaal bijna 180.000 respondenten in 239 gemeenten verdeeld over 21 politieregio's veel hoger. In 2010 ging het om 21 participerende gemeenten in zeven regio's, met in totaal bijna 20.000 respondenten. In 2011, het laatste IVM-jaar met dit design, betrof het 225 gemeenten in 23 regio's, met in totaal ruim 200.000 respondenten.

niet verplicht. Deze waarnemingsmethode wordt daarom lokaal slechts op beperkte schaal toegepast.

Periodiciteit van de dataverzameling

De IVM is in deze opzet vanaf 2008 tot en met 2011 jaarlijks in het najaar uitgevoerd. Vanaf het kalenderjaar 2012 is de opzet en de vraagstelling van de IVM ingrijpend herzien (de beschrijving hiervan valt buiten het kader van de huidige publicatie).

Beperkingen

Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere en andere slachtofferenquêtes (PMB, POLS, ELV, VMR) en met de ICVS. Daarnaast kan er sprake zijn van steekproeffouten, meetfouten en non-responsfouten.

Uit nadere analyses is gebleken dat de IVM-niveauschattingen over slachtofferschap en ondervonden delicten (waaronder autodelicten) voor verbetering vatbaar zijn. Daarom is de presentatie van alle IVM-cijfers over autodelicten voor alle jaren aangepast, is aan alle IVM-cijfers over de omvang van slachtofferschap en ondervonden delicten de status 'voorlopig' toegekend, en zijn de schattingen over absolute aantallen ondervonden delicten (voorlopig) vervallen. Op basis van de herziening vanaf 2012 kunnen eerdere niveauschattingen mogelijk alsnog worden aangepast.

Onderlinge vergelijking van relatieve IVM-cijfers naar plaats en tijd blijft wel mogelijk; het onderzoeksinstrument is in de periode 2008-2011 immers niet veranderd.

Eigendom en beheer

Opdrachtgevers voor de IVM zijn het ministerie van Veiligheid en Justitie (minVenJ; vóór 2010 de toenmalige ministeries van Justitie en BZK) en CBS. CBS draagt zorg voor de landelijke uitvoering van de IVM; de uitvoering van de lokale enquêtes is ondergebracht bij de eigen statistische onderzoeksbureaus of bij externe veldwerkbureaus. De eerstgenoemde opdrachtgevers hebben een Raad voor de Veiligheidsmonitor ingesteld, die in algemene zin toezicht uitoefent op de uitvoering van de IVM.

In deze Raad zijn behalve de opdrachtgevers ook instanties als de G4, de G27, het WODC, de politieorganisatie en het Nicis Institute vertegenwoordigd. Om de regionale en lokale onderzoeken te coördineren en te faciliteren is door de toenmalige ministeries van BZK en Justitie het bureau Veiligheidsmonitor (bVm) opgericht, dat is gehuisvest bij het Nicis Institute.

Opdrachtgevers voor de IVM zijn de ministeries van Veiligheid en Justitie en BZK en CBS. CBS draagt zorg voor de landelijke uitvoering van de IVM;

de uitvoering van de lokale enquêtes is ondergebracht bij de lokale statistische onderzoeksbureaus of bij externe veldwerkbureaus. De standaardrapportages (door CBS) zijn gebaseerd op alle (landelijke/regionale plus regionale) enquêtes samen. De lokale deelnemers krijgen hun eigen microdata (waaronder de gevraagde achtergrondkenmerken), aangevuld met de door CBS verzamelde onderzoeksgegevens voor die regio/gemeente. Omdat alle indicatoren zijn gestandaardiseerd, kunnen lokale instanties daarmee hun eigen rapportages hierop afstemmen. Bestanden zijn in principe voor gebruik door de opdrachtgevers. In opdracht van het bVm is een tool ontwikkeld waarmee voor lokale beleidsmakers gestandaardiseerde rapportages kunnen worden gegenereerd op basis van onderzoeksbestand(en) met outputgerelateerde programma's die door CBS via het CvB aan het bVm ter beschikking worden gesteld. Het gebruik van deze microdata vindt plaats conform de voorwaarden die hiervoor door het CvB worden gehanteerd. Gebruik door derden is na enige tijd mogelijk via DANS (voorheen WSA). Ook via het CvB kunnen externe onderzoekers (onder strikte voorwaarden) onderzoek verrichten op microdata van CBS. Daarnaast kunnen op aanvraag data beschikbaar worden gesteld (maatwerk). De bestanden zijn niet direct herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

1.4 De Veiligheidsmonitor (vanaf 2012)

Informatiegebied

De doelpopulatie van de Veiligheidsmonitor vormt de bevolking van vijftien jaar en ouder in particuliere huishoudens in Nederland als geheel, in afzonderlijke regio's of in afzonderlijke gemeenten of delen of combinaties daarvan. De VM bestaat uit een landelijke steekproef die voor een deel door CBS (in 2012: 21.700 respondenten; in 2013: 27.400 respondenten; in 2014: 29.700 respondenten) en voor een deel door het externe onderzoeksbureau I&O Research (in 2012: 37.600 respondenten; in 2013: 38.100 respondenten; in 2014: 37.600 respondenten) is uitgevoerd, en uit jaarlijks wisselende lokale steekproeven die door I&O Research in opdracht van lokale en regionale overheden worden uitgevoerd (in 2012: 18.700 respondenten; in 2013: 79.400 respondenten; in 2014: 19.100 respondenten). De landelijke uitvoering was in 2012 gericht op betrouwbare gegevens voor Nederland als geheel en voor de 25 afzonderlijke politieregio's. Naar aanleiding van de inrichting van de Nationale politie per 1 januari 2013 met een nieuwe regionale indeling in 10 Regionale eenheden, 43 Districten en 167 Basisteams is het steekproefontwerp van de VM in 2013 zodanig aangepast dat betrouwbare uitspraken op deze nieuwe regionale niveaus kunnen worden gedaan. Ook voor gemeenten met meer dan 70.000 inwoners zijn betrouwbare uitspraken mogelijk. De lokale uitvoering van de VM is zowel in 2012, in 2013 als in 2014 gericht op het verkrijgen van

(extra) informatie voor afzonderlijke regio's van de politie of gemeenten, of onderdelen of combinaties daarvan.

De vragenlijst van de VM is modulair opgebouwd. De vragenblokken zijn: leefbaarheid van de woonbuurt, beleving overlast in de buurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap (inclusief cybercrime) en aangiftegedrag, politiecontacten, functioneren politie in buurt, functioneren politie in algemeen, functioneren gemeente, preventie, onveilige plekken, respectloos gedrag, en achtergrondkenmerken. Voor lokale deelnemers aan de Veiligheidsmonitor is aan het einde van de vragenlijst enige vrije ruimte beschikbaar voor eigen vragen.

Van verschillende soorten delicten en delictgroepen wordt vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in de twaalf voorgaande maanden. Ook kan een schatting worden gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners in Nederland hebben ondervonden. Deze schatting van het aantal delicten is in de loop van 2013 beschikbaar gekomen. De volgende delicten worden onderscheiden: geweldsdelicten (mishandeling, bedreiging, geweld met seksuele bedoelingen); vermogensdelicten, zoals inbraak of een poging daartoe, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit of vanaf de auto, diefstal van andere voertuigen, zakkenrollerij/beroving of een poging daartoe, en overige diefstal; vandalisme (vernielingen aan voertuigen en overige vernielingen, bijvoorbeeld aan huis of tuin). Daarnaast worden in de VM ook voor het eerst delicten op het gebied van computercriminaliteit of cybercrime onderzocht. Het gaat dan om identiteitsfraude, koop- en verkoopfraude, hacken, en pesten via het internet, ook wel cyberpesten genoemd.

Kenmerken van respondenten of hun huishouden (zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, inkomen) worden voor het landelijke/regionale deel zo veel mogelijk verkregen via koppeling met (geanonimiseerde) registerdata die bij CBS via het SSB beschikbaar zijn. Ook geografische achtergrondkenmerken (zoals stedelijkheid van de woonomgeving en van de woongemeente) worden via een dergelijke koppeling verkregen. Hierdoor ontstaan niet alleen uitgebreide mogelijkheden voor nadere analyse, maar kan de beperkte beschikbare interviewtijd maximaal worden benut voor relevante onderwerpgerichte vragen. Achtergrondgegevens voor lokale enquêtes worden verkregen via additionele vragen en worden – indien nodig – aangevuld met gegevens uit het SSB.

De VM is gebaseerd op personensteekproeven, die zowel voor het landelijke deel als voor de lokale enquêtes door CBS worden getrokken uit de GBA.

In de VM worden twee verschillende interviewmodes gehanteerd, namelijk internet en papier. De benaderde persoon wordt allereerst per aanschrijfbrief verzocht om de vragenlijst via internet te beantwoorden. Twee weken na verzending van de aanschrijfbrief worden de non-respondenten gerappelleerd en wordt tevens een schriftelijke vragenlijst toege-

voegd. Twee weken na de eerste rappelbrief wordt een tweede rappelbrief verzonden met het verzoek de vragenlijst alsnog via internet of op papier in te vullen. Anderhalve week na deze tweede brief volgt nog een telefonisch rappel onder personen van wie een telefoonnummer beschikbaar is. Verder heeft alleen CBS nog een beperkt aantal nonrespondenten, waarvan geen telefoonnummer beschikbaar was, na het tweede rappel aan huis bezocht. Dit gebeurde bij wijze van experiment alleen in 2012, waarbij van ruim 1.200 personen onderzoeksgegevens zijn verzameld.

Periodiciteit van de dataverzameling

De VM wordt in deze opzet vanaf 2012 jaarlijks in het najaar (periode augustus t/m november) uitgevoerd.

Beperkingen

Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere en andere slachtofferenquêtes (PMB, POLS, ELV, VMR, IVM) en met de ICVS. Daarnaast kan er sprake zijn van steekproeffouten, meetfouten en non-responsfouten.

Eigendom en beheer

Oprichters voor de VM zijn het ministerie van Veiligheid en Justitie (minVenJ) en CBS. CBS draagt zorg voor de landelijke uitvoering van de VM; de uitvoering van de lokale enquêtes is ondergebracht bij het externe onderzoeksbureau I&O Research. De eerstgenoemde oprichters hebben een Raad voor de Veiligheidsmonitor ingesteld, die in algemene zin toezicht uitoefent op de uitvoering van de VM. In deze Raad zijn behalve de opdrachtgevers ook instanties vertegenwoordigd als de G4, de G27, het WODC, de politieorganisatie en het Nicis Institute. Om de regionale en lokale onderzoeken te coördineren en te faciliteren is door de toenmalige ministeries van BZK en Justitie het bureau Veiligheidsmonitor (bVm) opgericht, dat is gehuisvest bij het Nicis Institute.

De standaardrapportages (door CBS) zijn gebaseerd op alle (landelijke plus lokale) enquêtes samen. De lokale deelnemers krijgen hun eigen microdata (waaronder de gevraagde achtergrondkenmerken), aangevuld met de landelijk verzamelde onderzoeksgegevens voor die regio/gemeente. Omdat alle indicatoren zijn gestandaardiseerd, kunnen lokale instanties daarmee hun eigen rapportages hierop afstemmen.

Bestanden zijn in principe voor gebruik door de opdrachtgevers. In opdracht van het bVm is een tool ontwikkeld waarmee voor lokale beleidsmakers gestandaardiseerde rapportages kunnen worden gegenereerd op basis van onderzoeksbestand(en) met outputgerelateerde programma's die door CBS via het CvB aan het bVm ter beschikking worden gesteld. Het gebruik van deze microdata vindt plaats conform de voorwaarden die hiervoor door het CvB worden gehanteerd.

Gebruik door derden is na enige tijd mogelijk via DANS (voorheen WSA). Ook via het CvB kunnen externe onderzoekers (onder strikte voorwaarden) onderzoek verrichten op microdata van CBS. Daarnaast kunnen op aanvraag data beschikbaar worden gesteld (maatwerk). De bestanden zijn niet direct herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

2 De Politiestatistiek

De Politiestatistiek, gestart in 1948, beoogt inzicht te geven in de omvang, aard en ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit en de inspanning van de politie ter bestrijding hiervan. Tot en met het verslagjaar 2007 gebruikte het CBS gegevens die *rechtstreeks en decentraal* werden onttrokken aan de basisprocessensystemen van de 25 regiokorpsen, het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en de Koninklijke Marechaussee (KMar). Met terugwerkende kracht tot het verslagjaar 2005 werden de gegevens tot 2011 uit de basisprocessensystemen *centraal* geleverd via de landelijke politiedatabank 'Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische bedrijfsinformatie' (GIDS). De gegevens over 2012 tot en met 2014 worden sinds 2015 geleverd via 'Basisvoorziening Informatie' (BVI). De gegevens worden geleverd volgens de definities en de telwijze van BVI. Alleen de KMar levert haar informatie nog rechtstreeks aan het CBS.

Wijze van aanleveren

Het Politiedienstcentrum verstrekt gegevens uit de registraties van de tien regionale eenheden en de Landelijke Eenheid via de landelijke politiedatabank BVI. In de periode tussen juni 2008 en december 2009 zijn alle eenheden overgegaan op het systeem Basisvoorziening Handhaving (BVH), waaraan de gegevens voor GIDS en BVI worden onttrokken. Voorheen waren de gegevens afkomstig uit de basisprocessensystemen BPS, Xpol en Genesys. Het BPS-systeem werd in 19 regiokorpsen gebruikt, het Xpol-systeem in vijf korpsen. Het regiokorps Haaglanden gebruikte het registratiesysteem Genesys.

De KMar gebruikt nog steeds het registratiesysteem BPS en levert het CBS per kwartaal een bestand met daarin gegevens van alle in BPS gemelde incidenten (misdrijven en overige incidenten).

Voordelen nieuwe wijze van aanleveren

De levering van gegevens uit GIDS en BVI kent een aantal voordelen:

- De uitkomsten zijn vollediger en op regioniveau beter vergelijkbaar, omdat bijna alle berichtgevers de informatie nu op dezelfde wijze en op hetzelfde tijdstip leveren.
- Dubbelstellingen worden voorkomen. Misdrijven die ter kennis komen in regio A maar gepleegd zijn in een andere regio, worden in beide

regio's geregistreerd. Voorheen leidde dit tot dubbeltellingen. Binnen GIDS en BVI is dit probleem opgelost en wordt het misdrijf geteld in de regio van plegen.

- Door de telwijze van GIDS en BVI over te nemen, zijn de CBS- en politiecijfers van de geregistreerde misdrijven nu onderling vergelijkbaar. Strafbare feiten waarvan geen aangifte was gedaan maar die wel een verdachte en/of slachtoffer kenden, telde het CBS niet mee als geregistreerd misdrijf. Binnen GIDS en BVI worden deze feiten echter wel als misdrijf geregistreerd.
- De indeling van misdrijven in hoofd- en subcategorieën is aangepast, verbeterd en uitgebreid doordat van alle regio's gegevens per feitcode worden ontvangen.

Wijze van tellen

In het onderzoek tellen de volgende gegevens mee:

- Regionale eenheden en de Landelijke Eenheid: alle misdrijven volgens de definitie van GIDS/BVI met een incidentcode/maatschappelijke klasseaanduiding die voorkomt in de 'Standaardclassificatie misdrijven (Politie) 2010' (SCM2010) van het CBS; plus alle incidenten volgens GIDS/BVI (misdrijven en overige incidenten) met de incidentcode/maatschappelijke klasseaanduiding 'Verlaten plaats ongeval' of 'Rijden onder invloed'. Misdrijven die gemeld zijn in een regio maar gepleegd zijn in een andere regio, worden overgedragen aan de regio, van plegen en zodoende in beide regio's geregistreerd. Alleen de registratie in de regio van plegen wordt in het onderzoek meegenomen. Misdrijven waarvan de gemeente van plegen onbekend is, worden toegeedeeld aan de regio van melden en krijgen de indicatie 'gemeente van plegen onbekend'.
- Regiokorps Haaglanden: regiokorps Haaglanden heeft tot de invoering van BVH eind 2009 de gegevens ten behoeve van het CBS ontleend aan Genesys met behulp van het programma 'CBS Tellen'. Dit programma produceerde geaggregeerde gegevens per gemeente, die ongewijzigd werden meegeteld. Inmiddels zijn van Haaglanden gegevens over de periode 2005-2009 ontvangen en verwerkt die beter aansluiten bij de gehanteerde meetwaarde.
- KMar (BPS): alle registraties met ten minste één incident dat voorkomt in de SCM2010, waarbij het veld 'aangifte' de waarde 'J' heeft en bij de incidentcode is aangegeven dat een aangifte verplicht is, en de registraties waarbij het aantal verdachten groter is dan 0 en bij de incidentcode is aangegeven dat een aangifte niet verplicht is, en alle registraties met de incidentcode/maatschappelijke klasse 'Doorrijden na ongeval' of 'Verlaten plaats ongeval' en 'Rijden onder invloed'.

Trendbreuk

De nieuwe wijze van tellen (aanpassing van CBS-telwijze aan GIDS/BVI) geeft een trendbreuk in de cijferreeksen. Globaal bezien ligt het niveau van de geregistreerde misdrijven binnen GIDS/BVI iets hoger. De trend in de ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit blijft echter nagenoeg gelijk. Omdat het repareren van de geconstateerde trendbreuk veel inspanning en tijd kost, is besloten om te starten met een nieuwe reeks over de geregistreerde misdrijven, vanaf 2005. Met behulp van statistische technieken zijn door het CBS de methodebreuken onderzocht, geschat en vervolgens zijn hiermee gerepareerde reeksen gemaakt. Het resultaat is gepubliceerd in StatLine, de statistische databank van het CBS.

Met de overgang van GIDS naar BVI is geen verschil ontstaan in de geregistreerde misdrijven. Het aantal geregistreerde verdachten wordt wel op een andere manier geteld waardoor van 2011 op 2012 een lichte trendbreuk optreedt. GIDS telde alleen verdachten die aan het hoofdincident van een registratie gekoppeld waren. BVI levert alle verdachten aan die aan incidenten zitten die een misdrijf zijn.

Wat is de kwaliteit van de uitkomsten?

De voorlopige uitkomsten over 2012, 2013 en 2014 zijn gebaseerd op de gegevens die zijn verzameld tot en met maart 2015. Op dat moment zijn vrijwel alle gemelde incidenten verwerkt.

Ten aanzien van de publicatie gelden de volgende bijzonderheden:

- Het regiokorps Haaglanden is eind 2009 overgegaan op registratie in BVH. Door het regiokorps Haaglanden zijn in verband daarmee de gegevens van het vierde kwartaal 2009 geschat.
- De wijze van registreren van de misdrijven 'Verlaten plaats ongeval' en 'Rijden onder invloed' wijkt af van de registratie van de overige misdrijven. Daardoor valt een aanzienlijk deel van de gemelde delicten buiten de misdrijfdefinitie van GIDS/BVI en wordt slechts het incident geregistreerd zonder de kwalificatie 'misdrijf'. Om die reden worden van deze delicten alle gemelde incidenten meegenomen.
- Het deel van de misdrijven dat door de politie via het registratiesysteem TOBIAS wordt afgehandeld, ontbreekt vooralsnog. Alle regio's gebruiken TOBIAS en/of de transactiemodule. Daarin worden misdrijven zoals rijden onder invloed, winkeldiefstal en milieufeiten vastgelegd als zij met een transactie worden afgedaan. Naar schatting betreft het circa 30.000 misdrijven op jaarbasis.
- In regio Rotterdam-Rijnmond is het aantal geregistreerde vernielingen in 2010 relatief sterker gedaald ten opzichte van 2009 dan in andere regio's. Voor heel Nederland daalt het aantal vernielingen met 16%, voor Rotterdam-Rijnmond met 49%. De daling van het aantal vernielingen in 2010 is het gevolg van twee beleidsinitiatieven in de Politieregio Rotterdam-Rijnmond:

- 1 Met de gemeenten binnen de regio Rotterdam-Rijnmond zijn voor 2010 nadere afspraken gemaakt over het aangeven van vernielingen in het publieke domein. Hierdoor nam het aantal geclusterde aangiften van beschadigingen in het publieke domein toe. Als gevolg hiervan daalde vooral in de gemeenten Spijkenisse en Brielle het aantal geregistreerde vernielingen.
- 2 Uit analyse van internetaangiften van vernieling (in totaal 7.900) bleek dat het in 6.700 gevallen ging om baldadigheid. Omdat baldadigheid een overtreding en geen misdrijf is, zijn deze gevallen uit de registratie van aangegeven misdrijven gelaten. Dit is in 2010 gedaan om de opsporingscapaciteit zo efficiënt mogelijk te benutten en te richten op de juiste zaken. Hierdoor daalde ook het aantal geregistreerde vernielingen. In 2011 is overigens volgens landelijk beleid baldadigheid weer geregistreerd onder vernieling.

De totale daling van het aantal geregistreerde vernielingen in regio Rotterdam-Rijnmond in 2010 was 49%. Het geschatte aandeel hierin als gevolg van de afspraken met het bestuur is 10%. De overige 39% is het gevolg van het onder punt 2 vermelde beleidsinitiatief.

Toekomstige verbeteringen

Binnen BVI worden nog verbeteringen aangebracht. De gepresenteerde cijfers over 2012, 2013 en 2014 zijn daarom voorlopig.

3 De CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken

Informatie over de omvang, ontwikkeling en wijze van afhandeling van rechtbankstrafzaken door het OM en de rechter wordt verzameld in de Statistiek Rechtbankstrafzaken.

Tot 1982 is de informatie gepubliceerd in aparte CBS-jaarpublicaties, te weten de Justitiële statistiek, Criminele statistiek, Statistiek Toepassing der Wegenverkeerswet, Statistiek jeugdcriminaliteit, en de (verzamel) publicatie Maandstatistiek politie, justitie en brandweer. Voor de jaren 1982-1995 zijn de relevante onderdelen samengebracht in de publicatie *Criminaliteit en Strafrechtspleging*.

Vanaf begin jaren negentig komen de gegevens over criminaliteit en strafrechtspleging uit het Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket Administratie, kortweg COMPAS genoemd. Tot die tijd werd gewerkt met formulieren/vragenlijsten op zaakniveau. Door het Openbaar Ministerie is in de afgelopen jaren het Geïntegreerd Processysteem (GPS) ontwikkeld ter vervanging van COMPAS. Sinds 2008 wordt dit systeem geleidelijk ingevoerd bij de parketten. De gegevens uit GPS over instroom en beslissingen OM worden sinds 2015 geleverd vanuit het datawarehousesysteem Phoenix.

Informatiegebied

In COMPAS en GPS zijn gegevens opgenomen over de ingeschreven zaken bij het OM, evenals de afdoening van zaken door OM en rechter. De systemen bevatten een grote hoeveelheid gegevens over het verloop en de afloop van elke strafzaak, inclusief gegevens over de verdachte en/of de vervolgte persoon. Volgens het OM⁶ is vanaf 2009 de meerderheid van de relatief eenvoudige zaken in GPS beoordeeld en geregistreerd.

Periodiciteit van de dataverzameling

Er is sprake van een continue registratie, zij het dat de wijze van verzamelen en verwerken van de gegevens in de loop van de jaren zeer verschillend is geweest. De gegevens zijn gepubliceerd per kalenderjaar. Een strafzaak die binnen een kalenderjaar bij verschillende colleges in behandeling is, is dan ook meer dan eenmaal in de overzichten opgenomen.

Relaties met andere informatiesystemen

Uit COMPAS en GPS worden speciaal voor statistische doeleinden ten behoeve van CBS aparte bestanden vervaardigd waarin elke strafcasus als individueel gegeven traceerbaar is. De gegevens worden naar CBS verzonden op een moment dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de gegevens omtrent de inschrijving c.q. de beslissing niet meer zullen wijzigen.

Wijze van tellen

Voor de instroom en uitstroom OM en uitstroom rechter geldt dat alle zaken worden geselecteerd met ten minste één primair rechtbankfeit. Bij het bepalen van het soort misdrijf wordt gekeken naar het zwaarste feit binnen de zaak. Dit wordt bepaald op basis van het feit waarop in de wet de hoogste straf staat. Bij gelijke straffen wordt het eerstgenoemde delict genomen. Op basis van het zwaarste feit wordt de indeling naar delict-categorieën gemaakt.

Het aantal in een jaar afgedane misdrijfzaken is overigens niet precies hetzelfde als het aantal in dat jaar ingeschreven zaken. Het OM behandelt ook zaken van voorgaande jaren en sommige zaken pas in het jaar daarna of nog later.

– Instroom OM

De instroom bij het OM wordt bepaald door alle zaken te selecteren met ten minste één primair rechtbankfeit waarvan de datum van registratie in het betreffende jaar ligt.

Zaken die in COMPAS worden overgedragen naar een ander parket, worden in de instroomcijfers dubbel geteld. Deze stromen namelijk

6 Zie ook het Jaarbericht Online 2009 op www.jaarberichtom.nl.

zowel bij het ene parket als bij het andere parket in. Ditzelfde is het geval bij een zaak die wordt overgeheveld vanuit GPS naar COMPAS. Dit gebeurt bijvoorbeeld als een zaak te complex blijkt te zijn om te verwerken in GPS. Het kan enige tijd duren voordat de zaak wordt overgeheveld, waardoor dat op het moment van publicatie vaak nog niet bekend is. Daarom wordt ervoor gekozen om een ‘bevroren’ beeld van een jaar te geven en niet te corrigeren voor de dubbele instroom. De overhevelingen en overdrachten worden eveneens meegeteld bij de uitstroom OM, zodat er een beeld gegeven wordt van het aantal zaken en daarmee de instroom en uitstroom vergelijkbaar zijn.

– Uitstroom OM

Bij het berekenen van de uitstroom van het OM wordt gekeken naar alle beslissingen die het OM neemt in een zaak. Bij deze zaken geldt weer dat alle zaken geselecteerd worden met ten minste één rechtbankfeit en een datum van een beslissing in het betreffende jaar. Er worden verschillende momenten aangehouden waarop de beslissingen worden geselecteerd. Allereerst het dagvaarden, het administratief beëindigen en het voorwaardelijk seponeren. Bij deze drie beslissingen geldt dat een zaak wordt geselecteerd als de genomen beslissing een datum akkoord heeft in het betreffende jaar. Daarnaast kan het OM kiezen voor een onvoorwaardelijk sepot, een transactie, overdracht naar een ander parket, voegen⁷ en het overhevelen van een zaak naar COMPAS. In deze gevallen wordt de zaak geselecteerd als de datum afgehandeld in het betreffende jaar ligt.⁸ Tot slot kan het OM kiezen voor een strafbeschikking OM of het oproepen ter terechtzitting naar aanleiding van verzet. Zaken met een dergelijke beslissing worden geselecteerd als de datum genomen, ofwel de datum waarop de beslissing bekend is gemaakt, ligt in het betreffende jaar. Dit betekent dat er opgelegde strafbeschikkingen OM worden geteld.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen strafbeschikkingen die het OM heeft opgelegd en strafbeschikkingen die het CJIB namens het OM oplegt.⁹ Voor de door het CJIB opgelegde strafbeschikkingen geldt dat als de executie van de strafbeschikking mislukt of er verzet wordt aangetekend tegen een strafbeschikking, de zaak naar het OM wordt gestuurd. Het OM zal de zaak opnieuw beoordelen (de initiële beoordeling) en kan elke mogelijke beslissing nemen in deze zaak. In het geval dat de verdachte verzet heeft aangetekend tegen de CJIB-strafbeschik-

7 De cijfers over voegingen verschillen tussen CBS en het Parket-Generaal van het Openbaar Ministerie. Het is momenteel onduidelijk wat de oorzaak van deze verschillen is. Onderzoek naar deze verschillen is gaande.

8 Transacties worden in COMPAS, anders dan in GPS, niet geselecteerd op datum afgehandeld, maar op datum genomen. Hierdoor ontstaat voor de jaren 2008 t/m 2014 een inconsistentie in de cijfers. Voor de toekomst wordt onderzocht of deze selectiemomenten gelijkgetrokken kunnen worden.

9 Hieronder wordt ook een kleinere groep strafbeschikkingen geteld die door andere instanties worden opgelegd en die het CJIB executeert, zoals politiestrafbeschikkingen.

king, kan het OM de verdachte oproepen ter terechtzitting. Deze beslissingen worden meegenomen bij de uitstroom OM. Bijvoorbeeld: het CJIB legt namens het OM een strafbeschikking op. De verdachte gaat hiertegen in verzet bij het OM. Het OM besluit om de zaak te seponeren. Het sepot wordt meegeteld in de beslissingen OM.

Als het OM zelf al een beslissing heeft genomen en een strafbeschikking OM heeft opgelegd, kan het zijn dat de executie hiervan mislukt of dat er verzet tegen wordt aangetekend. De beslissingen volgend op het mislukken van de strafbeschikking of het aangetekende verzet worden niet meegenomen bij de uitstroom OM. Immers, het OM heeft deze zaken al een keer beoordeeld (initiële beoordeling was een strafbeschikking OM) en elke volgende beslissing wordt niet meegenomen. Bijvoorbeeld: het OM legt een strafbeschikking op. De verdachte gaat in verzet, waardoor de zaak opnieuw bij het OM terecht komt. Vervolgens zet het OM de strafbeschikking om naar een voorwaardelijk sepot. De strafbeschikking wordt meegeteld in de beslissingen OM; het voorwaardelijk sepot wordt niet meegeteld.

Het is mogelijk dat het OM reeds een beslissing heeft genomen in een zaak, maar later alsnog een andere beslissing neemt. Het komt bijvoorbeeld voor dat het OM eerst besluit tot dagvaarden, maar later alsnog besluit tot seponeren van de zaak. Bij de bovengenoemde manier van tellen, worden al deze beslissingen geselecteerd. Strafbeschikkingen vormen hierop een uitzondering; zie hierboven. Voor het statistisch berekenen van de beslissingen van het OM per jaar, wordt de laatst bekende beslissing in de zaak binnen een jaar geteld. Hierdoor wordt binnen een jaar slechts één beslissing bij een zaak geteld, maar de zaak kan over de jaren heen wel meerdere keren worden geteld. Bijvoorbeeld: in een zaak wordt in 2013 besloten tot dagvaarden, in 2014 wordt deze beslissing ingetrokken en legt het OM een transactie op. Later in 2014 wordt de transactie omgezet in een voorwaardelijk sepot. In dit voorbeeld wordt het dagvaarden in 2013 geteld en het voorwaardelijk sepot in 2014. De transactie wordt niet geteld.

– Uitstroom rechter

Het OM kan een zaak voor de rechter brengen. Deze neemt een beslissing in de zaak, bijvoorbeeld een schuldigverklaring met strafoplegging of ontslag van (alle) rechtsvervolgning. Als een verdachte schuldig is bevonden, kan de rechter besluiten één enkele straf of maatregel op te leggen of een combinatie van straffen en maatregelen. Daardoor komt het aantal opgelegde sancties hoger uit dan het aantal schuldigverklaringen.

Bij het berekenen van de uitstroom bij de rechter, worden alle zaken met ten minste één primair rechtbankfeit geselecteerd waarvan de datum eindvonnis in het betreffende jaar ligt.

Het gaat om alle zaken die bij de rechter worden aangebracht en waar een eindbeslissing op wordt genomen door de rechter. Dit betekent dat zaken waarin de rechter besluit om de zaak naar een ander forum te verwijzen of de dagvaarding nietig te verklaren, niet worden meegenomen.

De mogelijke sanctie die de rechter oplegt, is een opgelegde sanctie door de rechter in eerste aanleg. Hierin verschillen de cijfers tussen hoofdstuk 6 en hoofdstuk 7, waar het gaat om tenuitvoergelegde sancties.

Bij deze manier van tellen komen er ook zaken voor de rechter die al geteld zijn bij de uitstroom van het OM of eerder bij de rechter. Immers, als er verzet wordt aangetekend tegen een strafbeschikking OM of de executie van een strafbeschikking OM mislukt, zal het OM de zaak dagvaarden of oproepen ter terechtzitting naar aanleiding van verzet. In tabel 6.1 wordt deze dubbeltelling inzichtelijk gemaakt door het aantal zaken te tonen dat al eens door het OM/rechter is afgedaan, als onderdeel van het totaal. Het gaat dan om zaken die een andere beslissing van het OM hebben dan dagvaarden of oproepen ter terechtzitting naar aanleiding van verzet of om zaken die een eerste beoordeling van het OM hebben die gelijk is aan een strafbeschikking OM.¹⁰

Een zaak kan ter zitting door de rechter worden samengevoegd met een andere zaak. De beslissing in deze eerste zaak is dan 'voeging ter zitting', terwijl de beslissing in de andere zaak iets anders is. Voegingen ter zitting worden niet meegenomen in de cijfers van de uitstroom rechter. De uitspraak in de zaak waarbij gevoegd, wordt wel meegenomen.

De detentieduur is het deel van een door de rechter opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraf dat ook daadwerkelijk moet worden uitgezeten. De detentieduur van een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf kan worden berekend door van de opgelegde strafduur de tijd af te trekken die op grond van de vervroegde of voorwaardelijke invrijheidstelling mogelijk niet zal worden uitgezeten. Zo wordt (een benadering van) de werkelijk uit te zitten tijd verkregen. Per jaar kan de totale detentieduur van alle in dat jaar opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen worden berekend door alle detentieduren bij elkaar op te tellen: de detentiejaren. Het aantal detentiejaren geeft een indicatie van de minimaal uit te zitten hoeveelheid straf die in dat jaar is opgelegd.

Medio 2008 is de vervroegde invrijheidstelling vervangen door de voorwaardelijke invrijheidstelling. Bij de vervroegde invrijheidstelling hoefde standaard een deel van de straf niet te worden uitgezeten. Bij de voor-

¹⁰ Daarnaast zijn ook in totaal 49 zaken over de periode 2008-2014 met als reden behandeling van een tenuitvoerlegging of ontnemingsmaatregel opgenomen in de al eerder door het OM/rechter afgedane zaken. Deze zaken zijn namelijk al eens door de rechter beoordeeld en komen nogmaals voor de rechter.

waardelijke invrijheidstelling kunnen gestraften met een strafduur van één tot en met twee jaar vrijkomen nadat zij één jaar plus een derde van de rest van de straf hebben uitgezeten. Van straffen langer dan twee jaar moet twee derde worden uitgezeten. Hier zijn voorwaarden aan verbonden. Houdt de veroordeelde zich niet aan de voorwaarden, dan kan de invrijheidstelling worden afgesteld, uitgesteld of herroepen. De regeling is minder ruim dan de vervroegde invrijheidstelling.

Beperkingen

De overgang op COMPAS-gegevens nam enige tijd in beslag en had aanvankelijk negatieve invloed op de beschikbaarheid van statistische gegevens. Een deel van de uitkomsten in de eerste jaren dat het systeem voor statistische doeleinden wordt gebruikt (1991, 1992 en 1993) kwam niet (volledig) beschikbaar; bovendien leidde de beschikbaarheid van een elektronisch systeem bij de parketten ertoe dat de inzending van berichtgeving via formulieren sterk terugliep en in enkele gevallen voortijdig werd gestaakt. Op deze wijze is informatie over een deel van de ingeschreven zaken en vrijwel alle afdoeningen door het OM over de jaren 1991 en 1992 verloren gegaan. In mindere mate geldt dit ook voor 1993. Ook de cijfers over afdoeningen door de rechter kenden onderrapportage, waardoor op dit gebied over de periode 1991-1993 alleen de totaalcijfers betrouwbaar genoeg zijn voor statistische analyse. Een deel van de uitkomsten moest worden geschat.

Ook na 1993 bleek de berichtgeving onvolledig te zijn geweest en was er sprake van onderrapportage. Door CBS is daarop besloten om in samenwerking met de berichtgevers tot een revisie van de basisgegevens over te gaan. Om praktische redenen is gekozen voor 1994 als startjaar van de revisie.

Voor de gegevens uit GPS van zaken waarover de rechter in eerste aanleg een beslissing heeft genomen, is voor de verslagjaren 2008 tot en met 2014 gebruikgemaakt van de gegevens uit OMDATA en haar opvolger RAC-min, aangezien de interface van CBS met GPS nog niet volledig correct operationeel is.

Volgens de jaarverslagen van het OM verklaart de invoering van GPS in 2009 42% van de instroomdaling en in 2010 ongeveer een derde. Als mogelijke andere factoren die een daling hebben veroorzaakt, noemt het OM onder meer de vermindering van veelvoorkomende criminaliteit, de Basisvoorziening Handhaving bij de politie en het steeds vaker succesvol afhandelen van zaken door middel van een strafbeschikking. De stijging van 2011 kan deels worden toegeschreven aan het feit dat de effecten van de invoering van GPS zijn uitgewerkt en deels aan de toename van het aantal aangehouden verdachten door de politie.

In 2009 is sprake van een toename van afdoeningen door het OM van zaken wegens rijden onder invloed (art. 8 Wegenverkeerswet).

Hiervoor zijn twee oorzaken aanwijsbaar:

- Binnen het OM zijn deze zaken sinds het voorjaar van 2007 gefaseerd vanuit de parketten ondergebracht bij de Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM). Als gevolg van deze overgang is kort een werkvoorraad ontstaan. Met name door het aanbieden van een tweede transactie is deze voorraad snel weggewerkt en heeft het geleid tot een hoog OM-afdoeningspercentage.
- Door een wetswijziging per 1 januari 2008 zijn zaken wegens artikel 8 WVV onder de OM-afdoening (strafbeschikking) gebracht, hetgeen een zeer effectieve wetgeving blijkt te zijn (incasso door CJIB). Tegelijkertijd is de transactiegrens verruimd als gevolg waarvan ook meer getransigeerd kan worden.

De eerste GPS-zaken waren de relatief eenvoudige zaken, die het grootste deel van de misdrijfzaken uitmaken; de complexe zaken, bijvoorbeeld zaken die door de meervoudige kamer behandeld worden of grote onderzoekszaken, behielden voorlopig de oude werkwijze en registratie in COMPAS. Zowel de nieuwe aanpak van GPS-zaken als de implementatie van en het leren werken met een nieuw systeem hadden invloed op de aantallen zaken en hun behandelduur. De effecten waren in 2010 het grootst, omdat in dat jaar het grootste aantal zaken is overgegaan naar het nieuwe registratiesysteem. In 2011 waren deze effecten uitgewerkt. De invoering van GPS heeft een gewijzigde werkwijze van het Openbaar Ministerie tot gevolg. Het OM registreert processen-verbaal later, keurt een deel van de instroom af en registreert deze vervolgens niet meer. In COMPAS werden zaken direct na ontvangst geregistreerd, in GPS gebeurt dit na een beoordeling. Het gevolg is enerzijds dat zaken met enige vertraging worden ingeschreven en anderzijds dat zaken in het geheel niet meer worden ingeschreven. Dit heeft een daling van de cijfers tot gevolg, waarvan een deel structureel is vanwege afgekeurde zaken en een deel incidenteel vanwege de vertraging door de beoordeling van nieuwe zaken.

Door dit verschil in registratie wordt ook de datum van registratie in de systemen in GPS en COMPAS anders ingevuld. Dit heeft gevolgen voor het berekenen van doorlooptijden (het verschil tussen de datum van registratie en de datum waarop de zaak uitstroomt bij het OM en de rechter). Om deze reden worden de doorlooptijden in de huidige publicatie niet getoond.

Overdrachten in GPS worden, anders dan in COMPAS, niet meer als nieuwe zaak geregistreerd bij het ontvangende parket, maar houden het bestaande parketnummer. De behandelende instantie wordt aangepast in de registratie.

Het OM kan zaken op twee manieren voegen. De voeging ter berechting is het samenvoegen door het OM van ingeschreven misdrijfzaken om de rechter deze tegelijk te laten beoordelen. Het gaat dan vaak om meerdere zaken met dezelfde verdachte. Bij voeging ad informandum voegt het OM een misdrijfzaak zonder tenlastelegging bij een andere zaak die aan de rechter wordt voorgelegd, met het doel de rechter bij de bepaling van de strafmaat rekening te laten houden met de feiten in de gevoegde zaak. GPS-zaken worden door het OM niet meer gevoegd (ad informandum of ter berechting). In plaats daarvan kiest het OM bij voegingen ad informandum vaak voor het zelf afdoen van de zaak (bijvoorbeeld met een kleine taakstraf) en bij voegingen ter berechting voor het dagvaarden van de verdachte.

In 2015 is CBS voor de gegevens uit GPS overgegaan op het datawarehousestelsel Phoenix. Gelijktijdig zijn er enkele verbeteringen doorgevoerd in de interface. Omdat de aanpassing van de interface gevolgen heeft voor de te publiceren cijfers, zijn de gegevens volgens de nieuwe interface geleverd vanaf 2008, de start van GPS. Daardoor is er geen trendbreuk ontstaan tussen de jaren, maar is er wel een verschil met de cijfers zoals gepubliceerd in C&R 2013.

Verschillen tussen organisaties

De gegevens in *Criminaliteit en rechtshandhaving* over vervolging en berechting zijn samengesteld door CBS. Cijfers over vervolging en berechting worden ook gepubliceerd door het WODC en het Parket-Generaal van het Openbaar Ministerie (PaG), terwijl de Raad voor de rechtspraak (Rvdr) ook gegevens over berechting publiceert. Alle vier de organisaties maken gebruik van het Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket Administratie (COMPAS) en het Geïntegreerd Processysteem (GPS). De cijfers van deze vier organisaties kunnen toch verschillen. Dat komt deels door definitieverschillen, maar ook deels door registraties en meetmomenten. Sommige punten moeten nog uitgezocht worden, bijvoorbeeld het verschil in aantal voegingen tussen CBS en het PaG. Op andere punten is al duidelijk waar verschillen liggen.

Allereerst verschillen de doelen van de organisaties en dit heeft invloed op de cijfers. De Rvdr beoogt het beschrijven van de productie van de rechtspraak en telt daarom alle vonnissen, dus ook bijvoorbeeld nietigverklaringen van de dagvaarding. De overige drie organisaties richten zich op het (eind)resultaat van de berechting van verdachten en gaan daarom uit van het laatste vonnis in een periode. Het CBS selecteert daarnaast alle eindbeslissingen en neemt daarom bijvoorbeeld nietigverklaringen van dagvaardingen niet mee. Het WODC doet dit wel. Daarbij beoogt CBS een statistische werkelijkheid weer te geven. Dat heeft als gevolg dat niet de meest recente stand van zaken wordt weergegeven, maar na een jaar de status wordt 'bevroren' om een statistisch beeld te kunnen geven. Het PaG en het WODC tellen de meest recente situatie van de zaak.

Daarnaast verschillen de meetmomenten en selectiedatums. Bij CBS lopen momenteel de selectiedatums van COMPAS en GPS gedeeltelijk niet gelijk. Dit is het geval bij de transacties. In de toekomst wordt onderzocht of deze selectiemomenten gelijkgetrokken kunnen worden. Tussen de organisaties verschillen de meetmomenten ook. CBS en WODC tellen bij de uitstroom rechter op datum eindvonnis van (laatste) zitting, terwijl de Rvdr telt op de datum waarop de rechterlijke macht voor de eerste maal akkoord is met de registratie van het vonnis.

Tot slot verschilt de manier waarop de gegevens uit de verschillende datasystemen worden gehaald. CBS put direct uit de datasystemen, terwijl de andere organisaties dit op hun eigen en indirecte wijze doen. Het PaG gebruikt GPS-MI en het WODC het daarvan afgeleide RAC-min. GPS-MI is een managementinformatiesysteem dat op COMPAS en GPS is gebaseerd. De Rvdr gebruikt de COMPAS-gegevens uit GPS-MI en heeft daarnaast een eigen waarneming uit GPS (InForm).

Eigendom en beheer

CBS maakt op basis van de COMPAS- en GPS-informatie een jaarbestand waarvan het eigenaar en beheerder is. Alle statistische uitkomsten zijn gebaseerd op geanonimiseerde basisgegevens.

4 RAC-min

RAC-min is een informatiesysteem van het Parket-Generaal van het OM. Het maakt gebruik van een ander, al langer bestaand informatiesysteem, Rapsody genaamd. Rapsody is een gemeenschappelijk informatiesysteem van het OM en de zittende magistratuur, ten behoeve van beleid en beheer. Het systeem kent een aantal modules voor verschillende rechtsgebieden. Voor zowel RAC-min als het onderwerp van dit boek is alleen de strafrechtmodule (Rapsody strafrechtsketen) van belang. Waar in het vervolg Rapsody wordt genoemd, wordt dan ook die strafrechtmodule bedoeld.

Rapsody is gebaseerd op COMPAS, het registratiesysteem dat wordt gebruikt door de arrondissementsparketten en de griffies van rechtbanken, en op GPS, de opvolger van COMPAS. Rapsody onttrekt bepaalde gegevens aan COMPAS en GPS die voor beleidsinformatie van belang zijn, en slaat die op in een gemakkelijk bevroegbare vorm. Het is een decentraal systeem met afzonderlijke databases in elk van de arrondissementen, die ieder alleen gegevens over de strafzaken in het eigen arrondissement bevatten. Landelijke beleidsinformatie is samengebracht in Rapsody Centraal (RAC), ook wel GPS-MI genoemd. Hier bovenop is RAC-min gebouwd, ter vervanging van het eerdere OMDATA. RAC-min bevat minder informatiegebieden dan GPS-MI, en het gegevensmodel

is een deelverzameling van het gegevensmodel van GPS-MI. Het doel van het systeem is te voorzien in de landelijke informatiebehoefte en te voldoen aan de gegevensvraag vanuit het wetenschappelijk onderzoek. Wat betreft het soort gegevens dat beschikbaar is, verschilt RAC-min niet van Rapsody.

Informatiegebied

RAC-min biedt informatie over de instroom van zaken bij het OM en over de afhandeling van die zaken door het OM en door de rechter. Per zaak is uitgebreide informatie beschikbaar over de aard van de gepleegde feiten, de verschillende handelingen en beslissingen in de zaak door het OM en de rechter, en eventueel de opgelegde straffen.

Periodiciteit van de dataverzameling

Rapsody is in de loop van 1993 ingevoerd, waarbij alle op dat moment nog lopende zaken zijn opgenomen. Vanaf dat moment zijn van alle in COMPAS geregistreerde zaken gegevens in Rapsody gearchiveerd. RAC-min geeft daardoor een volledig beeld van alle afdoeningen sinds 1994. Doordat het onderliggende systeem Rapsody in de loop van de jaren steeds verder is ontwikkeld, is de informatie in RAC-min over recente zaken gedetailleerder dan die over de zaken die in de eerste jaren zijn geregistreerd.

Relaties met andere informatiesystemen

Naast RAC-min bevatten ook de OBJD (zie paragraaf 5) en de CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken gegevens die direct of indirect afkomstig zijn van de registratie in COMPAS. De informatie die door de systemen wordt geleverd, is vergelijkbaar, maar verschilt op punten door belangrijke verschillen in doel en opzet van de systemen.

De OBJD is gebaseerd op de justitiële documentatie en geeft informatie over onherroepelijke afdoeningen. Bij de andere systemen blijft de informatie beperkt tot de afdoening in eerste aanleg. Bovendien is de informatie in de OBJD op persoonsniveau beschikbaar (zij het geanonimiseerd), terwijl de beide andere systemen alleen informatie op zaakniveau bieden. De OBJD kan daardoor als enig systeem inzicht geven in de mate van recidive. De verschillen tussen RAC-min en de CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken zijn minder groot. Verschillen in gehanteerde definities maken dat informatie uit beide bronnen qua absolute aantallen verschilt, maar de orde van grootte en de gesignaleerde trends zijn gelijk.

De CBS-statistiek is gebaseerd op berichten die COMPAS en GPS van iedere zaak leveren op strikt gedefinieerde momenten bij inschrijving en afdoening. CBS verwerkt de gegevens tot jaarbestanden die enige tijd na afloop van het betreffende jaar worden afgesloten. De cijfers zijn dan definitief, eventuele nagekomen berichten worden niet meer verwerkt. Rapsody is vooral ontwikkeld als beleidsinformatiesysteem. Het wordt

op gezette tijden geactualiseerd vanuit COMPAS en GPS, en weerspiegelt daardoor steeds de laatste stand van zaken. Rapsody en RAC-min bieden een grotere hoeveelheid informatie dan de CBS-statistiek, bovendien is landelijke informatie in de regel eerder beschikbaar via RAC-min dan via de CBS-statistiek. Rapsody en RAC-min zijn als systeem flexibeler in die zin dat het soort gegevens dat wordt verzameld, kan worden aangepast als de informatiebehoefte vanuit het beleid verandert. Door de veranderende gegevensverzameling en de voortdurende actualisering van de data zelf is de bron echter minder geschikt voor officiële statistieken.

Privacyaspecten

Op de gegevens van Rapsody en RAC-min is de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens van toepassing. Het gebruik van gegevens voor onderzoek en statistiek is verder gereguleerd in een circulaire. In beginsel kunnen alleen niet-herleidbare gegevens worden verstrekt, tenzij toestemming van de Minister van Justitie is verkregen voor het verkrijgen van persoonsgegevens.

Beperkingen

Enkele beperkingen van RAC-min ten opzichte van andere bronnen zijn hiervoor genoemd. Een belangrijke beperking van RAC-min is verder dat alleen van de uitspraken in de laatste jaren betrouwbare informatie beschikbaar is over de delicten waarvoor is veroordeeld. Van de uitspraken in jaren daarvoor is alleen informatie beschikbaar over de delicten die (primair) ten laste zijn gelegd.

Eigendom en beheer

RAC-min is eigendom van het College van procureurs-generaal en wordt beheerd door de dienstverleningsorganisatie OM (DVOM). Rapsody is een gemeenschappelijk systeem van het OM en de zittende magistratuur en wordt beheerd door het ICT-bedrijf Spir-it.

Toekomst

Een nieuw registratiesysteem ter vervanging van COMPAS is in ontwikkeling. Dit nieuwe systeem, het Geïntegreerd Processysteem (GPS), zal volgens de planning in de komende jaren gefaseerd worden ingevoerd. Momenteel draaien COMPAS en GPS naast elkaar. Als sluitstuk van GPS zal een managementinformatiemodule worden ontwikkeld, die Rapsody en RAC-min zal vervangen. Tot die tijd blijft RAC-min operationeel.

5 De informatiesystemen bij de tenuitvoerlegging

Er zijn vele soorten straffen en maatregelen die opgelegd kunnen worden. Verschillende organisaties zijn verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging en elke organisatie kent haar eigen registratiesysteem.

5.1 *Centraal Justitieel Incassobureau*

Het CJIB in Leeuwarden heeft een belangrijke taak met betrekking tot de uitvoering van opgelegde sancties, zoals transacties en de OM-afdoening. Elke sanctie kent een eigen registratiesysteem.

Het CJIB biedt, in zaken die daarvoor in aanmerking komen, namens het OM en de politie transacties aan en draagt zorg voor de inning van de transactiebedragen. Zaken waarin het transactiebedrag niet is betaald, worden weer doorgestuurd naar het OM ter verdere vervolging.

In het kader van de uitvoering van de Wet OM-afdoening verzorgt het CJIB het versturen of betekenen van strafbeschikkingen, voor zover deze niet door het OM in persoon zijn uitgereikt. Als in de strafbeschikking een geldboete is opgelegd, incasseert het CJIB deze geldboete. Als de boete niet wordt betaald, wordt de zaak overgedragen aan het Openbaar Ministerie.

De executie van strafrechtelijke vonnissen met een financiële sanctie (boetes, schadevergoedingsmaatregelen en ontnemingen) wordt zelfstandig door het CJIB afgewikkeld, onder verantwoordelijkheid van het OM. Ook bij de tenuitvoerlegging van andere soorten vonnissen als taakstraffen en bepaalde gevangenisstraffen speelt het CJIB een belangrijke rol. Bij die vonnissen neemt het CJIB een groot deel van het administratieve proces voor zijn rekening, zorgt voor doorgeleiding aan de met tenuitvoerlegging belaste instantie en bewaakt de voortgang.

Sinds het CJIB werd ingesteld als bureau belast met de inning van administratieve sancties bij verkeersovertredingen, is het takenpakket in de loop der jaren onder andere uitgebreid met de bovengenoemde processen. Daardoor zijn niet van alle processen gegevens over dezelfde jaren beschikbaar. De inning van strafrechtelijke boetes verzorgt het CJIB vanaf 1994. De gegevens over strafrechtelijke boetes zijn vanaf 1995 volledig. Over inning van schadevergoedingsmaatregelen is vanaf 1996 informatie beschikbaar. Inning van ontnemingsmaatregelen is sinds 1996 aan het CJIB opgedragen. Overigens geschiedde incassering van ontnemingsmaatregelen ook door het OM, vooral in de overgangperiode na 1996. Het TRIAS-systeem (Transactie Registratie Inning en Informatie Afhandelings Systeem) voor de registratie van (politie)transacties is sinds 2000 operationeel. De eerste gegevens zijn sinds november 1999 geregistreerd, maar niet alle instanties waren toen aangesloten. Vanaf het jaar 2001 waren alle instanties aangesloten.

Sinds 2008 beschikt het CJIB over gegevens over strafbeschikkingen (OM-afdoeningen).

Informatiegebied

In deze publicatie betreft de gebruikte informatie de afwikkeling van (politie)transacties, strafbeschikkingen en executie van de strafrechtelijke vonnissen waarmee het CJIB is belast: geldboetes, opgelegde maatregelen ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en schadevergoedingsmaatregelen.

Periodiciteit van de dataverzameling

De registratie is continu. Gegevens ten behoeve van de statistiek worden per jaar en incidenteel bij CBS aangeleverd.

Relaties met andere informatiesystemen

Het CJIB ontvangt langs elektronische weg gegevens over aan te bieden transacties van de politie (Tobias: Totaal Bekeuring Informatie Afhandelings Systeem en de Transactiemodule) en van de arrondissementsparketten (COMPAS: Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket Administratie en GPS: Geïntegreerd Processysteem Strafrecht). Deze worden vastgelegd in het TRIAS-systeem en in het EIS-systeem. Het EIS-systeem is het systeem waarin OM-afdoeningen zijn vastgelegd. TRIAS en EIS melden de afloop weer terug aan deze systemen.

Gegevens van de arrondissementsparketten over te executeren strafrechtelijke vonnissen ontvangt het CJIB eveneens uit COMPAS en van de vijf ressortparketten. Deze gegevens worden afhankelijk van de soort sanctie vastgelegd in verschillende registratiesystemen bij het CJIB. Zo worden boetevonnissen bijvoorbeeld vastgelegd in Strabis. Verder bestaan koppelingen met systemen van diverse andere ketenpartners van het CJIB (DJI, reclassering). Voor statistiek en onderzoek is de informatie van het CJIB aanvullend ten opzichte van andere informatiebronnen die onder meer op COMPAS zijn gebaseerd).

Eigendom en beheer

Houder en gegevensbeheerder is het CJIB. Het systeembeheer COMPAS is deels in handen van Spir-it, een gemeenschappelijke ondersteunende organisatie van OM en gerechten. De gegevens in de systemen van het CJIB zijn niet rechtstreeks toegankelijk voor derden. Het CJIB is bij het beheer en het gebruik van de gegevens waarvan het houder is, gebonden aan de privacywetgeving.

5.2 Registratie gevangeniswezen (TULP/GW, TULP/MIR, TULP/SI)

TULP/GW dient om het primaire proces in de inrichtingen van het gevangeniswezen te ondersteunen. Het is een landelijke applicatie en staat lokaal bij elke inrichting van het gevangeniswezen van de DJI. De landelijke applicatie wordt beheerd door ICT Services DJI te Gouda. Dagelijks wordt een deel van de gegevens die in TULP/GW worden geregistreerd, 'overgeleid' naar TULP/MIR (MIR = Management Informatie Reservoir). De afdeling Analyse, Strategie en Kennis van DJI kan TULP/MIR bevragen met de module TULP/SI (SI = Stuurinformatie). Deze module voorziet in de aanmaak van databestanden die voor managementinformatie worden gebruikt. Een aantal van deze databestanden wordt vanaf 2004 door de afdeling ASK ook aan CBS geleverd.

Informatiegebied

De gegevens hebben betrekking op de gedetineerden en op de inrichtingen waarin zij verblijven: personen, zaken, cellen, bestemmingen, doorlooptijden en aantallen dagen straf. Variabelen zijn onder andere: insluitingstitel gedetineerden, geslacht, geboortedatum; zaakgegevens zoals parketnummer, datum uitspraak, opgelegde straf, parket van uitspraak; en inrichtingsgegevens zoals soort inrichting, bestemmingen binnen de inrichting, aantal cellen. Binnen TULP/GW is er een continue registratie.

Relaties met andere systemen

Een aantal basisgegevens van TULP/GW zijn opgeslagen in de DJI-brede Basisregistratie. Deze Basisregistratie ontvangt en levert onder meer gegevens aan SKDB (Strafketendatabase) en verzendt de registratie van wijzigingen in verblijf en de vonnisgegevens binnen de strafketen.

Beperkingen

Het systeem TULP/GW voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. In complexe gevallen moeten soms kunstgrepen worden toegepast om het verblijf van gedetineerden administratief te kunnen verwerken en de detentiermijnen te kunnen bewaken. Deze praktijk heeft onvermijdelijk tot gevolg dat de managementinformatie van TULP/SI soms onvolkomenheden bevat.

Eigendom en beheer

Houder van de informatie is het ministerie van Veiligheid en Justitie, sector Gevangeniswezen. Per inrichting of complex vindt de opslag van de gegevens plaats. Het beheer van het systeem is in handen van ICT Services DJI te Gouda. Het systeem voldoet aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

5.3 Registratie Justitiële Jeugdinstellingen (JVS/JJI)

JVS/JJI (voorheen TULP/JJI)¹¹ is een landelijk geïmplementeerd informatiesysteem waarop alle rijks- en particuliere Justitiële Jeugdinstellingen zijn aangesloten, alsmede het hoofdkantoor DJI en een aantal niet-justitiële instellingen¹² waar het ministerie van Justitie plaatsen heeft ingekocht. Het systeem wordt door de instellingen gebruikt voor de pupillenadministratie en het registreren en onderhouden van gegevens betreffende de instelling zelf. Daarnaast genereert het systeem onder meer capaciteits- en bezettingsgegevens, bevolkingsgegevens en gegevens over de orde en veiligheid (incidenten en maatregelen) binnen de instelling. JVS/JJI speelt een belangrijke rol bij de centrale selectie en plaatsing van jeugdigen in Justitiële Jeugdinstellingen. Verder levert JVS/JJI stuur- en beleidsinformatie. DJI beschikt over een speciale module waarmee grotere databestanden kunnen worden samengesteld.

Iedere jeugdige die bij een Justitiële Jeugdinstelling wordt aangemeld, op de wachtlijst wordt geplaatst dan wel in de instelling wordt opgenomen, wordt geregistreerd in JVS/JJI en krijgt een eigen, uniek registratienummer. Dit nummer wordt bij iedere (nieuwe) opname binnen de sector Justitiële Jeugdinstellingen gebruikt.

Informatiegebied

De gegevens die in JVS/JJI worden opgenomen, zijn onder andere persoonskenmerken van de jeugdigen, gegevens over de huidige en eventueel vorige (tevens in verband met recidive) en volgende verblijfslocatie(s), verblijfstitel(s), opleggende instantie, gepleegde feiten en reden van uitschrijving. Met behulp van de speciale beleidsinformatiemodule kunnen peildatumbestanden, locatie-historische bestanden (plaatsingen, uitplaatsingen, trajecten van jeugdigen) en titel-historische bestanden (titels/titelwijzigingen) worden samengesteld. Voorts bevat JVS/JJI informatie over onder andere de beschikbare capaciteit, bezetting, wachtlijstplaatsingen enzovoort.

Periodiciteit van de dataverzameling

JVS/JJI is een betrekkelijk nieuw registratiesysteem. In juni 1997 is de laatste Justitiële Jeugdinstelling aangesloten, zodat vanaf dat moment gesproken kan worden van een landelijke dekking. Er is sprake van een continue registratie.

11 Vanaf november 2011 is TULP JJI stapsgewijs uitgefaseerd en vervangen door JVS (Jeugd Volg Systeem). Dit systeem is te zien als de opvolger van TULP JJI en bevat in principe dezelfde eigenschappen. Het bevat vooral informatie over het verblijf. Daarnaast is sinds 2012 IFM 'in de lucht' (IFM=intelligente formulieren module). Dit systeem bevat vooral informatie over de behandeling van de jeugdigen en is een ketensysteem: uitgangspunt is eenmalige invoer, meervoudig gebruik. In eerste instantie is TULP JJI lokaal uitgezet, in mei 2014 is ook TULP JJI centraal uitgezet, zodat alles nu draait op JVS en IFM.

12 Bij de niet-justitiële instellingen wordt de administratie door de afdeling IJZ van de sector Jeugd op het hoofdkantoor bijgehouden.

Relaties met andere informatiesystemen

Een aantal basisgegevens van JVS/JJI is tevens opgeslagen in de nieuwe DJI-brede Basisregistratie. Deze Basisregistratie ontvangt en levert onder meer gegevens aan SKDB (Strafketendatabase) en verzendt de registratie van wijzigingen in verblijf en de vonnisgegevens binnen de strafketen.

Eigendom en beheer

Houder van de informatie in JVS/JJI is het ministerie van Veiligheid en Justitie, sector JJI. De informatie is opgeslagen bij de individuele inrichtingen en centraal op het Hoofdkantoor DJI. Het beheer van de informatie berust bij de inrichtingsdirecteuren en bij het Hoofdkantoor DJI. Het systeem voldoet aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

5.4 Registratie tbs-gestelden

MITS (Management Informatie TBS) dient om het primaire proces in de FPC's en de afdeling Plaatsing van DForZo te ondersteunen. MITS is een landelijke applicatie bestaande uit een centrale database en lokale databases, die middels datacommunicatie aan elkaar zijn gekoppeld.

De landelijke applicatie wordt beheerd door SSC-I DJI te Gouda. Via een dump worden dagelijks gegevens ingelezen in het EPD van DJI (de applicaties USER en MicroHIS). Eén keer per week worden gegevens ingelezen in de applicatie MIP TBS.

Informatiegebied

De gegevens hebben betrekking op tbs-gestelden en de FPC's en overige instellingen waar zij verblijven. Het betreft onder andere het vonnis, de uitspraak, de insluitingstitel van de terbeschikkingstelling, het administratief verblijf en het fysieke verblijf. Variabelen zijn onder andere: tbs-maatregel, geslacht, geboortedatum, vonnisgegevens zoals het parketnummer, datum uitspraak, het aantal verlengingsprocedures, opgelegde straf en maatregel, verblijfsgegevens, verlofmachtigingen, incidenten en opgelegde maatregelen.

Relaties met andere systemen

Een aantal basisgegevens van MITS zijn opgeslagen in de nieuwe DJI-brede Basisregistratie. Deze Basisregistratie ontvangt en levert onder meer gegevens aan SKDB (Strafketendatabase) en verzendt de registratie van wijzigingen in verblijf en de vonnisgegevens binnen de strafketen.

MITS, IFZO en FCS

MITS is een applicatie die uitsluitend is bedoeld voor de tenuitvoerlegging van een tbs-maatregel.

De (particuliere) FPC's hebben naast MITS hun eigen EPD-systemen (zoals USER) om de DBBC's in te registreren en te factureren.

DForZo ontvangt deze facturen in FCS (Facturale Controle Systeem), controleert deze o.a. met de indicatie en plaatsing uit IFZO (Informatiesysteem Forensische Zorg) en stelt deze via Leonardo (financieel systeem DJI) betaalbaar aan de FPC.

Eigendom en beheer

Houder van de informatie is het ministerie van Veiligheid en Justitie, Directie Forensische Zorg. Per FPC-complex vindt de opslag van de gegevens in de lokale database en de centrale database plaats. Het beheer van het systeem is in handen van SSC-I DJI te Gouda. Het systeem voldoet aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

5.5 Registratie 3RO (CVS/IRIS)

IRIS, het Integraal Reclassering Informatiesysteem, is het ondersteunend systeem voor het primaire proces van de drie reclasseringsorganisaties (3RO). De geregistreerde gegevens in dit landelijke systeem worden eruit gehaald in een aantal standaardoverzichten en middels ad hoc bevestigingen. IRIS is sinds 28 november 2011 de vervanger van het primaire processysteem CVS (ClientVolgSysteem) van de 3RO.

Informatiegebied

In IRIS worden de opdrachten aan de 3RO geregistreerd met cliëntgegevens en de (geplande) reclasseringsactiviteiten. Dit geldt voor alle reclasseringsproducten: vroeghulp, advies, gedragsinterventies, toezicht en werkstraffen.

Periodiciteit van de dataverzameling

De registratie in IRIS is continu.

Relaties met andere systemen

IRIS heeft een geautomatiseerde koppeling met de centrale Strafrechtsketendatabase, kortweg SKDB. De SKDB bevat gegevens die noodzakelijk zijn voor de vaststelling van de identiteit van een verdachte of veroordeelde, in het kader van de Wet Identiteitsvaststelling Verdachten, Veroordeelden en Getuigen (WIVVG). Via deze koppeling worden cliëntgegevens en detentiegegevens uit SKDB automatisch overgenomen en geactualiseerd in IRIS. De gegevens uit SKDB zijn hierbij leidend. De 3RO leveren aan SKDB gegevens aan over opdrachten/programma's die voor een cliënt worden uitgevoerd met daarbij ook de uitvoerende unit. Met betrekking tot werkstraffen en bepaalde toezichtsvarianten kent IRIS een koppeling met het CJIB waarmee informatie over registratie, start en afloop wordt verstrekt.

Beperkingen

De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) regelt dat persoonsgegevens niet langer bewaard mogen worden dan noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij zijn verzameld of worden gebruikt. Voor de 3RO is de bewaartermijn op zeven jaar bepaald. De gegevens in IRIS worden jaarlijks in het najaar opgeschoond. Hierbij worden de gegevens van cliënten verwijderd zeven jaar na afsluiting van de reclasseringsrelatie met de cliënt. Dit betekent dat IRIS geen gegevens van cliënten bevat voor wie zeven jaar of langer geen reclasseringswerkzaamheden zijn verricht.

Eigendom en beheer

Het intellectueel eigendom van IRIS ligt bij de 3RO. Het beheer en onderhoud worden door Reclassering Nederland namens de 3RO uitgevoerd.

5.6 Registratie Raad voor de Kinderbescherming

Sinds 2006 is KBPS (kinderbescherming processysteem) het registratiesysteem voor het primaire proces van de Raad voor de Kinderbescherming. Hierin worden alle zaken die in onderzoek genomen worden (instroom) en de zaken die worden afgerond (uitstroom) vastgelegd, voorzien van relevante (proces)kenmerken.

Het betreft beschermingsonderzoeken, onderzoeken in het kader van gezag en omgang, adoptiegerelateerde activiteiten, strafonderzoeken, de coördinatie van taakstraffen met betrekking tot minderjarigen en de vastlegging van activiteiten in het kader van casusregie.

Vanaf 2008 is ook een DWH beschikbaar dat dagelijks (i.c. elke nacht na een werkdag) een groot aantal gegevens aan KBPS onttrekt en bewerkt tot een eenvoudiger te bevragen dataset. Bij deze bewerking vindt geen inhoudelijke aanpassing plaats.

Aan de implementatie van KBPS is een conversieslag voorafgegaan uit het toenmalige primaire processysteem (KIS). Hierbij is voor alle zaken een beperkte set gegevens overgezet, waardoor KBPS en daarmee DWH ook van zaken van voor 2006 de meest essentiële gegevens bevat.

KBPS, en DWH als afgeleide, voldoen aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

5.7 Registratie Halt

Halt registreert alle ontvangen verwijzingen in AuraH (Automatische Uniforme Registratie Applicatie Halt). In dit systeem wordt de uitvoering van elke Halt-straf geregistreerd en gevolgd. Belangrijkste doel van het systeem is het ondersteunen en volgen van het proces van uitvoering van de straf. Uit de registratie van alle gegevens is het mogelijk data te verzamelen en te verwerken voor analyse.

In AuraH wordt per verwijzing geregistreerd welke acties wanneer zijn uitgevoerd en met welk resultaat. De bron voor de registratie is het proces-verbaal dat wordt toegestuurd door de verwijzende instantie. Hieruit worden de persoons- en delictgegevens handmatig overgenomen. De registratie start met het inschrijven van een zaak; Halt hanteert de datum inschrijving voor het verzamelen van gegevens. De datum van het delict, het eerste verhoor en de datum ontvangst bij Halt worden wel geregistreerd en gebruikt bij het bepalen van de gerealiseerde doorlooptijden. Het systeem controleert op basis van de ingevoerde gegevens of de verwijzing aan de Halt-criteria voldoet en in behandeling genomen kan worden. De registratie volgt vanaf dat moment de processtappen bij de uitvoering van de straf, alle relevante data worden geregistreerd. De zaak wordt afgerond met het administratief afsluiten en verzenden van het afloopbericht aan de verwijzer. Zaken die niet in behandeling worden genomen, worden direct afgesloten. De verwijzer wordt hiervan op de hoogte gesteld. Deze zaken worden niet meegeteld bij rapportages. Indien relevant wordt alleen het aantal vermeld. AuraH is alleen toegankelijk voor medewerkers van Halt die daarvoor geautoriseerd zijn en heeft geen automatische koppelingen met andere registratiesystemen.

6 Gegevens van de Raad voor de rechtspraak

De gegevens over de strafrechtelijke afdoening van kantonstrafzaken zijn afkomstig uit de primaire systemen van de gerechten in Nederland. In hun lokale gegevenssystemen wordt informatie bijgehouden voor de procedurele afhandeling van de zaak, bijvoorbeeld welke partijen erbij zijn betrokken, welke stukken zijn ingediend, maar ook of en wanneer bepaalde 'statusovergangen' (zitting, comparitie enz.) of acties zijn genomen. De belangrijkste gegevens uit de lokale gegevenssystemen worden periodiek verzameld en geaggregeerd tot landelijke totalen. Dit gebeurt in het kader van de Plannings- & Verantwoordingscyclus (P&V) en wordt gepresenteerd in publicaties zoals het *Jaarverslag van de Rechtspraak* en de rapportage *Kengetallen gerechten*. Zoals gezegd, zijn deze P&V-gegevens geaggregeerd. De gegevens uit de lokale systemen worden tegenwoordig ook afgeslagen naar een zogenoemd DataWareHouse (DWH). Voor sommige tabellen is gebruikgemaakt van detailinformatie die afkomstig is uit dit DWH, het primaire processysteem ReIS (Rechtspraak Informatie Systeem) van gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, en het gegevenssysteem GPS-MI (zie ook paragraaf 3 van deze bijlage), waarin gegevens van kantonovertradingen en strafzaken zijn opgenomen. Het totale aantal afdoeningen van kantonovertradingen is gehaald uit de Jaarverslagen van de Rechtspraak (Raad voor de rechtspraak, diverse jaren). Deze productieaantallen bevatten zowel uitspraken/vonnissen

alsook andere afdoeningen (intrekkingen enz.) en zijn conform de begrotingsafspraken tussen de Rechtspraak en het ministerie van Veiligheid en Justitie. De nadere detaillering naar wijze van afdoening en wet is afkomstig uit het DWH (voor GPS-zaken) en het gegevenssysteem GPS-MI (voor COMPAS-zaken).

Het aantal eendarresten van kantonovertradingen is gehaald uit de jaarverantwoordingsgegevens zoals de Rechtspraak deze jaarlijks opstelt voor het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het aantal WAHV-beschikkingen bij het Gerechtshof Leeuwarden is gebaseerd op een opgave van het hof. De nadere detaillering (de wijze van afdoening) is gebaseerd op data uit het lokale gegevenssysteem ReIS van het hof.

Periodiciteit

De jaarverantwoordingsgegevens vanuit de P&V-cyclus, zoals gepresenteerd in het jaarverslag van de Raad voor de rechtspraak en opgesteld voor het ministerie van Veiligheid en Justitie, worden jaarlijks verzameld en geaggregeerd. Het DWH wordt wekelijks (in het weekend) gevuld. GPS-MI en ReIS (van hof Arnhem-Leeuwarden) worden continu, dynamisch gevuld.

Relaties met andere systemen

In GPS-MI zijn ook OM-gegevens opgenomen.

Beperkingen

Vanwege verschillende uitdraagmomenten en dynamiek in de gegevenssystemen, sluiten detailgegevens niet altijd aan op geaggregeerde jaarverantwoordingsgegevens. Daarom is ervoor gekozen de detailgegevens alleen weer te geven als percentage van het totaal, en niet hun afzonderlijke niveaus te presenteren.

Eigendom en beheer

De Rechtspraak is eigenaar van de gegevenssystemen en de Raad voor de rechtspraak is beheerder daarvan.

7 Kosten van criminaliteit

7.1 Veiligheidszorgrekeningen

De Veiligheidszorgrekeningen hebben tot doel een samenhangende, consistente en geïntegreerde statistische beschrijving te geven van de geldstromen in de veiligheidszorg op het terrein van sociale veiligheid. Veiligheidszorg betreft het aanbod en gebruik van goederen en diensten die enerzijds tot doel hebben criminaliteit, overlast en verloedering te voorkomen, te bestraffen of de schade ervan te beperken, en ander-

zijds om onveiligheidsgevoelens weg te nemen. Daarbij hanteren de Veiligheidszorgrekeningen de volgende definitie van sociale (on)veiligheid: 'de aan- of afwezigheid van bedreigingen als gevolg van criminaliteit, overlast en verloedering tussen (groepen) burgers, bedrijven en/of de overheid'.

Activiteiten, aanbieders en financieringsbronnen

De Veiligheidszorgrekeningen worden opgebouwd rondom drie centrale elementen: activiteiten, aanbieders en financieringsbronnen. De activiteiten die verricht worden op het terrein van sociale veiligheid zijn gegroepeerd. We onderscheiden de clusters preventie, opsporing, vervolging, berechting, tenuitvoerlegging, ondersteuning van verdachten en daders, ondersteuning van slachtoffers, schadeloosstelling en rechtskundige dienstverlening. Daarnaast is er een categorie voor overige activiteiten, die niet direct aan een van de eerdergenoemde clusters kunnen worden toegewezen. De financieringsbronnen zijn de rechtstreekse dan wel uiteindelijk betalende instanties. De Veiligheidszorgrekeningen hebben de financieringsbronnen opgedeeld in zes groepen: het ministerie van Veiligheid en Justitie, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de overige ministeries, lokale overheden, bedrijven en huishoudens.

Correctie voor loon- en prijsstijgingen

De uitgaven aan veiligheidszorg worden gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen door ze te delen door de ontwikkeling van prijzen en lonen. Daarvoor zijn eerst de uitgaven gesplitst naar personele en materiële uitgaven. Feitelijk omvatten de materiële uitgaven alle uitgaven behalve de personele uitgaven, zoals huur, transportmiddelen, onderzoeksapparatuur, experts, catering en uitkeringen aan slachtoffers van criminaliteit. Omdat deze groep zeer verschillende goederen en diensten omvat, is besloten haar op te delen in vier categorieën: huisvesting, goederen, diensten en uitkeringen. De huisvestingskosten zijn de enige substantiële post in de materiële uitgaven. De vele andere, kleinere posten zijn geaggregeerd naar diensten of goederen zodat deze kunnen worden gerelateerd aan de algemene prijsontwikkeling.

De personele uitgaven worden gedeeld door de index van de contractuele loonkosten. Hiervoor is gebruikgemaakt van de loonkostenindex van Sector Rijk, Sector Gemeenten (openbaar bestuur), Sector Provincies, Sector Rechterlijke Macht, Sector Defensie (militair personeel), Bedrijfsklasse Beveiliging, Politie, Jeugdzorg, Geestelijke Gezondheidszorg en Handel. De uitgaven aan huisvesting voor overheden worden gedeeld door de consumentenprijzen omdat de verhuurder (de Rijksgebouwendienst) de consumentenprijsindex hanteert bij het vaststellen van zijn tarieven. Voor commerciële instellingen wordt een markthuurlijst gebruikt. De uitgaven aan diensten worden gedeeld door de dienstenprijsindex van CBS.

Voor goederen is een speciale prijsindex samengesteld op basis van de belangrijkste goederengroepen die worden gebruikt bij het ministerie van Veiligheid en Justitie. Aangenomen is dat deze mix van goederen in grote lijnen vergelijkbaar is met die van andere ambtelijke instellingen die zijn betrokken bij de veiligheidszorg. Bij uitkeringen gaat het om een geldbedrag aan slachtoffers van geweld of subsidies aan uitvoerende instanties. Deze uitgaven worden gecorrigeerd voor inflatie met de consumentenprijsindex.

Voor instanties waarvan het niet mogelijk was om de huisvesting, diensten en goederen te scheiden is op basis van de verhoudingen bij het ministerie van Veiligheid en Justitie een samengestelde index gehanteerd.

Data

Data worden verkregen uit de rijksbegroting en -verantwoording, financiële registraties, onderzoeken door derden, jaarverslagen en uit directe levering door de betrokken instanties. CBS stelt daarnaast aan de hand van opgaven door overheidsinstanties ook bestanden met overheidsuitgaven samen. Hoewel het niveau van detail vaak onvoldoende is, geeft deze bron wel de randtotalen aan waarbinnen met andere bronnen kan worden gewerkt.

Soms is het onderscheid tussen verschillende activiteiten niet goed te maken. Zo was het bijvoorbeeld bij de politie tot en met 2006 vrij lastig om preventie en opsporing van elkaar te scheiden. Hier is op basis van onderzoek door AEF (AEF, 2006) een percentage constant gehouden voor de jaren 2002 tot en met 2006. Vanaf 2007 is wel gedetailleerde data beschikbaar en is er beter inzicht in de tijdsbesteding aan preventie of opsporing van de politie.

Bedrijven en particulieren

Ook beschikt CBS over gegevens van commerciële aanbieders in de veiligheidszorg. Hierbij gaat het om productiestatistieken over beveiligings- en opsporingsbedrijven en rechtskundige diensten. De cijfers geven financiële informatie over omzetontwikkelingen. Gezien het detailniveau moet ook hier aanvullende informatie verworven worden.

De gegevens worden verzameld per aanbieder, waarna meestal aanvullende berekeningen worden uitgevoerd. Hierbij wordt vaak gebruikgemaakt van aanvullende informatie om het aandeel sociale veiligheid in de uitgaven vast te stellen en om deze uitgaven uit te splitsen naar activiteiten en financieringsbronnen. Waar mogelijk worden verschillende bronnen daarbij vergeleken. Al deze berekeningsmethoden worden in detail gedocumenteerd en intern gecontroleerd.

Periodiciteit en meer informatie

De Veiligheidszorgrekeningen betreffen gegevens over gehele verslagjaren en worden eenmaal per jaar gepubliceerd. Raadpleeg voor de

meest actuele cijfers en meer informatie en methodebeschrijvingen de Veiligheidszorgrekeningen in de CBS-database [StatLine](#).

7.2 *Uitgaven per delict*

De methodiek om de uitgaven van criminaliteit uit te splitsen naar delict is uitgebreid beschreven in Moolenaar (2009). De totale uitgaven aan veiligheidszorg worden naar rato van de productie per delictcategorie toegedeeld. Indien wegingsfactoren beschikbaar zijn, worden deze toegepast. Indien kostprijzen beschikbaar zijn, worden deze als wegingsfactor gehanteerd. Met name bij preventie en opsporing wordt veelvuldig het aantal gepleegde delicten per delictcategorie als wegingsfactor gebruikt. Het aantal gepleegde delicten met slachtoffers wordt geschat als een combinatie van het aantal ondervonden delicten zoals gerapporteerd door huishoudens in de VMR (t/m 2007) en IVM (v.a. 2008) en door bedrijven en instellingen in de MCB. Het aantal gepleegde delicten zonder slachtoffers wordt geschat als het aantal geregistreerde delicten of de instroom bij het OM. Aan de schatting van het aantal moorden en doodslagen ligt de CBS-statistiek over niet-natuurlijke dood ten grondslag. Deze cijfers zijn opgehoogd voor (nog) niet bekende moorden en doodslagen op basis van de cijfers in het rapport van Smit & Nieuwbeerta (2007).

7.3 *Berekening van de maatschappelijke schade*

Voor de maatschappelijke schade zijn slechts incidenteel bronnen beschikbaar. Op een paar uitzonderingen na zijn er geen tijdreeksen beschikbaar. Soms zijn er voor één en dezelfde schadepost meerdere bronnen beschikbaar voor hetzelfde jaar. In dat geval is gekozen voor de meest onafhankelijke bron of het laagste bedrag. Als bron komen in aanmerking wetenschappelijke rapporten, jaarverslagen en persberichten. De gebruikte bronnen zijn: integrale rapportage handhaving van SZW (diverse jaren), jaarverslag minSZW (diverse jaren), beheersverslag Belastingdienst (diverse jaren), jaarverslag VROM-inspectie/Kamerstuk 31 066, nr. 113, Politiemonitor Bevolking (diverse jaren), nationaal dreigingsbeeld 2008 (Boerman et al., 2012), PWC (2013), MCB (diverse jaren, zie C&R 2012), Steunpunt acquisitiefraude (SAF), nationaal dreigingsbeeld 2012 (KLPD, 2008), Verbond van verzekeraars/centrum bestrijding verzekeringsfraude, Zorgverzekeraars Nederland, Kerkdijk et al. (2006), Nederlandse Vereniging van banken, netbeheer Nederland, brief min-VenW aan TK, 25 februari 2011, postnl, CBS, Boer & Lalta (2011), brancheorganisatie thuiswinkel waarborg, Gemeenten/RTL-nieuws, Meerding (2005), jaarverslag SGM (diverse jaren), CJIB en jaarverslag Waarborgfonds Motorverkeer (diverse jaren). De bovenste helft van tabel 10.19 (alleen online beschikbaar) geeft een overzicht.

Om de totale maatschappelijke schade te berekenen wordt elk bedrag in de bovenste helft van tabel 10.19 eerst gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen. Hierbij is gekozen om alles uit te drukken in prijzen van het meest recente jaar, zodat het eindbedrag aansluit bij de nominale bedragen van het meest recente jaar van de veiligheidszorgrekeningen. Het resultaat van deze correctie staat in de onderste helft van tabel 10.19. Nadat er gecorrigeerd is, is per schadepost het tienjaars voortschrijdend gemiddelde over de beschikbare jaren berekend. Vervolgens zijn deze gemiddelden opgeteld om tot een totaal bedrag voor de maatschappelijke schade te komen (zie bovenaan in de laatste kolom in de onderste helft van tabel 10.19).

Met behulp van de zogenoemde 'Quality Adjusted Life Year'-methode (QALY) is een schatting gemaakt van de medische kosten en de fysieke en emotionele schade (zie Groot et al., 2007 voor beschrijving van de hier gehanteerde methodologie). Deze methode is afkomstig uit de gezondheidswetenschappen. De kwaliteit van leven wordt uitgedrukt in een getal tussen 0 en 1. In diverse onderzoeken is aan respondenten gevraagd hoeveel dagen van hun leven zij zouden willen inleveren om in goede gezondheid verder te leven. Een QALY van 0,5 betekent dat men bijvoorbeeld liever vijf jaar in goede fysieke en geestelijke gezondheid verder leeft, dan tien jaar in een slechte gezondheid. Het levenskwaliteitsverlies als gevolg van criminaliteit wordt bepaald door de gevolgen van slachtofferschap van criminaliteit (zie POLS uit 2004) te waarderen net zoals fysieke aandoeningen (zie Teijl & Berghuis, 2006). De Raad voor Volksgezondheid en Zorg (RVZ, 2006) heeft voorgesteld om een jaar dat iemand in goede gezondheid leeft te waarderen met maximaal € 80.000. Recent onderzoek waarin voor het eerst de Nederlandse institutionele context goed is meegenomen, heeft ertoe geleid dat dit bedrag naar € 60.000 is bijgesteld (Pomp et al., 2014). Door per delicttype te kijken wat het levenskwaliteitsverlies is en dit te vermenigvuldigen met € 60.000, komen we tot een inschatting van de medische kosten en de emotionele en fysieke schade per delict. Vervolgens wordt dit getal vermenigvuldigd met het jaarlijks aantal delicten per delictcategorie.

Productieverlies wordt berekend als het bruto binnenlands product per werkzame persoon per dag vermenigvuldigd met het aantal verzuimdagen als gevolg van slachtofferschap en vermenigvuldigd met het jaarlijks aantal delicten per delictcategorie. Ten aanzien van het aantal verzuimdagen zijn een paar aannames gemaakt: de administratieve afhandeling (aangifte doen, dingen regelen met de verzekering, wachten op klusjesmannen/monteurs om schade te herstellen of zelf de schade herstellen) en eenmalige medische hulp kosten beide één dag, meermalige medische hulp kost gemiddeld twee dagen en voor verpleegduur in een

ziekenhuis wordt uitgegaan van de jaarlijkse gemiddelde verpleegduur bij ongevallenletsel (zie [StatLine](#)).

8 De internationale gegevensbronnen

8.1 *International Crime Victims Survey*

De ICVS, een internationale slachtofferenquête, geeft informatie over delicten zoals door slachtoffers ondergaan. De enquête wordt gehouden onder auspiciën van het Nederlandse ministerie van Justitie, het Engelse Home Office en het United Nations Interregional Criminal Justice Research Institute (UNICRI). Bij de laatste dataverzameling over 2004 heeft ook Gallup Europe, in opdracht van de EU, een belangrijke bijdrage geleverd (Van Dijk et al., 2007). De gegevens worden verzameld door middel van een telefonische enquête, met per land tussen de 1.000 en 4.000 respondenten. Circa 30 landen doen mee aan de dataverzameling.

Informatiegebied

De enquête gaat over de ervaringen die mensen hebben met delicten. Slachtofferloze delicten komen per definitie niet voor. Er bestaat uit de aard van de zaak een verschil in definitie tussen de waarneming van het slachtoffer van het delict en de strafrechtelijke definitie ervan. Van de delicten registreert men de kenmerken: ondervonden misdrijf, zoals het soort misdrijf (autodiefstal, vandalisme, diefstal uit auto/huis, diefstal van fiets, inbraak, diefstal met geweld, geweldsmisdrijven, seksuele misdrijven); of het delict is aangegeven bij de politie; enzovoort. Als persoonskenmerken kent de ICVS variabelen als leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, maatschappelijke positie, informatie over preventiegedrag, enzovoort.

Periodiciteit van de dataverzameling

De ICVS is tot dusver afgenomen in de jaren 1989, 1992, 1996, 2000 en 2005 en gaat over de jaren 1988, 1991, 1995, 1999 en 2004.

Relaties met andere informatiesystemen

De ICVS is op te vatten als een onafhankelijk systeem. Er bestaat wel overlap met landelijke slachtofferenquêtes. Vergelijking is mogelijk met (nationale en internationale) politiecijfers, omdat aangiftecijfers zijn opgenomen.

Beperkingen

De voornaamste beperking van de ICVS is dat niet alle delicten zijn opgenomen. Ook delicten zonder slachtoffer of met een bedrijf als slachtoffer komen niet voor. Een bron van onzekerheid is voorts het geheugen van de respondent. Weet deze zich de juiste gebeurtenissen te herinneren en deze

ook juist in de tijd te plaatsen? Dat geldt ook bij binnenlandse slachtoffer-enquêtes.

Eigendom en beheer

De gegevens uit de ICVS zijn opvraagbaar bij het instituut InterVict in Tilburg en bij Gallup Europe in Brussel. Er is geen privacyreglement van toepassing op de ICVS.

Toekomst

Er zijn op dit moment geen plannen voor een nieuwe ICVS-ronde.

8.2 *European Sourcebook*

Het *European Sourcebook* bestaat uit een database en een publicatie, waarin een zo compleet mogelijk beeld van de gehele strafrechtsketen gegeven wordt. Tot dusver zijn ruim veertig landen in het *European Sourcebook* opgenomen. Aan de hand van door elk land afzonderlijk ingevulde vragenlijsten wordt de database gemaakt. Waarop de gegevens gebaseerd zijn, is van land tot land verschillend. Sommige landen leveren hun informatie aan op basis van primaire bronssystemen, andere aan de hand van statistische publicaties. Er wordt geen steekproef getrokken.

Informatiegebied

Het informatiegebied omvat in principe de gehele strafrechtsketen, inclusief slachtofferenquêtes. In de praktijk ligt de nadruk op de gegevens vanaf opsporing tot en met tenuitvoerlegging. Meestal betreft de registratie het aantal misdrijven per delictsoort, vaak ook leveren de landen informatie over aantallen veroordelingen en aantallen gedetineerden. De delictcategorieën zijn moord en doodslag, mishandeling, verkrachting, diefstal met geweld, diefstal, autodiefstal, fietsdiefstal, inbraak en drugsdelicten. Als persoonskenmerken worden gegevens verzameld over geslacht, meerderen minderjarigheid en het al dan niet vreemdeling zijn. Ook zijn er gegevens over bijvoorbeeld het soort opgelegde straf.

Periodiciteit van de dataverzameling

De gegevens in het *European Sourcebook* zijn per jaar en beslaan de periode 1990-2007. Informatie over het vervolgingstraject en over soort en lengte van opgelegde straffen ontbreekt voor de jaren 2000-2003.

Beperkingen

De gegevensverzameling is beperkt tot Europese landen. Ook het direct vergelijken is lastig, aangezien strafrechtssystemen op nogal cruciale punten van elkaar kunnen verschillen. Een ander punt is de verschillende wijze van aanleveren van de gegevens: sommige landen baseren hun informatie op feitelijke registraties, andere gebruiken criminele

statistieken. Geprobeerd is dit zo veel mogelijk te verhelpen door vaste definities te geven van een aantal goed omschreven delictcategorieën. Ook zijn er nogal wat lacunes in de berichtgeving. Wel kunnen goed trends in verschillende landen met elkaar worden vergeleken, aangezien het om dezelfde periode van veertien jaar gaat.

Eigendom en beheerder

De eigenaar en beheerder van het *European Sourcebook* is de projectgroep van het European Sourcebook-project. Projectleider is prof. Jörg-Martin Jehle (Universiteit van Göttingen).

Toekomst

Naar verwachting zal het *European Sourcebook* elke drie tot vier jaar geactualiseerd worden.

9 Slachtofferhulp Nederland

Informatiegebied

De statistische gegevens over slachtofferhulp zijn afgeleid van bewerkingen door CBS van registratiegegevens van Slachtofferhulp Nederland (SHN; zie hoofdstuk 2). De gegevens voor deze statistieken zijn gebaseerd op extracties uit het registratiesysteem van SHN (Divos), die jaarlijks aan CBS worden geleverd.

Divos bevat gegevens van alle cliënten van Slachtofferhulp Nederland. Cliënten kunnen naast slachtoffers ook betrokkenen, veroorzakers, getuigen of nabestaanden zijn. Divos bevat informatie over de geboden dienstverlening, maar ook over persoonskenmerken van de cliënt zoals geboortedatum, geslacht en woonadres. Aan de hand van deze kenmerken koppelt CBS de gegevens uit Divos aan gegevens in het SSB, zoals herkomstgroepering, geslacht en leeftijd.

Omdat personen meer dan eenmaal bij SHN kunnen worden aangemeld, is het aantal zaken groter dan het aantal personen. Gegevens over kenmerken van cliënten hebben uitsluitend betrekking op personen die gekoppeld konden worden met het SSB.

Gegevens over de aard van de hulpverlening zijn in 2009 ingrijpend gewijzigd. Tot dan werden gegevens gebaseerd op het registratiesysteem Regas van SHN.

Periodiciteit van de dataverzameling

De gegevens worden jaarlijks door SHN aan CBS geleverd en door CBS bewerkt.

Beperkingen

Vanwege het onthullingsrisico worden alleen gegevens over cliënten van Slachtofferhulp Nederland gepubliceerd als de desbetreffende bevolkingsgroep minimaal vijftig en het aantal cliënten in die groep minimaal tien bedraagt.

Eigendom en beheer

Het registratiesysteem (Divos), waarvan de statistische gegevens over slachtofferhulp zijn afgeleid, is eigendom van SHN, die dit systeem ook beheert. CBS ontvangt hiervan jaarlijks een extractie.

Bijlage 4

Tabellen

Alle tabellen bij de voorgaande hoofdstukken kunt u in Excel-formaat terugvinden op de websites van het WODC en het CBS. Daar zijn tevens meer tabellen met gerelateerde onderwerpen, meer uitsplitsingen en meer eenheden opgenomen dan in de hoofdstukken zijn beschreven.

Hieronder volgt, na de legenda bij de tabellen, een overzicht van alle tabeltitels.

Verklaring van tekens in tabellen

.	=	gegevens ontbreken
*	=	voorlopig cijfer
x	=	geheim
-	=	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	=	het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	=	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2013-2014	=	2013 tot en met 2014
2013/2014	=	het gemiddelde over de jaren 2013 tot en met 2014
2013/'14	=	oogstjaar, boekjaar, schooljaar, enz., beginnend in 2013 en eindigend in 2014
2002/'03-2013/'14	=	oogstjaar, boekjaar, enz., 2002/'03 tot en met 2013/'14

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

H3 Criminaliteit en slachtofferschap

- 3.1 Slachtofferschap van delicten onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens de ESM
- 3.2 Slachtofferschap onder burgers naar delictgroep, volgens de PMB
- 3.3 Slachtofferschap onder burgers naar delictgroep, volgens de ERV en POLS
- 3.4 Slachtofferschap onder burgers naar delictsoort, volgens de VMR en de IVM
- 3.5 Slachtofferschap en door burgers ondervonden delicten naar delictsoort, volgens de VM
- 3.6 Slachtofferschap onder burgers naar delictsoort, volgens VMR, IVM, VM
- 3.7 Slachtofferschap en door burgers ondervonden delicten cybercrime naar delictsoort, volgens de VM

- 3.8 Door burgers ondervonden delicten, volgens de ESM en ERV/POLS
- 3.9 Door burgers ondervonden delicten, volgens de VMR en de IVM
- 3.10 Door burgers ondervonden delicten naar delictsoort, volgens VMR, IVM, VM
- 3.11 Slachtofferschap onder burgers naar leeftijd en geslacht, 2014
- 3.12 Slachtofferschap onder burgers naar delictsoort en geslacht, 2014
- 3.13 Slachtofferschap cybercrime onder burgers naar leeftijd, geslacht en stedelijkheid woongemeente, 2014
- 3.14 Slachtofferschap onder burgers naar delictgroep en stedelijkheid woongemeente, 2014
- 3.15 Slachtofferschap onder burgers naar politiedistrict, volgens de VM, 2014
- 3.16 Melding bij de politie van door burgers ondervonden delicten, volgens de ERV en POLS
- 3.17 Melding bij de politie van in Nederland ondervonden delicten, volgens de VMR en de IVM
- 3.18 Aangifte/ondertekening van door burgers ondervonden delicten, volgens de ERV en POLS
- 3.19 Aangifte/ondertekening van door burgers ondervonden delicten, volgens de VMR en de IVM
- 3.20 Melding en aangifte van door burgers ondervonden delicten, volgens VM
- 3.21 Melding en aangifte van door burgers ondervonden delicten, volgens VMR, IVM, VM
- 3.22 Hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland (aangemelde zaken en verleende diensten)
- 3.23 Maatregelen door burgers tegen criminaliteit, volgens POLS
- 3.24 Maatregelen door burgers tegen criminaliteit, volgens de PMB
- 3.25 Maatregelen door burgers tegen criminaliteit, volgens de VMR
- 3.26 Maatregelen door burgers tegen criminaliteit, volgens de IVM
- 3.27 Maatregelen door burgers tegen criminaliteit, volgens de VM
- 3.28 Aanwezigheid preventieve voorzieningen in/rond de woning naar politiedistrict, volgens de VM, 2014
- 3.29 Onveiligheidsgevoelens, volgens POLS
- 3.30 Onveiligheidsgevoelens, volgens de PMB
- 3.31 Onveiligheidsgevoelens, volgens de VMR en de IVM
- 3.32 Onveiligheidsgevoelens, volgens de VM
- 3.33 Onveiligheidsgevoelens, volgens VMR, IVM, VM
- 3.34 Onveiligheidsgevoelens naar leeftijd en geslacht, 2014
- 3.35 Onveiligheidsgevoelens naar stedelijkheid woongemeente, 2014
- 3.36 Onveiligheidsgevoelens naar politiedistrict, volgens de VM, 2014

H4 Misdrijven en opsporing

- 4.1 Geregistreeerde en opgehelderde misdrijven naar delict
- 4.2 Geregistreeerde misdrijven naar delict
- 4.3 Geregistreeerde en opgehelderde diefstallen naar type diefstal
- 4.4 Geregistreeerde misdrijven naar gemeente van plegen
- 4.5 Geregistreeerde verdachten van misdrijven naar geslacht en delict
- 4.6 Geregistreeerde verdachten (totaal) naar delict
- 4.7 Geregistreeerde verdachten (unieke personen) naar delict
- 4.8 Geregistreeerde verdachten (unieke personen) naar geslacht en leeftijd
- 4.9 Geregistreeerde verdachten (unieke personen) naar geslacht, herkomstgroepering en generatie
- 4.10 Geregistreeerde verdachten (unieke personen) naar geslacht en woongemeente, 2014
- 4.11 Geregistreeerde verdachten (unieke personen) naar recidive en geslacht
- 4.12 Geregistreeerde minderjarige verdachten van misdrijven naar geslacht en delict
- 4.13 Geregistreeerde minderjarige verdachten (totaal) naar delict
- 4.14 Geregistreeerde minderjarige verdachten (unieke personen) naar delict
- 4.15 Geregistreeerde minderjarige verdachten (unieke personen) naar geslacht, herkomstgroepering en generatie
- 4.16 Geregistreeerde minderjarige verdachten (unieke personen) naar geslacht en woongemeente, 2014
- 4.17 Geregistreeerde minderjarige verdachten (unieke personen) naar recidive en geslacht
- 4.18 Geregistreeerde minderjarige verdachten (unieke personen) naar hoogst gevolgde opleiding

H5 Vervolg

- 5.1 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven misdrijfzaken en door het OM genomen beslissingen in misdrijfzaken naar geslacht en minder- en meerderjarigheid
- 5.2 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven misdrijfzaken naar delictgroep
- 5.3 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken naar delictgroep
- 5.4 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken naar soort beslissing
- 5.5 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken: transacties naar delictgroep

- 5.6 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken: transacties met als voorwaarde betaling geldsom naar delictgroep
- 5.7 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken: transacties met als voorwaarde leer- of werkproject naar delictgroep
- 5.8 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken: strafbeschikkingen naar delictgroep
- 5.9 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken: onvoorwaardelijke beleidssepots naar delictgroep
- 5.10 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven misdrijfzaken met minderjarige verdachten naar delictgroep
- 5.11 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken met minderjarige verdachten naar delictgroep
- 5.12 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken met minderjarige verdachten naar soort beslissing
- 5.13 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken met minderjarige verdachten: transacties naar delictgroep
- 5.14 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken met minderjarige verdachten: transacties met als voorwaarde betaling geldsom naar delictgroep
- 5.15 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken met minderjarige verdachten: transacties met als voorwaarde leer- of werkproject naar delictgroep
- 5.16 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in misdrijfzaken met minderjarige verdachten: strafbeschikkingen naar delictgroep
- 5.17 Door het Openbaar Ministerie genomen beslissingen in rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: onvoorwaardelijke beleidssepots naar delictgroep

H6 Berechting

- 6.1 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken naar geslacht, minder- en meerderjarigheid, soort rechter en eindbeslissing
- 6.2 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken naar delictgroep
- 6.3 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: schuldigverklaringen naar delictgroep
- 6.4 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: vrijspraken en ontslagen van alle rechtsvervolging naar delictgroep
- 6.5 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: schuldigverklaringen met strafoplegging en opgelegde sancties

- 6.6 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar delictgroep
- 6.7 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar delictgroep
- 6.8 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen naar delictgroep
- 6.9 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke straffen naar hoogte of duur van het onvoorwaardelijke deel
- 6.10 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: detentie-jaren van (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar delictgroep
- 6.11 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken: detentiedagen van (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar delictgroep
- 6.12 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten naar delictgroep
- 6.13 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten naar eindbeslissing
- 6.14 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: schuldigverklaringen naar delictgroep
- 6.15 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolgning naar delictgroep
- 6.16 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: schuldigverklaringen met strafoplegging en opgelegde sancties
- 6.17 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties naar delictgroep
- 6.18 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke straffen naar hoogte of duur van het onvoorwaardelijke deel
- 6.19 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke taakstraffen naar delictgroep
- 6.20 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar delictgroep
- 6.21 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: detentie-jaren van (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties naar delictgroep

- 6.22 Door de rechter in eerste aanleg afgedane misdrijfzaken met minderjarige verdachten: detentiedagen van (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties naar delictgroep

H7 Tenuitvoerlegging

- 7.1 Gevangeniswezen: strafrechtelijke instroom naar categorie en verblijfstitel
- 7.2 Gevangeniswezen: kenmerken van strafrechtelijk gedetineerden
- 7.3 Gevangeniswezen: detentieduur totale uitstroom
- 7.4 Tbs: opleggingen, passanten, bezetting, proefverloven en beëindigingen
- 7.5 Tbs-gestelden: leeftijd en geslacht
- 7.6 Justitiële jeugdinrichtingen (JJI's): strafrechtelijke instroom naar verblijfstitel
- 7.7 Populatie strafrechtelijk gedetineerden in Justitiële Jeugdinrichtingen
- 7.8 Lopende strafrechtelijke (PIJ-)maatregelen minderjarigen
- 7.9 Gemiddelde verblijfsduur (in dagen) bij uitstroom naar verblijfstitel in de Justitiële Jeugdinrichtingen
- 7.10 Afgesloten taakstraffen door de 3RO naar soort
- 7.11 Populatie taakgestrafte meerderjarigen naar geslacht en leeftijd
- 7.12 Voltooide toezichten en opdrachten gedragsinterventies
- 7.13 Gestarte taakstraffen door de Raad voor de Kinderbescherming
- 7.14 Afgesloten taakstraffen door de Raad voor de Kinderbescherming
- 7.15 Halt-verwijzingen, afgeronde en geslaagde Halt-straffen
- 7.16 Instroom Bureau Jeugdzorg
- 7.17 Geldsomtransacties bij het CJIB
- 7.18 Strafbeschikkingen bij het CJIB
- 7.19 Geldboetes bij het CJIB
- 7.20 Schadevergoedingsmaatregelen bij het CJIB
- 7.21 Ontnemingsmaatregelen bij het CJIB
- 7.22 Gratieverzoeken en beslissingen

H8 De strafrechtsketen in samenhang

- 8.1 Ondervonden delicten door burgers, geregistreerde criminaliteit en geregistreerde verdachten, instroom OM, sancties politie, OM, ZM: misdrijven totaal
- 8.2 Geregistreerde verdachten, instroom OM, sancties politie, OM en ZM: minderjarigen

H9 Overtredingen

- 9.1 Geregistreeerde overtredingen
- 9.2 Door opsporingsinstanties naar het CJIB ingezonden overtredingen: geldsomtransacties en strafbeschikkingen
- 9.3 Rechtstreekse instroom bij het OM
- 9.4 Afdoeningen van overtredingszaken door de kantonrechter en het gerechtshof
- 9.5 Afgehandelde boetevonnissen bij overtredingen
- 9.6 Bij CJIB binnengekomen WAHV-beschikkingen
- 9.7 Beroepen tegen WAHV-beschikkingen
- 9.8 Door CJIB afgehandelde WAHV-beschikkingen
- 9.9 Door bestuursorganen behandelde overtredingen

H10 Kosten van criminaliteit

- 10.1 Uitgaven veiligheidszorg totaal
- 10.2 Uitgaven veiligheidszorg per hoofd van de bevolking
- 10.3 Uitgaven aan preventie
- 10.4 Uitgaven aan opsporing
- 10.5 Uitgaven aan vervolging
- 10.6 Uitgaven aan berechting
- 10.7 Uitgaven aan tenuitvoerlegging
- 10.8 Uitgaven aan ondersteuning van verdachten en daders
- 10.9 Uitgaven aan ondersteuning van slachtoffers
- 10.10 Verhouding personele en materiële uitgaven naar activiteit, 2014
- 10.11 Kostprijzen voor veiligheidszorg
- 10.12 Productie en uitgaven per eenheid product naar activiteit
- 10.13 Uitgaven aan veiligheidszorgrekeningen naar delictcategorie en activiteit in 2014
- 10.14 Uitgaven aan veiligheidszorgrekeningen naar delictcategorie
- 10.15 Ontvangsten uit veiligheidszorg door VenJ
- 10.16 Maatschappelijke schade, 10-jaars voortschrijdend gemiddelde, gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen, naar delicttype
- 10.17 Vergoeding van de schade aan huishoudens
- 10.18 Toelichting berekeningsmethodiek maatschappelijke schade

H11 Nederland in internationaal perspectief

- 11.1 Geïndexeerd aantal slachtoffers naar delictgroep en onveiligheidsgevoelens per land
- 11.2 Aantal geregistreeerde misdrijven per land en naar delictgroep
- 11.3 Aantal slachtoffers van voltooide moord en doodslag per land

- 11.4 Minderjarige verdachten per land en naar delictgroep
- 11.5 Vrouwelijke verdachten per land en naar delictgroep
- 11.6 Door de rechter veroordeelde verdachten per land en naar delictgroep
- 11.7 Aandeel van verschillende strafsoorten, uitgesplitst naar volwassenen en jeugd, 2006 en totaal en jeugd 2010
- 11.8 Aantal gevangenen per land
- 11.9 Nederland ten opzichte van Noord-/West Europa en Europa totaal
- 11.10 Totale aantal geregistreerde misdrijven per land, historische reeks vanaf 1960

Bijlage 5

Afkortingen

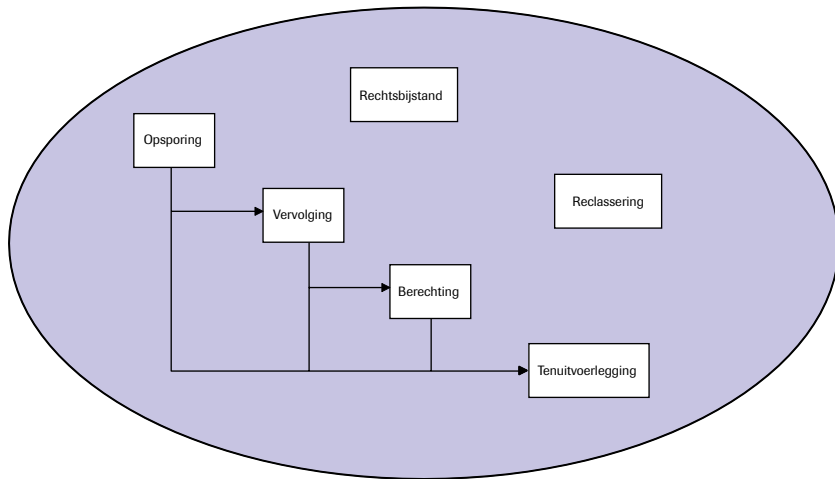
3RO	Reclassering
BJJ	Beginselenwet Justitiële Jeugdinstellingen
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BOA	buitengewone opsporingsambtenaar
BPS	bedrijfsprocessensysteem
BVH	Basisvoorziening Handhaving
bVm	bureau Veiligheidsmonitor
BZK	ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAPI	Computer-assisted personal interviewing
CATI	Computer-assisted telephone interviewing
CAWI	Computer-assisted web interviewing
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
COMPAS	Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket AdminiStratie
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
CVOM	Centrale Verwerking Openbaar Ministerie
CVS	Cliënt Volg Systeem
DANS	Data Archiving and Networked Services
DForZo	Directie Forensische Zorg
DJI	Dienst Justitiële Instellingen
DVOM	dienstverleningsorganisatie OM
DWH	DataWareHouse
EIS	Executie Informatie Systeem
ELV	Enquête Leefbaarheid en Veiligheid
ERV	Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid
ESM	Enquête Slachtoffers Misdrijven
ET	elektronisch toezicht
FPC	forensisch psychiatrisch centrum
G4	de vier grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht)
G31	de 31 grootste gemeenten van Nederland
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens
GIDS	Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische bedrijfsinformatie
GPS	Geïntegreerd Processysteem
GPS-MI	Geïntegreerd Processysteem Management Informatie
GW	Gevangeniswezen
Halt	Het Alternatief
ICVS	International Crime Victims Survey
IRIS	Integraal Reclassering Informatiesysteem
ITB	intensieve trajectbegeleiding
IVM	Integrale Veiligheidsmonitor
JJI	Justitiële Jeugdinstellingen
JVS	Jeugd Volg Systeem

KBPS	kinderbescherming processysteem
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
KMar	Koninklijke Marechaussee
MCB	Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven
MIR	Management Informatie Reservoir
OBJD	Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie
OM	Openbaar Ministerie
OMDATA	Beleidsinformatiesysteem van het OM
OvJ	officier van justitie
P&V	Plannings- & Verantwoordingscyclus
PaG	Parket-Generaal van het Openbaar Ministerie
PI	penitentiaire inrichting
PIJ	plaatsing in een inrichting voor jeugdigen
PMB	Politiemonitor Bevolking
POLS	Permanent Onderzoek Leefsituatie
PP	penitentiair programma
RAC	Rapsody Centraal
RAC-min	Rapsody Centraal Management Informatiesysteem
RDW	Rijksdienst voor het Wegverkeer
ReIS	Rechtspraak Informatie Systeem (primair processysteem van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden)
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
Rvdr	Raad voor de rechtspraak
RVZ	Raad voor Volksgezondheid en Zorg
SAF	Steunpunt Aquisitiefraude
SCM	Standaardclassificatie misdrijven
SGM	Schadefonds Geweldsmisdrijven
SHN	Slachtofferhulp Nederland
SKDB	Strafketendatabase
SKM	Strafrechtsketenmonitor
SSB	Sociaal Statistisch Bestand (van het CBS)
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SZW	ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
tbs	terbeschikkingstelling
Tobias	Totaal Bekeuring Informatie AfhandelingsSysteem en de Transactiemodule
TRIAS	Transactie Registratie Inning en Informatie AfhandelingsSysteem
TULP	Tenuitvoerleggingprogramma Dienst Justitiële Inlichtingen
UNICRI	United Nations Interregional Criminal Justice Research Institute
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VenJ	ministerie van Veiligheid en Justitie
VM	Veiligheidsmonitor
VMR	Veiligheidsmonitor Rijk

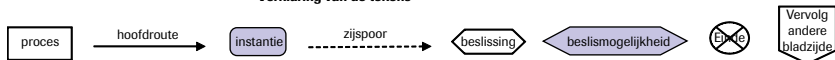
VROM	ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
WAHV	Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wet Mulder)
WAM	Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen
Wbp	Wet bescherming persoonsgegevens
WIVVG	Wet Identiteitsvaststelling Verdachten, Veroordeelden en Getuigen
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WSA	Wetenschappelijk Statistisch Agentschap
WVV	Wegenverkeerswet

Bijlage 6

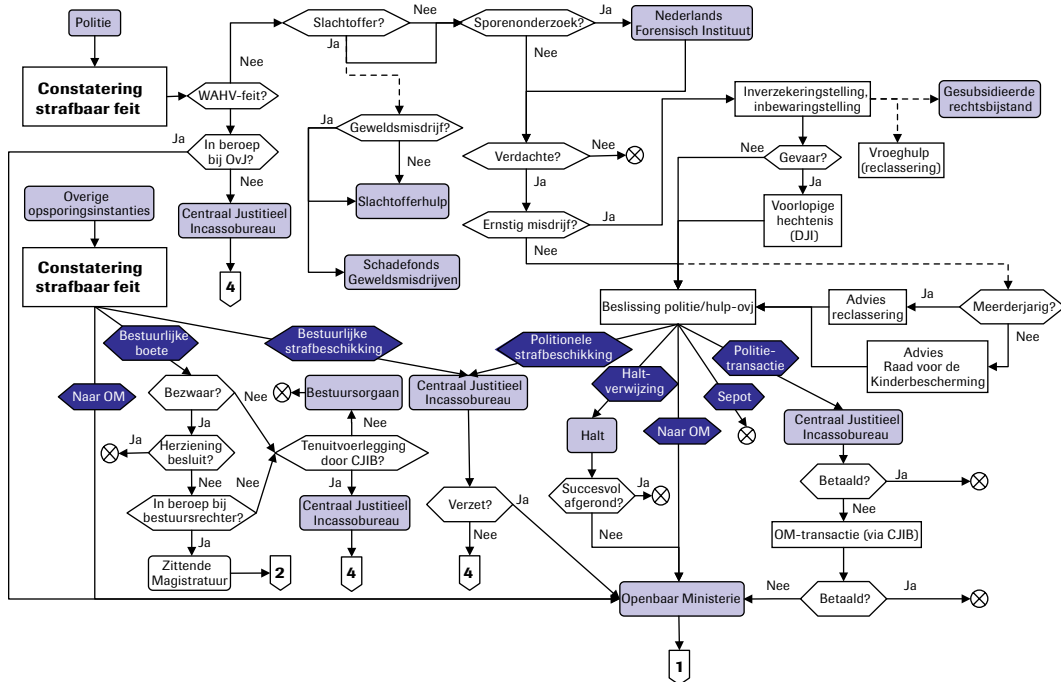
Stroomschema justitieketen

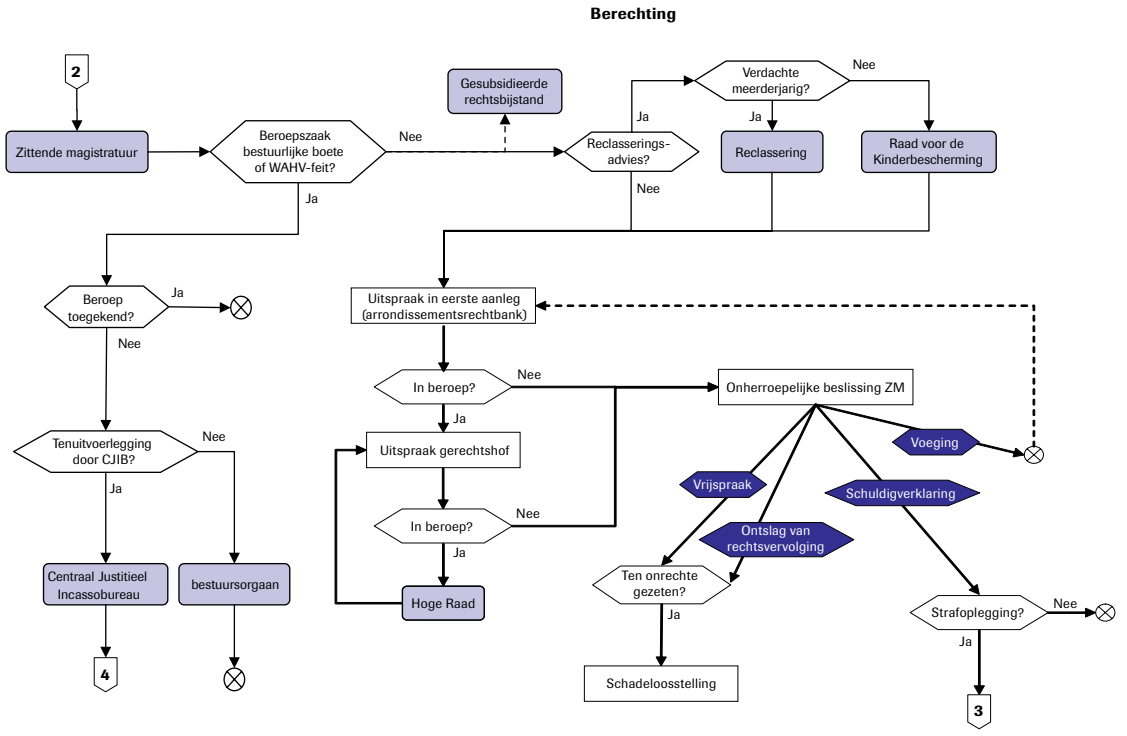
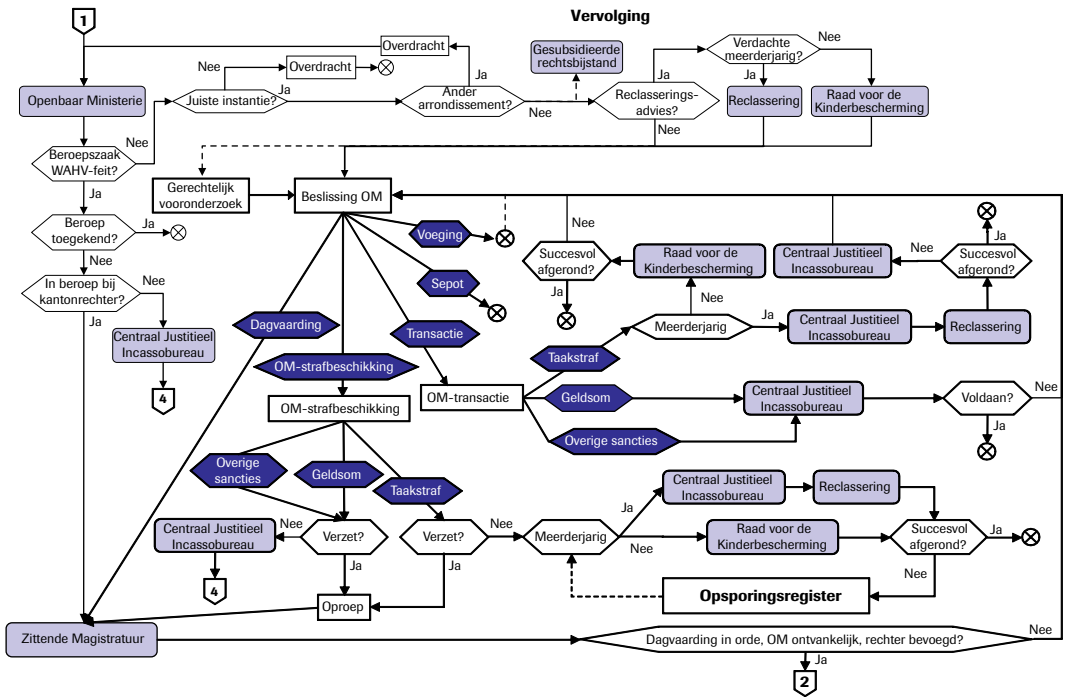

Verklaring van de tekens

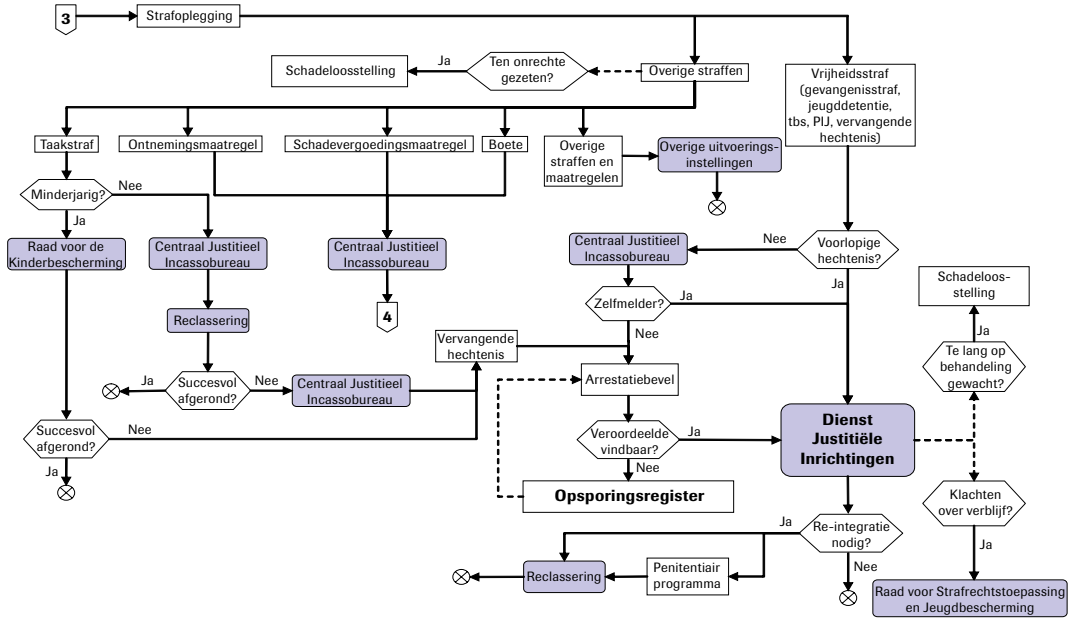

Opsporing

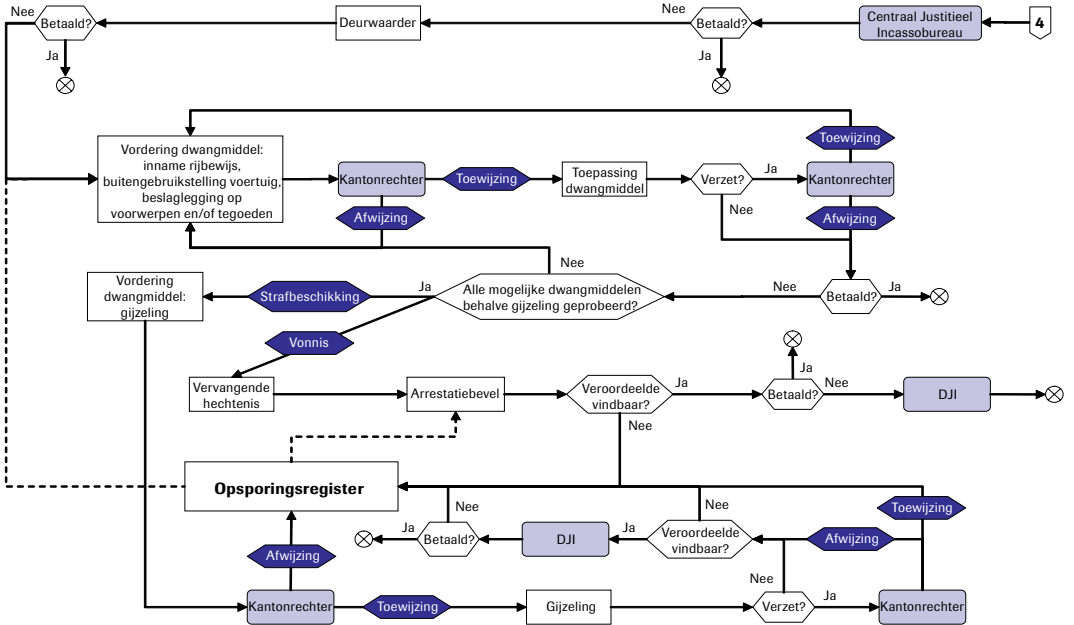

Tenuitvoerlegging (1)

Tenuitvoerlegging (2)

Bijlage 7

Begrippen

In deze bijlage zijn alle niet algemeen bekend veronderstelde begrippen opgenomen die in de hoofdstukken en/of de Excel-tabellen worden genoemd of beschreven. Waar van toepassing zijn de begrippen aangevuld met een operationalisering. Nadere toelichtingen alsook informatie bij de onderliggende bronnen zijn terug te vinden in bijlage 3.

In deze begrippenlijst zijn *niet* opgenomen:

- Alle begrippen die zijn opgenomen in bijlage 2. Dit betreft de Standaardclassificatie Misdrijven, de classificatie van ondervonden delicten zoals die wordt gehanteerd in de Veiligheidsmonitor, en de indeling van politieregio's zoals die o.a. wordt gebruikt in hoofdstuk 3.
- De gehanteerde databronnen en informatiesystemen. De beschrijving en toelichting bij de databronnen en informatiesystemen zijn opgenomen in bijlage 3.
- Organisaties en instellingen.

A

Aanbieders veiligheidszorg – Aanbieders van goederen of diensten die tot doel hebben criminaliteit, verloedering en overlast te voorkomen, te bestraffen of de schade ervan te beperken, en daarnaast onveiligheidsgevoelens weg te nemen.

Aangifte (hoofdstuk 3; volgens de IVM en VM) – Melding van een ondervonden voorval bij de politie via het internet of door ondertekening van een proces-verbaal of een ander document.

Activiteiten veiligheidszorg – Activiteiten die tot doel hebben criminaliteit, verloedering en overlast te voorkomen, te bestraffen of de schade ervan te beperken, en daarnaast onveiligheidsgevoelens weg te nemen.

Adolescentenstrafrecht – Sanctietoepassing waarbij de rechter jongvolwassenen van 16 tot 23 jaar kan berechten volgens het jeugdstrafrecht in plaats van het volwassenenstrafrecht. Het adolescentenstrafrecht is ingevoerd per 1 april 2014.

Allochtoon – Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie). Ook wordt onderscheid gemaakt tussen westerse en niet-westerse allochtonen. Zie ook: autochtoon.

Allochtoon, westerse – Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika en Oceanië, of Indonesië of Japan. Op grond van hun sociaal-economische en sociaal-culturele positie worden allochtonen uit Indonesië en Japan tot de westerse allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in het voormalig Nederlands-Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin.

Allochtoon, niet- westerse – Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (excl. Indonesië en Japan) of Turkije. Op grond van hun sociaal-economische en sociaal-culturele positie worden allochtonen uit Indonesië en Japan tot de westerse allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in het voormalig Nederlands-Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin.

Arrestant – Persoon voor wie de aanhouding en plaatsing in een penitentiaire inrichting is bevolen omdat hij:

- is veroordeeld tot een vrijheidsstraf en niet in aanmerking komt voor of niet meewerkt aan de executie van de straf in een beperkt beveiligde inrichting;
- niet in voldoende mate meewerkt aan de executie van een andere straf of maatregel (taakstraf, boete, schadevergoeding, etc.) en om die reden een vervangende hechtenis of gijzelingsmaatregel moet ondergaan;
- zich heeft onttrokken aan een eerdere detentie.

Autochtoon – Persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren, ongeacht het land waar men zelf is geboren. Zie ook: allochtoon.

B

Beleidssepot – Beslissing van het Openbaar Ministerie (OM), waarbij het afziet van vervolging van een strafbaar feit op grond van het algemeen belang. Zie ook: sepot.

Beslissing van het Openbaar Ministerie – Beslissing over een bij het parket ingeschreven zaak tegen één verdachte. Een beslissing OM kan inhouden een sepot, voegen ad informandum, voegen ter berechting, transactie, strafbeschikking, dagvaarden, oproepen ter terechtzitting naar aanleiding van verzet op een strafbeschikking, overhevelen naar COMPAS, overdracht aan een ander parket of administratief beëindigd. Zie bijlage 3 voor een nadere toelichting.

Bestuurlijke strafbeschikking – Zie: strafbeschikking.

Bruto Binnenlands Product – Het eindresultaat van de productieve activiteiten van de ingezeten productie-eenheden. Het is gelijk aan de toegevoegde waarde tegen basisprijzen van alle bedrijfsklassen samen, aangevuld met enkele transacties die niet naar bedrijfsklassen worden verdeeld.

C

Criminaliteit – Handelingen en gedragingen (zowel doen als nalaten) die de wetgever strafbaar heeft gesteld.

D

- Dagvaarden – Beslissing van het Openbaar Ministerie om een zaak voor de rechter te brengen. Zie ook: beslissing van het Openbaar Ministerie.
- Dagvaarding – Officieel geschrift dat iemand oproept op een bepaalde tijd voor de rechter te verschijnen in verband met de vervolging van een strafbaar feit.
- Detentieduur – Het deel van een door de rechter opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraf dat daadwerkelijk moet worden uitgezeten.

E

- Elektronisch toezicht – Controle met technische hulpmiddelen (zoals een enkelband) op de ongestoorde tenuitvoerlegging van vrijheidsbeperkende maatregelen. Elektronisch toezicht (ET) kan door de minister van Veiligheid en Justitie als aanvullende maatregel bij een penitentiaal programma in de laatste fase van een gevangenisstraf worden toegepast. In de regel houdt ET een locatiegebod in, dat wil zeggen huisarrest op de tijdstippen waarop geen inhoudelijke uitvoering wordt gegeven aan het penitentiaal programma.

G

- Geregistreerd misdrijf (hoofdstuk 4) – Misdrijf dat is vastgelegd in een proces-verbaal van aangifte of ambtshalve opgemaakt proces-verbaal. Per proces-verbaal tellen in hoofdstuk 4 alleen de zwaarste misdrijven mee.
- Geregistreerde criminaliteit (hoofdstuk 4) – In processen-verbaal (van aangifte of ambtshalve opgemaakt) vastgelegde misdrijven. Per proces-verbaal tellen in hoofdstuk 4 alleen de zwaarste misdrijven mee.
- Geregistreerde overtreding – Overtreding die is vastgelegd in een proces-verbaal van aangifte of ambtshalve opgemaakt proces-verbaal.
- Geregistreerde verdachte – Persoon waarvan de politie het ernstige vermoeden heeft dat hij/zij schuldig is aan het plegen van een strafbaar feit. Bij het 'totale aantal geregistreerde verdachten' telt een persoon meerdere keren mee als de politie hem/haar in één jaar van meerdere misdrijven verdacht. Het aantal 'uniek geregistreerde verdachten' is het aantal personen dat in een jaar één of meer keer verdacht werd door de politie.
- Gevangenisstraf – Vrijheidsstraf, levenslang of tijdelijk met een strafdauw van ten hoogste 30 jaar, in de regel ondergaan in een penitentiaire inrichting (PI).

Gratieverlening – Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van een opgelegde straf. In de eerste plaats kan er sprake zijn van omstandigheden waarmee de rechter bij de uitspraak niet of onvoldoende rekening heeft gehouden, terwijl die omstandigheden wel zouden hebben geleid tot een lagere straf. In de tweede plaats kan het zo zijn dat met (de voortzetting van) de straf geen redelijk doel meer wordt gediend. Zijne Majesteit de Koning verleent gratie bij Koninklijk Besluit. Hij doet dit na advies van in voorkomend geval het Openbaar Ministerie en in ieder geval de rechter en de minister van Veiligheid en Justitie.

Gedragsbeïnvloedende Maatregel (GBM) – Maatregel die wordt opgelegd aan jongeren als opsluiting een te zware straf is, maar een voorwaardelijke straf te licht. In dit geval kan de jongere een gedragsbeïnvloedende maatregel krijgen. Deze maatregel bestaat uit een of meer trainingen of behandelingen. De jongere moet dan bijvoorbeeld een agressietraining volgen of een training om te leren van drugs of alcohol af te blijven. De jeugdreclassering houdt toezicht op het verloop van de GBM.

Gedragsinterventie – Interventie die in theorie een bijdrage kan leveren aan het terugdringen van het recidiverisico. Het betreft gedragsinterventies die door de Erkenningscommissie Gedragsinterventies van het Ministerie van Veiligheid en Justitie zijn erkend.

H

Halt-straf – Straf voor jongeren van 12 tot 18 jaar, bedoeld ter voorkoming van vervolging. Het gaat hier om vormen van lichte criminaliteit die door jongeren zijn begaan. Vergrijpen die bij Halt terechtkomen, zijn bijvoorbeeld het vernielen van een afvalbak, schoolverzuim of winkeldiefstal.

Halt-verwijzing – Verwijzing van een jongere door de politieagent, bijzondere opsporingsambtenaar (BOA) of Officier van Justitie naar een Halt-bureau.

Hechtenis – Vrijheidsstraf met een strafduur van maximaal één jaar en vier maanden, van lichtere aard dan gevangenisstraf en in de regel ondergaan in een huis van bewaring. Deze meestal korte straf wordt ook wel *principale* hechtenis genoemd. De term hechtenis wordt ook gebruikt bij insluiting van iemand die wordt verdacht van een ernstig delict (*voorlopige* hechtenis). Een derde variant is de *vervangende* hechtenis, die volgt wanneer een taakstraf niet lukt of een door de rechter opgelegde, strafrechtelijke boete niet is betaald. Bij niet betaalde boetes spreekt men ook wel van *subsidiare* hechtenis.

I

Instroom OM (hoofdstuk 5) – Alle strafzaken die worden ingeschreven bij het Openbaar Ministerie. Hieronder vallen ook de zaken die al eerder door een andere instantie zijn afgedaan en wegens verzet of mislukte executie bij het OM terecht komen. Zie verder bijlage 3.

Instroom OM, rechtstreeks (hoofdstuk 9) – Alle zaken die direct vanuit de opsporingsinstantie ingezonden worden naar het OM zonder tussenkomst van een uitvoeringsinstantie, zoals Halt of CJIB. Zaken die in eerste instantie naar het CJIB worden gezonden maar door het CJIB worden afgewezen, worden ook meegeteld, aangezien deze zaken nooit zijn ingeschreven bij het CJIB.

Itb criem – Itb staat voor intensieve trajectbegeleiding. De maatregel Itb criem is bedoeld voor jongeren van 12 tot en met 18 jaar met een niet-westerse achtergrond die voor het eerst met de politie in aanraking zijn gekomen of enkele kleine strafbare feiten hebben gepleegd. Vaak is het delict nog niet zo ernstig.

Itb harde kern – Itb staat voor intensieve trajectbegeleiding. De maatregel Itb harde kern wordt opgelegd aan jongeren die een ernstig strafbaar feit hebben gepleegd en/of al eerder met justitie in aanraking zijn geweest. In plaats van jeugddetentie krijgt de jongere begeleiding van de jeugdreclassering. Als de jongere zich niet aan de afspraken houdt, stopt het traject en volgt alsnog jeugddetentie.

Inverzekeringstelling – Vrijheidsbeneming van een verdachte omdat dit voor het onderzoek nodig is. De Officier van Justitie mag de politie het bevel geven om een verdachte maximaal zes dagen (drie dagen plus maximaal drie dagen verlenging) vast te houden, als de normale tijd voor het verhoren van de verdachte (zes uur) niet genoeg blijkt te zijn.

J

Jeugddetentie – Vrijheidsstraf die wordt toegepast in het jeugdstrafrecht.

Jeugdstrafrecht – Strafrecht voor jongeren van 12 tot en met 17 jaar. In het jeugdstrafrecht kan de rechter andere en lagere sancties opleggen dan in het normale (volwassenen)strafrecht. Jongeren van 18 tot en met 22 jaar kunnen ook volgens het jeugdstrafrecht worden berecht als hun persoonlijkheid of de omstandigheden waaronder het feit is begaan daar aanleiding toe geeft. De rechter bepaalt welk recht wordt toegepast. Zie ook adolescentenstrafrecht.

Jeugdreclasseringsmaatregel – begeleiding voor jongeren die een proces-verbaal hebben gehad van de politie of leerplicht-ambtenaar. Zij krijgen een persoonlijk begeleidingsplan. Het doel is om nieuwe fouten te voorkomen. Jeugdreclassering is er voor jongeren tussen 12 en 23 jaar.

M

Materiële uitgaven veiligheidszorg – Dit omvat alle andere uitgaven dan personele uitgaven, zoals huisvesting, aanschaf van goederen en diensten, subsidies en exploitatiebijdragen aan uitvoeringsinstanties.

Meerderjarige verdachte – Verdachte natuurlijke persoon die ten tijde van het plegen van het delict 18 jaar of ouder was.

Melding (hoofdstuk 3) – Het op de hoogte stellen van de politie van een ondervonden voorval.

Minderjarige verdachte – Een verdachte natuurlijke persoon die ten tijde van het plegen van het delict minimaal 12 jaar maar nog geen 18 jaar was.

Misdrijf – Strafbaar feit van de zware soort, als zodanig aangeduid in de strafwetten.

Misdrijfzaak – Strafzaak die volgens de wet kan worden voorgelegd aan de sector strafrecht van de rechtbank. Een misdrijfzaak kan meer dan één strafbaar feit bevatten. Hieronder worden ook enkele overtredingen (in de economische sfeer of in combinatie met misdrijven) verstaan die door de sector strafrecht worden behandeld.

Mislukte executie van een strafbeschikking – Het geheel of gedeeltelijk mislukken van de executie van een opgelegde strafbeschikking.

Dit kan bijvoorbeeld als een opgelegde geldboete niet of niet volledig is betaald of kan worden verhaald. Zaken waarbij de executie van een opgelegde strafbeschikking is mislukt, worden doorgestuurd naar het OM ter verdere afhandeling. Het OM kan vervolgens elke mogelijke afdoeningswijze kiezen. Het OM kan dus ook besluiten om de zaak voor te leggen aan de rechter door de verdachte te dagvaarden. Zie verder bijlage 3.

N

Niet-ontvankelijkverklaring – Beslissing van de rechter dat het rechtsmiddel, op grond van de (schriftelijk) geleverde informatie, niet vatbaar is voor berechting. De rechter geeft dan geen inhoudelijk oordeel over de gegrondheid van het beroep op de rechter.

Niet-Westerse allochtoon – Zie: allochtoon, niet-westerse.

O

Onbevoegdverklaring van de rechter – Beslissing van een rechter dat deze op grond van wettelijke bepalingen niet bevoegd is om van de zaak kennis te nemen. De beslissing hiertoe neemt de rechter zelf. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als de wet een andere rechter voorschrijft.

- Ondervonden delicten (hoofdstuk 3) – Aantal delicten (in totaal of naar delictsoort) dat burgers in Nederland binnen een periode van twaalf maanden hebben meegemaakt.
- Ongegrondverklaring – Beslissing van de rechter dat het rechtsmiddel op grond van de (schriftelijk) geleverde informatie onterecht is ingesteld.
- Ontslag van (alle) rechtsvervolging – Beslissing van de rechter, waarbij hij het door de Officier van Justitie ten laste gelegde feit wel bewezen acht, maar van oordeel is dat het feit of de verdachte niet strafbaar is.
- Onttrekking aan het verkeer – Veiligheidsmaatregel waarbij (gevaarlijke) voorwerpen eigendom worden van de staat. De strafrechter legt deze maatregel op.
- Opgehelder misdrijf – Misdrijf waarbij tenminste één verdachte bij de politie bekend is, ook al is deze voortvluchtig of ontkent hij of zij het strafbare feit te hebben gepleegd. Het is dus mogelijk dat een opgehelder misdrijf niet tot een werkelijke veroordeling van een verdachte leidt. In deze publicatie tellen we hoeveel van de misdrijven die in een bepaald jaar zijn geregistreerd daadwerkelijk zijn opgehelder. Deze telwijze wijkt af van die van de politie, die kijkt naar hoeveel misdrijven er in een kalenderjaar zijn opgehelder. Dit kunnen ook ophelderingen betreffen van misdrijven uit eerdere verslagjaren.
- Ophelderingspercentage – Het aantal in een *verslagjaar* opgehelderde misdrijven gedeeld door het aantal in *datzelfde* jaar geregistreerde misdrijven. Het voorlopige ophelderingspercentage in de meest recente jaren is lager dan het definitieve ophelderingspercentage, omdat in de komende jaren nog misdrijven opgelost zullen worden. Deze telwijze wijkt af van die van de politie, die het aantal opgehelderde misdrijven in een *kalenderjaar* deelt door het aantal geregistreerde misdrijven in een *kalenderjaar*.
- Overdracht – Beslissing van het Openbaar Ministerie in een bepaald arrondissement om de verdere behandeling van een strafzaak over te dragen aan de Officier van Justitie in een ander arrondissement. Zie ook: beslissing van het Openbaar Ministerie.
- Overtreding – Een in de Nederlandse wetgeving als zodanig aangeduid strafbaar feit van de minder ernstige soort.
- Overtredingszaak – Strafzaak die volgens de wet kan worden voorgelegd aan de sector kanton van de rechtbank. Het gaat dan meestal om overtredingen (minder ernstige strafbare feiten). Hieronder worden ook enkele misdrijven (landloperij, bedelarij en enkele milieu- en drugsdelicten) verstaan die door de sector kanton worden behandeld.

P

Penitentiair programma – Door de Minister van Veiligheid en Justitie erkend programma van samenhangende activiteiten die expliciet zijn gericht op re-integratie in de maatschappij, waarbij de deelnemer op een plaats buiten de inrichting verblijft in de laatste fase van een gevangenisstraf.

Personele uitgaven veiligheidszorg – Deze uitgaven omvatten salarissen, sociale lasten, pensioenpremies en kosten van werving, keuring, bijscholing, reiskosten in woon/werkverkeer e.d., excl. reis- en verblijfskosten in verband met uitoefening van de functie en inhuur van tijdelijk personeel.

Plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel) – Vrijheidsbenemende maatregel in het jeugdstrafrecht ter plaatsing van een jeugdige in een Justitiële Jeugdinrichting.

Plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD) – Maatregel bedoeld voor personen die regelmatig strafbare feiten plegen. Deze maatregel kan maximaal twee jaar duren.

Politiestrafbeschikking – Zie: strafbeschikking.

Politietransactie – Zie: transactie politie.

Principale hechtenis – Zie: hechtenis.

Proces-verbaal – Op schrift gestelde verklaring van een opsporingsambtenaar over door hem waargenomen feiten of omstandigheden.

Proces-verbaal van aangifte – Schriftelijk verslag van een kennisgeving aan een opsporingsambtenaar dat een of meer strafbare feiten zijn gepleegd.

R

Rechtshandhaving – Het in stand houden van de rechtsorde en het toezien op de naleving van de wetten.

S

Sanctie – Straf of maatregel die is opgelegd in een strafzaak, zoals geldboete, gevangenisstraf, terbeschikkingstelling en ontzegging van de rijbevoegdheid. Zie verder bijlage 3.

Schadevergoeding aan ex-verdachten – Schadevergoeding die een ex-verdachte kan claimen als hij voor een strafzaak in verzekering is gesteld en/of in voorlopige hechtenis is genomen, terwijl de strafzaak is geëindigd zonder dat een straf of maatregel is opgelegd. Ook kan een verdachte deze schadevergoeding claimen als hij wel is veroordeeld, maar er voorlopige hechtenis is toegepast voor een feit waarvoor dat

niet is toegelaten (art. 89 Wetboek van Strafvordering). Als een zaak is geëindigd zonder oplegging van een straf of maatregel, kan de ex-verdachte bovendien een beroep doen op vergoeding van gemaakte kosten (art. 591a Wetboek van Strafvordering).

- Schuldigverklaring – Uitspraak door de rechter, dat hij het door het Openbaar Ministerie ten laste gelegde feit bewezen en strafbaar acht en van oordeel is dat de verdachte strafbaar is.
- Sepot – Beslissing van het Openbaar Ministerie waarbij het, op beleidsmatige of technische gronden, afziet van vervolging van een geconstateerd strafbaar feit. Zie ook: technisch sepot, beleidssepot.
- Slachtoffer – Persoon of instantie tegen wie een strafbaar feit is gericht of die de gevolgen van een strafbaar feit rechtstreeks heeft ondervonden.
- Slachtofferloos delict – Strafbare feit dat geen direct aanwijsbaar slachtoffer kent. Voorbeelden van slachtofferloze delicten zijn heling, rijden onder invloed, drugs- en wapenhandel.
- Strafbeschikking – Sanctie die kan worden opgelegd door de Officier van Justitie in het kader van de Wet OM-afdoening. Naast de Officier kunnen ook politie, gemeenten, buitengewoon opsporingsambtenaren en het CJIB een strafbeschikking opleggen. Zie ook: strafbeschikking OM, strafbeschikking politie, strafbeschikking bestuurlijk. Zie verder bijlage 3.
- Strafbeschikking, bestuurlijke – Strafbeschikking die alleen kan worden opgelegd voor overlastfeiten en wordt uitgevaardigd door bijzondere opsporingsambtenaren die in dienst zijn van of werkzaam zijn voor gemeenten die hebben gekozen voor een bestuurlijke strafbeschikking. Zie ook: strafbeschikking.
- Strafbeschikking OM – Sanctie die kan worden opgelegd door de Officier van Justitie in het kader van de Wet OM-afdoening, zonder tussenkomst van de rechter. Het OM kan dit doen bij overtredingszaken en misdrijfzaken waarop een gevangenisstraf van niet meer dan zes jaar staat. De inhoud van een strafbeschikking kan variëren. De meest voorkomende inhoud zijn geldboetes en taakstraffen. Zie ook: strafbeschikking.
- Strafbeschikking politie – Wanneer de politie, opsporingsambtenaren (Koninklijke Marechaussee) of buitengewoon opsporingsambtenaren een geldboete opleggen in het kader van de Wet OM-afdoening. Zie ook: strafbeschikking.
- Strafbaar feit – Handeling, of juist nalatigheid om te handelen, die bij wet strafbaar is gesteld. Strafbare feiten worden onderscheiden in overtredingen en misdrijven.
- Strafrecht – Onderdeel van het recht dat regelt hoe mensen zich in de samenleving dienen te gedragen en hoe de overheid kan en mag reageren op strafbare feiten. In het strafrecht wordt onderscheid gemaakt tussen misdrijven en overtredingen.

Strafzaak – Proces-verbaal dat is ingeschreven bij het Openbaar Ministerie, met als doel het voor te leggen aan de rechter. Een strafzaak is in beginsel gericht op één verdachte.
Subsidiaire hechtenis – Zie: hechtenis.

T

Taakstraf – Onbetaalde arbeid die de strafrechter oplegt. Een taakstraf kan een werkstraf of leerstraf zijn, of een combinatie daarvan.
Technisch sepot – Beslissing van het Openbaar Ministerie waarbij het afziet van vervolging van een strafbaar feit omdat het van mening is dat vervolging niet tot een veroordeling zal leiden, bijvoorbeeld omdat voldoende bewijs ontbreekt of omdat het feit of de verdachte niet strafbaar is. Zie ook: sepot.
Terbeschikkingstelling – Maatregel in het strafrecht waarbij de rechter beveelt dat de verdachte van een misdrijf die een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis heeft, in een forensisch psychiatrisch centrum zal worden behandeld en begeleid.
Toevoeging – Een toevoeging is een verklaring op grond waarvan een rechtzoekende aanspraak kan maken op gesubsidieerde rechtsbijstand.
Transactie OM – Het onder bepaalde omstandigheden ter voorkoming van strafvervolging voldoen aan een of meer door het Openbaar Ministerie (Officier van Justitie) gestelde voorwaarden, zoals het betalen van een geldsom ('boete'), waardoor het recht tot strafvervolging vervalt. Zie ook: beslissing Openbaar Ministerie.
Transactie politie (hoofdstuk 7 en 9) – Door de politie aan de pleger van een strafbaar feit aangeboden transactie ter voorkoming van strafvervolging.

U

Uitgaven gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen uitgedrukt in het prijsniveau van 2005 – Deze correctie op de uitgaven aan veiligheidszorg geeft aan hoe de kosten zouden zijn als de prijzen niet gestegen waren ten opzichte van 2005. Deze cijfers geven een inzicht in de volumeontwikkeling. Zie verder bijlage 3.
Uitgaven Veiligheidszorg:
Uitgaven aan berechting – Uitgaven aan activiteiten in het kader van de afhandeling van aan de rechter aangeleverde zaken. Hierbij worden alleen activiteiten gerekend, voor zover deze betrekking hebben op criminaliteit, overlast, verloedering en onveiligheidsgevoelens.

- Uitgaven aan ondersteuning van slachtoffers – Uitgaven aan activiteiten die erop gericht zijn slachtoffers, of hun directe omgeving, te ondersteunen bij fysiek en psychisch herstel en bij juridische kwesties. Hier zijn alleen de activiteiten gericht op slachtoffers van criminaliteit, overlast, verloedering of onveiligheidsgevoelens gerekend.
- Uitgaven aan ondersteuning van verdachten en daders – Uitgaven aan activiteiten die erop gericht zijn verdachten en veroordeelden te ondersteunen. Ondersteuning van verdachten en veroordeelden vindt plaats in alle fases van de strafrechtelijke keten, en bij terugkeer in de maatschappij (resocialisatie). Hierbij wordt ook de rechtskundige dienstverlening gerekend, zoals (rechtskundig) advies, bemiddeling, procedurele hulpverlening, notariële vastlegging, beslaglegging, registratie en belangenbehartiging. Hierbij zijn alleen activiteiten met betrekking tot criminaliteit, overlast, verloedering of onveiligheidsgevoelens gerekend.
- Uitgaven aan opsporing – Uitgaven aan activiteiten in het kader van het onderzoek naar (mogelijk) gepleegde strafbare feiten. Hierbij worden ook het verrichten van forensisch (sporen)onderzoek en het afdoen van strafbare feiten door de opsporingsautoriteit gerekend.
- Uitgaven aan overige activiteiten – Uitgaven aan overige activiteiten met betrekking tot criminaliteit, overlast, verloedering en onveiligheidsgevoelens. Algemene, niet aan een specifieke groep toe te wijzen activiteiten.
- Uitgaven aan preventie – Uitgaven aan activiteiten met het oog op het voorkomen van criminaliteit. Hierbij worden ook activiteiten ter voorkoming van overlast, verloedering en onveiligheidsgevoelens gerekend.
- Uitgaven aan tenuitvoerlegging – Uitgaven aan activiteiten in het kader van de uitvoering van een eindbeslissing van het Openbaar Ministerie of de rechter in individuele zaken. Hierbij wordt ook de uitvoering van politietransacties gerekend. Het gaat hier alleen om eindbeslissingen met betrekking tot criminaliteit, overlast, verloedering en onveiligheidsgevoelens.
- Uitgaven aan vervolging – Uitgaven aan activiteiten in het kader van de afhandeling van door opsporingsinstanties aan het Openbaar Ministerie aangeleverde strafdossiers. Hierbij worden ook de rapportages van de reclasseringsorganisaties en het basis- en vervolgonderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming gerekend.

V

- Veiligheidszorg – Het aanbod en gebruik van goederen en diensten die tot doel hebben criminaliteit, verloedering en overlast te voorkomen, te bestraffen of de schade ervan te beperken, en daarnaast onveiligheidsgevoelens weg te nemen.
- Verdachte – Vóór het begin van de vervolging is een verdachte iemand van wie uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit wordt aangenomen. Na aanvang van de vervolging is de verdachte degene tegen wie de vervolging is gericht.
- Verzet tegen strafbeschikking – Tegen een opgelegde strafbeschikking kan verzet worden ingesteld. Het verzet komt terecht bij het OM, waar het wordt beoordeeld. Het OM kan vervolgens elke mogelijke afdoeningswijze kiezen. Als het OM besluit de zaak voor te leggen aan de rechter, wordt dit een 'oproep ter terechtzitting naar aanleiding van verzet' genoemd.
- Voeging ad informandum – Het voegen, door het Openbaar Ministerie, van een strafzaak zonder tenlastelegging bij een andere zaak die aan de rechter wordt voorgelegd, met het doel de rechter bij de bepaling van de strafmaat rekening te laten houden met de gevoegde zaak. Zie ook: beslissing OM.
- Voeging ter berechting – Het samenvoegen, door het Openbaar Ministerie, van ingeschreven strafzaken, met het doel de rechter bij één vonnis verschillende zaken tegelijk te laten afdoen. Zie ook: beslissing OM.
- Voeging ter zitting – Het samenvoegen, door de rechter, van verschillende strafzaken tegen dezelfde verdachte, met het doel deze zaken als één strafzaak te behandelen.
- Voorlopige hechtenis – Vrijheidsbeneming in een huis van bewaring voorafgaand aan behandeling ter terechtzitting, in het algemeen toegepast bij verdenking van een ernstig misdrijf (misdrijf waarop een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld), op grond van ernstig vluchtgevaar en/of een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid, bij voorbeeld vrees voor herhaling. Zie ook: hechtenis.
- Vrijheidsstraf – Door de rechter opgelegde gevangenisstraf, (vervangende) hechtenis of militaire detentie.
- Vrijspraak – Uitspraak door de rechter waarbij hij niet bewezen acht dat het door de Officier van Justitie ten laste gelegde feit door de verdachte is gepleegd.

W

Westerse allochtoon – Zie: allochtoon, westerse.

WAHV-beschikking – Een WAHV-beschikking is een sanctie op grond van de Wet Administratiefrechtelijke Handhaving Verkeersvoorschriften.

Deze wet regelt de bestuursrechtelijke afdoening van overtredingen in het strafrecht. Deze wet heeft tot doel de werklast van politie, Openbaar Ministerie en rechter te verlichten. Alleen de lichte verkeers-overtredingen worden bestuursrechtelijk afgehandeld. Dit gebeurt door middel van het betalen van een geldsom.

WAHV-beroep bij het gerechtshof – Indien iemand die bij de kantonrechter in beroep gegaan is tegen een WAHV-beschikking, het niet eens is met de beslissing van de kantonrechter, kan hij/zij hiertegen in beroep gaan bij het gerechtshof in Leeuwarden. Dit is het hoogste beroepscollege voor WAHV-zaken.

WAHV-beroep bij de kantonrechter – Indien iemand die bij de OvJ in beroep gegaan is tegen een WAHV-beschikking, het niet eens is met de beslissing van de OvJ, kan hij/zij hiertegen in beroep gaan bij de kantonrechter.

WAHV-beroep bij de OvJ – Indien iemand die een WAHV-beschikking heeft ontvangen, het niet eens is met deze beschikking, kan hij/zij hiertegen in beroep gaan bij de Officier van Justitie.

Bijlage 8

Trefwoordenregister

aangifte 15, 19, 55-62, 81

administratieve boete (zie: bestuurlijk handhaving)

afdoening door openbaar ministerie (zie ook: OMDATA; strafbeschikking)
(zie: C&R 2013, p. 33-39), 29-36, 51, 55-64, 65-69, 81, 115-125

afdoening door politie (zie: C&R 2013, p. 31-33), 52, 55-64, 65-67

afdoening door rechter (zie: vonnis)

afkortingenlijst 151-153

allochtoncriminaliteit (zie ook: daderprofiel; verdachten) 21, 25-27

alternatieve (jeugd)straffen (zie ook: Halt; jeugdstraffen en -maatregelen)

(zie: C&R 2013, p. 45-46), 35, 38, 40-41, 43-44, 45-46, 49-51, 58, 61

angst voor criminaliteit (zie: onveiligheidsgevoelens)

arrondissementsrechtbank (zie: rechterlijke macht)

bedreiging (zie: geweldsdelicten)

bedrijven als slachtoffer 77

begrippenlijst 159-171

behandelinrichtingen voor jeugdigen (zie: justitiële jeugdinstellingen)

beleidssepot (zie: afdoening door openbaar ministerie)

beraadslaging (zie ook: strafproces) (zie: C&R 2013, p. 41-42)

berechting (zie: strafrechtspleging; vonnis)

beslissing omtrent vervolging (zie: afdoening door openbaar ministerie)

beslissing van de rechter (zie: vonnis)

bestuurlijke boete (zie: geldboetes)

bestuurlijke handhaving (zie: C&R 2013, p. 33-35), 65, 70, 77

bestuurlijke strafbeschikking (zie: strafbeschikking)

beveiligingsbranche 72, 134-137

bijkomende straffen (zie: ontzegging van rijbevoegdheid; verbeurdverklaring)

bijzondere opsporingsdiensten (BOD) (zie: C&R 2013, p. 30), 65-67, 70

boete (zie: geldboete)

buitengewone opsporingsambtenaren (BOA) (zie: C&R 2013, p. 38), 65-67

burgers als slachtoffer (zie: slachtoffers)

cassatie (zie: rechtsmiddelen)

Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) (zie ook: inning van geldboete; inning van schadevergoedingsmaatregel; inning van voordeelsontneming) (zie: C&R 2013, p. 52), 65, 68-69, 126-127

classificatie van misdrijven 89-93

COMPAS (zie ook: Geïntegreerd Processysteem; RAC-min) 34, 115-125, 127, 134
conservatoir beslag (zie: voordeelsontneming)

criminaliteitsontwikkeling (zie ook: internationale vergelijking criminaliteit; stadscriminaliteit) 15-19, 21-27, 55, 57-60, 79-80

criminele carrière (zie: recidive)

daderprofiel (zie ook: verdachten) 21, 24-27

delicten (zie: strafbaar feit)

delinquenten – kenmerken (zie: daderprofiel; verdachten)

deskundigen in het strafproces (zie: getuige-deskundigen)

diefstal (zie: vermogensdelicten)

diefstal met geweld (zie: vermogensdelicten)

Directie Forensische Zorg (zie: forensische zorg)

Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) (zie: C&R 2013, p. 50-51), 74

doorrijden na ongeval (zie: verkeersdelicten)

douane 72

drugsdelicten 23-24, 31, 39, 41-42, 48, 57, 60, 76

dwangmiddelen (zie: C&R 2013, p. 27-28)

economische delicten 31, 78

elektronisch huisarrest (zie: C&R 2013, p. 45-46, 53), 50

Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie (zie: C&R 2013, p. 56)

European sourcebook 140-141

forensisch psychiatrisch centrum (FPC) (zie: tbs)

forensische zorg (zie ook: tbs) (zie: C&R 2013, p. 52)

fraude (zie: economische delicten; vermogensdelicten)

gedetineerden – kenmerken (zie: gevangenisbevolking)

gedragsinterventie (zie: Erkenningscommissie Gedragsinterventie Justitie)

gedragsmaatregel voor jeugdigen (zie ook: jeugdstraffen en –maatregelen)

(zie: C&R 2013, p. 48-49), 50

gefinancierde rechtshulp (zie: rechtshulp)

Geïntegreerd Processysteem (GPS) (zie ook: COMPAS; RAC-min) 34, 115-125

geldboetes – incl. transacties (zie ook: bestuurlijke handhaving; inning van

geldboete) (zie: C&R 2013, p. 46), 29, 32-33, 35-36, 40-41, 43-44, 45, 51-52, 58, 61,

68, 71, 77, 82

gemeentegrootte en criminaliteit (zie: stadscriminaliteit)

gerechtshof (zie: rechterlijke macht)

geregistreerde criminaliteit (zie: criminaliteitsontwikkeling)

getuige-deskundigen (zie: C&R 2013, p. 26-27)

getuigen (zie: C&R 2013, p. 26)

gevangenisbevolking – kenmerken 45, 47-48, 79, 82-83, 128

gevangenscapaciteit – bezetting en doorstroming 45, 47-48

gevangnissen (zie: penitentiaire inrichtingen)

gevangenisstraffen (zie ook: jeugddetentie, vervangende hechtenis) (zie: C&R 2013,

p. 45), 37, 40-41, 45-47, 58, 60, 74, 79, 81-82

gewelddelicten (zie ook: moord en doodslag) 15-19, 21, 23-24, 26, 30-31, 34-35, 37,

39, 41-43, 48, 59-60, 64, 71, 75-76

GPS (zie: Geïntegreerd Processysteem)

gratie (zie: C&R 2013, p. 50), 53

Halt (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; Stop-reactie) (zie: C&R 2013, p. 31-33), 45,

50, 56, 58, 61, 67, 132-133

hechtenis (zie: gevangenisstraffen; voorlopige hechtenis)

Herziening (zie: C&R 2013, p. 50)

Hoge Raad (zie: rechterlijke macht)

hoger beroep (zie: rechtsmiddelen)

huis van bewaring (zie: penitentiaire inrichtingen)

inbewaringstelling (zie: voorlopige hechtenis)

inbraak (zie: vermogensdelicten)

informatiebronnen criminaliteit en rechtshandhaving 97-142
inning van geldboete – incl. transacties (zie ook: geldboete) 45, 52, 71, 77
inning van schadevergoedingsmaatregel 45, 53, 78
inning van voordeelsontneming (zie ook: voordeelsontneming) 45, 53, 71, 77
Inspectie voor de sanctietoepassing (ISt) (zie: C&R 2013, p. 54-55)
Integraal Reclassering Informatiesysteem (IRIS) (zie ook: reclassering) 131-132
 Integrale Veiligheidsmonitor (zie: Veiligheidsmonitor)
Internationale slachtofferenquête (ICVS) 139-140
 internationale rechtshulp (zie: overdracht van strafteuitlegging)
internationale vergelijking strafrechtspleging en tenuitvoerlegging 79, 81-82
 interne criminaliteit (zie: bedrijven als slachtoffer)
 in verzekeringstelling (zie: voorlopige hechtenis)
 IRIS (zie: Integraal Reclassering Informatiesysteem)
 ISD-maatregel (zie: plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders)
 jeugdbescherming – organisatie (zie: Raad voor de Kinderbescherming)
jeugdcriminaliteit (zie ook: meisjescriminaliteit) 21, 25-27, 55, 61-64, 79-80
jeugddetentie (zie: C&R 2013, p. 45), 39, 43-44, 45, 48-49, 61, 64
 jeugdmaatregelen (zie: jeugdstraffen en -maatregelen)
jeugdreclassering (zie: C&R 2013, p. 45, 49, 53-54), 45, 50-51
jeugdstraffen en -maatregelen (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen;
 gedragsmaatregel voor jeugdigen, jeugddetentie, PIJ-maatregel) (zie: C&R 2013,
 p. 45-46, 54), 29, 43-44, 45, 48-51, 55, 61-64
jeugdstrafrechtspleging 29-30, 34-36-37, 42-44, 55, 61-64, 82
justitieketen 155-157
 justitiële documentatie (zie: Onderzoek- en beleidsdatabase Justitiële
 Documentatie)
 justitiële inrichtingen (zie: Dienst Justitiële Inrichtingen; justitiële
 jeugdinstellingen; penitentiaire inrichtingen)
justitiële jeugdinstellingen – doelgroep, capaciteit, bezetting en doorstroming
 (zie: C&R 2013, p. 51), 45, 48-49, 129-130
 kantongerechten (zie: rechterlijke macht)
 kindbescherming (zie: Raad voor de Kinderbescherming)
Koninklijke Marechaussee (zie: C&R 2013, p. 29)
 Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) (zie: Nationale Politie)
kosten van criminaliteit 71, 75-78, 134-139
kosten van preventie (zie ook: beveiligingsbranche) 72-74, 76
kosten van (straf)rechtshandhaving 73, 75-76
kosten van strafteuitlegging 73-76
kosten van veiligheidszorg 71-72, 74, 77, 134-137
kosten van vervolging en strafrechtspleging 73-75
 landelijk parket (zie: openbaar ministerie)
 landenvergelijking (zie: internationale vergelijking)
legaliteitsbeginsel (zie: C&R 2013, p. 22)
 maatregelen (zie: straffen en maatregelen)
 melding bij de politie (zie: aangifte)

meisjescriminaliteit (zie ook: jeugdcriminaliteit; vrouwencriminaliteit)

25-27, 30, 35, 42, 49

misdrijven (zie: strafbaar feit)

mishandeling (zie: geweldsdelicten)

MITS 130

Nationale Politie – organisatie, taken en omvang (zie: C&R 2013, p. 28-29)

Nederlands Forensisch Instituut (NFI) (zie: C&R 2013, p. 55)

Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP)

(zie: C&R 2013, p. 55)

OBJD 124

OMDATA (zie ook: afdoening door openbaar ministerie) 120, 123

Onderzoek- en beleidsdatabase Justitiële Documentatie (zie: OBJD)

onderzoek ter terechtzitting (zie: terechtzitting)

ongeregistreerde criminaliteit 15-19, 58

ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (zie: voordeelsontneming)

ontslag van rechtsvervolging (zie: vonnis)

onttrekking aan het verkeer (zie: C&R 2013, p. 46)

ontzegging van rijbevoegdheid (zie: C&R 2013, p. 50), 40-41, 44, 58, 61

onveiligheidsgevoelens 15, 18, 19, 80

openbaar ministerie – organisatie, taken en omvang (zie ook: afdoening door

openbaar ministerie) (zie: C&R 2013, p. 35-37), 73

openbare orde delicten (zie: vandalisme)

ophelderingspercentage 21-24

opsporingsonderzoek (zie: C&R 2013, p. 27-28), 155

opvanginrichtingen voor jeugdigen (zie: justitiële jeugdinrichtingen)

overtredingen (zie ook: strafbaar feit, verkeersovertredingen) 65-70

parkeerovertredingen (zie: overtredingen)

parketten (zie: openbaar ministerie)

particuliere beveiliging (zie: beveiligingsbranche)

penitentiair programma (zie: C&R 2013, p. 51)

penitentiaire inrichtingen – doelgroep, bestemming en mate van beveiliging

(zie: C&R 2013, p. 51), 45-47

PIJ-maatregel (zie ook: jeugdstraffen en -maatregelen) (zie: C&R 2013, p. 48, 51), 44,

48-49

plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders (zie: C&R 2013, p. 47)

plaatsing in psychiatrisch ziekenhuis (zie: C&R 2013, p. 46-47)

politieorganisatie (zie: Nationale Politie)

politiekosten (zie: kosten van (straf)rechtshandhaving)

Politiemonitor (zie ook: Veiligheidsmonitor) 103-104

politiesepot (zie: afdoening door politie)

politiestatistiek (zie ook: criminaliteitsontwikkeling) 21-27, 112-115

politiestrafbeschikking (zie: afdoening door politie)

politietransactie (zie: afdoening door politie)

processen-verbaal (zie: aangifte)

preventiekosten (zie: kosten van preventie)

- Raad voor de Kinderbescherming** (RvdK) (zie: C&R 2013, p. 49, 53-54), 50-51, 132
- Raad voor de Rechtspraak** (zie: C&R 2013, p. 39), 133-134
- Raad voor Rechtsbijstand** (zie ook: rechtshulp) (zie: C&R 2013, p. 55)
- Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming** (RSJ) (zie: C&R 2013, p. 54-55)
- RAC-min** (zie ook: COMPAS; Geïntegreerd Processysteem) 123-125
- rechterlijke macht** – organisatie, taken en omvang (zie: C&R 2013, p. 39-40)
- rechtshulp** – incl. gefinancierde rechtshulp 73-75
- rechtsmiddelen** (zie: C&R 2013, p. 43-44), 65-66, 68-69
- rechtszaken (zie: strafrechtspleging)
- recidive** 21, 25
- reclassering** – organisatie, omvang en taken (zie ook: jeugdreclassering) (zie: C&R 2013, p. 53), 50-51, 131-132
- regionale politie (zie: Nationale Politie)
- revisie (zie: herziening)
- rijden onder invloed (zie: verkeersdelicten)
- Rijksdienst voor het Wegverkeer** (RDW) (zie ook: verkeersovertredingen) 66
- rijksrecherche** (zie: C&R 2013, p. 30)
- sancties (zie: straffen en maatregelen)
- schade van criminaliteit (zie: kosten van criminaliteit)
- Schadefonds Geweldsmisdrijven** (zie: C&R 2013, p. 56-57)
- schadevergoeding aan ex-verdachten** 73
- schadevergoedingsmaatregel** (zie ook: inning van schadevergoedingsmaatregel) (zie: C&R 2013, p. 25-26, 46), 40-41, 45, 53, 58, 61, 78
- schikkingen (zie: afdoening door openbaar ministerie)
- schuldigverklaringen (zie: vonnis)
- seksuele delicten (zie: zedendelicten)
- sepot (zie: afdoening door openbaar ministerie; afdoening door politie)
- schuldigverklaringen (zie: vonnis)
- slachtofferenquête** (zie ook: internationale slachtofferenquête; Veiligheidsmonitor) 15-20, 92-93, 98-112
- slachtofferhulp** (zie: C&R 2013, p. 25, 56), 72, 74-75, 141-142
- slachtofferferrisico** (zie: C&R 2013, p. 24-26)
- slachtoffers** – kenmerken en rechtspositie (zie: C&R 2013, p. 24-26), 15-20, 71-72, 74-75, 78, 80
- snelheidsovertredingen (zie: overtredingen)
- spreekrecht** (zie: C&R 2013, p. 25)
- staande magistratuur (zie: openbaar ministerie)
- stadscriminaliteit** 17-19, 25, 27
- standaardclassificatie misdrijven (zie: classificatie van misdrijven)
- Stop-reactie** (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; Halt) (zie: C&R 2013, p. 33)
- strafbaar feit** (zie ook: overtredingen) (zie: C&R 2013, p. 21-23), 89-93
- strafbeschikkingen** (zie ook: afdoening door openbaar ministerie; afdoening door politie) (zie: C&R 2013, p. 31-32, 38-39), 29, 32-33, 35-36, 38-39, 45, 52, 56, 58, 61-62, 65-70, 77

- straffen en maatregelen** (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; jeugdstraffen en -maatregelen; vrijheidsbeperkende maatregelen) (zie: C&R 2013, p. 44-50), 37, 40-41, 55-60, 81-82
- strafmaat** 41, 43-44
- strafonderbreking (zie: heenzending)
- strafproces** – organisatie en fasen (zie: C&R 2013, p. 39-44), 55-60, 156
- strafprocesrecht** (zie: C&R 2013, p. 21-24)
- strafrecht** (zie: C&R 2013, p. 21-24)
- strafrechtspleging** (zie ook: doorlooptijd van strafzaken; internationale vergelijking strafrechtspleging; jeugdstrafrechtspleging) (zie: C&R 2013, p. 39-44), 29-36, 55-60, 65-69, 73-76, 81, 115-125, 133-134, 156
- strafrechtstelsel** (zie: C&R 2013, p. 21-57)
- strafteuitlegging** (zie ook: kosten van strafteuitlegging) (zie: C&R 2013, p. 50-52), 45-53, 65, 67-69, 73-76, 82, 126-133, 157
- strafvervolg** (zie: C&R 2013, p. 35-39)
- taakstraffen (zie: alternatieve (jeugd)straffen)
- tbs** – tenuitlegging, capaciteit, bezetting en doorstroming (zie ook: forensische zorg) (zie: C&R 2013, p. 47), 41, 45, 47-48
- tbs-bevolking** – kenmerken 47-48, 130-131
- technisch sepot (zie: afdoening door openbaar ministerie)
- tenuitlegging van sancties (zie: strafteuitlegging)
- terbeschikkingstelling (zie: tbs)
- terechting** (zie: C&R 2013, p. 40-41) (zie ook: beraadslaging; strafproces)
- Transactie Registratie Inning en Informatie Afhandelings Systeem (zie: TRIAS)
- transacties (zie: afdoening door openbaar ministerie; afdoening door politie; strafbeschikking)
- TRIAS** (zie ook: afdoening door politie, afdoening door openbaar ministerie) 126-127
- TULP** (zie ook: gevangenisbevolking; gevangenscapaciteit; justitiële jeugd-inrichtingen) 128
- uitspraak (zie: vonnis)
- vandalisme** (zie ook: brandstichting) 15-19, 21-24, 26, 30-31, 34-35, 39, 42, 57, 60, 63-64, 71, 75-77
- veel voorkomende delicten (zie: criminaliteitsontwikkeling)
- veelplegers (zie: recidive)
- Veiligheidsmonitor** (zie ook: Politie-monitor) 15-20, 93-95, 98-101, 104-112
- veiligheidszorg (zie: kosten van veiligheidszorg)
- verbeurdeklaring** (zie: C&R 2013, p. 49-50), 77
- verdachten** – rechtspositie (zie ook: daderprofiel) (zie: C&R 2013, p. 23-24, 21, 24-27, 29-36, 58, 60-64, 79-81)
- vergelijking criminaliteit en strafrechtspleging (zie: internationale vergelijking strafrechtspleging)
- verkeersboete (zie: bestuurlijke handhaving; geldboete)
- verkeersdelicten** 21-24, 30-32, 34, 39-43, 60, 76
- verkeersovertradingen** (zie ook: Rijksdienst voor het Wegverkeer) 65, 68, 70

vermogensdelicten (zie ook: economische delicten) 15-19, 21-24, 26, 30-32, 34-35, 37, 39, 41-43, 48, 59-60, 63-64, 75-77

vernietiging (zie: vandalisme)

vervangende hechtenis 47, 52-53

vervolgning (zie: strafvervolgning)

vervolgning en berechting (zie: strafrechtspleging)

vervroegde invrijheidstelling (zie: voorwaardelijke invrijheidstelling)

voeging (zie: afdoening door openbaar ministerie)

vonnis (zie: C&R 2013, p. 43), 37-44, 55-59, 61-62, 65, 67-69

voordeelsontneming (zie ook: inning van voordeelsontneming) (zie: C&R 2013, p. 36, 45, 49-50), 40-41, 44, 45, 53, 58, 61, 71, 77

voorlopige hechtenis (zie ook: heenzendingen) (zie: C&R 2013, p. 28), 45-49

voorwaardelijke invrijheidstelling (zie: C&R 2013, p. 44-45)

vrijheidsbeperkende maatregel (zie: C&R 2013, p. 34-34, 47-48)

vrijheidsstraffen (zie: gevangenisstraffen)

vrijspraak (zie: vonnis)

vrouwencriminaliteit (zie ook: meisjescriminaliteit) 25, 30, 38, 47, 80-81

vuurwapendelicten (zie: wapendelicten)

Waarborgfonds Motorverkeer (zie: C&R 2013, p. 57), 78

wapendelicten 23, 39-40, 42

zedendelicten 21-24, 26, 30-31, 34-35, 37, 39, 41-43, 60, 64, 71, 75-76

zelfmelders 46-47

zittende magistratuur (zie: rechterlijke macht)

Toelichting: De trefwoorden van hoofdstuk 2 (Het Nederlandse strafrechtssysteem) van C&R 2014 verwijzen naar de pagina's van hoofdstuk 2 van J.B.J. van der Leij in *Criminaliteit en rechtshandhaving 2013*. Dit is te vinden op de websites van WODC, CBS en Raad voor de rechtspraak.

